

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TAKVİM,
POSTER VE
AYRAÇLAR
İÇERİDE!

OUT

SAYI 46
ARALIK 2016
FİYATI 7 TL
KKTC FİYATI 7.75TL

SEVGİ DE YETMİYORMUŞ ÇOK ESKİDEN RASTLAŞACAKTİK

Türkân Şoray | Selim İleri | Mazhar Alanson | Dücan Cündioğlu | Zülfü Livaneli | Sezen Aksu | Selda Bağcan | Fazıl Say | Teoman | Feridun Düzağaç | Ahmet Mümtaz Taylan | Hakan Günday | Gündüz Vassaf | Mercan Dede | Hasan Saltık | Burak Aksak | Selçuk Altun | Yekta Kopan | Tarık Tufan | İbrahim Altınay | Tayfun Pirselimioğlu | Barış Pirhasan | Ebru Ceylan | Fatih Özgüven | Pınar Öğünç | Mehmet Turgut | Ertuğrul Mavioglu | Kalben | Haydar Ergülen | Seray Şahiner | Ali Lida | Doğu Yücel | Angutyus | Nermin Yıldırım | Hakan Bıçakcı | Jehan Barbur | Kemal Varol | Sinan Sülün | Turgut Yüksel | Sinem Sai | Uğur Aktaş | Başak Bugday | Mahir Unsal Eriş | Sıddık Akbayır | Işıl Cinmen | Erdem Aksakal | Ayça Örer | Onur Gökşen | Rewhat | Nurhak Kaya

MODERN KLASİKLER DİZİMİZ BÜYÜMEYE DEVAM EDİYOR

Dalgalar
Virginia Woolf
çev. Tülin Cansunar
256 s, 16 TL

Arayışlar
Lou Andreas-Salomé
çev. İlnur Iğan
80 s, 8 TL

Amerika
Franz Kafka
çev. Regaip Minareci
292 s, 17 TL

Babaya Mektup
Franz Kafka
çev. Regaip Minareci
72 s, 8 TL

Fenîka
Lou Andreas-Salomé
çev. İlnur Iğan
80 s, 8 TL

Ceza Kolonisinde
Franz Kafka
çev. Gülperi Sert
200 s, 14 TL

Serbest Düşüş
William Golding
çev. Nilgün Miler
280 s, 18 TL

Boyalı Peçe
W. Somerset Maugham
çev. Meltem Aydın
240 s, 16 TL

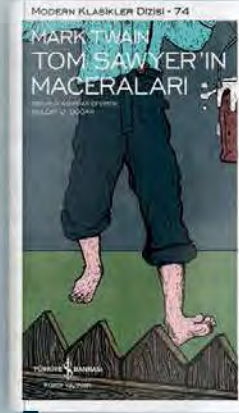
Felice'ye Mektuplar
Franz Kafka
çev. Çağlar Tanyeri,
Murat Sözen, Turgay Kurultay
720 s, 32 TL

Vişne Bahçesi
Anton Çehov
çev. Atıl Behramoğlu
104 s, 8 TL

Doktor Hastalandı
Anthony Burgess
çev. Can Morali
264 s, 20 TL

Tom Sawyer'ın Maceraları
Mark Twain
çev. Bülent O. Doğan
264 s, 12 TL

f /iskultur t /iskultur iskultur.com.tr

Taksim kitabevimiz açıldı.
Lamartın Caddesi No: 5 / 1
Taksim - İstanbul
Tel: (0212) 238 08 37

Kitaplarımız: İstanbul - Kadıköy, Tel: (0216) 348 97 84 Eminönü - Müze, Tel: (0212) 511 13 37
Caddebostan, Tel: (0216) 386 65 62 Beşiktaş, Tel: (0212) 258 77 43 Bakırköy, Tel: (0212) 571 20 32
Nişantaşı, Tel: (0212) 234 80 71 • Ankara - Yenışehir, Tel: (0312) 430 33 66 Tuna Hilmi, Tel: (0312) 324 10 73
İzmir - Karşıyaka, Tel: (0232) 364 71 42 • Diyarbakır - Ofis, Tel: (0412) 228 42 16 • Eskişehir - Tepebaşı,
Tel: (0222) 220 49 13 • Konya - Selçuklu, Tel: (0332) 351 16 07 • Manisa, Tel: (0236) 231 69 24
Mersin, Tel: (0324) 238 18 14 • Samsun - Çiftlik, Tel: (0362) 233 38 30 • Trabzon Merkez, Tel: (0462) 326 98 39

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Türkân Şoray'ı Acı Hayat'la tanıdım. Önceden oynadığı bazı siyah-beyaz filmleri de görmüştüm ama, Acı Hayat'a çarpılıp kalacaktım.

TÜRKÂN ŞORAY: AKTRİS

Yeni bir roman yazmaya çalışıyorum. Roman mı, anıların, yaşanmışlıkların savrulup durduğu kül yığını mı, her neyse. 'Aktris' orada, daha ilk sayfada:

"Âşık olduğun aktris -sonra tanışacaksınız- baloya geliyor; film siyah-beyazken birden renkli oluyor, balo sahnesi boyunca."

Kırk üçüncü sayfada anlatıcı, aktrise bir buket kuzgunkılıcı götürüyor; eflâtun glayöller. Ben kocaman bir buket olsun istemiştım, hepi topu beş kuzgunkılıcıydı. Levent'teki evdeydik; aktris gülümsemişti.

Türkân Şoray'ı Acı Hayat'la tanıdım. Önceden oynadığı bazı siyah-beyaz filmleri de görmüştüm ama, Acı Hayat'a çarpılıp kalacaktım. Öyle bir sarsılış, ruh sıtması ki, 2.15 matinesinde izlediğim filme aynı gün 4.30 için apar topar yeniden bilet almıştım. Sinema çıkışında, akşam yaklaşırken, kalabalık Beyoğlu'nu görmüyordum artık: Yalnızca asansör sahnesi, asansörde tek başına, yaşamda tek başına o manikürcü kız! Onu saklamak, korumak!

Karagömrük'te alçalgönüllü bir semt sinemasındayım, yaz günü, geçen sezondan kalma Vesikalı Yarım. Acı Hayat'ın manikürcü kızı bu kez mutsuz konsomatris, ışıkları şimdi tek tek yanan İstiklâl Caddesi'nde yapayalnız yürüyor, bundan sonrası yapayalnızlık.

Yıllar geçecek, yıllarda birçok Türkân Şoray; git git ikonlaşacak benim için aktris. Git git bambaşka bir etkisi de olacak: Ateş Parçası tecimsel amaçlı bir film, ne var ki aktrisin sırrını Ateş Parçası'yla çözeceğim: Hepimizi merhamete, öncesiz sonrasız acıma duygusuna çağırın o palyaço kız, filmdeki gözyaşları, sessizce ve içe akıtılmış, beni ansızın Dostoyevski romanlarına alıp götürecek, İnsancıklar'a, Beyaz Geceler'e, Budala'ya.

Yazmıştım: Sinemamızın Dostoyevski'si Türkân Şoray'dır.

Azap'ı yönettiği günlerde tanışmıştık. Merdivenden inen çekingen genç kadını asla unutmadım. Susuyor, çok az konuşuyor, söylediği her şeyde hüznün. Bütün ezgin kalpli insanları sanki omuzlarında taşıyor.

Aziz dostum, sevgili Türkân Hanım, şimdi gözümün önüne Soğuktu ve Yağmur Çiseliyordu'daki sahneleriniz geliyor, birer ikişer. Acı Hayat'ın umarsız gencecik manikürcü kızı bu kez ünlü bir şarkıcı kadın. Yağmurda otomobile binerken, birdenbire size duyulmuş bir aşkı alımlıyorsunuz. Ekrem Bora'yla Yıldız Parkı'ndasınız;

Yıldız Parkı'nda udiyle konuştuğunuz sahne, birdenbire hayatın bütün kof değerlerine artık uzak kalıyorsunuz. İnanılmaz bir oyunculuktu.

Ada'daki el sallayışınızı unuttum sanmayın: Vapur Burgaz'dan kalkıyor; hikâyedeki kadın hep yitirilmiş şeylere buruk gülümseyerek...

Kolay kolay benimsemeyen, hatta hiç mi hiç beğenmeyen Peride Celal, "Bu nasıl bir kadın?!" demişti, "Konuşmadan, tek kelime etmeden her şeyi söyledi, yazmadıklarımı da."

Peliküle geçebilmiş, birlikte tek çalışmamız olan Seni Kalbime Gömdüm'ü bu yaz tekrar seyrettim. Otuzu aşkın yıl geçmiş, fakat o günlerin heyecanı yine benimleydi. Sahneden sahneye, Eylül için yazdığım diyalogları ezbere hatırlıyordum. Sanki yine daktilo başında senaryoyu yazıyordum.

Bodrum'da bir iki arkadaş birlikte seyrettik; otuz yıl sonra ezbere hatırlanan diyaloglar onları şaşırtıyordu. Bense, senaryoyu yazdığı günlerdeki gibi, sizi ne kadar çok sevdiğimi düşünüyordum. Sizin için, aktris Türkân Şoray için olduğu kadar, insan Türkân Şoray için de iki satır yazabilmek...

İnsan Türkân Şoray'ı Acı Hayat'tan epey sonra tanıdım. Benim yakınım oldunuz; derin anlam kattınız.

Şunu fark ettim: Herkes sizi soruyor; hele son yıllarda, sizi anlatırken, filmlerinizi söz açarken, asansördeki genç kızı dile getirmeye çalışırken, bir şey oluyor, ne oluyorsa, sesimde titreyiş, ağlamamak için kendimi zor tutuyorum.

Arnavutköyü'nde Vira Vira'dayız, malûm benim mekânım. Gece saat on biri geçse, lokanta enikonu kalabalık, biz ayrılacakken herkes ayağa kalkıyor. Bana bir film karesi, bir sanat eseri gibi geliyor. "Özür dilerim" diyorsunuz, "sizi biraz bekleteceğim." Herkesin tek tek elini sıkıp veda ediyorsunuz.

Siz Türkân Şoray'sınız. 🌸

Rol aldığı her filmin hayatımızda büyük izleri var. Aşkın, acının ve mutluluğun ne demek olduğunu ondan öğrendik. Gerek güzelliği, gerek oyunculuğuyla her zaman hayatımızda oldu. Sinemamızın Sultan'ı Türkân Şoray'dan; geçmişe, geleceğe ve bugünlere dair çarpıcı tespitler...

SEVGİ, VERDİKÇE ÇOĞALAN TEK HAZİNE DİR

YAŞAMAK İSTEDİĞİMİZ, ÖZLEDİĞİMİZ DÜNYA

Nurhak Kaya: Yıllar geçse de güzelliğinizden, zerafetinizden hiçbir şey kaybetmiyorsunuz ve kalbimizdeki yeriniz, bizim için öneminiz hep aynı kalıyor, hatta günden güne büyüyor. Çünkü rol aldığınız filmlerin anlamı da bizim için günden güne artıyor. Sizce sizi ve filmlerinizi büyüdü kılan şey ne? Neden dönüp dolaşıp filmlerinizi tekrar tekrar izliyoruz?

Türkân Şoray: Övgüleriniz ve iltifatlarınız için teşekkürler. Seviliyorsak ve çok şükür bu algı devam ediyorsa nedeni büyüdü bir sanat olan sinemadır. Sinema toplumun aynasıdır, karanlık bir sinema salonunda izlediğiniz filmdeki kahramanla adeta özdeşleşirsiniz. Kendinizi o kahramanın yerine koyar; onunla ağlar, onunla güler, onunla âşık olur, onunla kızar, onunla mutlu olursunuz. Yeşilçam dönemindeki filmlerde yaratılan kahramanlar genellikle insani değerlere sahip, samimi ve içtendi. Kötüler de vardı ama hepsi mutlaka cezasını çekiyordu. Aşk ilişkileri masumdu, ölene kadardı, romantizm vardı. Yaşamak istediğimiz, özlediğimiz dünya bu. Bu nedenle de bu filmler şimdi daha çok sevilir.

Nurhak Kaya: Sizin en sevdiğiniz, "Benim için yeri ayırdır" dediğiniz filmlerinizi hangileri?

Türkân Şoray: Kamera önünde bir karakteri canlandırırken ruhumu aktarırım, o karakterin çektiği acıyı çekerim, âşık olurum, nefret ederim, her filmimde bunları yaşadım. Yani rol aldığım 220 filmde de ben varım. Beni rol olarak etkileyen filmlerden birkaçını sayarsam;

Acı Hayat: Manikürcü kızın sınıf atlama hırsıyla aşkını kaybetmesi ve sonunda intihar etmesi...

Sultan: Gecekondu mahallesinde yaşayan 4 çocuklu bir kadının yaşam mücadelesi vermesi.

Selvi Boylum Al Yazmalım: Asya'nın, deli gibi sevdiği, unutamadığı İlyas'tan vazgeçip, çocuğuna babalık ettiği ve kendisine dost elini uzattığı için başka birini tercih etmesi.

Vesikalı Yarım: Sabiha'nın, sevdiği adamın evli olduğunu öğrendiğinde kalbine taş basarak onu terk etmesi.

ÖMRÜM FİLM SETLERİNDE GEÇTİ

Nurhak Kaya: Yeşilçam'a dair aklınızda kalan, bizlerle paylaşmak istediğiniz hatıralarınız var mı?

Türkân Şoray: Ömrüm film setlerinde geçti. Gözlerimi kapatıp anılara daldığımda; setlerdeki dostluklar, paylaşma duygusu, birbirimize duyduğumuz güven... Sete gelen ekmeği birlikte yemek, tehlikeli sahnelerde tüm ekibin fedakârane çabaları, her sabah çekime başlamadan herkesin sevgiyle selamlaşmasını unutamıyorum...

KİŞİSEL MUTLULUKLARIMIZ ANLIK AVUNTULARIN ÖTESİNE GEÇEMEDİ

Nurhak Kaya: 2016 yılı sizin için nasıl geçti? Bilhassa dikkatinizi çeken, hafızanızda yer eden en önemli olaylar neler?

Türkân Şoray: 2016'da da ne yazık ki yine her gün bir kadını öldü. Bazen tek yetmedi birkaç kadının eşi ya da sevgilisi tarafından öldürüldüğüne tanık olduk. Her gün gazetelerde ve haberlerde şehitlerimizin, gençlerimizin ölüm haberlerini gördük. Yaşımız, acımız çoğaldı. Ülkemizdeki ve tüm dünyadaki terör olayları, şehrin kalbindeki patlamalarda verilen kayıplar, bu olayların ekonomiye yansımaları korkunçtu. Kişisel mutluluklarımız, anlık avuntuların ötesine geçemedi. Diliyorum ve umuyorum 2017'de bunların hepsi geçer, özlediğimiz barış ortamını yakalar ve ekonomik olarak da yüzlerimizin güldüğü bir döneme geçiş yaparız.

DÜNYAYI KURTARMAK İYİLİKTEN, SEVGİDEN VE BARIŞTAN GEÇİYOR

Nurhak Kaya: İnsanlığın genel durumunu yorumlayacak olursanız neler söylemek istersiniz? Sizce dünya nereye gidiyor?

Türkân Şoray: Ben her şeye, bütün bu olumsuz gidişata, sevgisizliğin neden olduğunu düşünüyorum. Her şeyin daha güzel olması; sevmeyi, paylaşmayı, genel çıkarları ve ülke çıkarlarını her şeyden üstün tutmaktan ve demokrat olabilmeyi başarmaktan geçiyor. Benim bildiğim ve inandığım bir deyim vardır: "Sevgi, verdikçe çoğalan tek hazinedir." İşte ben, sevgiyle, bu hazineyi koskocaman bir kartopu haline getirebiliriz diye düşünüyorum... Sevgiye, saygıya, ahlaki değerlere ve kuvvetler ayrılığına duyulan inançla, daha iyi insan olmak için çabalarsak, dünya da daha iyi bir yere gider. Bunun için elbette sivil toplum kuruluşlarına büyük işler düşüyor. Annelere, babalara, eğitimcilere, yöneticilere, politikacılara bir de...

Yıllar önce aşka sadık kalınırdı. Bugünkü aşklar maalesef çabuk tüketiliyor.

Aslında daha iyi bir dünya için hepimize iş düşüyor. Dünyayı kurtarmak iyilikten, sevgiden ve barıştan geçiyor.

Nurhak Kaya: Ülkemizin durumunu nasıl görüyorsunuz?

Türkân Şoray: Ülkemi her şeyden çok seviyorum. Cumhuriyet'e, Atatürk'e ve gençlerimize çok güveniyorum. Gelecekle ilgili karamsar değilim. El ele verdikçe, inançlarımızı hatırladıkça, amaçlarımızı çoğalttıkça çok daha iyi günler göreceğimize inanıyorum.

İNSANLARI ÇOK SEVİYORUM

Nurhak Kaya: Türkân Şoray'ın nasıl bir hayatı var? Sıradan bir gününüz nasıl geçiyor?

Türkân Şoray: Huzur çok önemli benim için. Evimde mutluyum; kızımın yaşamaktan, onunla günleri paylaşmaktan mutluyum. Sabah uyanınca kendimi bahçede bulurum. Yeşillik beni mutlu eder. Çayın, kızarmış ekmeğin kokusunu, kahvaltıyı çok severim. Her sabah 11 gazete okurum, gündemi takip ederim. Sevgili iki kız kardeşim Nazan ve Figen hep hayatımdadır. Fazla sokağa çıkmam, fazla alışverişe çıkmam. Özel davetler, imza günleri, festivaller dışında arada özel dostlarımla bir arada olurum. Resim yaparım, birkaç kitabı bir arada okurum.

Nurhak Kaya: Kendinize dışarıdan baktığınız zaman neler görüyorsunuz?

Türkân Şoray: Fazla sevecenim, insanları çok seviyorum. İnsana dokunmayı seviyorum, insanları mutlu etmeyi seviyorum.

AŞK, YAŞAYANIN DÜNYASIYLA İLGİLİDİR

Nurhak Kaya: Biz aşkın tanımını, ne demek olduğunu, sizden ve filmlerinizi öğrendik. Bugünün aşkları ile geçmişte yaşanan aşklar arasında ne gibi farklılıklar görüyorsunuz?

Türkân Şoray: Ben de aşkı filmlerimden öğrendim. Filmlerde oynadığım rollerde aşkı yürekten hissederek oynadığım için aşkın nasıl güçlü bir duygu olduğunu yaşadım. Yıllar önce aşk, hemen kavuşmak imkansız olduğu için uzun sürerdi. Heyecanla mektup, telefon beklenir, aşka sadık kalınırdı. Bugünkü aşklar maalesef çabuk tüketiliyor. Ama istisnalar da var tabii. Evet mutlu aşk yoktur, aşk maalesef acı çekmektir. Aşkla ilgili daha farklı bir bakış açısı daha var kafamda... Mutlu aşk imkansız olmayabilir. Ama böyle bir algı var. Bizim zamanımızın aşklarıyla günümüzün aşkları arasında teknolojik farklılıklar var. Ama aşk aşktır. Ve yaşayanın dünyasıyla ilgilidir. Pencereden baktığınızda ben sadece kuşu görebilirim mesela. Siz o kuşun konduğu dalı da görürsünüz. Bir başkası dalın üstündeki

yağmur tanesini görebilir.Yani suçlu olan aşk değil, aşk daima masum...

GÜNÜMÜZÜN SINIRSIZ OLANAKLARI GÖZ KAMAŞTIRIYOR

Nurhak Kaya: Alışveriş merkezleri, güvenli rezidanslar, teknolojik gelişmeler... Birçoğumuzun şikayet ettiği ama ister istemez hayatımızın büyük bir bölümünü kaplayan tüm bu yenilikler sizin hayatınızı nasıl etkiliyor?

Türkân Şoray: Ben rezidansların ve alışveriş merkezlerinin içinde olmayı çok tercih etmiyorum. Onun yerine açık alanda, bahçede, deniz kenarında olmayı seçiyorum.Ama günümüz gençleri böyle bir ortamın içine doğdukları için kendilerini oralarda iyi hissediyorlar. Bir şey diyemem.Teknolojik gelişmelere kendi sektörüm açısından baktığımda, biz harcanan her milimetrik filmi düşünürken, dublajla ilgili problemler yaşarken, günümüzün sınırsız olanakları göz kamaştırıyor elbette. Bu da ne mutlu ki olumlu dönüşlere neden oluyor. Filmlerimiz, dizilerimiz dünyada her geçen gün daha fazla önem kazanıyor... Bu da bir sinema emekçisi olarak beni gururlandırıyor.

ANNE OLMAYI HER ŞEYDEN ÇOK SEVİYORUM

Nurhak Kaya: Aynı zamanda bir anne olan Türkân Şoray, sanat ile annelik arasındaki gerilimde neler yaşıyor?

Türkân Şoray: Hep düşündüm “Anne Türkân mıyım, yoksa Türkân Şoray mıyım?” diye. Bazen biri, bazen öteki ağır bastı.Tanrı'nın bana iki büyük hediyesi; kızım ve sinema. Düşündüğümde, ikisi için de bir diğerini ihmal etmediğimi biliyorum, o yüzden içim rahat.Yağmur'u çok küçükken yalnız bırakmak istemedim, dünyaya geldikten sonra, üçüncü ayında film çevirmek zorundayken aklım hep kızımdaydı. Bana ihtiyacı olduğunu düşündüğüm zamanlarda olumsuz yanıt verdiğim film teklifleri oldu... Ama sinemaya ciddi bir ara verdiğimi söyleyemem Yağmur için.Ya da Yağmur için sinemayla arama mesafe koydum diyemem. Sadece 2 yıllık bir ara oldu. Ne mutlu ki bana; şimdi sinemayı çok seven, bu dünyanın içinde olan bir kızım var.Ama galiba önce anneyim, anne olmayı her şeyden çok seviyorum. Sinemacı kimliğim ise annelikten sonra geliyor...

HAYATI ISKALADIĞIMI DÜŞÜNÜYORUM

Nurhak Kaya: Çalışırken hayatı ıskaladığınızı düşünüyor musunuz?

Türkân Şoray: Film setlerinde o kadar mutluydum ki başka türlü bir hayata özenmedim. Tatillere gidemedim, hep çalıştım.Ama geriye dönüp baktığımda:“İyi ki böyle yaşamışım.” diyorum. 200'den fazla kadın karakteri canlandırdım. 200'den fazla hayat yaşamışım gibi hissettim... Bu büyük bir armağan bence, yüzlerce tatile bedel.Yani benim “iyi ki”lerim “keşke” lerimden fazla. Bu yüzden hayatı ıskaladığımı düşünmüyorum.

Nurhak Kaya: Çağımızın vazgeçilmezi sosyal medya ile aranız nasıl?

Türkân Şoray: Yıllar sonra nihayet benim de bir instagram hesabım var; sosyal medyaya orasından bulaştım. Oradan sevdiklerimle ve sevenlerimle hayatı paylaşıyorum.

YAŞAM EN GÜZEL HEDİYEDİR

Nurhak Kaya: Sizce sizi örnek alan gençler nasıl bir hayatın peşinden gitmeli, hayatın anlamını nerelerde aramalılar?

Türkân Şoray: Gençlere ne söyleyebilirim ki... Ne söylesek, onların akıllarında ne varsa, ne yaşamak istiyorlarsa onun peşinden koşacaklar. Ben de zaten hedefiniz ve hayaliniz olsun diyorum. Bu hayalin peşinden koşsunlar. Hayata ve zorluklara dirensinler. Hemen pes etmesinler. Sevgiyi, saygıyı, paylaşmayı hiç unutmazınlar ve iyi eğitim almak için tüm olanakları zorlasınlar. Dünya vatandaşı olmak için çaba harcasınlar.Ve ne iş yapıyorlarsa o işte gösterebilecekleri en yüksek performans için emek versinler. En iyi olmak zorunda değil herkes elbette, ama elinden gelenin en iyisini yapmak büyük bir yürekliliktir. İleride pişmanlık duymamaktır.Ama en önemlisi asla ve asla yaşamı ertelemesinler. Çünkü yaşam en güzel hediyedir...

Nurhak Kaya: Günümüz sineması hakkında neler söylemek istersiniz?

Türkân Şoray: Günümüz yönetmenleri özgün filmler çekiyor. Sansür derdi yok. Gelişmiş teknolojiye yararlanıyorlar. Finans sorunu yok. Rahatlıkla kişisel filmlerini çekiyorlar.Yeşilçam Sineması'ndan aldıkları mirası devam ettiriyorlar. Sinema eğitimi de almışlar. Dolayısıyla, günümüz yönetmenleri çok donanımlı ve dünya çapında. Sinema adına gurur duyacağımız yönetmenlerimiz var... Günümüz oyuncularını da oldukça şanslı. Sinema eğitimi görmüşler. Hepsini çok yetenekli buluyorum. Hak ettiği değeri görmeyen var mı bilmem, illa ki vardır ama hayatın bir başka gerçeği de bu değil mi? 🌸

TÜRKÂN ŞORAY'IN GÖZÜNDEN

Tarık Akan: Yürekerimize, hayallerimize, sinemamıza, çocuklarımıza dokundu gitti.Adam gibi adamdı.

Şener Şen: Oyuncu olmak için yaratılmış.

Cüneyt Arkın: Dünya çapında olabildi.

Yılmaz Güney: Hep hayrandım, sinemasına, kendine.

Kemal Sunal: Hep aramızda, bizlerle...

Fatma Girik: Güzel gözlü arkadaşım.

Filiz Akın: Birçok şeyi aşmış, olgunluğunun doruğunda.

Hülya Koçyiğit: Gülüşüne bayılıyorum.

Ediz Hun: Asaletin sinemamızdaki temsilcisi.

Yağmur Ünal: Her şeyim...

Ahmet Kaya: Şarkılarını dinlerken içime acı düşüyor.

Zülfü Livaneli: Herkesin sevdiği, şarkılarını ortak paylaştığı, bu ülkenin yarattığı, güven duyduğu bir sanatçı.

Sezen Aksu: Hayatın anlamını çözmüş bir bilge...

KARANLIKTAYIM

**Yaşamaktan haz almasaydım, yokluğu halinde elem de duymazdım.
O halde varlığının elem verdiği inansaydım, yokluğunun da
haz vereceğine inanmakta zorluk çekmezdim.**

İki kavis arasındayım. Her yaşam parantezi doğumla açılıyor ve ölümle kapanıyor, benim parantezim de doğumla açıldı ve her parantez gibi o da en nihayet ölümle kapanacak.

Parantezin açılması elimde değildi, kapanması da elimde olmayacak. Parantezi kim açtıysa, o kapatacak, burası kesin.

Niçin açıldı, bilmiyorum. Niçin kapanacak, onu da bilmiyorum.

İki kavis arasında olup bitenlerle öylesine meşgulüm ki bildiğim tek şey, iki parantez arasında sıkışıp kaldığım.

Bu-ara-dayım; doğumla ölüm arasında.

Ne garip değil mi, yaşam, cilveleriyle beni meşgul ettiği sürece, parantezin kapanış ânından uzaklaştığımı, o üzerime bütün dehşetiyle eğilen kavsi geriye ittiğimi sanıyorum, öyle ki parantezin kapanıp kapanmayacağını umursamıyorum bile.

Yaşam süremi ölçüyorum, yolun başındayken yaşam süremi arttığından ötürü sevinirken, yolun sonuna doğru süremi azaldığını hissedip hüznleniyorum, yaşadıkça yaşılanıyorum çünkü.

Hüznleniyorum.

Peki nedir şu adına hüzn hüzn dedikleri?

Hüzn, elde olanı *gaib* ettiğim için ruhumu bürüyen şeffaf libas, *kayb olan* ve *edilen* için duyulan üzüntü.

Hüzn, mülkiyet duygusunun bir sonucu, çünkü bir yaşama *sahip* ve *mâlik* olduğumu, yani bir yaşamım olduğunu idrak etmeseydim, onu kaybettığımı de idrak edemezdim. Varlığından haz aldığım şey, yokluğundan ötürü bana elem veriyor, varlığı hazzı, yokluğu eleme yol açıyor.

Hüzn, işte böylesine köklü bir mülkiyet duygusunun mahsulü.

Yaşamaktan haz almasaydım, yokluğu halinde elem de duymazdım. O halde varlığının elem verdiği inansaydım, yokluğunun da haz

vereceğine inanmakta zorluk çekmezdim. Nitekim yaşamlarına kendi elleriyle son verenlerin yokluğu varlığa tercih etmeleri, aslında hazzı eleme tercih etmelerinden kaynaklanmıyor mu?

Modern hayatın hüznü def etmek için bulduğu yegâne çözüm, insanı koyu bir gafletin içine sokmaktan ibaret.

İğfal sözcüğü *gafletten* ürüyor. Gaflet modernlik tarafından iğfal edilen insanın trajedisi... parantezsizlik sanısı... bir aymazlık hâli... aptallıktan türeyen keyif...

Sevinç de işbu gafletin, unutmamanın, görmemenin, bilmemenin mükâfatı.

Hüzün nasıl ki *gaib* edilenin/ kaybedilenin üzüntüsü ise, *korku* da tam aksine kaybedilecek olandan kaynaklanan kaygının adı.

Kaybettiğim için hüzn, *kaybedeceğim* için korku duyuyorum. Varolanın yokluğu hüzn duymama (üzülmeme) yol açarken, yok olacağı ihtimali korkmama yol açıyor.

Korkuyorum, zira kaybedeceğim. Kaybettiğim için değil, kaybedeceğim için korkuyorum. Kaybetseydim üzüldürdüm. Oysa *kaybetmedim* ve fakat eninde sonunda *kaybedeceğim*.

Önemsiz ve değersiz olanı kaybettığım için üzülmem, önemsiz ve değersiz olanı kaybedeceğim diye de korkuya kapılmam. O halde hüznümün ve/veya korkumun sebebi, gerçekte kaybetmek ve kaybedecek olmak değil, bilâkis önemli ve değerli bir şeyi kaybetmek ve/veya kaybedecek olmak.

Bir edebiyat tarihçisi, "sanattaki başarı"yı, galibiyetin, mağlubiyetin itirafıyla kazanıldığı bir savaş olarak tanımlamış: *a war in which victory*

comes through the confession of defeat.

Bu tanım, pekâlâ yaşama sanatına da şamil kılabilirim.

Ancak bir koşulla: yaşamı her şeyden daha önemli ve değerli kılanın ne olduğunu bilmek koşuluyla.

İlk elde akla gelecek olan, birtakım nitelikler, ya yaşam için gerekli olan, ya da yaşamın mümkün kıldığı birtakım haz ve değerler. Oysa *ben* olmasaydı(m), *yaşam* da olmazdı; zira yaşayan özne olmaksızın *yaşanılan* olmazdı; *yaşanılan* olmayınca, tabiatıyla *yaşam* da olmazdı.

Bu-ara-da anlamın yaşama, yaşamın kendisinden geldiğini pek o kadar kolaylıkla niçin söyleyemiyorum acaba?

Çok basit: İki kavis arasında kalanın anlamı, kavislerin içinden çık(a)mıyor da ondan. Bu-ara-da olana anlamını, sınırları veriyor; iki kavisin (*kavseyn*) varlığı, yaşamın hem sınırlarını, hem anlamını belirliyor. Böylelikle anlam yaşama kendisinden değil, dışından, yani kavislerin varlığından geliyor.

Özetlersek, yaşamın varlığı, iki kavisin varlığıyla mümkün. Anlamı ise onların anlamıyla kaim.

Peki o hâlde *kavseyn*'in varlığının nedeni ve anlamı ne?

Sırr-ı kavseyni, yani yaşamı mümkün kılan parantezlerin varlık nedenini bilmediğimi soruşturmanın en başında teslim ettiğime göre, bu *niçinin* *içini* ben'ce meçhul kalacak demektir.

Oysa *kavs-i nüzulün*, iniş yayının (doğuşun) sırrı bilinseydi, *kavs-i urucun*, yükseliş yayının (ölümün) sırrı da bilinir; böylelikle bir çırpıda yaşamın sırrı da *sır* olmaktan çıkardı.

Karanlıktayım. 🌑

**Artık bırakıp gitmek gerekiyordu memleketi!..
Peki yeni bir ülkede çok mu kolaydı hayat?**

Bize çok yakın, derin, duru bir ses duyacaksınız! Dinleyin!

www.hepkitap.com.tr

[f hepkitapp](#) [t hep_kitap](#) [i hep_kitap](#)

Genel Dağıtım **PUNTO**

**hep
kitap**

Ben bir sigara yakıp kavgayı seyrediyorum. Taraf tutamam çünkü on dakika sonra barışıp sevişebilirler. Nitekim o gece, dediğim gibi oluyor. Üst katımızda bir profesör, onun yanında bir travesti çalışıyor. O da bir polisi pencereden atıp sonraları hapse düşecek.

PARIS 1978

Hiç karşılayan yok. Acaba neden gelmediler? Belki dün sabah gelmişlerdir. Belki de uyanamadılar. Ben vat iz dis durumundayım. Kocaman Stalingrad yazıyor. O ne Altan. Memlekette Stalin dedin diye içeri atarlar. Üzerimde anadolu pop diyebileceğim modern dikimli köylü gömleği var. Yıl 1978, yer Paris. O sıralarda Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının dönemindeki entelektüel seviye kalmamış, insanlar “Sen komünist misin lan!” deyip birbirlerini vuruyorlar. Devir o devir. Ben devlet tiyatrosundan bilgi ve görgü bahanesiyle izin alıyorum. Hale’ye de bu ülkeden biraz gitmem gerek deyip...Ananın da verdiği üç kuruşla yurtdışına gidiyorum.

O sıralar insanlar sıkıntılı politik günler yaşıyor. Ekonomi hep vurmuş zaten, bükmüş milletin belini. Ben de ‘bana ne, ben oynamıyorum’ yapıyorum. Bir otobüs garında yapayalnız...

Taksiciye gideceğim adresi verdiğimde gülüp bir şeyler mırıldanıyor. Beni arkaya oturtuyor çünkü önde köpeği var. Pigalle’de bir adres. Gündüz vakti sabah erken saatler, yeni bir bina. Sonradan öğreneceğim ki adı ‘yeni kerhane binası’ olarak geçiyor.

Kapıyı Fuat açıyor. Zayıflamış sahte ressam sakalı var. Hanımı içerde, zaten tek oda. Evin sahibi Sadık, karısı Helene. O an ikisi de ortada yok. Kız evde değil, Sadık banyoda, yıllar sonra karşılaşacağımız için utanmış ve kendini banyoya kilitlemiş. Ben yolculuk sırasında aldığım uyku haplarından hala sersem gibiyim.

Fuat’la karısı benim geleceğimi biliyorlar, o yüzden başka bir tanıda yer bakmak için çıkıyorlar. Sadık tuvaletten çıkıyor. Sarılıyoruz. Tam çay içip sohbet ederken, tanımadığım ama isminin Helene olduğunu bildiğim kız içeri girip gözlerini Sadık’ın gözlerine dikip kazık gibi duruyor. Ben hayret makamındayım. Sadık suskun. Allahtan ablamın Kapalıçarşı’dan aldığı hediyeler aklıma geliyor. Ne de olsa kadınlar böyle hediyeleri sever diye yavaşlaşıyorum. Helene kılını bile kıpırdatmadan Sadık’ın gözlerinin içine bakıyor. Anlıyorum ki arıza var.

Bin frankım var sanki milyonerim. Ben ilk defa etin, meyvenin vs. tek tek satıldığına şahit oluyorum. Hala çarşıda Türk usulü kilo ile meyve, et alıyorum. Onlar karı koca talebeler. Nerede? Vencent Üniversitesi’nde. Daha sonraları benim de gitmeye heveslendiğim bir okul. Sonradan öğreniyorum ki okula kayıt olanlar bizim dışılarından fişleniyormuş. Okulda anarşi olsun diye işçi var. Bahçesinde panayır olan bir üniversite. Kağıt üzerinde üç bölüm seçmişim. Birisi müzik ve terapiydi. Her neyse okulu unuttuk. Bin Frank bir haftada bitti ve ben Sadık’ın karısından elli Frank borç istedim. Paranın hepsini içkiye yatırdım. Ve Pigalle orospularıya röportaja çıkmış gibi konuşmaya başladım. Bir ara bir travesti bana “yavrum buralar tehlikeli, yerler seni ham yaparlar” anlamında bir şeyler söyledi. Ben de ona, “Tarlabaşı’ndan geliyoruz, sen ne diyorsun tatlım” yaptım. Böyle belalı

gecelerden annemin ettiği dualar beni kurtarmıştır diye düşünürüm. İkinci gece de ben Helene’den para isteyince, iyi ki Fransızca bilmiyorum diye şükrettim. Çünkü sanırım Sadık’a hiç de iyi şeyler söylemedi. Sadık yavaşça şarkı defterini çıkardı, yavaşça gitarı kutusuna koyup bana da diğer gitarı almamı söyledi. Kız daha fazla cazgırlaşmasın diye ben aceleyle toparlandım ve Pigalle’e çıktık.

Pigalle metrosunda çalmayı reddedip Concorde istasyonuna gittik. Bir sürü çalan var. Sıra var yani ve beklememiz gerek. Bir çocuk durmaksızın Zepplin’den ‘Stair To Heaven’ çalıyor. Hadi baba yeter, diyoruz. Sıra bizde. O zamanlar için en uzun sofistike bestemiz ‘Puzzled My Crazy Pictures’ (Söz: Kaan) çalıyorum. Aldıran yok. Köşede Sadık’ın karısının yüzünü gördüm gibi geliyor. “Sadık neden kimse işlemiyor?” diyorum. Samimi değil de ondan, diyor. Gözlerimi kapayıp Grateful Dead’den ‘Friend Of The Devil’ çalıyorum. Gözlerimi bir açıyorum. Halka olmuş dinliyorlar. Kırk frank topluyoruz. Vergisiz para. Çikolata, ekmek, sigara alıyoruz. Ve ben anlıyorum ki: altın bir bileziğim var. Gitarımı çalıp şarkımı söylerim, karnımı doyururum. Tabii bu gecenin çıkacak diğer ders de samimi olmak.

Bizim iki âşık durmuyor yine olay yaratıyor. Meğer benim benzettiğim kız gerçekten oymuş. Sadık’ı zamparalık yapar mı diye kontrole gelmiş. Zaten onlar da bir gün metroda, o böyle sokak şarkıcılığı yaparken karşılaşmışlar. Eve döndüğümüzde kavgaya büyüyor. Sadık kızı tekmeliyor. Kapıdan dışarı atıyor. Kız çılgık çılgıla, yan daireden bir orospu çıkıyor. Memeler meydanda. Bizimkileri ayırmaya çalışıyor. Ben bir sigara yakıp kavgayı seyrediyorum. Taraf tutamam çünkü on dakika sonra barışıp sevişebilirler. Nitekim o gece, dediğim gibi oluyor. Üst katımızda bir profesör, onun yanında bir travesti çalışıyor. O da bir polisi pencereden atıp sonraları hapse düşecek. Sabahları evden çıktığımda sokağın köşesinde turistlere Pigalle kerhanelerini gezdiren otobüsler park etmiş duruyor. Bir gece önce tanışıp konuştuğum kadın bana “Merhaba Türk, ben Abdul” diyor. Ben ne olduğunu anlayamıyorum. Bana “Bir gece önce konuşmuştuk ya” diyor. Ama sen kadındın, diyorum. “Ekmek parası ne yalım.” diye cevap veriyor. Bu Paris kadar rezillikten güzelliğe uzanan yelpazesi olan başka bir şehir görmedim. Kendimi Paris’te kısıtılmış gibi hissedirim. En çok da ordan aldığım soyut somut şeyler dönüşte işime yarar. Amsterdam’da on gün kal, ot gider ot dönersin. Ama Paris öyle değildir. Tokat atar, Hindistan da tokatçıdır. Ama her iki ülkenin de yemekleri çok güzeldir. 🍷

GEÇ YAĞAN YAĞMUR

Meraklanma

Düzelecek her şey

Bu savaş bitecek

Gülecek insanların yüzleri

Bu sefer sen yoksun bu hikayede

Seni çok anlattım

Çok sevdim

Sen yine de söyleme kimselere

Nazar değmesin

Ne değişik

Bir sürü haller içinde halimiz

Bazen kafa uçuyor

Sen indiriyorsun yere

Bak yine sen karıştın

Girdin hikayemin içine

Hayata dair yazayım diyorum

Sen geliyorsun aklıma

Hayallerimi ittire ittire

Geç yağan yağmurun

Faydası olmaz çiçeğe

Trafik Kazası

Türk erkeklerinin bir numaralı özelliği sinirlenince hız yapmalarıdır. Bu yüzden hiçbirisiyle direksiyon başındayken tartışmayacaksın. Her yıl yedi bin kişinin öldüğü kazalarda, aile kavgalarının çok önemli yer tuttuğunu düşünürüm hep. Kadın söylenir adam gaza basar, kadın biraz daha söylenir adam biraz daha gaza basar ve aile yarı bilinçli bir intihara sürüklenir. Olan, arka koltukta oturan ve trafikteki diğer araçlara el sallayan, her şeyden habersiz masum çocuklara olur.

Zülfü Livaneli

Aşk

Bir yerde okumuştum. Aşk, birbirine sarılıp giden bir çiftesarmaşığın adından geliyormuş. Birbirine sarılıp giden; sarmaşıklardan birinin ötekini usul usul boğduğu, o sarılıp gidişte yok ettiği.

Selim İleri

Merak

Merak, doyuruldukça daha çok acıkan bir canavardır. Öylesine tehlikeli bir canavardır ki bu, bir kez eline düştüğünüzde onun dinmeyen iştahına yetişmek için sonu gelmez bir çabaya kapılırsınız.

Tayfun Pirselimoglu

Amaç

İnsanlarla tanışıp karşılaşmaktan çok, faydacı anlaşmalar yapıyoruz. Daha "merhaba" dediğimiz anda, "Bu ilişkiden ne gibi bir fayda sağlayabilirim acaba?" düşüncesi geçer aklımızdan. İlişkiler, insanın evrensel "birlikteliği" üzerine amaçlar üzerine inşa edilir.

Gündüz Vassaf

Miras

Torunlara bırakacağımız mirasın duvarında şu cümle de yazacak: "Fiber kabloları azarlayarak terbiye etmeye kalkmış bir ırkın ahvadısınız."

Ahmet Mümtaz Taylan

Yeni

Yeni olanın hiçbir kıymeti yoktu artık. Yeni, doksanlı yıllarda kalmış demode bir kavramdı. Artık kıymetli olan, kendini yeninin yok edici ve köksüzleştirici saldırganlığından koruyabilmiş olandı. Ve değerli olan her şey gibi zor bulunuyordu. Çok zor.

Hakan Bıçakcı

Alışkanlık

İnsanın yarısıdır.

Mahir Ünsal Eriş

İmtihan

Hayat çalıştığım yerden sormadı soruları. Ve ben kopya çekemeyecek kadar beceriksizdim. Haliyle ruza mahşerdeki bütünleme sınavına kaldım. Kısmet...

Ali Lida

Kaybetme Korkusu

Kaybetme korkusunu yenebilirse, belki eğlenmesini de öğrenebilir insan. Zaten umrumuzda değildi hiçbir şey, kazanmayı öğrenene kadar.

Burak Aksak

Son Umud

Çaresiz insanlar son bir umut olarak, son bir kurtulma arzusuyla, toprağın altına girer gibi, karanlıkta bir okyanusun sularına dalar gibi gözlerini kapatırlar. Gözlerini kapamak çocukluktan kalma ilkel bir savunma silahıdır; hiçbir sorunu çözmez, sadece sen görmeden olup biter her şey. Bu da iyi bir şeydir.

Tarık Tufan

Kendini Kandırmak

İnsan en zor kendini kandırıyordu, ama sağlam inandırdı mı, geri dönüşü de yoktu.

Selçuk Aydemir

Unutmak

Unuturum ben. Her şeyi unuturum. Duyduklarımı, okuduklarımı, kokladıklarımı, yaşadıklarımı, yaşattıklarımı.

Yekta Kopan

Devir Teslim

Memlekette, hiçbir zaman eskimeyen, her devirde kuşaktan kuşağa aktarılarak ısrarla yaşatılan bir gelenek var: Elini taşın altına koyanları taşa tutma geleneği.

Seray Şahiner

Kendini Tanıyamamak

Aynaya bakıp kendini tanıyamamak, insanın kendi anılarını bir başkası yaşamış gibi anlatması, dünyanın kendisi dahil üzerindeki hiçbir şeye kayda değer bir varoluş nedeni bulamamak ve zihninin bedenden binlerce kilometre uzakta olması o kadar korkunç ki...

Hakan Günday

OT SÖZ LÜK

Leonard Cohen, yaşamımın son yirmi beş yılında ‘karanlık güneş’ olarak adlandırdığım kutsal insanların başında geldi.

KARANLIK GÜNEŞ

Yıl sanırım 1992 ya da 1993 olmalı. Montreal’e henüz taşındığım, sokaklarını, insanlarını, Fransızcasını yeni yeni keşfetmeye başladığım, bir yandan Concordia Üniversitesi’nin Güzel Sanatlar Fakültesi’nde master eğitimimi yaparken, diğer yandan DJ’lik, müzik, edebiyat âlemine kolları sıvayıp daldığım para pulun kıt, heyecan ve enerjinin yüksek olduğu güzel yıllar...

Henüz kimseleri bilmediğim, tanımadığım bu şehirde gezinirken sonradan adının St. Laurent Bulvarı olduğunu öğrendiğim oldukça hareketli caddede, öğle yemeğinde bir şeyler yemek için girdiğim, 2 dolar 99 cente öğle yemeği yiyebildiğin köhne bir lokantanın ortasındaki herkesin yan yana oturduğu uzunca bir masanın boş olan iskemlesine oturup keyifle önümdeki sandviçe yumulmuştum. Sağ tarafımda, neredeyse omzu omzuma değen ama o âna kadar kim olduğuna dikkat etmediğim kendi halindeki insanın sesini garsona verdiği sipariştan duyduğumda, bu sesin yakınlığının kalbimin derinlerinde yarattığı yankılarla kafamı çevirip yanşımdaki bu adamın Leonard Cohen olduğunu fark etmiş, heyecan ve sevinçten donakalmış, diğer yandan da bunu belli edip kimseleri rahatsız etmemek için başımı öne eğmiştim. Bunu fark eden bu inanılmaz nazik ve karizmatik insanın bana kibarca ‘bon appétit!/afiyet olsun’ dediğini, utangaç halim ve kırık dökük İngilizcemle teşekkür ettiğimi ve ardından aramızda geçen kısacık, sıcacık sohbetin heyecanı ile oradan ayrıldığımı dün gibi hatırlıyorum.

O günden beri ne zaman bu köhne restoranın önünden geçsem yüzümde hep bir tebessüm belirir.

Geçtiğimiz hafta, bize inanılmaz albümlerini, kitaplarını bırakıp bu diyardan başka âlemlere göçen Leonard Cohen için bu yazıyı yazmadan önce, yine St Laurent’ta yürüyüp kulağımda Leonard Cohen’in birbirinden anlamlı, derin, etkileyici şarkılarına, bir mantra gibi kafamda tekrar edip duran rahmetli Can Yücel’in sözü eşlik etti: “Kimi ölümler bize ne kadar yakın, yaşayanların birçoğu ne kadar da ölü.”

Sanatın tüm formlarının en büyük yargıcının, köşe yazıları, kazanılan ödüller, satılan albüm sayıları, sanat eleştirmenleri değil, zamanın kendisi olduğuna inanan biri olarak, Leonard Cohen’in eserlerinin sonsuza dek insanlığa aydınlık bir ışık, derin bir ilham verecek başyapıtlar olduğunu tüm kalbimle her zamankinden daha da güçlü hissettim ve her eserini dinlediğimde aynı güçle hissetmeye devam ediyorum.

Bu olağanüstü yazar, şair ve müzisyenin okuduğum her kitabı, dinlediğim her söyleşi, son olarak geçen sene Montreal’de iki gece üst üste toplam kırk binden fazla kişiye verdiği konserlerinde deneyimlediğim, her zamanki gibi insanın kalbini delip geçen performanslarının ardında, sanatsal derinlik ve ustalığın dışında sanırım benim gibi hemen herkesi etkileyen ve nadiren çok az sanatçıda yaşam boyu hiçbir erozyona uğramadan kalabilen başka bir güç, enerji, yaptığı işe gönülden inanan insanlardaki içtenlik, söylediği her söze, sahnedeki tüm performanslarına samimiyeti aktarma gücü vardı.

Leonard Cohen, yaşamımın son yirmi beş yılında ‘karanlık güneş’ olarak adlandırdığım kutsal insanların başında geldi.

Bir yandan yaşamın içindeki karanlığı, acıları, umutsuzluğu, tüm düzen ve ideolojilerin insanı ezip geçen acımasız işkencesini insanlığın gözleri önüne “Everybody Knows / Herkes Biliyor” sözlerinde olduğu gibi en yalın haliyle serdi.

“Herkes biliyor atılan zarların hileli olduğunu

Herkes yuvarlıyor zarları, parmaklar üst üste,

Herkes biliyor savaşın bittiğini ve iyi insanların kaybettiğini,

Herkes biliyor dövüşün hileli olduğunu,

Fakirlerin fakir kaldığını, zenginlerin daha zengin olduğunu herkes biliyor,

Bu hep böyle geldi, böyle gidiyor,

Ve bunu herkes biliyor.”

Diğer yandan aşk temasını, şiirlerinin, şarkılarının baş köşesine oturtmayı ihmal etmeyen bu romantik âşık, eserleri ile insanın kanını kaynatmaya, yaşamlarımızı aşkın büyüsü, hüznü, imkansızlığı ama her şeye rağmen cazibesi ile sesler ve sözlerle boyamaya “Ain’t No Cure for Love / Aşka Çare Yok” sözlerinde olduğu gibi devam etti.

“Seni çok uzun zamandır sevdim

Ve biliyorum ki bu aşk gerçek.

Her şeyin ne kadar yanlış gittiği önemli değil,

Bunlar asla hislerimi değiştirmeyecek.

Ve zamanın yaralarımı iyileştirmeyeceğinin de farkındayım,

Aşkın çaresi yok,

Aşk’ın çaresi yok.”

Ardında muazzam aşklar, hüznünlü âşıklar, yaşam ve gizem dolu eserler bırakıp ‘Tower of Song / Şarkı Kulesi’ne çekilen bu has şairi, derin ve kutsal ruhu, derinden özleyip hasretimizi eserleri ile gidermeye devam edeceğiz.

“Şimdi sana bir hoşçakal bırakıp gidiyorum,

Bilmeksizin ne zaman döneceğimi.

Yarın bizi yolun sonundaki kuleye taşıyorlar,

Ancak ben gittikten sonra duymaya devam edeceksin,

Seninle tatlı tatlı konuşmaya devam edeceğim ben,

Şarkı kulesinin penceresinden.”

Leonard Cohen’in aziz hatırasına ithafen... 🌸

COHEN’E AĞIT

Ölüm zihnini açıyor insanın

Toprak, indirilirken toprağa

Anılar dirilip yükseliyor,

işte bu fırsat kaçırılmamalı

Ağlasın sulu gözler, bizim işimiz var

Hırsız pazarındayız, kurnaz ve çevik olmalı

Sergide rüyalarınız,

tanıdık geliyor di mi bu kıskançlık

Bu içini, içine bakmış gibi titreten keder

Sözde vazgeçmiş dünya külfetinden

O ağırlık tüy gibi hafıfmış meğer

Söylenin: “Benim sevgilimdi o,

o benim kardeşim... katilim...”

Kusura bakmayın şiirin

Ne polisi var ne jandarması

Evet, nice geceler girdik evlerinize

Okşayıp çıktık içinizden geçenleri

Bahada hafıftılar, yükte ağır

Acılar içinde, büyük umutların

Tel tel açıldığı arastadayız

Bak sana el sallıyor

hiç tanımadığın kızlar, kediler

Korkuların öpücük veriyor

sana mahrem bir çadır içre

Hilkat garibesi sanma, bu aynalar odası.

Seninle Leonard, bu panayırdıydık

Hasta çocuk kılığında takılmış peşine

Bir itiş kakış, bir kalabalık

Sesinden yürüyüp tırmadım canbazın ipine...

Bugün şairane sözlerini kendi yazan şarkıcılara ‘kent ozanları’ demek alışlagelmiş bir şey ama o zamanlar pek denmezdi, hatta hiç. O bu ifadenin tam karşılığı idi işte. Tam bir ‘60lar ertesi’ adamıydı.

LEONARD COHEN: ŞAİR, ÇELEBİ, ABDAL...

Leonard Cohen’i Türkiye’de ilk keşfeden ve seven kuşak herhalde benim kuşağım olmalı. 70 ortalarında yeni yetmeydik, plaklar vardı, biz kitap ve müzik seven çocuklar İngilizce şarkı sözlerine ve şiire yeni yeni diş geçirmeye çalışıyorduk. Cohen ilk plağını 67’de çıkarmakla birlikte etkileri 70’lerde duyulan bir şair/şarkıcıydı. Bugün şairane sözlerini kendi yazan şarkıcılara ‘kent ozanları’ demek alışlagelmiş bir şey ama o zamanlar pek denmezdi, hatta hiç. O bu ifadenin tam karşılığı idi işte. Tam bir ‘60lar ertesi’ adamıydı. 68’in ateşli politik gündemi, çiçek çocukları ve özgürlük ümitleri yavaş yavaş yerini kuşkuyla başlamıştı galiba. O da geçmişin korlarını yelpazelemek yerine üzerine düşünmeye niyetli biri gibiydi. Uzun bir kariyerin çeşitli evreleri var. Bugün bu derginin okurlarının çoğu onu “Dance Me To The End of Love” şarkıcısı olarak hatırlıyor olabilirler. Ama biz, onu ilk sevenler “Chelsea Hotel”ini hatırlıyoruzdur: “You told me again you preferred handsome men/ But for me you would make an exception.” Şarkıdaki Janis Joplin olduğu rivayet edilen kız, ona bir kere daha ‘yakışıklı adamları tercih ettiğini söylemiş’miş, ama ‘onun için bir istisna yapacak’mış. Çiçek çocuğu kuşağının hızlı üyelerinden olan Joplin, hızlı yaşayıp erken ölecekti. O kuşağın fiyakalı ve yakışıklı adamlarının çoğu da erken ölecekler ya da kötü yaşlanacaklardı. Bu ‘yakışıklı olmayan’ adamsa uzun yaşayacaktı.

Yakışıklı olmadığı falan hikâye tabii. Oğlu Adam Cohen, babasının ölümünün ardından yazdığı güzel yazıda Cohen’in karakterindeki ‘kendini değersiz gösterme alışkanlığı, dinginlik

ve karşısındakini ürkütmeyen zerafet’ten oluşan benzersiz bileşimden bahsediyor. (Ölümünden sonra Karin Karakaşlı da zerafeti hakkında benzer şeyler söyleyen zarif bir yazı yazdı.) O zamanlar da çirkin erkekler için bir yer vardı, her zaman olduğu gibi. Ama çirkin erkek dendiğinde ‘Çirkin Kral’ınki gibi bir artısı olmalıydı mutlaka. Cohen ise ne Sartre kadar entelektüel ne de Yılmaz Güney gibi erkeksiydi. Onun artısı zerafetti işte. Biz buna aslında buralarda ‘celebilik’ deriz. Değersizmiş gibi yaparak tevazu göstermek, böylece daha çekici olmak ama samimiyetle yapmak bunu. Cohen, ince uzun silüeti ve karakterli yüzü ile her zaman böyle celebi mizaçlı ve hoş bir adam oldu.

Ama onu daha da inandırıcı yapan kendi ‘kuşku’suydu. O zamanlar kimselerin pek ilgilenmediği dinsel metinlerin ikonografisini, temalarını şarkı sözü dünyasına sokması, aynı zamanda bunların vaz ettiği şeylerden duyduğu kuşkuyu da işin içine katması, aşk yaralarını açıkça göstermesi bunlar arasında ilk

aklıma gelenler... Meşhur bir şarkısında “Hey, veda etmek böyle olmaz,” diye yakınır sevgilisine. Başka bir şarkısında başka birine “bana kardeşim diyorsun / ama kimin adına?” diye sorar. Başka bir şarkısında “modern aşk pek doyurmuyor beni,” der. Aynı şarkıda “bir tren istasyonun cam çatısı kadar kirliyim” de der. Bir şiirinde “dışarıda kelleler uçurulurken ben senin saçlarına gömeceğim başımı” gibi bir şey söyler. Manifestosu gibi

olan “Minute Prologue” şarkısı ise şu minvaldedir: “Bütün hoşnutsuzluklara kulak verdim/Bütün acılara kulak verdim/Senin için ne yaparsam yapayım hepsi gene geri gelecek, hissediyorum/ Ama merhem olabilirim/Merhem olabilirim/ Abdalın tekiyim ama/Merhem olabilirim hepsine/ Bu şarkıyla...”

“Fool” diyor şarkıda ya, ben ‘abdal’ demeyi tercih ettim. Çünkü Cohen’in celebi zerafeti tamamlayan bir şey varsa o da Trubadour, Minnesaenger gibi Batılı gezginci şarkıcılığa ya da bizim coğrafyalarda ‘abdal’ denen mistik hassasiyete kattığı yirminci yüzyıl hassasiyetidir. Ortaçağ’da bir hana inse mesela - diye hayal eder insan, - handakiler ‘haydi bize bir şeyler çal’ deseler ona, yirminci yüzyıl ‘bireysellikleri’ ile bunaltmaz dinleyicisini muhtemelen. Bir hikâye anlatır şarkısı ama aynı zamanda da bu şarkıdaki bir şeyler dinleyenin zihnini karıştırır, yüreğini kabartır. İnsan her zaman düz eğlenmek istemez, kalpte ve zihinde bir sıyrık da temaşaya girer.

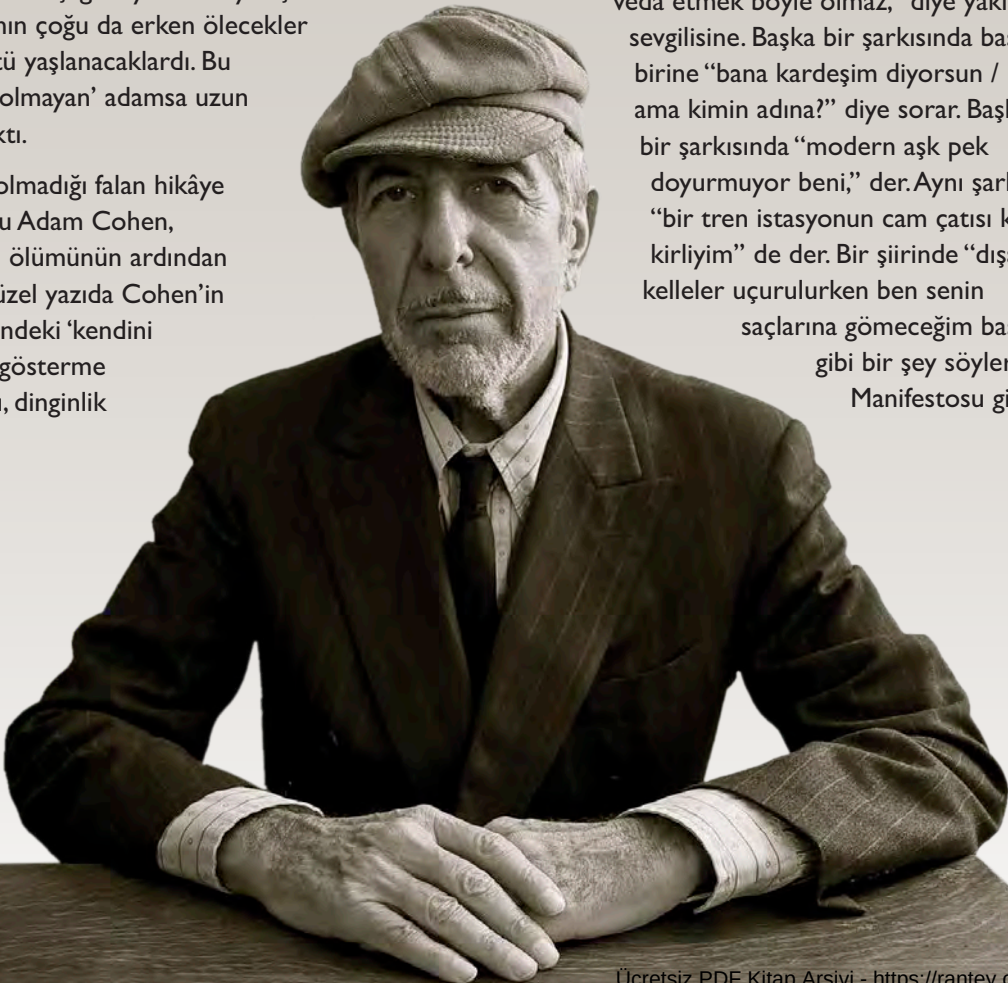
Cohen bize bunu düşündürür.

Sevdiğim yabancı bir yazar ya da işte şarkıcı, ozan vb. dünyadan göçünce ardından bir şey yazarsam hep işin içine ‘ben onu çok özel bir biçimde tanıyorum’ cakası girer diye korkarım. Başka coğrafyalardan birini onunkinden farklı bir coğrafyada sevmek hep problemlidir. Cohen’in şiiri için de böyle sanılır. Ama değil. Hele şarkısı için hiç değil. Ağır ağır, tane tane söylediği lafların kendi ‘kültür dairesi’nde çok uzaklara giden kökleri, anlamları, şusu busu var mutlaka. Ama onun söyleyişinde ağırlıktan, ‘önem’den eser yoktur. Tane tane, yavaş yavaş söylediği laflarını bir biçimde anlaşılın, içe işlesin diye söyler. Kulak verin, er geç ‘anlayacak’sınızdır benzersiz imgelerini, önce kelime kelime, sonra mana olarak: “I lit a thin green candle, to make you jealous of me/ But the room just filled with mosquitos/ They heard my body was free.” Belki şöyle diyordur: “Yanıyor mu yeşil köşkün lambası yar/ Hiç bitmiyor şu gönlümün kavgası yar/ Aba da bir çuha da bir giyene yar’

Ya da belki şöyle: ‘Hastayım yalnızım, seni yanımda/ Sanıp da bahtiyar ölmek isterim.’

Mesele oda, ışık ve hayal. ✨

**Cohen,
ince uzun silüeti
ve karakterli
yüzü ile her zaman
böyle celebi mizaçlı
ve hoş bir adam
oldu.**

FATİH ÖZGÜVEN

Yoksa meraklı değildi Ahmet, günde on üç saat çalışıp, yarım saatlik yemek molası dışında ancak müşteri yoksa mutfaktaki tüpün üstüne beş dakika dinleneceğim diye oturup, götünde yuvarlak iz çıkarmaya...

KOMİ

Samatya'nın ara sokaklarında balkonlar denize dik uzanır. Bu sebeple denizin etkileri iç kısımlarda da görülür.

Samatya'da balkonlar denize dik, balonlar paralel uzanır.

Samatya sahilde; iki tahta arasına denize paralel gerilmiş beş sıra ipe asılı balonlar; portedeki notalar gibiydi. Hepsi l'lik notaydı. Ahmet mermi başı l liradan 5 lira verip ancak bir balon vurabilirdi. Kayaların üstüne konmuş tahtaya kahverengi bira şişeleri dizilmişti. Birkaç tane de bira şişesi vursa mıydı? Meteliğe kurşun atan biri, kalan parasını şişeye kurşun atmaya harcamamalıydı. Hem, bira şişesi vuracağı parayla bir şişe bira alabilirdi Ahmet.

Deniz kıyısındaki kayalara atlayıp oturdu. Omuzları kısılmış, küçücük kalmıştı Ahmet. Evet, tıfıldı.

Ahmet. Yakışıklı değildi. Ama uzun kirpiklerini bir kırıpıtırırsa, rüzgârından tufan kopar da Samatya'yı önüne katar götürürdü. Ahmet, yakışıklı değildi ama gözleri o kadar iriydi ki, ağlasa "ohhh, mis gibi toprak koktu" derdiniz. Ahmet... Yakışıklıydı be! Tam dişleri de inci gibiydi ki... Gülecek ne vardı da?

Şimdi eve gitse? Ne diyeycekti, insan komilikten de kovulur muydu?

Zaten Ahmet garsonluk için başvurmuştu. Tamam, tecrübesi yoktu ama iki tabağı da taşıyamayacak hali yoktu. "Komi olarak başla da sonra bakarız" demişlerdi. Boşları toplayıp mutfağa götürüp, artıkları çöpe dökerek bulaşıkçıya hazırlıyordu. Bulaşıkçı kadın, Ahmet'in artıkları çöpe dökmesine kızıyordu. "Cânım kadayıfı iki tırtıklayıp bırakmışlar. Hayıftır." Bulaşıkçının artıkları yemesine içerliyordu Ahmet. Ağlamaklı oluyordu da kadın yemesin diye kaşla göz arasında çöpe döküyordu tabakta kalanları.

Ahmet, kayalara uzattığı bacaklarında sıyrılmış pantolonun altından görünen çoraplarına baktı. İkisi de siyah, ama belli ki birbirinin teki değil.

Çorap, Ahmet için kasa demekti. Sabahın dördünde horozlu saati susturarak uzak semt pazarlarına çıkardı Ahmet'in babası. Yarı gece eve döner, yolda yolakta çalınmasın diye çorabının içine sakladığı paraları çıkarır sayardı. Ertesi gün yeni mal alınacaktı. Para, Ahmetlerin evinde her zaman baba çorabında taşınan bir emanet olmuş, hiçbir zaman anne sutyeninde saklanan bir yatırıma dönüşmemişti.

Şimdi eve gidip... Komilikten kovuldum. Diyemezdi. Oysa lokanta yoğun olduğunda garsonlarla birlikte servis yapmaya bile başlamıştı Ahmet. Kovulmasa belki birkaç aya...

Lokantadaki garsonlar hızla, mutfak müdürü, salata müdürü, tatlı müdürü gibi müdürlüklere atanıyordu. Tamam, maaşları aynı kalıyordu, garsonluğa da devam ediyorlardı ama... Elbet bu müdürlerden biri ilerde

masa başına oturtulacaktı. E onun yerine başka garson geçecek, o garsonun yerine de belki Ahmet terfi edecekti.

Yoksa meraklı değildi Ahmet, günde on üç saat çalışıp, yarım saatlik yemek molası dışında ancak müşteri yoksa mutfaktaki tüpün üstüne beş dakika dinleneceğim diye oturup, götünde yuvarlak iz çıkarmaya...

Yoksa meraklı değildi Ahmet, o mor gömleği giymeye. Onu da en adi kumaştan diktirmişler. İki saatte ter kokuyor. Her akşam makine açılacak değildi ya evde... Her akşam lavaboda gömlek yıkamaya meraklı değildi Ahmet.

O başmüdürün de Allah belasını versindi. Beş yıldızlı otelde şef garsonmuş buraya gelmeden. Beş yıldızlı otelin şef garsonu lokantada müdüre tekabül ediyormuş.

Dört tane tabak ulan... Zaten; tip alırsın demişlerdi ama tiplerin bölüşülürken çoktan aza, müdür; şef garson, garson, komi diye sıralandığını söylememişlerdi.

Bulaşıkçı da, "Ben bulaşıkları temiz pak yıkamasam size bahşış mi verirler?" demişti de kimse kâle almamış, sonra kadın 'makinenin tuzu bitmiş' 'sular klorlu' gibi bahanelerle lekeli çatal bıçak verince eylemi başarılı olmuş, bulaşıkçı da tipe dahil olmuş; bahşişler, önce beşe, sonra eleman sayısına bölünüp kuşa dönmüştü.

Ahmet... Sabah 6'da herkesten önce gidip masaları deterjanlı suyla silip durulamaya, dispanser peçete kutularına peçete yerleştirmeye... Babası zamanında meraklı mıydı sabahın körü pazara gitmeye?

O da sonradan pazarcılığı bırakıp trende işportacılığa başlamıştı. Limon sıkacağı satardı. Ahmet'in babasından limon sıkacağının faydalarını bir dinleseniz, dünyadaki en kıymetli şeyin limon sıkacağı olduğuna ikna olurdunuz. Televizyonda çıkan sunucular yok mu? İşte onlar halt etmişti Ahmet'in babasının yanında. Bütün trene kendini dinletmeyi biliyordu adam. Ahmet? Müdüre bir cevap verdi diye işinden olmuştu. Mülâyimdi Ahmet

oysa. Salata müdürü olacak hıyar, "Ulan senin kafanı buzluğa sokar üç gün çıkarmam," dediğinde bile ses etmemişti. Sadece, kendi çocuğu olursa asla lokantada çalıştırmamaya ant içmişti.

Garson Ercüment, yakışıklıydı. Diğer garsonlardan Nurgül'le çıkıyordu. Lokantaya gelen kızlar da Ercüment'e bakıyordu hep. Ahmet tuvaletin aynasında kendine uzun uzun bakıyordu da, yok. Kızlar ona bakmazdı. Daha 17'sindeydi. Ercüment gibi uzun boylu da değildi. Tuvalette sürekli aynı müzik çalıyordu. Müşteriler; tuvalette dinlenmek için gitmediğinden, klozet kapağını kapatıp, ayakkabılarını çıkarıp, sırtını sifona vererek oturmadığından; tuvalette sürekli aynı şarkının çaldığını fark etmiyordu. Oysa Ahmet, İngilizce bilmeden tuvalette çalan İngilizce şarkının sözlerini ezbere biliyordu:

"Evri nayt may drims, ay si yu, ay fil yu, det is hav ay nov yu go on, far ekros dı distins end speys bitvin es, yuğ hev kam tu şov yu go on, niyir far, verevır yu ar, ay biliv det dı hört daz go on... End my hört vil go on..."

Ahmet mülâyimdi mülâyim olmasına ama, dört tane tabak kırdı diye maaşının dörtte birini kesmeye kalkmıştı müdür... Neymiş, Ahmet ona diğer garsonların yanında cevap vermiş. Yoksa adamın derdi değilmiş dört tane tabak. Ama terbiyesizliğe gelememiş. Şimdi eve gitse Ahmet... Dört tane tabak kırdı diye insan komilikten atılır mıydı? Ah, babası gibi dilbaz olacaktı ki, "Ulan" derdi, "Sen kim oluyorsun da? Şef garson bozuntusu! Terbiyesiz sensin. Ercüment'in sevgilisinin götüne baktığını görmüyor muyuz? O Ercüment de gavatin önde gideni. Görüyor da ses etmiyor."

Samatya'dan geçen trenler kaldırılmıştı. Yoksa Ahmet de pekâlâ trende limon sıkacağı satabilirdi. Baba mesleğiymi ne olsa. Ne diyordu Ahmet'in babası? "Limon sıkacağını

limonun sağından veya solundan değil, tam ortasından saplıyoruz, çünkü limonda damarlar dik uzanır." Hepsi kulağındaydı Ahmet'in. Ama trenler artık yoktu işte...

Yine de istese, baba mesleğini sürdürürdü de... Metrobüste şoföre bile yer kalmıyordu ki Ahmet nasıl koca poşetle girip geniş el kol hareketleriyle limon sıkacağı satsın? Füniküler desen? Bir dakikada bitiyor yol. Hangi arada limonu sıkacaktı da, satacaktı?

- Bir sigara versene abi...

Arkasına baktı, "Abi," diyen adam, Ahmet'in rahmetli babasıyla yaşıttı neredeyse. "Yok sigaram," dedi, adam gitti. Sigarası vardı da, pakette üç tane kalmıştı. Şimdi bunlardan birini adama verse de evde abisinden bir sigara fazladan istese, abisi demeyecek miydi? Ulan insan komilikten...

Zeytinburnu'na doğru baktı. Binalar gökyüzüne doğru dikine uzanıyordu.

Gemilere baktı. İstese vapurda limon sıkacağı satamaz mıydı? Ahmet tıfıldı. Vapurları ona yar etmezlerdi.

PAT PAT PAT!.. Bir keskin nişancı balonları bir bir vuruyordu. Keskin nişancının yanında sevgilisi vardı. Biraz da Ercüment'in sevgilisine benziyordu. Keskin nişancı, kıza havayı basmıştı.

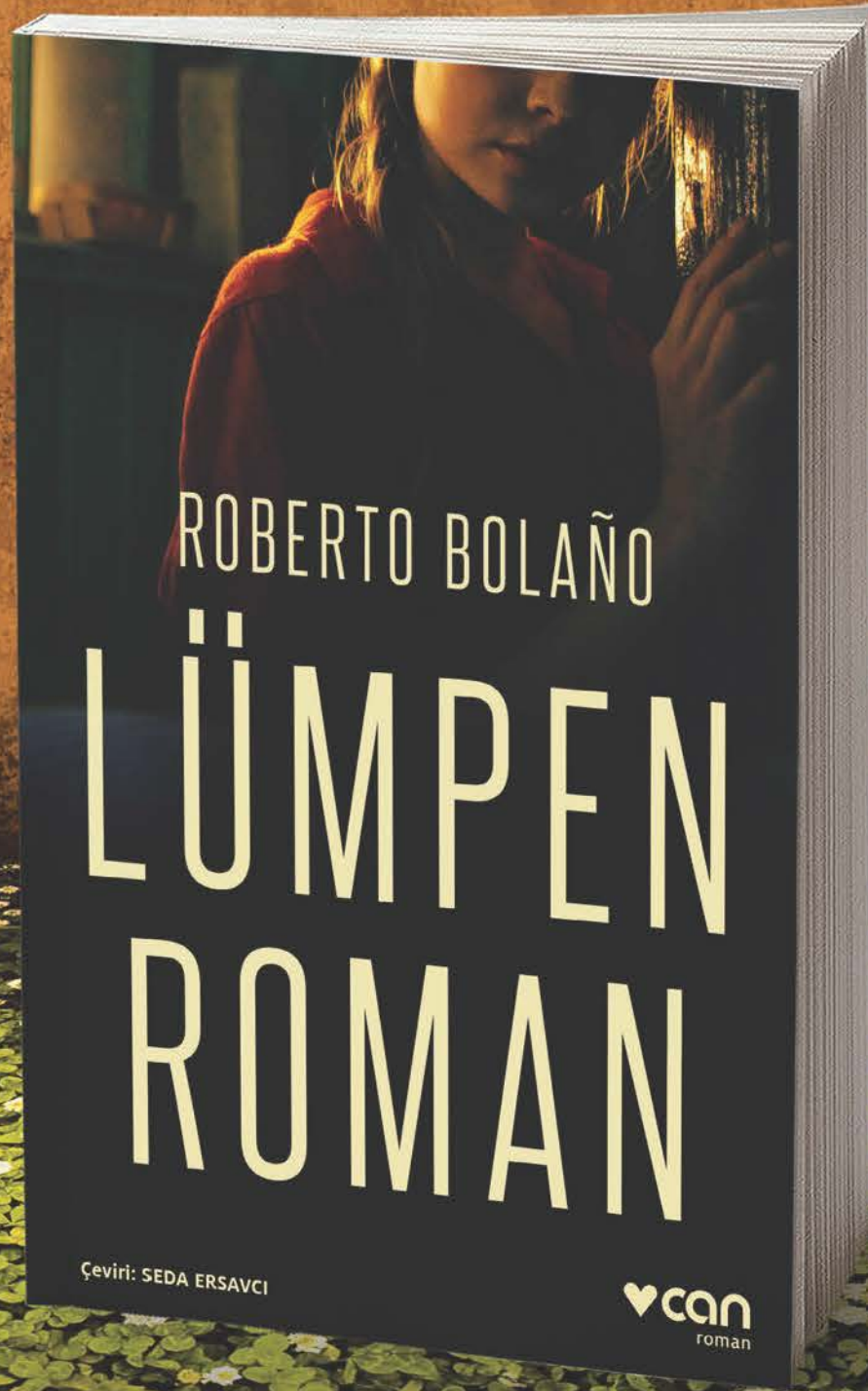
Ahmet doğruldu, kayalardan kaldırırma tırmandı. Gerili iplerde iki üç tane balon kalmış, tüfekte ateş ettiren çocuk, bahşış niyetine o balonları manzaraya bırakmış, tüfeğini, mermileri toplamış gitmeye hazırlanıyordu.

Elin oğlu üç kuruşluk balondan, bira şişesinden para kazanıyordu da, ulan insan bir komilikten...

Caddenin karşısına geçti. Hava kararmaya başlamıştı. Samatya'nın ara sokaklarında Ahmet, denizin iç kesimlerde görülen bir etkisi olarak sinirle yürüyordu.

Lokanta görünmüştü. Ahmet. Taş aranarak yere baktı... 🌿

“KİMSEMİZ YOKTU.
VE HER ŞEY BİR GECEDE OLMUŞTU.”

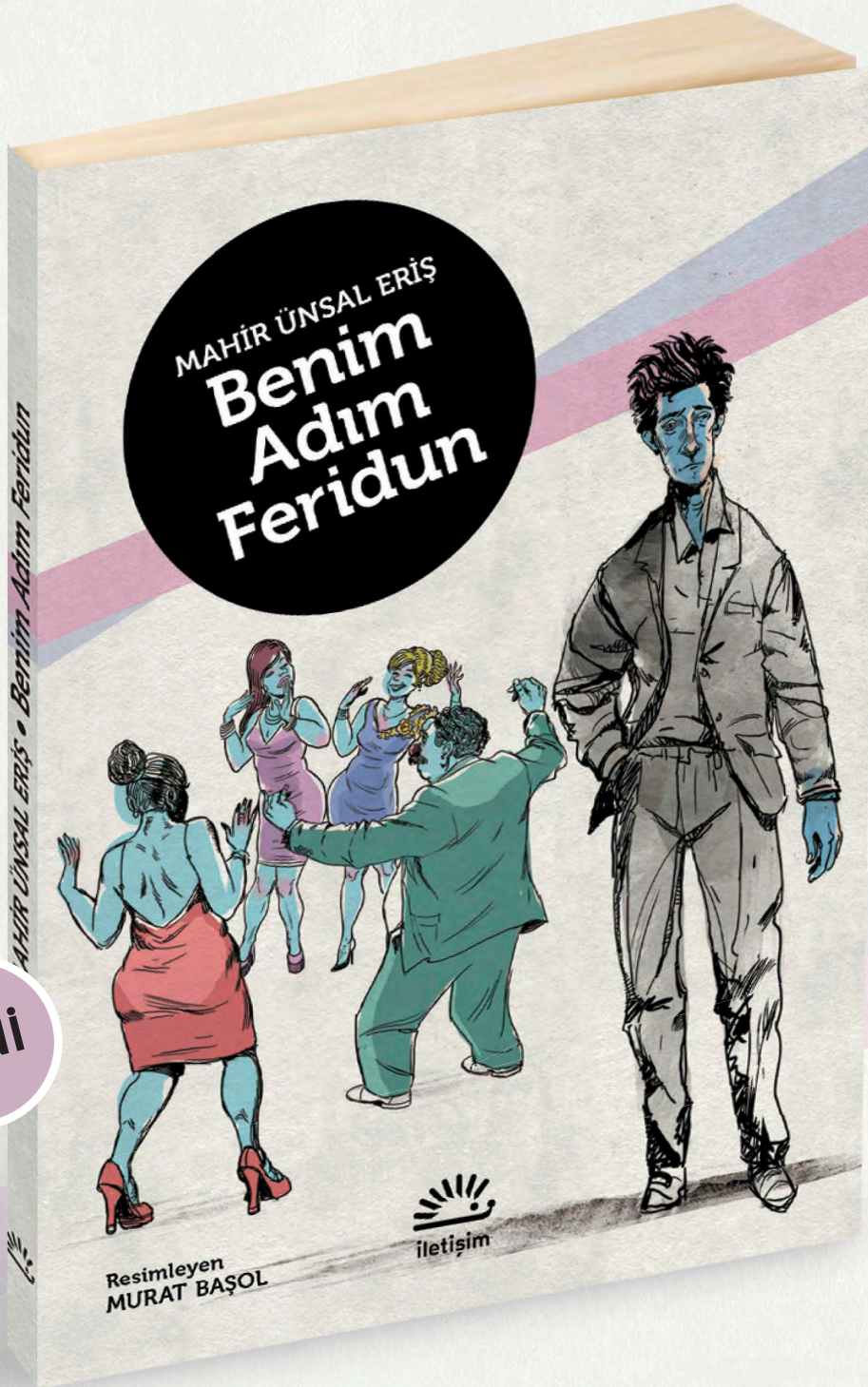

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

can

Mahir Ünsal Eriş'ten Gecenin koyuluğunda tatlı bir hasbihal...

Yere göğe sığamayan, dünya ağırlı, kederli, acımış bir adamın serencamı. Sahil rehavetini, çay bahçelerini, eski hatıraları, çiçek açmak için gün ışığını, düğün halayını arayan Feridun... Onun adı Feridun. Mahir Ünsal Eriş'in sinemaya uyarlanan iyimser öyküsü, Murat Başol'un sıcak çizgileriyle... Gecenin koyuluğunda tatlı bir hasbihal.

BENİM ADIM FERİDUN

Türkçe Edebiyat, 40 sayfa

DÜNYA BU KADAR

3. BASKI

Türkçe Edebiyat, 196 sayfa

OLDUĞU KADAR GÜZELDİK

5. BASKI

Türkçe Edebiyat, 126 sayfa

BANGIR BANGIR FERDİ ÇALİYOR EVDE...

7. BASKI

Türkçe Edebiyat, 152 sayfa

BİR KUŞAKTAN BİR KUŞAĞA SANAT HAYATININ 50. YILINDA ZÜLFÜ LİVANELİ

Ömrünü müziğe, edebiyata ve sinemaya adadı... Hafızalarımıza kazınmış bestelerin, ellerimizden bırakmadığımız romanların ve hepimizin hayatında iz bırakan sinema filmlerinin yaratıcısı Zülfü Livaneli, eşsiz bir albümle 50. sanat yılını kutluyor...

Öyle bir albüm ki bu, dinlemeye başladıkça, devam etmemek imkansız hale geliyor.

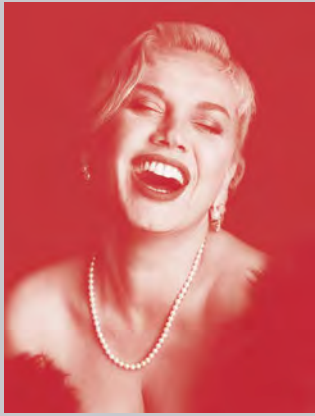
Evde, yolda, çalışırken, sokakta yürürken, hepimizin ezberlediği şarkıların farklı yorumlarını, dinlemeye doyamıyorsunuz... Albümü ilk dinlediğimde hemen Zülfü Livaneli'yi aradım ve "Son yıllarda beni bu kadar heyecanlandıran başka bir proje olmamıştı" dedim. Albümün yapımcısı Bülent Seyhan'ı ve proje koordinatörü Seyfi Yerlikaya'yı bizzat tebrik ettim...

Ve Zülfü Livaneli'yi, albümde yer alan değerli sanatçılardan; Sezen Aksu'dan, Fazıl Say'dan, Feridun Düzağaç'tan, Selda Bağcan'dan ve Teoman'dan dinleyelim istedim...

SEZEN AKSU

Birini doğru anlayabilmek için üretimini, bu üretimin sürekliliğini ve tutarlılığını esas almak gerektiğine inanırım. Zülfü, tüm hayatı boyunca ülkesinin hatta dünya halklarının iyiliğini kendisine mesele edinmiş; bunun mücadelesini verirken de, bazen hepimizin düşülebileceği zaafırlara düşmeden, istikrarla zarafetini koruyabilme hünerini kaybetmemiş bir ruh...

Bu ruhun elinden, dilinden çıkan her şeyin bu ülkede başta edilemesi tesadüf değil bu yüzden. Her zaman ama özellikle şu anda en çok ihtiyacımız olan, olmazsa olmaz diyalogun ustalarından biri o. Egoantrik varoluşsal kimlik dertlerine merhem olmaktan başka bir işe yaramayan tartışma sarmalları yerine, çözüm odaklı faydalı dili seçenlerdendir. Karşısındakini önyargısız kabullenerek fikrini söyleme hakkı tanıyabildiği, kendi fikrini de dışlamak yerine sarıp, sarmalayarak söyleyebileceği için sözünün kıymet-i harbiyesi çoktur.

Engin empatisi ile gönül kırmadığı gibi hiç gönül de

koymayan dostumun, sanmam ki kırıldığı, küstüğü, yolunu sonsuza dek ayırdığı birisi olsun hayatında... Yollarımızı sulhla birleştirmenin, anlaşabilmenin metodlarını ararken, alınması gereken bir derstir Zülfü... Ha, "Bu adamın hiç mi kusuru yok?" dersiniz, "bütününde ürettiği anlamla ve katma değerle ilgilenin" derim. Birinin hakkını teslim ederken, ama'lı fakat'lı kurulan her cümle, kendini gizliden kusursuz addeden, çaktırmadan kayıran bir duygu geçirir bana...

Livaneli, hayata değer katmıştır, katmaktadır. Sağolsun, var olsun.

Livaneli

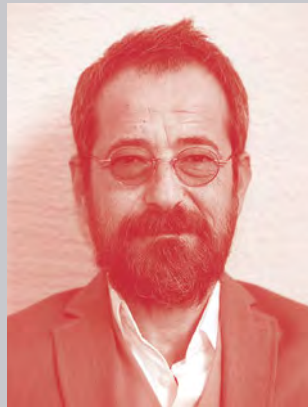
FAZIL SAY

Zülfü Livaneli, gerek müziği, şarkıları, edebiyatı ve sineması ile, gerek makalelerindeki çağdaş dünya görüşü ile, Türkiye'nin kültür ve düşün hayatında hepimiz için çok önemli bir yer tutmaktadır. Kendisini zarif, mütevazı, yol gösterici ve son derece yurtsever bir insan olarak uzun yıllardır tanırım, bu dostluk benim için onurdur...

FERİDUN DÜZAĞAÇ

Sinemada, müzikte, edebiyatta Cumhuriyet tarihimizin yarısından fazlasına tanıklık ederek üretmiş, düşünmüş ve ölümsüz eserler bırakarak büyümüş böylesi müstesna bir sanatçının ellinci yıldönümü kutlamanın; eserlerinde en çok yücelttiği evrensel değerlere, özgürlüğe, adalete, düşünceye ve birliktelik duygusuna bu denli hasret bir iklimde denk düşmesi fazlasıyla acıtıcı ve hüznü bir durum. Bazı eserleri

sıradanlarından ayırıp özel ve büyük kılmaktaki en büyük şifrenin zamanın ruhuna meydan okumaktan geçtiğinin kanıtıdır O'nun ozanlığı ve eserleri. Güneşi daha çok ısıtan, yağmuru daha çok arındıran bir masal ülkesidir Livaneli külliyesi. Kelimelerle anlatılır olmaktan çok uzak, müstesna bir durumdur.

SELDA BAĞCAN

Zülfü ülkemizin müzik tarihine damgasını vurmuş, gençler için idol olmuş, 70'li yıllardan günümüze dek hayatımızda hep önemli bir yeri olan, eşsiz bir sanatçı... Sesini onun gibi yapmış insanlar, bağlama çalışmalarını ona benzetmeye çalışmışlar... Son derece yaratıcı bir sanat insanı; çünkü hem söz yazabiliyor ve hem de beste yapabiliyor...

Biz onunla 1979 yılında başlayan ve altı ay süren bir yurtdışı turnesi yaptık. Darbeden hemen önceydi. Bağlamayı onun sayesinde öğrendim. Onunla tanışana kadar sadece

'Yuh Yuh'u çalmayı bilirdim, stüdyoda öğrenmiştim Arif Sağ'dan. Bağlamada tonları, kara düzeni bana Zülfü öğretmiştir. Hatta misket ayağını da... Bana kara düzeni öğrettikten sonraki haftasonu, kara düzenle bir beste yapıp doğruca Zülfü'nün yanına gittim. Şok olmuştu. Bana misket ayağını öğrettikten sonra, misket ayağıyla yaptığım bestelerle yine yanına gittim. Şaşkınlığını gizleyememişti. Kısa zamanda böyle bir şeyi beklemiyor olmalıydı... Hatta 'Özgürlük ve Demokrasi'yi Çizmek' albümünün ilk şarkısı 'Tahliye Olanların Ardından'ı da aynı dönemde yapmıştım. Yine o turne sırasında Zülfü'den 'Çırac Aranıyor'u öğrenmiş, kendi konserlerimde de bağlamayla çalıp söylemişim. Bu yaşanmışıkların etkisiyle, 50. yıl albümünde de 'Çırac Aranıyor'u söyledim.

TEOMAN

"Ada" albümü 1983'te çıkmış, yani lisedeyim albümü dinlerken. Aslında "heavy metal"ciyim ama bayılıyorum bu albüme. 33 sene sonra bana, "Hadi Livaneli'den bir parça söyle" denince de, hemen "İstanbul'u Dinliyorum"! Bir taşla iki kuş; hem Livaneli, hem Orhan Veli... 🌟

Yüzyılların bitmek bilmeyen Aşk'ı!
Ne tütün kokusu bitti, ne şarap tortusu...
Sayırsz şiir, on binlerce kitap yazıldı; binlerce film çekildi.
Fıyonklu hediyeler, minik ayılar, kırmızı güller ve sıkıcı mumlar hep aşkı hatırlattı.
Aşkı yücelten bu büyük tarihin içinde biz ölümlü âşıklar çaresizce devinip durduk.
Yüreğimiz bildi ama dilimiz gitmedi 'Burada bir sorun var' demeye...
Şimdi durun ve bir düşünün: Aşk bize hiç iyi geldi mi?
Psikoterapist, yazar İskender Savaşır'a sorduk.

AŞK YOKSULLAŞTIRIR!

Aşk daima patolojik halin hortlaması mıdır?

Aşk, hayatla ve kendimizle barışamamamızın ifadesidir. İnsanın kendine yetmemesinden, hayatı olduğu gibi kabul etmemesinden, kendini değersizleştirmesinden kaynaklanır. Bu açıdan patolojik bir alt yapısı vardır.

Hayatla neden barışamıyoruz?

Albert Camus der ki: "Felsefe için ciddi olan tek soru: İntihar etmemek için gerçekçi bir neden var mı?" Bu soruya tatmin edici cevap bulmak zordur. Eski Yunan'da Silenus "İnsanoğlu için en iyi şey hiç doğmamış olmaktır. Doğmuşsa da bir an önce ölmektir" demiştir. Çünkü öleceğimizi bilerek bin bir dertle yaşadığımız hayatla barışmak kolay değil. Aşkta yüzeye çıkan duygulara, hayatla barış kurmak için ihtiyaç duyarız. Aşık olduğumuzda yaşadığımız; bir sarhoşluğa ulaşmaktır; kendinden geçmektir. Bütün bunlar hayatla barışma enerjisini verir. Sonuç olarak sahte bir cennet yaratmış oluruz.

Sorun nerede başlıyor?

Aşkı ciddiye almaya başladığımızda ve cennetin sahte olduğunu göz ardı ettiğimizde sorun başlıyor. Aşkı ciddiye almadan, bir oyun ve ironi olarak görmek gerekiyor.

Kendimizi tek başımıza yeteri kadar değerli ve güçlü hissetmediğimiz için mi âşık oluyoruz?

Bir açıdan evet. Diğerinden değer yüklemesi yapıyoruz. Aşk, bütün olma arzusudur; karşımızdakinin farklılığını, kendi özerkliğini inkar etmedir. Bütün olurken, kendini korumamaktır. Bu yüzden karşımızdaki kişi, biz âşıkken bizi terk ederse bütünüyle değersiz hissederiz. Yaşanılan acıyı, 'ölüm acısıyla' kıyaslarız... Anne kuşun yavru kuşu yuvadan atması gibi...

Peki ya aşkın içindeki sevgi?

Aşkın içinde sevgi ve saygı barınmaz.

Neden?

Popüler dilde aşkı, sevginin yoğunlaşmış hali olarak anlatma eğilimindeyiz. Oysa aşk, sevememenin ifadesidir. Buna karşılık 'olgun sevgi' karşısındaki yabancılığını, farklılığını sevmektir. Aşk, bu farkın inkarı üzerine kuruludur. Saygı için ise mesafe gerekir. Aşk, mesafe yokmuş gibi davranma yönelimidir. Ciddi bir saygı varsa, ortada aşk yoktur.

Böyle tanımlanınca aşkın sağlıklı olmasının imkanı yok gibi görünüyor... Aşkın bu marazi halinin alt yapısında aşağılık kompleksi olabilir mi?

Aşk, zaten doğası gereği marazidir; hastalıktır. Aşağılık kompleksine gelince; bu, insanın kendi değerine dair gerçekçi olmayan olumsuz kanaate

sahip olması anlamına geliyor. Ve aşk insanın kendi değerine dair bir probleme işaret eder. Aşkta, kendi değerine ait tüm teraziye âşık olduğun kişinin yönetimine veriyorsun. O seni kabul edince kişi en yukarıya çıkıyorsun; reddedince tümünden bir değersizlik yaşıyorsun.

Bu iki aşamada da, en yukarıdayken ve en dipteyken, kişi sadece âşık olduğu kişiye odaklandığından çevresindeki hayata ve tüm dünyaya karşı kayıtsızlaşıyor. Diğer her şey önemini yitiriyor. Bu bir taraftan çok rahatsız edici, boş ve zaman kaybettiren bir durum değil mi?

Aşk zaten hayatı boşaltır ve insanı yoksullaştırır. Evet, en büyük heyecanları da yaşatır ama bu kendinden geçiş anlarının karşılıklı olarak izin verilen, geçici bir oyun alanı olduğu hatırlanmalı. Çünkü kendinden geçme halinin, bir oyun olduğunu bilmemek zarar verir. Aşka korkuyla değil, ironiyle yaklaşmak gerekiyor. Karşımızdakine geçmişimizden getirdiğimiz bütün ihtiyaçları, hayalleri taşıyan kişi olarak bakarız ama onun o sırada dişi ağrıyor olabilir.

Tutkuyla aşkı nasıl ayırt edebiliriz?

Aşk, cevap vermesini istediğiniz arzuya yönelir. Tutkuda öyle bir arzu yoktur. Tutku, nesneyi tüketmeye yöneliktir. Bacaklarını şu şekilde açarsan ya da tam istediğimde tırnaklarını sırtıma geçirirsen tutkum karşılanır.

Kendi eksikliğiyle barışmış, kendi değeri hakkında gerçekçi ve sağlıklı kanaate sahip olan ve aşağılık komplekslerinin yönetiminde olmayan biri aşkta derin sivrulmalar yaşamaz mı?

Aşık olup, olmamak bilinçli karar vereceğimiz bir durum değil. Bu bir hastalık ve tedavisi yok. Yani denize açıldığınızda fırtınayla karşılaşmayacağınızı düşünemezsiniz ama fırtınayla başa çıkmak için donanımınız varsa tekneyi parçalamadan kıyıya çıkarsınız.

Sözü edilen kişi 'aşk acısı' yaşamaz mı? Hayır, yaşar. Bu olgunluk, tutkudan bilinçli bir kararla

kurtulunabileceği anlamına gelmiyor. Sadece aşkın benliği tamamen ele geçirmesini önleyebiliriz ama acıyı önleyemeyiz. Ayrılık açısından kurtulmak istemek gerçekçi bir talep değil. Yas, en büyük öğretmenlerden biridir.

Neden?

Çünkü nesnenin 'değerini ancak kaybedince anlarsın.' Bu doğru bir bilgi... Kaybettiğimiz nesneyi önce parçalara böleriz. Kaybettiğimiz kişinin her parçasının yasını ayrı ayrı tutup, içimizde yaşarız. Sonra da kendi saçımızı okşamayı öğreniriz ve bu, kazanabileceğimiz en önemli bilgidir.

Aşk marazidir de ya yas? Ayrılık acısı ne zaman hastalıklı sayılır?

Yasın marazi durumu almasına melankoli denir; içinde depresyon barınır. Her depresyonun içine de saldırganlık, öfke ve hınç gizlenir. Tedavi için saldırganlığın çekirdeğine ulaşmak gerekir. Süre çok önemli. 6 ay ve 2 yıl arasındaki süre makuldur. 6 aydan önce yastan çıkmak inkar etmektir. Kaybın ne kadar büyük olduğunu inkar etmektir...

Bu konuda daha kapsamlı bir okuma yapmak için ne önerirsiniz?

Suzanne Brogger'in 'Beni Aşkta Korum' diye bir kitabı vardır. Kendinden geçmenin insanın kendine karşı bir davranış olduğunu anlatır. Aşkın, insanın çaresizliğini yüceltmek üzerine kurulu bir ruh hali olduğundan ve daha çok kadınlar için tuzak olduğundan bahseder. Okumanızı öneririm. 🌸

KASTAMONU'DA YAŞAMAK

Kastamonu'da yaşamak;

37 Beş hattan oluşan ulaşım ağının dışına çıkamamaktır (1: Cezaevi, 2: Kuzeykent, 3: Süt-Mahalle, 4: Süt-Değirmen 5: Esentepe).

37 Evin ve pastanenin zorunlu sosyalleşme mekânı olmasına uyum sağlamaktır.

37 Pastırma, siyez bulguru, sarımsak, Kanlıca mantarı, pirinç ve çekme helvayla her yerde karşılaşmaktır.

37 Banduma, tirit ve etli etmek'in yöresel lezzetlerde başı çekmesidir.

37 Susamlı simidin yokluğunda "kel simit'i pastırmayla iyi gidiyor," diyerek beğendirmeye çabası içerisine girmektedir.

37 Park banklarının parka değil, yola bakıyor olmasını kimsenin garipsememesidir.

37 "Dikkat.Yıkılma tehlikesi vardır!" uyarılarının asıldığı tarihî evlerin yanından sıradan bir şekilde geçmektir.

37 Her sokakta bir evliya mezarıyla karşılaşmaktır.

37 "Kale, kule, dere" üçgenine sıkışıp kalmaktır.

37 Karaçomak Deresi boyunca yapılan yürüyüşte ilk olarak "aslında Eskişehir'e benziyor" demek, bir tur daha atıldığında ilk söylenen sözün teselli ikramiyesi bile olmadığını fark etmek demektir.

37 Karaçomak Deresi boyunca yapılan yürüyüşlerde bir tanıdığa rastlamamanın imkânsızlığıyla volta atmaktır.

37 Nasrullah Camii'nin suyuyla ilgili rivayetin (ya yedi sene kalınır ya da yedi defa gelir)

korkusunu üstünde taşımaktır.

37 Otoban kenarına araba çekip "demlenmek"tir.

37 Kentin geliş(e)memişliğini "İlgaz Dağı'nın arkasında" kalmaya bağlamaktır.

37 Rıfat Ilgaz'ın Hababam Sınıfı'na esin kaynağı olmasıdır.

37 İnebolu ilçesinde Oğuz Atay'ın doğduğu ev ve adının verildiği sokakta Albay'ı hatırlamaktır.

37 "...oğulları" soyadının yaygınlığına bir süre sonra alışmaktır.

37 Cep telefonu numaralarının sonunun 37'yle bitmesidir.

37 06 ve 34 plakanın daha fazla tercih edilmesidir.

37 "Doğan görümlü Şahin" sayısının fazlalığına ve araç arkası yazılarına (Gelüse gelü gelmezse kendü bülü) takılıp kalmaktır.

37 Osmanlı'da Anadolu'da kurulan ilk lisenin (Abdurrahmanpaşa) ve ilk muhtarlığın (Taşköprü) övünme sebebi olmamasıdır.

37 Çanakkale Türküsü olarak bilinen ve "Çanakkale içinde vurdular beni" diye başlayan türkünün Kastamonu kaynaklı olmasına şaşırmasıdır.

37 "Kültürümüzde var, kültürümüzde yok" tartışmasında ilk sırayı köçek'in almasıdır.

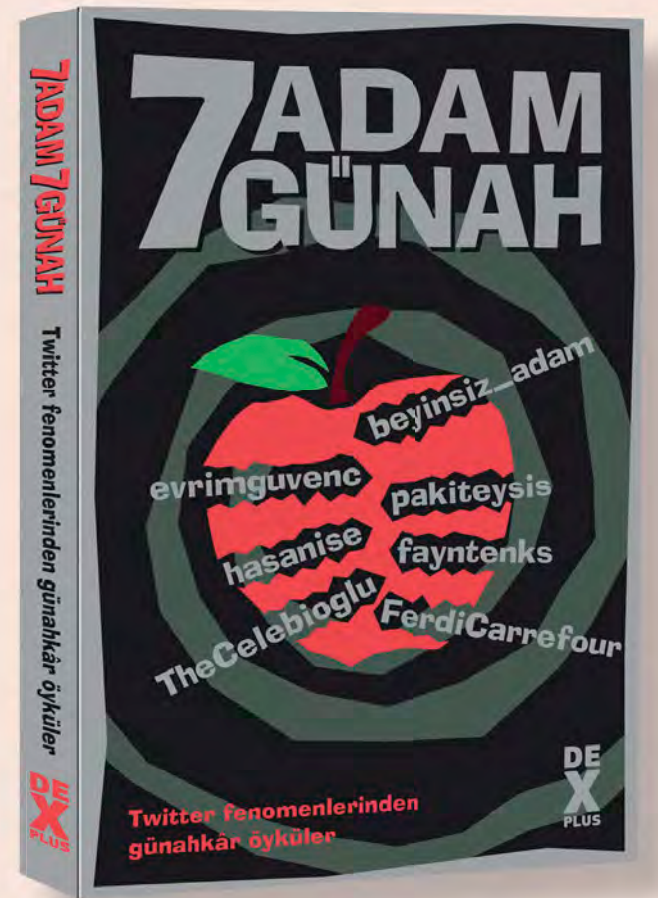
37 İki Millî Park (Küre ve Ilgaz) ve dünyanın en derin ikinci Kanyon'una (Valla) sahip olmasıdır.

37 Kastamonu'da yaşamak "taşra sıkıntısı"nı her daim duyumsamak demektir. 🌿

7 ADAM GÜNAH

Twitter
fenomenlerinden
günahkâr
öyküler

hırs kibir
öfke

kıskançlık
şehvet
tembellik
oburluk

Kalbimdeki kavimler sessizce yer değiştirdi ve bütün savaşlardan gönüllü çekildim o zaman. Kazanmaktan çekildim. Kaybetmekten çekildim. Muğlaklara teslim olup kesin kanaatlerden çekindim. Tek bir şeyden emindim: Kimseyle küs kalmaya gücüm yok benim.

YAPMAYIN, ÇÜNKÜ...

On yedi yaşındaydım. Bir sevgilim vardı, Ergin. Dudağında melek tebessümüyle dolaşırdı ortalıkta. Kimseye kötülük ettiği görülmemişti. Güzeldi, zarifti, kalenderdi, iyi kalpliydi. Gülüşü nedense biraz Julia Roberts'inkine benzerdi. Boyu iki metreye yakındı, okulun basketbol takımındaydı, yedi numara. Ayıptır söylemesi, ben kendisine zil zurna âşıktım. Onu gördüğümde kalbim Veli Efendi'ye çıkmış gibi süratle koşmaya başlardı. Doktorlar buna yüksek nabız, hastalarsa aşk diyor.

Sonra biz ayrıldık, hep öyle olur. İncecik kırdı kalbim, birini çok sevdiğinizde kolayca böyle de olur. Çok sevdiğiniz kişinin suçu değildir ama bu, sizin suçunuz da değildir. Hayatta bazı şeyler, kendiliğinden, ancak öyle olabilecekleri için, öyle olur. Affetmek bu yüzden vardır; yola devam etmek bu yüzden. Ama bu, on yedi yaşın bilgisi değildir. Bu basit bilgiyi kazanmak için önce bilginin kendisinden büyük bir şeyleri kaybetmek gerekir. Tecrübe tecrübe dedikleri, hayattaki hayal kırıklıklarının toplamı kadar bir şeydir.

On yedi yaşındaydım. Âşıktım. Terk edilmişim. Çok fena küsmüştüm.

Tam iki sene konuşmadım Ergin'le.

Ha, bu küskünlük hiçbir işime yaramadı. Ne boyumu uzattı, ne sızımı azalttı. Aksine, bir yük gibi çöktü, çörelendi içime.

Okulumuz minicikti, az öğrenciydik. Herkes birbirini tanır, hemen her gün karşılaşırdı. Ben de iki sene boyunca neredeyse her Allah'ın günü karşılaştım Ergin'le. Karşı karşıya geldiğimizde görmezden gelirdim onu. Burnumun yere düşmemesinin hayattaki her şeyden kıymetli olduğunu sandığım zamanlardı. Gururun böylesinin ne kadar kıymetsiz olduğunu anlamak için gururdan kıymetlisini kaybetmek gerekir. İnsan bazı şeyleri hiç öğrenmemeyi tercih eder hayatta. Ve evvela da onları öğrenir.

Ben öğrendim. Öğrendiğimde artık on dokuzuma girmiştim.

Kıştı, Eskişehir kardan müteşekkil pofidik bir yorganın altına saklanmıştı. Sömestr tatiline girmeden hemen önce, bir gün yine Ergin'le karşılaştık okulun merdivenlerinde. O iniyordu, ben çıkıyordum. Karşı karşıya geldiğimizde, bu defa, iki sene boyunca neredeyse her gün yaptığım gibi, bütün sersemliğimle başımı öte yana çeviremedim nedense. Bir güç tuttu beni, olduğum yerde kalakaldım. O da öyle yaptı, durdu ve bana baktı. Eriyeceğinden habersiz iki kar tanesi gibi sessizce baktık. Belki bir saniye, belki de iki. Fakat zamanın durduğu o nadir anlardan biriydi. Bana aylar, yıllar sürmüş gibi geldi. Ergin en az iki bin sene orada öylece yüzüme baktı sanki. Dudağında asılı tebessümü ne kadar özlediğimi görmeme yetecek kadar baktı. Birini, her şeyi istediğim gibi yapmasa, beni umduğum gibi sevmese bile sevmeye devam edebileceğimi hatırlatacak; sevmek fiilinin aklıma ilk gelenden başka çekimleri de olduğunu da o koca kafama sokacak kadar baktı. Gözleri ikimizin de bilmediği bir gerçekle aydınlanmış gibi berraktı. Sevmeyi, dedim içimden, sevilmenin diyeti gibi görmek ne saçma. Birini hakikaten sevebilmenin önündeki engelleri kaldırmanın

yolu, onu o hep anlatılan, öğretilen şekilde sevmeye çalışmaktan vazgeçmek mi acaba? Her yiğidin bir yoğun yiyişi olduğu gibi, belki de her kalbin bir başka sevişi, kendi meşrebine göre, ha?

Ben aklımdan bütün bu uçan balonları geçirirken, Ergin onca zaman sonra ilk kez konuştu benimle ve her nedense, "Hayat nasıl gidiyor?" diye sordu.

Binlerce başka soru içinden tutup onu bulmuştum.

Oysa ben hayatın kalabilen yahut gidebilen bir şey olduğunu yeterince bilmiyordum henüz. Bizzat kendim gidiyorum sanıyordum. Yine de bu soruya verilecek en munasip cevabı çekip ikram ettim, adettendi.

"İyi. Ya seninki?"

Sonra zamanı orta yerinden ikiye bölen ince bir kılıç gibi, kansız ve neredeyse neşeyle, gülümsedik birbirimize. Birbirinin sıcağını affetmiş iki kar tanesi gibi. Dışarıda lapa lapa kar yağsa da içimizdeki buzlar o lahza çözülüyordu. Bağışlamanın, bağışlanmanın ferahlığıyla kaldığımız yerden ağır ağır devam ettik merdivenleri adımlaymaya. O, uzun bacaklarıyla aşağı indi; ben, benimkilerle yukarı tırmandım.

Ergin'i son görüşüm oldu bu. Birkaç gün sonra ölüm haberini aldım.

Eskişehir'e çok kar yağar. O kış da öyle yağmıştı. İstasyona kartopu oynamaya gitmiş Ergin arkadaşlarıyla. Orada kartopuyla birlikte fırlayan bir kol saati, kötü haber taşıyan bir minik güvercin gibi, uçup uçup yük vagonlarından birinin tepesine konmuş. Ergin, dünyanın en güzel kalpli çocuğu, hemen talip olmuş alıp getirmeye. Vagona tırmanmış, saati almış, o uzun boyuyla ayağa kalkınca da yüksek gerilim hattına kapılmış. Saat durmuş böylece.

Zaman durmuş. Dünya durmuş. Bir çocuk ölünce çünkü, dünya durmalı.

Ergin, hayatımdan ölerken çıkan ilk arkadaşım.

Cenazesinden döndüğüm gün, mezarını yorgan gibi örten kar taneleri uçuşuyordu zihnimde. İçimden hep böyle demişim; bir yorgan, evet bir yorgan gibi. Çünkü mevsimlerden kış, çünkü Eskişehir soğuk, çünkü Ergin artık ölü. Bir daha hiç gelmeyecek dünyaya. Ne acayip. Dünya da o sanki hiç olmamış gibi dönmeye devam edecek. İşte bu çok acayip. Çok acayip.

Sonraki günler dünya hakikaten de döndü ve sonraki geceler ben hep aynı rüyayı gördüm.

Rüyamda Eskişehir'e lapa lapa kar yağıyor. Sokağın başına kocaman bir kardan adam yapmaya başlıyorum. Gözleri kömürden, burnu havuçtan ama ne hikmetse kardan adam bittiğinde hep Ergin oluyor. Derken rüyanın bir yerinde, uyandığımda onu göremeyeceğimi, onu artık bir daha hiç göremeyeceğimi idrak ediyorum. O zaman Kardan Ergin erimeye başlıyor. Şıp şıp yüzüme düşüyor eriyen kar tanecikleri, yanaklarımdan boynuma sular süzülüyor. Sonra uyanıyorum. Başımı koyduğum yastık sırlıslıkam. Kardan Ergin, her gece gözyaşı olup yastığımda eriyor; ben her sabah ölümün varlığını dehşetle hatırlıyorum.

Sonra yıllar geçti. Aşklar, şehirler, ülkeler geçti. Çocukluk, hatta gençlik geçti. Ve elbette Ergin'i hiç unutmadım. Onu özlemeyi zinhar bırakmadım. Julia Roberts'inkine benzeyen kocaman gülüşünü, heyecanlı heyecanlı bir şeyler anlatışını, maçlarda giydiği yedi numaralı formasını –uğurlu sayım hâlâ yedi- ince uzun parmaklı elleriyle saçlarını geriye atışını, okul koridorlarında yürüyüşünü,

merdivenlerden inişini, Woody Allen'dan bahsedişini, arkadaşlarına yaptığı muzip şakaları, Bomanti'de oturduğu minik masayı, ilk kez elimi tuttuğu yılbaşı akşamını, onunla, yani sanırım biraz da o zamanki benle ilgili her şeyi, büyük bir özlemle hep hatırladım.

Ve ne zaman onu özlemeye dalsam, aklıma aynı soru gelip dayandı: Ya o gün, merdivenlerde karşılaştığımızda, dünya için küçük ama benim için dünyalar kadar büyük o adımı diğerinin yanına koymasaydım, yani bir an için durmasaydım, durup da yüzüne bakmasaydım, Ergin o güzel ağzını açıp bana şimdi çok acayip görünen o basit soruyu sormasaydı, ben de ona o minicik cevabı vermeseydim, yani biz hiç konuşmasaydık, yani ben o çocukça kaprisi yapıp saçma sapan küslüğü marifetmiş gibi sürdürürken, biz küsken, kalplerimiz küskünlüğün ağırlığıyla büzülmüşken, beni budalalımla baş başa bırakıp, öyle, öylece ölüverseydi?

Ne değişirdi?

Çok şey.

Ergin yine öldü. Peki benim ne kadarım kalırdı o zaman hayatta? Sevdiğim birinden sonsuza dek, hem de küs ayrılmak, hayatımın kalanında beni nasıl biri yapardı?

O gün merdivenlerde verdiği o küçük mola ve sorduğu basit ama acayip soruyla, beni ömür boyu altında ezileceğim ağır bir yükten kurtardı Ergin.

Ve o günden sonra tuhaf bir şey oldu bana. Kimselere küsemedim. Yo, küstüm elbet. Alındım, kırıldım, surat yaptım, arkamı döndüğüm, konuşmadığım zamanlar da oldu. Ama çabucak anlamsızlaştı öfkem ya da kırgınlıklarım, hiçbirini uzatamadım. Çünkü bu dünyada varlığından emin olduğumuz ama yokmuş gibi davrandığımız çok basit bir gerçeği bir daha hiç unutmamak üzere hatırladım: Hiçbir şey kırgın durmuş bir kalbin geride bırakacağı yükten daha ağır değil.

Ve ölüm var!

Hangi kapıyı, ne zaman çalacağını asla bilemeyeceğimiz, ama her kapıyı bir gün muhakkak çalacağından emin olduğumuz ölüm. Misafir değil, ev sahibi.

Ve hayattaki hiçbir şey daha büyük değil ondan. Gurur, kazanmak, kaybetmek, had bildirmek, havalı laflar etmek, gizemli suskunluklara bürünmek... Hiçbiri ama hiçbiri...

Kalbimdeki kavimler sessizce yer değiştirdi ve bütün savaşlardan gönüllü çekildim o zaman. Kazanmaktan çekildim. Kaybetmekten çekildim. Muğlaklara teslim olup kesin kanaatlerden çekindim. Tek bir şeyden emindim: Kimseyle küs kalmaya gücüm yok benim. Çünkü benden güçlü ölüm var.

Hayatımın kalanında, kalbimi kıranları bazen ağır ağır, bazen hızla ama eninde sonunda mutlaka hep affettim. Hiçbir kırgınlık ölümden büyük değildi. Canımı yakanları, bir daha yakamayacakları mesafelerin ardına yerleştirdiğim oldu. Ama gene de tamamen küsüp gitmedim. Beceremediğim zamanlar da oldu elbet. Öyle zamanlarda, ruhuma teyellenen koca bir yükü de kambur gibi sırtımda gezdirdim. Er ya da geç geçsin istedim bütün küskünlükler. Kendimce elimden geleni yapmaya hep gayret ettim.

Sadece kendim de değil, ne zaman iki küs görsem, bu canımı acıttı. Çabucak birbirlerine koşup birbirlerini bağışlasınlar istedim.

Şimdi, şu günlerde, memlekette türlü delilikler olagelirken; bir yanda deprem kehanetleri öbür yanda sağda solda patlayan bomba endişeleri dolanırken; ecel hepimiz için ayrı ayrı saatini kurarken; bir toplu deliliğe kapılmış bizler, herkes, galaksiden kopan yıldızlar gibi hızla savrulup süratle birbirine küserken; dostlar düşman, hisımlar hasım olup kalpler bin parçaya ayrılırken...

Sokağa çıkıp avaz avaz bağırmak istiyorum, “Küsmeyin, ne olur küsmeyin. Yapmayın, ölüm var!”

Sokağa çıkıp bağıramam, deli dersiniz. Buraya yazsam yazar dersiniz ama. O yüzden buraya yazıyorum. Yazarların işi bazen de delilerin bağırıldığını yazmak değil mi zaten?

Şimdi iki çift lafım var. Biri Ergin’e: O gün o merdivenlerde durup benimle konuştuğun, ruhumu hayatımın geri kalanına ağır bir yükte devam etmekten kurtardığın ve hep bu kadar güzel gülümsediğin için teşekkürler Ergin.

Biri de size: Yapmayın, ölüm var! 🌸

Hippilerin İstanbul’a akın etmelerinin sebeplerinden biri, Avrupa’da yayılan “İstanbul’daki köpeklerin kuyruğuna kurabiye bağlı” efsanesidir. Ayrıca İstanbul, diğer Avrupa şehirlerinden daha iyi imkânlar sunmaktadır.

“SİZLER GİBİ NORMAL OLSAYDIM KAHRIMDAN ÖLÜRDÜM”

1960’ların ikinci yarısında İstanbul hiç tanıdık olmadığı bir miskin türüyle karşılaşır. Ara sokakları, kuytu köşeleri tercih edip göz önünde bulunmaktan kaçınan yerli miskinlerin aksine bunlar; şehrin göbeğinde, kimseye aldırış etmeden ve büyük bir özgüvenle yaşıyorlardır. Özellikle Sultanahmet beatnik, hippy, çiçek çocuk olarak da adlandırılan insanların istilasına uğramıştır. Bu isimlere ek olarak İstanbulluların “âdem babalar” ve “bitli turistler” olarak da adlandırdığı bu insanların odak mekânları ise Güzel Manisa Kahvesi, Yener Lokantası ve bugün de hizmet vermeye devam eden Puding Cafe’dir.

Hippilerin İstanbul’a akın etmelerinin sebeplerinden biri, Avrupa’da yayılan “İstanbul’daki köpeklerin kuyruğuna kurabiye bağlı” efsanesidir. Ayrıca İstanbul, diğer Avrupa şehirlerinden daha iyi imkânlar sunmaktadır. Fransız Roland’ın anlattığına göre, Paris’ten ayrıldığında cebinde 240 kuruşu vardır. İki ay İstanbul’da yiyip içer, barınır, üstüne bir de cebine de 500 lira koyar. Hippiler, sinyale veya dilenmeye çıktıklarında günde yaklaşık 100 lira kadar para toplarlar, ki bu hem yaşadıkları hayatı idame ettirmek hem de rahatlayıp kafalarını dinlemek için ihtiyaç duydukları esrarı almaya yeterlidir.

O tarihli gazetelerde aşağı yukarı her gün bir “bitli turist” haberi çıkar. Çok eşli Kanadalı sarışının bir âşığı intihar edince diğer üçüyle beraber karakola düşer. Ayrıca “âdem babalar” kendi aralarında da gruplar oluşturup rekabete girerler, mesela Tivoli grubu, “Balçık çetesi bizim yaptığımızı yapamaz,” diyerek cadde ortasında soyunup denize atlar. İngiliz Bill, parasız ve aç kalınca 150 liraya saçını satıp kendini lokantaya atar. Bazıları ise 50 lira karşılığında kanlarını satar.

İstanbul emniyeti “döviz kaçırın” bu turistleri zaman zaman karakola toplar ancak bunda pek gönüllü değildir. Gazete haberinin dediğine

göre “aylarca su yüzü görmeyen vücutlarının neşrettiği kötü koku yüzünden yanlarına yaklaşmayan, üstü başı perişan kılıklı, yalınayak, uzun saçlı ve sakallı turistler” her toplandığında polislerin karakolu dezenfekte etmeleri gerekir. Suça karışan veya huzur kaçıran hippiler en ufak fırsatta sınır dışı edilir ancak zararsızlar için yapılabilecek bir şey yoktur. Hippî nüfusunun epey arttığı 1970’te polis, çareyi otellere ve hippilerin takıldığı yerlere, “turistlerin, beatniklerin, hippilerin dikkatine” başlıklı nasihatname asmakta bulur.

Bitli turistler, 1970’lerin başlarına kadar İstanbulluların yoğun şikâyet ve küçümseyici bakışları altında, “normal olmayan şartlarda” yaşarlar. Ancak bunun dayandığı bir felsefe vardır ve onlar da diğer insanları “normal” görmemektedir. İngiliz George, gazeteye verdiği röportajda şunları söyler:

“Bize normal değilsiniz diyorlar. Size göre tabii değiliz. Bana sorarsanız sizler gibi olsaydım kahrımdan öldürdüm. Aslında bizler de sizleri normal

görmüyoruz. İşte mesele burada. Size göre biz, bize göre siz normal değilsiniz. Acıyorum şu sokaklarda koşuşan ve ne yaptıklarını idrak etmeksizin makine gibi çalışan sizlere. Gülmüş buluyorum böyle bir hayatı. Sizler basit ve hissetmeden yaşıyorsunuz. Ben neden para kazanmak gayesiyle şu veya bu işi yaparak kendime olan saygımı sarsayım? Benim gayem para kazanmak değil ki, para için yapılabilecek pislik benim. Ancak arzuladığım ve beni tatmin edecek meşguliyetimin ne olduğunu keşfedersem, işte o zaman kıpırdar, çalışırım. Böyle bir keşifte bulunmak için de, şimdi yaptığım gibi bir kenara kıvrılırım ve sizlerin vurduğu miskin damgasına aldırmadan düşünürüm. Sizde bu harekete dayanacak cesaret var mı?”

“Kirli ayaklarını kirli ruha tercih eden” hippilerdeki cesaret, sahi bizde var mı? 🌸

Gönüllerince yaşamayı prensip edinen Beatnik'ler İstanbul'un en ünlü "BITİRİMHANE",lerini dolaştı

BUGÜN 8. SAHİFEMİZDE

“Kirli ayaklarını kirli ruha tercih eden” hippilerdeki cesaret, sahi bizde var mı?

Kabul görmeniz ve ünlü olmanız, artık kendinizi sınamayacağınız anlamına geliyor; yani ölüm gibi bir şey. Bu yüzden bir gökdelenin tepesinde aşağı atlama isteği duyan bir adam gibi, kendinizi durmadan yeni risklere fırlatmak istiyorsunuz.

HAZIRDAN YEMEMEK

Bazı insanlara bir hayat yetmez. Yaşadıkları zaman dilimi içinde hayatı başka pencerelerden seyretme ihtiyacı onları maceradan maceraya savurur. Böyleleri için en büyük tehlike "başarıya ulaşmak"tır.

Çünkü başarı insanı zehirler, uyuşturur, hareketsiz kılar; yaratıcılığını, heyecan ve mizah duygusunu öldürür. Tanrı bizi böyle başarılarından korusun!

Düşünün ki gençliğinizde bir iş tutturdunuz. Bu iş size para kazandırdı, rahat bir hayata kavuştunuz; iyi bir evde oturuyor, güzel lokantalarda yemek yiyebiliyor ve tatil yapabiliyorsunuz. Yediniz, içtiniz, gezdiniz, tozduunuz. Peki sonra? Sonrası koca bir boşluk, bir sıkıntı, bir hiçlik duygusu.

Bunu en iyi anlamış olanlardan biri, oyun yazar Tennessee Williams'tı. Bu harika insan Glass Menagerie adlı oyununun başarı kazanması üzerine büyük bir sinir krizi geçirdi. Şöyle anlatıyordu: "Bu başarıdan önce yaşadığım hayat dayanıklılık gerektiren, dişle tırnakla didinmeyi şart koşan bir hayat tarzıydı ama iyi bir hayattı. İnsan organizması böyle bir hayat için yaratılmıştır. Bu durum kaybolana kadar fark etmemiştim. Oturdum, kendime baktım ve birden depresyona girdim."

Williams sinir krizi geçirdikten sonra daha başarılı bir eseri olan İhtiras Tramvayı'nı yazdı.

Bu "şeytan azapta gerek!" durumunu Dostoyevski de çok yaşadı. Bir romanın başarı ve para kazanması üzerine kumarhanelere gider ve bütün parasını kaybederek yeni bir

roman yazma zorunluluğuyla karşı karşıya kalırdı.

Pablo Picasso durmadan resim tarzını değiştirir ve kendisine ün-para sağlayan bir tarzın konforunu terk ederek yeni riskleri göze alırdı.

Rahat bir hayatı olan muhasebeci Gauguin bu yüzden evini, karısını, çocuklarını terk edip sonu Tahiti'de frengiden ölümle bitecek bir maceraya atılmıştı.

Bu duygular elbette karnı doymuş insanlar için geçerli. Açlık ve geçim sıkıntısı bunların hiçbirine yer bırakmaz.

Ayrıca belki biraz da sanatçılar bu delilikleri göze alıyorlar. Çünkü yaşadıkları hayata dışarıdan bakabiliyor ve kendilerini bir roman kahramanı olarak görüyorlar.

O zaman da içinde bulundukları güvence ve başarı ortamı onlara son derece yavan, tatsız tutsuz ve sıradan geliyor.

Bu dünyadaki konukluk süreleri bitmeden, fırtınalı denizlerin tuzunu hissetmek ve diğer insanların "delilik" diye niteleyeceği maceralara atılmak istiyorlar. Çünkü sonunda şöhretten de bıklılır, başarıdan da.

Kabul görmeniz ve ünlü olmanız, artık kendinizi sınamayacağınız anlamına geliyor; yani ölüm gibi bir şey. Bu yüzden bir gökdelenin tepesinde aşağı atlama isteği duyan bir adam gibi, kendinizi durmadan yeni risklere fırlatmak istiyorsunuz.

Sonunda Neruda gibi, "Yaşadığımı İtiraf Ediyorum" noktasına geliyorsunuz. 🌟

Başarı insanı zehirler, uyuşturur, hareketsiz kılar; yaratıcılığını, heyecan ve mizah duygusunu öldürür.

KAMU SPOTU

TEVFİK MERKUT

SEVDİĞİM İŞİ
YAPMIYORUM
BUNALIMINA
GİRİP 30'UNDAN
SONRA GİTARA
BAŞLAYAN
100 KİSİDEN
98'İNİN HALUK
LEVENT-YOLLARDA
BULURUM SENİ"
ÇİVARINDA GİTARI
BIRAKTIĞINI
BİLİYOR
MUYDUNUZ?

HER YIL
10 BİNLERCE
AĞAÇ HUZURSUZ
RUHLAR
YÜZÜNDEN
SALONA DEKOR
OLUYOR LÜTFEN
BİR DAHA
DÜŞÜNÜN!!!

herkesin
hobisi olacak
diye bi şey yok
PLATFORMU

Bİ GÜN DAHA GİYİLİR Mİ Kİ?
DİYE KOKLADIĞIMIZ
TİŞÖRTLER KABAR
SEVDİĞİMİZİ
KOKLASAYDIK
DÜNYANIN DAHA
GÜZEL BİR YER
OLACAĞINI
BİLİYOR
MUYDUNUZ?

İNSANLAR
BİRBİRİNİ KOKLARSA
SEVİŞİRLER
VE SEVİŞMEK
NESLİMİZİN
DEVAMI İÇİN
ÖNEMLİDİR

eksili
körteler
çoğalamaz
derneği

TARTIŞMA
PROGRAMLARINDA
BİR CÜMLEYLE
ÖZETLİYORUM
DEDİKTEN SONRA
ŞUNU DA EKLEMELİ
İSTERİM Kİ FALAN
DİYEREK ORTALAMA
8 AL DAHA BOŞ
KONUŞABİLECEĞİ-
NİZİ BİLİYOR
MUYDUNUZ?

"BÜYÜK RESMİ
GÖRÜN,
ORTADOĞU'DA
BÜYÜK OYUNLAR
OYNANIYOR"
BUNLAR KİLİT
CÜMLELER
KULLANMAYI
UNUTMAYIN!

Tc
dış destek
ihânet
şebekeleri
derneği

James Joyce

Finnegan Uyanması

Türkçesi: Fuat Sevimay

James Joyce, *Ulysses*'ı yazdıktan sonra on yedi yılı aşan bir uğraş sonucu *Finnegan Uyanması*'nı edebiyat dünyasına sunduğunda büyük tartışmalara yol açtı. İngilizce yazılmış en zor eserlerden biri kabul edilen, hemen her türlü konu, anlatım ve karakter kalıbını kırarak deyim yerindeyse çığır açan bu eser, ilk parçası yayınlandığından bu yana akademisyenlerin ve eleştirmenlerin çalışmalarına konu olmaya, üzerine yazılmış sayısız kitapla edebiyat alanında gündem yaratmaya devam etmektedir.

Türkçenin de dahil olduğu yaklaşık kırk dilin dağarcığının birleştirilmesiyle türetilmiş sayısız kelime, denizde kum misali söz oyunları, genellikle çokanlamlılık içeren cümleler, hem tarih ve mitolojiye, hem de edebiyat ve siyasete uzanan çok katmanlı göndermeler nedeniyle "çevrilemez" sayılan ve bugüne dek yalnızca altı dile çevrilebilen *Finnegan Uyanması*'nı dilimize ilk kez tam metin olarak kazandırdığımız için kıvançlıyız.

*Tam metin
olarak ilk kez
Türkçede...*

***SEL**
YAYINCILIK

🐦 selyayincilik 📖 SelYayincilik 📷 selyayincilik ✨ www.selyayincilik.com

Suskunlukta dile gelen, gerçeğin kendisidir.

Eğlencesini yitirmiş bir ülke...
Bütün ışıklar sönmüş...
Yok artık lunaparkın
yürekleri şenlendiren neşesi...
Terkisine alıp susturulmuş
sözcükleri, Suskunluk Dağının
Zirvesine tırmandı gazeteci...

KANIT, MASUMİYETİ LEKELER

311

Küçük adımlarla yürümek,
gönlünü almaktır yolun.

312

Arzu, hareket gerektirmiş.Yalan!
Uzun uzun bekleyebilmek de
hevestir sana!

313

Acele karar,
birikmiş yalnızlık telâşdır.

314

Evet, yine hüsrân!
Aslında gidiş yolunu değiştirebilirim
ama manzara hoşuma gidiyor!

315

Her nişan alana aynı yeri göstermek,
“artiz”liğin şânındandır.

316

Hiçbir şey bitmiyor.
Her şey, sana dönüşüyor.

317

Zihin, hep aynı yeri deşer.
Yüzeydeki kabuk, derindeki yaraya derttir.

318

Kanıt, masumiyeti lekeler.
İknâ olmanı değil, îman etmeni istediğim için
uzak duruyorum sana.

319

Sanki yabancı dilde bir gazete kalbim.
Okuyamıyorlar da
boş boş resimlerine bakıyorlar sadece.

320

Yüzümü unutsun, sesimi unutsun...
Beni, sevdiğim şeyleri yaparak
hatırlamaya mecbur kalsın.
Hatırlayamasın!

BAŞAK BUĞDAY

Evde adının anılması bile yasak olan annemin iki paralık ettiği namusunu, bir bayrak gibi taşıyan kızına “Meleğim,” derdi babam. Melekler namuslu olurdu.

SAFFET’İN YUMRUKLARI

Babam sevgi dolu bir adamdı. Bana sevgisini göstermiyor olması bu düşüncemi hiçbir zaman değiştirmede. Zaten sevgi dediğin şey nasıl gösterilirdi ki?

Evde beş kişiydik. Zehra Teyze’yi severdi. Zehra Teyze’nin babama olan sevgisiye kolundaki iki bileziğin ağırlığı kadardı. Altın halkaları şakırdatıp “Bunlar hep Büyükbey sayesinde, Allah razı olsun ondan,” derdi.

Her sözüne alkış tutan ablama çok düşküdü. İlk göz ağrısıydı ablam, rahmetli Sevim Hanım’ın kızıydı. Babamın namusuna laf getirecek tek adım atmazdı. Evde adının anılması bile yasak olan annemin iki paralık ettiği namusunu, bir bayrak gibi taşıyan kızına “Meleğim,” derdi babam. Melekler namuslu olurdu.

Yemek masasındaki beş sandalyeden ikisi bize kalıyordu. Saffet ile bana. Ben alışmıştım babamın sevgi göstermemesine. Bana her baktığında, annemi o delikanlıyla yayladaki kulübede gördüğü günü hatırlıyordu belki de. Saffet anlatmıştı bana. “Görmek denmez ona, basmış resmen,” demişti. “Annemi kovdu, oğlanı da jandarmaya teslim etti.” Annemin günahını taşımak zorundaydım Saffet’e göre. O yıllarda anlamazdım günahın ne demek olduğunu.

Saffet’e gelince... O zaten sevilmeyi sevmezdi. Küfürlü konuşurdu hep. Ben hiç küfretmezdim babama. Sadece bir kere, Saffet’i kapının önüne attığında “Sen kötü bir adamsın!” demiştim. Sevmemek başka şeydi, sokağa atmak başka. Kapıyı açıp ensesinden iteklemişti. “Siktir git evimden pis cüce!” demişti. Küfretmesi değildi beni üzen. Cüce demesiydi.

Ben dokuz yaşındaydım o zamanlar, Saffet on dokuz. İkimiz de aynı boydaydık.

Akşam yemeğinden sonra herkes köşesine çekilirdi. Ben matematik problemlerinin içinden çıkmaya çalışırken, babamla fısıf fısıf bir şeyler konuşurlardı. Sonra aniden cırtlak bir öfkeyle “Sen mutsuz oldun diye bizi de mutsuz etmeye hakkın yok,” diye bağırırdı Saffet. Benimkilerden küçük ellerini yumruk yapar, babama doğru

sallardı. “Senin ruhun benim bedenimden daha sakat.”

Saffet ne kadar bağırırsa bağırırsın cevap vermezdi babam. Ablam bir köşeye siner ağlamaya başlardı. Babama kötü söz söylenmesine tahammülü yoktu. Zehra Teyze ortadan kaybolurdu. “Aile meselesine karışılmaz,” derdi. Büyümezdik o kavgalar. Rüzgâra yakalanmış gaz lambasının alevi gibi aniden sönerdi Saffet’in öfkesi. Ablamın hıçkırıklarından başka bir şeyin duyulmadığı bir sessizlik çökerdi Göl Evi’ne. Sonra bir sigara yakardı babam. “Yarın akşam bulgur pilavı mı yesek acaba?” derdi kendi kendine, “gerçi bulgur da çok gaz yapıyor yahu.” Tuhaf bir adamdı.

Saffet sedirin üstüne çıkar, cumbaya oturup camdan dışarı bakar “Bu gece yağmur indirir,” derdi. Ablam pirinç ıslatmaya mutfağa, Zehra Teyzenin yanına giderdi. Sigaranın dumanı odanın tavanını kaplarken içime bir neşe dolardı. Mutlu bir aileydik biz. Adını bile anmanın yasak olduğu bir kadının oğlu olmam, bu mutlu ailenin bir parçası olduğum gerçeğini değiştirmiyordu. Sevgi dolu bir adam olan babamı aldatıp evden kovulmasaydı, annem de bizimle birlikte olabilirdi. Bu mutluluk tablosunun içinde olmamayı kendisi seçmişti.

Ama o gece öyle olmadı. Kavgaları hemen bitmedi. Saffet’in öfkesi bütün evi kapladı, babam yerinden kalktı, “Sus ulan!” diye bağırdı. Bir türlü sakinleşemiyordu benden on yaş büyük olmasına rağmen aynı boyda olan abim. “Şu yolun kenarına diktiğin Ayko varili bile senden daha iyi babalık yapar be,” dedi. Dedi bunu, hepimiz duyduk. Babamın attığı tokadın sesi kadar iyi duyduk.

O gece babam Saffet’i ensesinden tutup kapıya kadar sürükledi ve dışarı attı. “Siktir git pis cüce!” dedi.

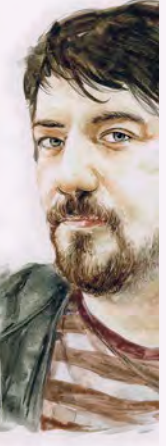
Köylüler Büyükbey derdi babama. O gün anladım ki büyük insanların cücelere tahammülü yoktu.

O cüce kendi oğlu bile olsa... 🌸

**Sigaranın dumanı
odanın tavanını
kaplarken
içime bir neşe
dolardı. Mutlu bir
aileydik biz.**

YEKTA KOPAN

Toplantıda ruh gibiydim. Kendimi konuşulanlara, tartışılanlara, kararlaştırılanlara veremiyordum. Sinirlerim bozulmuştu bir kere. Aklım, en sevdiğim ve bir türlü ulaşamadığım müzik grubundaydı.

BÜYÜK KAYIP

“Seni ağlatan şarkıları unutma / Ve hayatını kurtaran şarkıları...”
The Smiths

Sabah işe giden uzun, soğuk, sevimsiz, engebeli, çamurlu, leş kokulu, kalabalık yolu az da olsa çekilir kılmak için kulaklıkları taktım. Telefonu açtım. Gözlerim ve burnum için yapabileceğim bir şey yoktu ama en azından kulaklarımı kurtarabilirdim. Taç gibi kafaya takılan yeni moda olanlara alışamamıştım bir türlü. Hem kulaklarımı yakacakmış gibi ısıtıyordu hem de sanki biri tepemde dikilmiş kafamı tutuyordu. Dost mu düşman mı belli olmayan, kaskatı bir el. Böcek gibi kulak içine tıkıştırılanları da sevmiyordum aslında. Her an düşecek gibi olmaları, açılırlar değişince ses seviyesinin azalması, bir süre sonra acı vermeye başlaması ve karıştı mı çözmesi ortalama iki şarkı uzunluğunda süren kablo sinir bozucuydu. Yine de diğerinden iyiydi. Benim için ideal kulaklık yoktu.

Böcekleri kulaklarıma tıkıştırdım. Spotify programına bağlandım. Yeşil yuvarlak siyah ekranın ortasında belirdi. Yılların mp3 arşivcisi olarak ben de pes etmiş, epeydir bu program üzerinden müzik dinliyordum. Ne ararsam bulabildiğim için teslim olmuşum. Kısa bir süre ne dinlesem diye düşündüm. Hastalık derecesinde sevdiğim, ömrümü verdiğim, bir nevi bağımlısı olduğum ve aylardır dinlemediğim bir grupta karar kıldım: The Smiths. Morrissey’in sesini duymayalı epey oluyordu. Artık hepsinin sesi telefonda geliyor. Dayının da, banka çalışanının da, Morrissey’in de.

Arama bölümüne “Smiths” yazdım. Bir şey çıkmadı. Daha doğrusu bulunamadı mesajı çıktı. “The Smiths” diye düzeltip bir daha arattım. Yine bulunamadı. İnternet bağlantısıyla ilgili bir sorun muydu acaba? Denemek için “Depeche Mode” yazdım. Grubun tüm bilgileri ve şarkıları çıkıverdi. Tekrar “The Smiths” yazdım. Bulunamadı. Mecburen başka şeyler dinleyerek işe vardım.

Kafayı takmıştım bir kere. Sorun telefonumda mıydı acaba? İşyerindeki bilgisayardan Spotify’ı açıp The Smiths’i arattım. Sonuç çıkmadı. “Ne varsa arşivcilikte var yine, internet bağlantısıyla çalışan teknolojilere güven olmaz,” diye içimden söylenerek çekmecedan tıka basa mp3 dolu harici diskimi çıkarıp bilgisayara taktım. Dosyalar çıktı. Ha şöyle. Dosyayı açtım. Aralarında The Smiths yoktu. Önce klavyeden yazarak arattım, sonra tek tek dosyaları taradım. Yok. Tüm albümleri tarih sırasıyla, albüm görselleriyle eksiksiz olarak kayıtlıydı halbuki. Yıllardır buradan dinleyip duruyordum. Nasıl silinmiş olabilirdi? Diğer tüm klasörler dururken... O sırada bir toplantıya çağırıldım.

Sinir bozucu derecede aydınlık toplantı odasında oturmuş patronu beklerken yanımda

oturan, çok da muhabbetim olmayan bir arkadaşına durumdan bahsettim. “Smiths ne, ben bilmiyorum o grubu,” dedi bir yandan çay alırken. Çayını karıştırırken göz ucuyla baktım. Bilmemesi normaldi sanki.

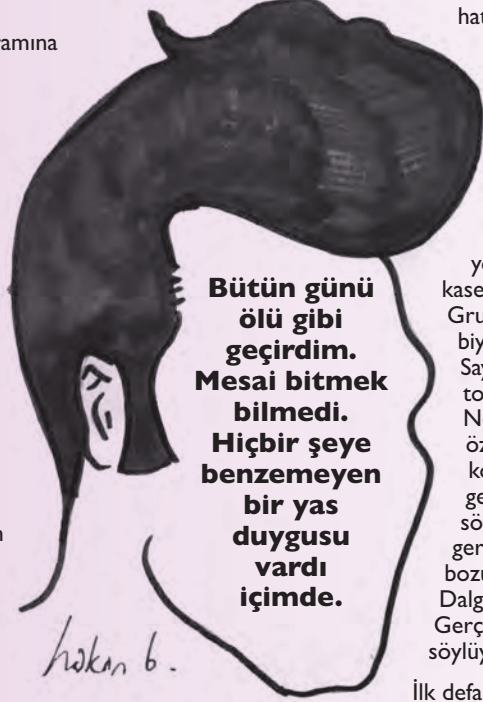
Toplantıda ruh gibiydim. Kendimi konuşulanlara, tartışılanlara, kararlaştırılanlara veremiyordum. Sinirlerim bozulmuştu bir kere. Aklım, en sevdiğim ve bir türlü ulaşamadığım müzik grubundaydı. Toplantının ilerleyen saatlerinde şeytan dürtmüş gibi telefonumdan Google’ı açıp “The Smiths” yazdım. Baş dönmeleri, kulak çınlamaları, belirsiz ürpermeler eşliğinde gruptan hiçbir iz olmadığını gördüm. Smith isimli ünlüler, saçma sapan haberler, manasız “Bunu mu demek istediniz” uyarıları çıktı

karşıma. Hırsla ilerledim. Ömrümde ilk defa Google’ın ikinci, üçüncü, hatta dördüncü sayfalarına ilerledim. Simit Sarayı bile çıktı, The Smiths çıkmadı. İlk defa o an paniğe kapıldım.

Toplantı çıkışı benim gibi The Smiths manyağı olan bir arkadaşımı aradım. Henüz mp3 bile yokken CD’den, hatta kasetten dinlerdik albümlerini. Grubun tüm söyleşilerini ve biyografilerini okumuştuk. Sayısız kitap ve dergi değiş tokuşu yapmıştık. Çalışıyordu. Ne olur aç. Açtı. Durumu özetledim. Ve gizli gizli korktuğum şey başıma geldi. Grubu bilmediğini söyledi. Dalga geçmemesini, gerçekten sinirlerimin çok bozuk olduğunu söyledim. Dalgacı bir tip değildi zaten. Gerçekten bilmediğini söylüyordu.

İlk defa teknolojiye veya çevremden değil kendimden şüphelendim. Zihnimin The Smiths bölümüne girip şarkıları kontrol ettim. Hepsini yerli yerindeydi. Tüm albümler, şarkılar, şarkıların sırası, nakaratları, sözleri, albüm kapakları. Ancak sadece zihnimdeydi. Ve dışarı çıkmaları imkânsız gibi görünüyordu. Bir an çıldırarak gibi olduğumu hissettim. Derin bir nefes alıp kendimi topladım.

Bütün günü ölü gibi geçirdim. Mesai bitmek bilmedi. Hiçbir şeye benzemeyen bir yas duygusu vardı içimde. Köpeğinin ölmesiyle sevgilinin ölmesi arası tuhaf bir duygu. Neredeyse elle tutulacak kadar katı bir sıkıntı. Eve girer girmez bulamayacağımı bildiğim CD’lere baktım. Rafın o bölümünde başka grupların albümleri vardı. Dergi ve kitaplar da yoktu. Evde tek başıyordum. İçimde büyüyen huzursuzlukla. Duvarlara baktım. Google’a yine baktım. Telefonun ses kaydını açıp şarkıları söylemeye başladım. Kafamdaki ses çıkmıyordu ağzımdan tabii. Şarkıların ruhsuz, kötü, tanınmayacak kopyalarını arşivledim yine de. Ne işe yarayacaklarını bilmesem de, içgüdüsel bir arşivleme hastalığıyla. Tamamen yok olmalarından korkarak. Sabaha kadar. Sesim kısılına kadar. 🌹

Çiçekçi

Kalbime sar,
Kırdığın hatıraları.
Acıtmasın
Güzel gülümseyen
Çocukları.
Hani gördüğümüz,
Düşündüğümüz,
Üzüldüğümüz.

Çiçekçi düşmüş Bağdat Caddesi’nde.

Gören olmamış.
Duyan olmamış.
Bi’ güller ağlamış,
Bi’ de papatyalar.

Ben değişmedim,
Değişmedim.
Her şey benim.
Hiç kaybetmedim.

Bırak aksın umutlarım,
Deliklerinden dünyanın.

Umrumda değil.

Umrumda değil.

Karizmasıyla, liderliğiyle, maphusta yatmışlığıyla, organizasyon becerisiyle ve bir devrimcinin yapmaması gereken bir şey yaptığınızda attığı şahane fırçalarıyla örnek bir devrimciydi Hasan Sait Abi.

İDEOLOJİK KALP KIRIKLIĞI

Doksanların ortasında Eskişehir'de öğrenciydim. (Yirmi yıl geçmiş, şimdi Eskişehir'de öğretmenim. Eskiden sıralarda otururduk, şimdi bir masam var. En büyük değişiklik bu hayatımda) Kastamonu'da bıraktığım ailemle aramın bozuk olduğu, şeker fabrikasının öğrenci yurdunda kaldığım, leş mi leş günler geçirdiğim yıllar... Devam zorunluluğu olmadığı için derslere girmiyordum. Yemekhane ucuz diye öğle yemeğine doğru okula gidiyor, tek öğünle idare edebilmek için de ekmeğe var gücümle abanıyordum. Akademik sefalet! Yemekten sonra da fakültenin kantinine gidiyor ve arkadaşlarla derin siyasi tartışmalara dalıyorduk. Elbette solcuydum. Kendi fraksiyonumdan olmayanların ne oportünistliğini, ne revizyonistliğini ne de sosyal faşistliğini bırakıyordum. O kadar solcuydum anlayacağınız...

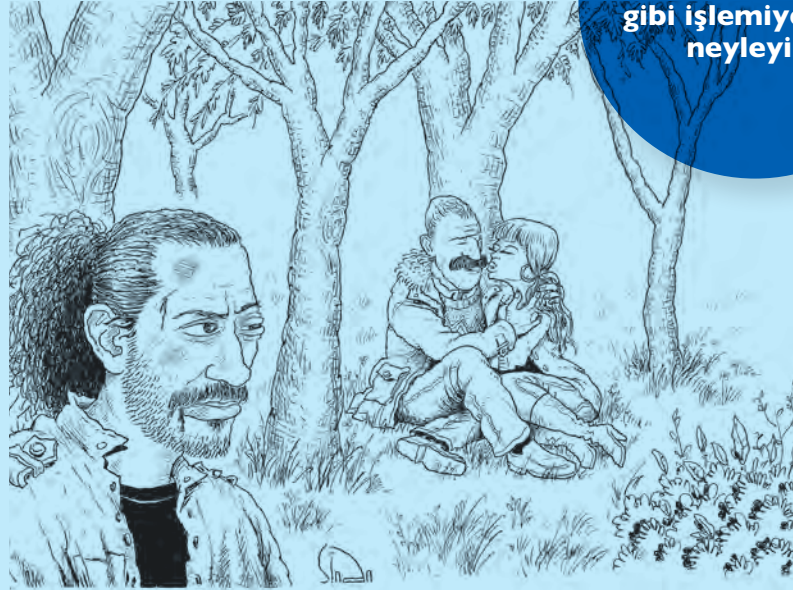
Bir keresinde bizim gruptan bir kıza içimden âşık olur gibi olmuştum (içimden ama, zinhar dışı vurulmazdı böyle şeyler). Kız çok güzeldi, ben 17 yaşındaydım, hormonlarımla mütemediyen kol kola girip halay çektiği zamanlardı. Bazen öpmeli koklamalı, bazen de uçsuz bucaksız çayırlarda koşmalı gezinmeli rüyalar görüyordum ve rüyalarımın baş rolünde hep o oluyordu. Ama yasaktı işte. Bizimkiler duysa ağzıma sıçardı. Toplasan yirmi otuz kişiyi geçmezdi fakültede sayımız ve gruptaki kızlar da otomatik olarak bacı kontenjanındaydı. Neler çektim içimden âşık olduğum o kızdan yüreğimi soğutmak için. Osururken mi düşünmedim, horlarken mi hayal etmedim, gönül duvarımdaki güzelim tablosuna sakal bıyık mı çizmedim? Ne bok yediysem nafile. Kalbin yasaları diyalektik yasalar gibi işlemiyormuş, neyleyim. Kızı gözümde bir türlü düşüremedim. Hatta bunun için uğraştıkça mevzu daha da büyüdü içimde. Baktım olmuyor, uğraşmaktan vazgeçtim. Hem ben söylemedikten sonra kim nereden bilecekti ki? Beynimi okuyacak halleri yoktu ya!

Beynimi okuyacak halleri yoktu tabii de Hasan Sait Abi zorlasa okuyabilirdi. Son sınıfta okuyordu ama yedinci senesiydi Hasan Sait Abi'nin. Küçük grubumuzun önderi ve bence dünyanın en akıllı adamıydı. Her şeyin en doğrusunu onun bildiğine o kadar inanıyordum ki, başkalarının bilip anlamadığı bir şeyi onun anlaması beni hiç şaşırtmazdı. Bu yüzden onun yanındayken ekstra dikkatli davranmalıydım ki öyle de yapıyordum. Ya da yaptığımı zannediyordum, bilemiyorum şimdi.

Uzun boylu, esmer, birkaç bira içtikten sonra rahatlıkla Deniz Gezmiş'e benzetebileceğiniz bir adamdı Sait Abi. Bizim fraksiyonun fakülte sorumlusuydu. Dergimizin okulda dağıtımını sağlar, katılacağımız eylemleri planlar, taşınacak döviz, pankart vb.'nin biçim ve içeriğini belirler, atılacak sloganları sıralar, kısacası her ne yapılacaksa hepsini organize ederdi. Kesin olmamakla birlikte (kendisi bundan hiç bahsetmemişti çünkü) birinci sınıftayken altı ay kadar hapiste yattığı konuşulurdu. En eskimiz o olduğu için bu bilgiyi teyit edecek kimse yoktu. Ama biz, belki de inanmak istediğimizden inanırdık ve bu durum onun gözümüzde daha da büyümesine neden olurdu. Velhasıl karizmasıyla, liderliğiyle, maphusta yatmışlığıyla, organizasyon becerisiyle ve bir devrimcinin yapmaması gereken bir şey

yaptığınızda attığı şahane fırçalarıyla örnek bir devrimciydi Hasan Sait Abi.

Her zamanki gibi öğle yemeğinden sonra fakülte kantinine indiğimde bizim gruptan beş altı kişiyi bizim gruptan olmayan ama solcu olduklarını bildiğim beş altı kişiyle aynı masada otururken buldum. Sık görülen bir durum değildi bu. Genelde fakülte kantininde fraksiyon hiyerarşisine göre bir oturma düzeni olurdu. Hukuk ve Edebiyat Fakülteleri solcuların, Besyo ve Fen Fakültesi sağcılarının, İdari Bilimler kız peşinde koşanların vs. Bizim Edebiyat Fakültesi sol hiyerarşiye dahildi. Neyse işte ben bu iki grubu aynı masada görünce merakla yanlarına çöktüm ve dinlemeye başladım. İki dakika sonra da mevzuya uyandım. Bizimkilerden biri duyum almış, faşistler öğleden sonra kantini basacaklarmış. Bunu duyunca jeton düştü bende. Sabah akşam kapıda duran ve artık hepimize ismiyle hitap eden, dahası artık bizim de ismiyle hitap ettiğimiz, görünüşte simitçi olan ama sivil polis olduğunu uzaylıların bile bildiği

**Kalbin yasaları
diyalektik yasalar
gibi işlemiyormuş,
neyleyim.**

salim otobüslere bindireyim. Oradan da diğer fakültelerdeki yoldaşları toplar gelirim!"

Bir tabur adam toplar gelir kesin diye düşündüm. Bu sefer duman edecektik faşoları!

Hasan Sait Abi beş, altı kız arkadaşımızla beraber kantinden çıktı. Biz de kapıya yakın bir yere kurulduk. Bekledikçe stres ve heyecan da büyüyordu tabii... Yarım saat geçmeden büyük bir gürültüyle merdivenlerden yarırmaya başladılar. Kırık cam sesleri, tekbir sesleri, merdiven demirlerine sürttürülen sopaların sesleri geldi önce, sonra kendileri.

Büyük bir savaş stratejisi zannettiğimiz, kapıyı tutup gelenleri püskürtme planımız üçüncü saniyede çöktü.

Gelenler yaklaşık yüz kişiydi. Ya da bir milyon falan, bilmiyorum. Emin olduğum şey şu; bir kavgadaysanız ve sizin payınıza kişi başına üç kişiden fazla rakip düşüyorsa, rakamlar önemini yitirir. Yüz kişi yahut bir milyon kişi fark etmez yani aynı kapıya çıkıyor.

Velhasıl, kanlı dövüş sahnelerini betimleyip içinizi kaldırmak istemem. Güzel dayak yedik! İyi yedik yani, bayağı yedik. Dinlene dinlene dövdü bizi muhteremler. Polis gelmeseydi hepimizi komaya sokana kadar döverlerdi de, sağ olsun polisler yirminci dakikada gelip bitirdiler tek taraflı Fight Club partisini!

Muharebenin sonunda patlak kaşım ve yamulmuş ağzımla sağa sola bakınırken birden aklıma geldi. Hasan Sait Abim yoktu. Eyvah dedim, kesin tek başına yakaladılar, sonra da ağzını burnunu kırıp bir kenara attılar. İnşallah kızlara dokunmamışlardır. Tüh!

Polis, döven dövülen ayırt etmeden yakaladığı herkesi minibüslere doldururken

ufak tefek bir şey de olmamın avantajıyla aradan sıyrılıp aşağıya doğru koşmaya başladım. İdari Bilimler'in arkasındaki ağaçlık alana kadar köpek gibi koştum. Orada, takip edilmediğimden emin olduktan sonra çimlere oturdum biraz soluklanmak için. Oturur oturmaz da on, on beş ağaç ötede onları gördüm. Güler'le Hasan Sait Abi'yi... Öpüşürlerken! Hatta yiyişirlerken...

Ha sahi, o içimden sevdiğim, adını sizden bile sakladığım kız vardı ya hani? İşte onun adı Güler. Su gibi, mavi gözlü, dünyalar kadar güzel Güler. Meğer biz kantinde bir kamyon sopa yerken onlar da başka bir mücadeleye girişmişler. Vay amk!

Bana racon adına öğretilen her şeyin sahte olduğuna mı yanayım, abim gibi sevdiğim adamın gözümde bok sineğine dönüşmesine mi bilemedim. Kırılan kalbimden bahsetmiyorum bile. İlk önce kendimi göstermek istedim onlara, yüzümde yeni yeni kurumaya başlamış kanlarla. Vazgeçtim. Belki korktum, belki utandım onlar adına, hatırlamıyorum. Medet yâ Ali diyerek süratle oradan ayrıldım. Kampüsün karşısındaki tekeli bayinden iki tane bira aldım ve banka oturup içmeye başladım. Kırmızı Tuborg evet. Başka n'apsaydım? 🍷

ALILIDAR

İllüstrasyon: Sinan Taşcı

Zaman alışmayı öğretebilir ama unutmayı asla.

CANNES FILM FESTİVALİ
RESMİ SEÇKİ
2016

MARION COTILLARD
LOUIS GARREL ALEX BRENDENMÜHL

AŞK MEKTUPLARI

FROM THE LAND OF THE MOON

BİR
NICOLE GARCIA
FİLMİ

9 ARALIK'TA SİNEMALARDA

CESTI Euronews Canal+ Mediaset Mediaset 2 Mediaset 3 Mediaset 4 Mediaset 5 Mediaset 6 Mediaset 7 Mediaset 8 Mediaset 9 Mediaset 10 Mediaset 11 Mediaset 12 Mediaset 13 Mediaset 14 Mediaset 15 Mediaset 16 Mediaset 17 Mediaset 18 Mediaset 19 Mediaset 20 Mediaset 21 Mediaset 22 Mediaset 23 Mediaset 24 Mediaset 25 Mediaset 26 Mediaset 27 Mediaset 28 Mediaset 29 Mediaset 30 Mediaset 31 Mediaset 32 Mediaset 33 Mediaset 34 Mediaset 35 Mediaset 36 Mediaset 37 Mediaset 38 Mediaset 39 Mediaset 40 Mediaset 41 Mediaset 42 Mediaset 43 Mediaset 44 Mediaset 45 Mediaset 46 Mediaset 47 Mediaset 48 Mediaset 49 Mediaset 50 Mediaset 51 Mediaset 52 Mediaset 53 Mediaset 54 Mediaset 55 Mediaset 56 Mediaset 57 Mediaset 58 Mediaset 59 Mediaset 60 Mediaset 61 Mediaset 62 Mediaset 63 Mediaset 64 Mediaset 65 Mediaset 66 Mediaset 67 Mediaset 68 Mediaset 69 Mediaset 70 Mediaset 71 Mediaset 72 Mediaset 73 Mediaset 74 Mediaset 75 Mediaset 76 Mediaset 77 Mediaset 78 Mediaset 79 Mediaset 80 Mediaset 81 Mediaset 82 Mediaset 83 Mediaset 84 Mediaset 85 Mediaset 86 Mediaset 87 Mediaset 88 Mediaset 89 Mediaset 90 Mediaset 91 Mediaset 92 Mediaset 93 Mediaset 94 Mediaset 95 Mediaset 96 Mediaset 97 Mediaset 98 Mediaset 99 Mediaset 100

MEHMET TURGUT

BİR ŞARKININ İKİ ANISI OLMAZ

Müzik ve fotoğrafın en az kokular kadar hafızası vardır. Deklanşöre ne yaptığını, neden çektiğini bilmeden basarsın bazen, yıllar geçer, arşivine döner tekrar karşılaşır ve o an anlarsın o fotoğrafı neden çektiğini.

Üç yaşındayım; elimde kafam kadar bir seftali, abim benim fotoğrafımı çekerken babam ikimizin fotoğrafını çekiyor: ilk baskısı stüdyomun duvarında asılı hâlâ o fotoğrafın...

Lise yılları, kulağımda en kötüsünden bir kaset çalar, koşuyorum her şeye herkese inat! Skid Row'dan "Slave To The Grind" çalıyor. Babamın stüdyosundaki dev antika aynada, kendisi için çektiği otoportrelerin yalnızca birkaçı duruyor.

İnsan varoluşundan sebeple, hep bir noktaya ulaşmaya çalışarak doldurur zamanını, istediğin kadar zihninin arşivine dönmeye çalış, aslında bunun ne kadar anlamsız olduğunu ve zamanın içinde kaybolduğunu fark eder durursun...

Çekilmiş sayısız fotoğraf, yaşanmış anılar ve dinlenmiş müzikler... Hepsini yaptığın yolculuğun ispatları; bir daha asla geri getiremeyeceğin ve tekrar yaşayamayacağın, yaşanmış ve bitmiş olanın ispatları; arkada bıraktığın zamanın... ✿

Acı haber akşam saatlerinde Siirt'in Şirvan ilçesine bağlı Maden köyünden bütün dünyaya yayıldı.

ALTI AYLIK ÇOCUK BABASI BİR EKSKAVATÖRDÜ, YENİ NİŞANLI BİR GREYDER

Martopikörler, dozerler, ekskavatörler, bagerler, vagondriller, martoperfaratörler ve sondaj makineleri. Skreyperlar üstteki ince katı alıyor önce. Potkabaç makineleri... O sabanlı kazı makineleri.... Kazıyorlar, deliyorlar, kesiyorlar durmadan, bıkmadan usanmadan. Yerin üstünden girip milim kıpırdamaz koca koca kayaları çavdar unu haline getirip galeriler açıyorlar.

**

Acı haber akşam saatlerinde Siirt'in Şirvan ilçesine bağlı Maden köyünden bütün dünyaya yayıldı. Meydana gelen heyelan 2004'ten beri faaliyette olan bakır madeninde göçüğe neden olmuş, üç iş makinesi ve sekiz kamyon birkaç dakika içinde milyonlarca metre küp toprağın altında kalıvermişti. Saatlerce kendilerinden haber alınamadıkça, merak ve keder dolu bir bekleyiş başladı dışarıda. 12 ekskavatör, iki dozer, bir loder ve 25 kamyon, arkadaşlarının kurtarılması çalışmalarında görev aldı. Aynı şirkete ait bir başka madende 2011'de yaşanan göçük yine 11 iş makinesinin toprak altında kalmasına neden olmuş, dokuzunun tek civatasına dahi ulaşılammıştı.

**

Martopikörler, dozerler, ekskavatörler, bagerler, vagondriller, martoperfaratörler ve sondaj makineleri. Canlarını dişlilerine takıp o vardiya dan diğerine motor soğutmuyorlar. Konveyörlerden akıyor çıkan cevher; kimi tek, kimi çift zincirli konveyörler... Dereye düşmüş bir dal parçası gibi tatlı tatlı kayıyorlar.

Loaderler, skreyper yükleyiciler, onlar olmasa gezegenin kabuğundan oyulmuş maden nasıl yüklenecek lokomotiflere? Lokomotiflerin kimi dizel, kimi elektrikli, kimi akülü; basınçlı da var. Vinçler kafalarını göğe doğru kaldırdıkça öyle nasıl mağrur, yeryüzünde bir kâr grafiğinde ok yükseliyor sessizce. Kompresörlerin, vantilatörlerin, aspiratörlerin, santrifüjlü ve şamandıralı tulumlarının alınteri var. Kamyonlar, kamyonlar, kamyonlar dizi dizi...Yüklenip başka iş makinelerinin itina ile açtığı köy yollarından, dağ tünellerinden geçerek duble yollara süzülüyorlar. Makine ömürlerinin hiçe sayıldığı bu sömürü düzeninin ortasında, bir savaş onların verdiği.

**

Akla ihmaller geliyor. Bölgenin jeolojik yapısı ve yarattığı riskler hesaba katılarak lüzumlu denetimler hakkında yapılmış mıydı? Misal aynı bölgede daha 25 Temmuz'da meydana gelen toprak kayması sonrası iş makinelerinin hayatını tehlikeye sokacak koşullarla ilgili adım atılmış mıydı? Bakır madeninde göçük meydana geldikten sonra iş makinelerini kurtarma çalışmaları hakikaten doğru zamanda ve yeterli kaynakla mı başladı? Nihayetinde kâr artırma ve maliyetleri düşürme hırsıyla normalleştirilen ihmaller bu iş makinelerinin sonunu hazırlamadı mı?

Plakasını vermek istemeyen bazı iş makineleri aynı madende daha önce de birtakım kazalar meydana geldiğini, şirketin güvenlik kurallarını hiçe sayarak üretime devam ettiğini iddia ediyor. Galerilerdeki çatlaklardan, "Bir şey olmaz mesaiye devam edin" diyen yöneticilerden, işten çıkarıp kontak kapatma tehditlerinden söz eden iş makineleri var.

**

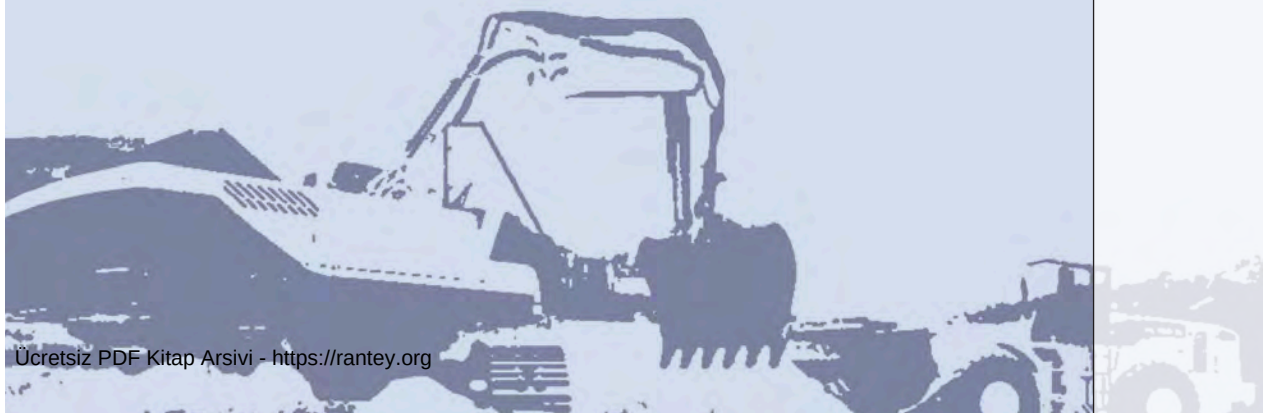
Daha altı aylık çocuk babası bir ekskavatördü, oğlunun emeklediğini göremedi. Kayıp greyder daha geçen hafta nişanlanmıştı. Önümüzdeki ağustos evleneceklerdi. Zor bir hayatları vardı, çaresizlik bu zor çalışma koşullarına "şükür" demeyi gerektiriyordu ama toprak altında kalan bütün o kamyonların her şeye rağmen hayalleri vardı. O iş makineleri güzel günleri hak ediyordu.

İş makinelerine kıymayın. En ucuzu 700 bin dolar, belki bir milyon, üç milyon dolar olanı da var.

Şirvan'daki madende hayatını kaybeden ekskavatör operatörleri Savaş Kızılkın, Kerem Arat, Murat Ant, İbrahim Kılınç, Kasım Tari, Şefik Tuncer, rok operatörleri Sedat Bulut, Abdurrahman Sönmezsoy, kamyon şoförleri Reşit Can, Halil Başer, Mahmut Batumak, Bedrettin Caylı, Nusret Beyazalma, Yavuz Yıldız, İsmail Tekin, Abdulkali Aydın ve tüm iş cinayeti kurbanları için. Hayatlarına yaşarken verilmeyen kıymet, öldükten sonra da esirgenip iş makinelerinin dert edildiği bu cehenneme lanetle... ✿

Hayatlarına yaşarken verilmeyen kıymet, öldükten sonra da esirgenip iş makinelerinin dert edildiği bu cehenneme lanetle

PİNAR ÖĞÜNÇ

ZEHİR YEŞİLİ TEKİNSİZ BİR BAKIŞ

BİR: BİRÇOK SOLUK SÜRET

Zeliha Sevim Burak... Uzun boylu, beyaz tenli, zehir yeşiliyle elâ arası iri gözlü, kestane rengi saçlı, ürkütücü güzellikte bir kadındır.

Daha çocukluğunda bile, zehir yeşili tekinsiz bir bakışla, fotoğrafı çekenin asla göremeyeceği bir karanlığa bakar gibidir. Daha o zamandan bilinmez şeylerin gölgesinin dökümünü çıkarmayı bilircesine bakar. Kitabevi tezgâhtarlığı, terzilik, mankenlik, eşlik -iki kez-, annelik -iki kez- ve yazarlık yapar.

Bu birbirini takip etmeyen, birbirini sanki hiç tanımayan birçok soluk sûreti bırakır ardında.

İKİ:

EDEBİYATIMIZDA
BİR PRİMADONNA

Sevim Burak'ı tanımış olanlar; onun muzipliğini, kabına sığmayan davranışlarını, iri gözleri ve çıkık elmacık kemikleriyle ifadeli yüzünü ve gösterişli fiziksel yapısını hayranlıkla karışık bir sevgiyle anlatır.

İlginçlikleri, kendine özgü protestoları vardır. Sözgelimi; oğlu Karaca, ona uygun olmadığını düşündüğü bir kızla nişanlanınca, Sait Halim Paşa Yalısı'ndaki nişan törenine Afrika kıyafetleriyle gider. Tanıyanlar, ilginç kıyafetleri ve ağır makyajıyla onu bir primadonnaya benzetirler ve ona 'Yanık Saraylar'ın Primadonnası' derler.

1983'te hastanedeki yatağından kalkıp imza gününe giderken bile primadonnalığı elden bırakmaz. İmza gününe, hastalığını belli etmemek için, kızı Elfe'yle hastaneye getirttiği çok şık ve şeytan çatlatan cinsten, sıkı belli ve fiyonklu tafta kadife karışımı bir Afrika elbisesi giyerek gider.

ÜÇ: ÇILGIN VE SIRADIŞI

Çılgınlık ve sıradışılık onu en iyi anlatan sözcüklerdir. Mach 1'e çalışırken Bağdat Caddesi'ndeki Amerikan arabaları ile bir aşk yaşar. Parası yoktur. Evdeki halıları satar, borçlanır. Gidip elden düşme bir Amerikan arabası alır.

New York'ta, televizyonların 'ayaklarından büyük gözleri olan Türk' diye takdim ettikleri; dünyayı kendine yakıştırmak için paramparça edip yeniden kuran, bu memleketin yazarı olarak tartılması mümkün olmayan, hafif bir aleve bürünmüş, bulut içinde, yakıcı bir kadındır.

Kalp hastasıdır. 1978'de, Nijerya dönüşü Londra'da yatar ameliyat masasına. Kalp kapakçığı ameliyatından taburcu olduğu saat, otobüse binerek bit pazarına alışverişe gider.

DÖRT: İĞNE MAKAS DAKTİLO

Bilgisayar öncesi kes-yapıştır yöntemiyle çalışır. Metinlerini, küçücük kâğıt parçalarına yazar ya da daktiloda yazdığı metinleri kesip parçalara ayırır. Sonra bu parçaları iğnelerle birbirine tutturur, evin her yerine özellikle de perdelerle asar.

Okur, yerlerini değiştirir, tekrar iğneler...

Sevim Burak için yazıların daktiloya çekilmesi, yazmanın önemli bir aşamasıdır. Çünkü, onun metinleri montaj sürecinde oluşur. Kimi zaman daktilodaki sayfa biter ama yazı sonlanmaz. İşte böyle anlarda yanında duran kaleme sarılıp yazmaya devam eder, daha sonra iki kâğıdı iğnelerle

birleştirir. Edebiyat dünyasında kimsenin yapmadığı bir şeye cüret eder ve ince bir montaja girer.

BEŞ: 'AŞKA KİMSE YOK'

İki kez evlenir. İlk evliliğinde 18 yaşındadır. Keman sanatçısı Orhan Borar'la aralarında çok büyük bir yaş farkı vardır. Orhan Borar'ın evliliğe bakışı; akşamları elinde filelerle gireceği bir ev,

yemeklere yardım edeceği bir mutfak ve çok sevdiği rakısından bir yudum almak ve bütün bunların yanı sıra eşiyile mutlu olmaktır. Yani, Sevim Burak'ın 'asla' diyeceği bir bakıştır.

İkinci eşi ressam Ömer Uluç'tur. Bu birlikteliğin ilk ödülü, 'ilk ciddi çalışmam' dediği Sedef Kakmalı Ev'in Türk Dili'nde yayımlanması; ilk cezası da ihanettir.

ALTI: İHANETİN BELGESİ

Tutkuları sahicidir ve aşırı duygusaldır. Âşık olduğu adam, onu her fırsatta aldatır. Afrika'nın Lagos kentine aniden gitmesinin tek nedeni vardır: Kendisini başka bir kadınla aldatan kocasını basmak. Cürmü-meşhut yapmak kıtalararası.

Lagos şehrine inen Sevim Burak, doğal yapısı doğrultusunda gümrük yetkililerine neden orada olduğunu anlatır. Türkiye Başkonsolosluğu'na

haber verilir. Başkonsolosluk çalışanları ve az sayıdaki Lagoslu Türk birbirlerini çok iyi tanırlar. Evde sevgiliyle beraber olan Ömer Uluç'a haber verilir. Nikah cüzdanını göstermesine rağmen Sevim Burak, Türk Başkonsolosluğu'nda alıkonulur. Eve gönderildiğinde yaptığı ilk iş, detaylı bir aramadır. Kısa zamanda ihanet delillerini bulur. Türkiye'ye ihanetin belgeleriyle döner.

YEDİ: İMKÂNSIZ BİR AŞK

Haftada bir gün Tokatlıyan Han'a gidip Peyami Safa'yla çalışır; ona yazılarını okutur, onun görüşlerini alır. Ancak, ondan hiç etkilenmez. Kendi yolunda yürür.

Güzel bir kadınla romantik bir erkeğin karşılaşma gerekçesi sanat olunca aşk da kaçınılmazdır. Ancak, bu aşk Peyami Safa açısından tek taraflıdır. Çok içtiği gecelerde Kuzguncuk'taki evin önüne gelerek "Sevim, Sevim! Ömrüm oldukça seni seveceğim," diye bağırıldığı söylenir.

Peyami Safa'nın yazdıklarını dikkatle okuyanlar ve Sevim Burak'ı yakından tanıyanlar, romanlarda, bu imkânsız aşktan izler bulurlar.

SEKİZ: ÖYKÜ KİŞİLERİ

Öykülerindeki kişiler; genelde normal insanlar gibi hareket edemezler. Bu kişiler; sabahları saklanır, akşamları ortaya çıkar. Bu kişiler; uzun yol otobüslerinin gece uykusunda muavindir; gece trenlerinin çekilmemiş sahnelerinde yakaya ilişkin gözyaşındır. Bu kişiler; hep gizli yollarda dolaşır; gizli yollarda savaşır. Bu kişiler; hep duvar diplerinden gider. Kuşku içindedir; herkes birbirinden şüphelenir; iki kişi karşı karşıya gelip bir sorunu konuşmaz. Hep birbirlerinden gizli düşünceleri vardır.

DOKUZ: BİR DENİZ KIZI

Vapur, gemi, denizcilik dünyası onun edebiyatına kaptan babadan ve büyükbabadan gelmez. İsmi bile bir gemiden alır. Sevim, aynı zamanda, babası Seyfi Kaptan'ın gemisinin ismidir.

1981 Yazı'nı, oğlunun desteğiyle Kuzguncuk'ta kiraladığı Aslanlı Yalı'da geçirir. Vapurlara, denize bu kadar yakın olmak onun için büyük bir mutluluktur. Vapurları da insan gibi görmeye başlar, vapurlarla insanlarla konuşur gibi sohbet eder.

ON: BAZI MEVSİMLER

HİÇ GİTMEMEYECİMİŞ GİBİ GELİR

"İşte o elli yaşında ölen kadınlardan biriyim," der gibi durur son fotoğraflarında. Çok yaşayan; istediğinden fazlasını, kimseye gerekmeyecek kadarını görerek yaşayan, ölümü kimseleri şaşırtmayan, erken -ama çok değil- ölüveren o kadınlardan biridir.

Haseki Hastanesi'nin pencerelerinden mevsimlerin yanılttığı ağaçların daha akli ermeden açan çiçeklerine bakarken "En önemli işlerliğin yaşam olduğunu kabul ettim. Sağlığım için yaşamak bile yeter. Kör, kambur, topal olmaya razıyım, yeter ki ölmeyeyim," dese de 1983 Kışı hiç gitmeyecekmiş gibi gelir. Öldüğünde, bir yılın bitmesine bir gün kalmıştır. Her gün arkasındaki yazıları okuduğu Maarif Takvimi'nin 30 Aralık 1983 tarihli yaprağı koparılmamıştır. 🌸

**Öldüğünde,
bir yılın bitmesine
bir gün kalmıştır.
Her gün arkasındaki
yazıları okuduğu
Maarif Takvimi'nin
30 Aralık 1983
tarihli yaprağı
koparılmamıştır.**

TÜRKİYE’NİN DİJİTAL BANKASINDAN BİR İLK DAHA!

SİZİ GÖZÜNÜZDEN TANIYAN TEKNOLOJİ

Yapı Kredi’nin devrim niteliğindeki teknolojisiyle göz göze gelmeye hazır mısınız?

Artık “göz tarama teknolojisi” ile Yapı Kredi Mobil’e, şifreye gerek kalmadan
sadece bir bakışınızla kolay ve güvenli bir şekilde giriş yapabilirsiniz.

Siz de yenilenen Yapı Kredi Mobil’i hemen indirin, hayatınızı kolaylaştıran teknolojilerle tanışın.

Download on the
App Store

 YapıKredi

Hizmette sınır yoktur.

Bazı gecelerde annemle babam karşılıklı oturup bu şaraptan içerler, fısıltıyla bu meretin yıllandıkça nasıl güzelleştiğini konuşurlar, kadehlerini tokuşturup iyi bir geleceğin hayalini kurarlarmış meğer.

SABIR

Babam, çok istediği bir şey zamanında olmazsa, ‘sabrın sonu selamettir’ diyerek, tevekküle bağlamayı iyi bilirdi. Onu bizim gibi aceleciler değil de kendi kuşağının insanları çok daha iyi anlardı ki en kötü zamanlarda dahi sabırlı olmaya davet eden davranışlarını asla yadırgamazlardı.

Kevenin kökünden geldiğini çok sık yinelerdi ve her ne kadar okuyup avukat olmuşsa da köy hayatına duyduğu özlem, bilincinde tükenmemiştir. Kır hayatı, sabır hayatıdır. Uzun kış gecelerinde kapanan yolların açılmasını beklersin mesela. Mesafeler uzaktır, gurbettedir sevdiğilerin ve sen kavuşmayı beklersin. Yağmurun yağmasını, toprağın uyanmasını, ekinlerin olgulaşmasını, hasadın verimli geçmesini beklersin. Toprak verecektir ki sen de bu zenginliği sevdiğilerine sunabilesin. Babam böylesi bir zenginliği kıymetini bilen insanlardandı, o nedenle toprakla bağı hep korudu.

Bahçe varsa bahçeden, yoksa balkondan çiçekleri eksik etmedi mesela, onlara gözü gibi baktı. Hatta bir gün eve iki kauçuk fidanı getirdiğini hatırlıyorum. Özenle salonun penceresinin kıyısına yerleştirirken saksıları, “Bu kauçukların tepe yaprakları tavana değdiği vakit, işte o zaman ev sahibi olacağız,” dediğini de... Biz büyüdük, kauçukların tepe yaprakları tavana değdi, hatta kocaman birer ağaca dönüştüler, saksılara sığmaz olunca dev fiçılara nakledildiler, tavan onlara artık alçak geldiği için gövdeleri bile eğildi ama biz bir türlü ev sahibi olmadık.

Babamın hayatında bambaşka bir sabır öyküsü olarak yer tutan, şarap imalatçılığı meselesini ise kauçuklarla büyüme yarışında olduğumuz yıllarda öğrendim. İlk hikâyeyi annem anlattı, sonrasını ise bizzat izledim.

Babam 1963’te, kazandığı davalardan ötürü hasbelkader eline iyi bir ücret-i vekâlet geçince, memleketi Kayseri Develi’nin yolunu tutmuştu. O senenin üzüm bağlarının mahsulünü satın almış, üzümlerin suyunu çıkarıp kocaman kazanların içine doldurmuş, ardından da kitaplardan edindiği bilgilerle 300 küp dolusu şarap kurmuştu.

300 sayısı kulağınıza az gelmiş olabilir ama her biri yüzer litrelik kocaman toprak küplerden söz ediyoruz. Sonra şişeler satın almış, bir de etiket bastırmış. ‘Dağ Şarapları’ diye tescillemiş kendi markasını, zirvesine tırmandığını gururla anlattığı Erciyes Dağı’na saygıyla...

Bir gün fermantasyon tamamlanacak, hem beyaz, hem kırmızı hem de rose şaraplar olacaktı. Üç bin litre yıllanmış şarap, neredeyse 4 bin 285 şişe... Bu şaraplar satılınca, güzel para kazanılacak. Önce başını sokacağı bir ev satın alıp artanıyla da muhtemelen rüyasını gördüğü Paris seyahatini gerçekleştirecek...

Babamın zaman zaman ortadan kaybolmasından Develi’ye gidip şarapların bakımlarını yaptığını; dönüşte sucuğun, köfterin, tahnili çöreğin, ev

baklavasının, pekmezin yanında en az bir damacana taze şarap getirmesinden anlardık. Henüz tıfllık yaşlarımızda olduğumuzdan şarabı tatmak nasip olmazdı. Geri kalan her şey ise bizim içindi. Kıtıktan çıkmış çekirge sürüsü misali, büyük ‘eme’mizin kendi elleriyle yaptığı yiyeceklerin üzerine üşüşür, patlayınca kadar, görmemişler gibi tıknırdık.

Güzel günlerdi evet, ama o günlerden aklımda kalan çok daha güzel başka bir fotoğraf karesi daha var ki sanki dün gibi: Develi’den gelen şarabın, biz yataklara çekildikten sonra gizlendiği yerden çıkıp sofraya kurulduğunu, gözümle görmesem inanmazdım. Bazı gecelerde annemle babam karşılıklı oturup bu şaraptan içerler, fısıltıyla bu meretin yıllandıkça nasıl güzelleştiğini konuşurlar, kadehlerini tokuşturup iyi bir geleceğin hayalini kurarlarmış meğer.

Sonra yıllar geçti, adalet, eşitlik ve özgürlük için sokaklara dökülmüş olan kendi yaşıtım çocukların kalabalığına karışverdim. Babamın şarapları hiç ilgimi çekmiyordu artık. Gelgelelim, zaten şarabın koştugu kulvar değildi bu ve zorbalığın fermantasyon süresi hayli kısaydı. Yani iyi bir ülkede yaşamayı dileyenlerin, büyük bir şiddete maruz kalmaları için çok fazla bir zaman geçmesi gerekmecekti.

Hapishaneler her zaman olduğu gibi ağzına kadar doluydu. Ben de içerideydim artık ve avukatlığımı üstlenen babam, her fırsatta ziyaretime gelmeye başlamıştı. Kapalı kapılar ardında yüzlerce kez görüştük ve sadece mahpusluğun kem talihine beraber yanıp birlikte tutuşmadık. Şimdi düşünüyorum da bütün sohbetlerimizde, şaraptan damıttığı o büyük sabırla aşılandık: Bu kötü günler geçecek elbet, sen sağlığına dikkat et!

Ve bir gün ters dönünce anahtarlar, işığa çıktım. Kötü bir zamandı. Ne iş vardı, ne okul ne de eski arkadaşlar. Görünce yollarını değiştirenler de cabası... Üstelik polis de peşimdeydi sürekli. Canım fena sıkıktı ki bir gün aklıma mahzende yılanan şaraplar geliverdi. Yer çekimini keşfedip ‘evreka’ diye bağırarak Arşimet gibi heyecanla soluğu babamın yanında aldım. Yüzü asıldı birden ve “O hapishane senin, bu hapishane benim, peşinde koşturmaktan şaraplarla ilgilenmeye fırsat mı kaldı?” dedi. O an, bu sözlerin ağzından çıkmasıyla beraber duyduğu derin pişmanlığın neredeyse aynı saniyeler içine sığdığını yüzündeki karmakarışık ifadeden çıkardım. O da sözlerini, durumu hemen toparlamak ister gibi, “Bu ay gidip bakacağım, ne kaldıysa geriye artık,” diye noktaladı.

Aklımıza gelen bu dahiyane fikirle hemen hayal âlemine daldık. Yıl 1984’tü ve 21 yıllık şaraplar, lüks otellerin restoranlarında mutlaka çok iyi bir fiyata satılacaktı. Ama konuşmamız öylece kaldı. Babam o sene Develi’ye gidemedi, anladığım kadarıyla sonraki senelerde de gitmek istemedi. Ben ise sokakları boşaltmış çocukları geri çağırarak üzere sokaklara dönmüştüm o aralar. Bu durum,

iktidarlarını ancak ve ancak sokakların suskunluğu sayesinde sürdürenlerin katında hiç de hoş karşılanmayacaktı elbette. Demir kapının ve kör pencerenin yolu, işte tekrardan böyle göründü bana...

Sayıllı gün çabuk geçerse sayısız gün zor mu geçer?

Ben içeride, o dışarıda, sabrın telkiniyle sayısız günleri de geçirdik. Anahtarlar bir kez daha ters dönüp tekrar işığa kavuştuğumda, mahzendeki şaraplar 28 yaşında olmalıydı ve babam yine hapishane hapishane peşimde dolaştığı için bakımsızlıktan kim bilir ne haldeydi? Hapisten çıktuktan bir süre sonra, konuya aniden bir giriş yaparak, “28 yıllık şarap bir mucize olmalı” dedim ve ekledim: “Şimdi kim bilir bir şişesi kaç para eder acaba?” Babam, bunca yıldır gidilmeyen, bakımı yapılmayan şarapların bozulmuş olacağından emin konuşuyor ama yine de bir merak duygusu içini kemiriyordu. Bu kez sahiden yola çıktı ve geri geldiğinde elinde büyük bir şişe tutuyordu. “Al oğul” diyerek şişeyi uzattı: “Salataya koyarsın.”

Öyle ya, taş olsa çatlardı bunca senedir. Şaraplar bozulmuş, sirke olmuş, Refik amcamın deyimiyle, “Haram malımız helale dönmüştü.” Küplerin bir kısmı patlamış, kırılmıştı lakin yine de her şeyin sonuna gelinmiş değildi. İyi tarafından bakacak olursak, elimizin altında en az 250 küp organik ve doğal sirke vardı. Hemen harekete geçip, babamın getirdiği sirkeden küçük bir şişeye doldurarak yollara düştüm. O sirke fabrikası benim, öteki sizin demeden, tek tek dolaşmaya başladım. Nafile sirke diyalogları genellikle şöyle geliyordu:

- Hımm, doğal sirke. Devamı var mı bunun?
- Devamı derken?
- Yani seri üretimde misiniz?
- Elimizde 2 buçuk ton kadar var.
- Peki, o bitince?
- Şimdi anladım, devamı yok.

Kimse yanaşmadı bizim şahane doğal sirkemizi satın almaya. Meğer asetik asidi talaştan geçirip içine biraz aroma kattıktan sonra şişeleyerek sirke niyetine satarlarmış. O yüzden doğal sirkeyle pek bir işleri olmazmış sofraların baş tacı bu ünlü markaların. Çaresiz eve döndüğümde suratım sirke satıyordu. Babam, “Hayrola” dedi. “Sirkelerimizi kimse almıyor baba” dedim. “Çünkü bizim sirkemiz iyiymiş...”

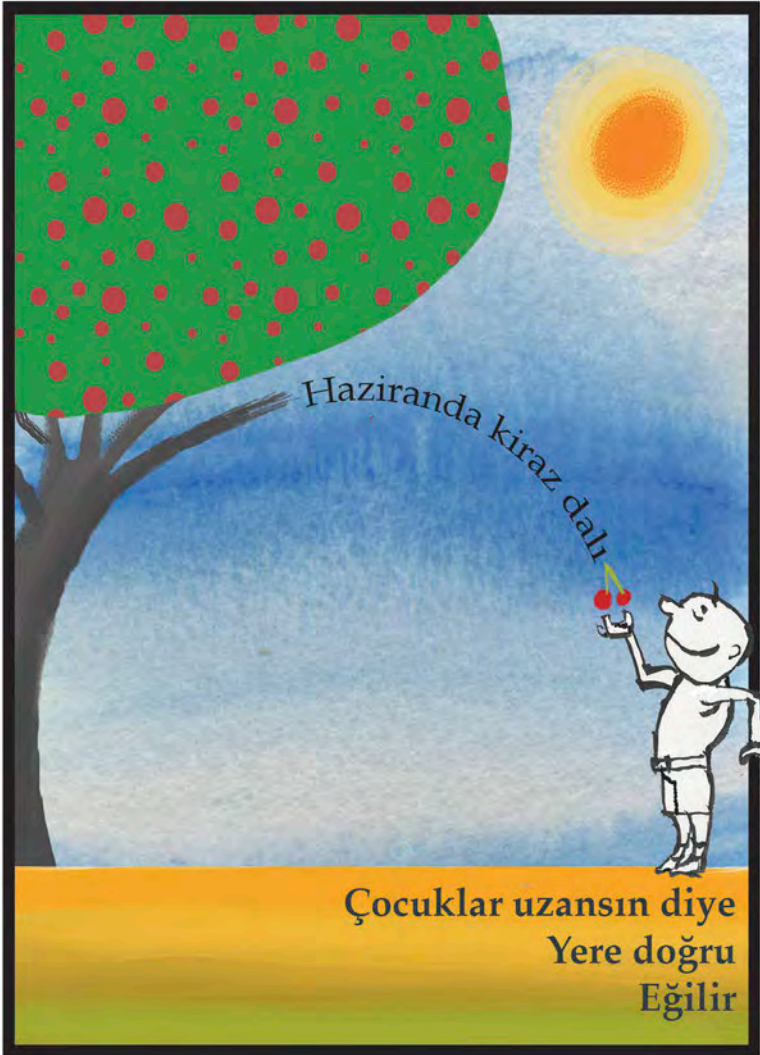
Babam, bu konuşmamızın üzerinden çok fazla bir zaman geçmeden tekrar Develi’ye gitti. Döndüğünde kapıdan içeri girer girmez bugünün parasıyla 100 lirayı elinde sallayarak, “Bu kez yol paramı çıkardım, kısa günün kârı bu kadar,” dedi. Sirkeleri dökmüş, küpleri satmış ve böylelikle aile içinde efsaneleşmiş olan şarap macerasının sonuna gelinmişti. Yani sabrın sonu değil selamet, sirke bile vermemiş, sabreden derviş muradına ermemiştir.

Babam rahmete kavuşup çok sevdiği toprağa karışalı epey bir zaman oldu ve o yüzden soramam artık. Ama ben, şarabın gazabından anladım ki sabır, yazgıya boyun eğişi besleyen, teslimiyet üreten bir ruh haliyse eğer, umuda ket vuran mahlûkata derhal dur demek her şeye değer... 🌸

Ey eski günler artık bana yaklaşmayınız,
Ey hayaller, vurmayın kalbimin sert taşına.
Bütün bir hayat bile değmez bir göz yaşına,

Ruhumun dalgaları köpürüp tasma yunus.

Sabahattin Ali'nin "Ruhumun Dalgaları" şiirinden

Arif Damar'ın "Kiraz Dalı" şiirinden

**Borç yiğidin kamçısı da olabiliyor, bataklık da.
Duruma göre. 12 işlevli İsviçre çakısı gibi
müthiş bir buluş borç.**

BORÇ

Dolar kuru sürekli değiştiği için bu ülkede yeni doğan her çocuğun ne kadarlık bir borçla dünyaya geldiğini ifade eden o klişe istatistiği yazmak bugünlerde zor. Ama biliyoruz ki bebeklere bile borç yükü bindiren bir kaderin içinde yaşıyoruz. Dahası da var. Erkeklerle haki kamuflaj giyip silah tutma borcu, kadınlara ise silah tutacak erkekler ya da o erkekleri doğuracak kadınlar yetiştirme borcu yüklüyor bu döngü. Kredi kartı, elektrik, doğalgaz, su borçları zaten günlük hayatın ta kendisi. Vatandaşlarına en çeşitli borçlar üreten ülkeler diye bir liste varsa orada iddialı bir konumuz olacaktır, kesin. Seviyoruz borç üzerine hayatlar inşa etmeyi.

Borç yiğidin kamçısı da olabiliyor, bataklık da. Duruma göre. 12 işlevli İsviçre çakısı gibi müthiş bir buluş borç. Yerine göre kapak açıyor, yerine göre sert bir çizik atıyor keskin yüzüyle. Borç bitmiyor kat'iyen. Bir kere su abonesi oldun ve sayaç bağlandı. Artık ebediyen su borcun olacak. Sular idaresinin mavi binasında sözleşmeyi ilk imzaladığın günden sonra kuruldu tezgâh. Faturayı ödediğin anda bile sıfırlamayacaksın borcunu, önümüzdeki ayın faturası çoktan ilerlemeye başlamış olacak. Borcunu asla kapatamayacaksın. Sistemden çıkmak, bir daha su parası ödememek için bile aynı binaya gidip bir kapatma ücreti ödemek gerekecek. Döngü sana güvenip ayakta duruyor, henüz damlasını harcamadığın suyu "Gelecek Dönem Alacağı" diye defterlere geçen memurlar var. Vermeden tahsil etmek devlete has, muazzam bir güç.

Hele ki vatan borcu, namus borcu gibi bulanık kavramlarda ne kadar ödeyeceğini asla bilemezsin. Suyun ve doğalgazın metreküp, elektriğin kilovat-saat, internetin gigabayt cinsinden bir birim fiyatı vardır. Devletin senden tahsil etmeyi istediği borçların ise birim fiyatı, sözleşmesi ve kapatma ücreti olmaz. Asla ödenmez diyerek geçiştirilir. Seni yaşatmak için kurulduğu iddia edilen kurumlar varsa yoksa borç defteri tutarlar.

Halbuki biz eğitilmiş, mantıklı ve çalışkan çocuklarız. Matematikten, az buçuk borçlar hukukundan anlarız. Tanımlı borçlarla muhatap olmak ve borcumuzu gününde ödemek isteriz.

Doğrusu da budur. Ucu açık senetler imzalamak, tefeciye çek kırdırmak, alacaklıyı tehdit etmek hiç bize göre değildir. Sözleşme şartlarını, ödeme dönemini, faiz oranını, ihtilaf halinde yetkili kılınan yerel mahkemelerin adını bildiğimiz borçların altına imza atmak isteriz. Ne aldysak onu ödememiz gerektiğini biliriz. Aklımız ötesine ermez. Hiçbir akıl, aklın ötesine ermesin isteriz.

Madem hesaplaşıyoruz ufak ufak, alacak verecek cetvelini dökmek lazım. Biz eğitim aldık; doğduğumuz günden itibaren. Aile, öğretmen, profesör, dekan, müdür, direktör ne dediyse anlamaya çalıştık. Anlamadığımız zaman kusuru kendimizde bulduk. Gece yarıları kitabı bir daha gözden geçirdik, bilgisayarı tekrar açtık anlamaya çalıştık. Gözlerimiz kapanacak hale gelince, saati sabah 5:30'a kurduk erkenden kalkıp

biraz daha çalıştık. Bize bilgi, yetki, sorumluluk verene yamuk yapmadık. Yine de yapmayız. Sözümüz söz, borcumuz borçtur.

Önümüzde bataklıkta debelenen, çamur içine batmış bir ülke var. Yabancı değil, bizim ülkemiz.

Şimdi önümüzde bataklıkta debelenen, çamur içine batmış bir ülke var. Yabancı değil, bizim ülkemiz. Ne bataklığa girerken ne de çamurda dövüşürken bize sormadınız ama dert değil.

Ülke hâlâ bizim. Yıllarca bilgi depoladık, gerçek hayatta ne işe yarayacağını bilmeden. Aldığımız tek şey bu memleketin bize öğrettikleridir, borcun üstüne yatacağımızı düşünüyorsanız da bizi hiç tanımamışsınız. Ödeyeceğiz.

Kendi savaşlarınız yüzünden hepimize kötü davranıyor, kabalaşıyorsunuz. Kendi ülkemizden bir kovulmadığımız kaldı. Bunlar bize göre iletişim biçimleri değil. Biz üzerimize düşeni yapacağız. Ne aldysak onu vereceğiz. Ailemizin verdiği terbiyeyi, dostlarımızdan öğrendiğimiz paylaşımları, okullarda öğretilen bilimi, el yordamıyla keşfettiğimiz sanatı misliyle geri ödeyeceğiz. Karanlık yollarda kaybettiğiniz, çamurlara sapladığınız güzel ülkemizi bu ülkeden aldıklarımızla; erdemle, paylaşım, bilim ve sanatla düze çıkaracağız. Konunun sizinle hiçbir ilgisi yok, ülkemize karşı borcumuzdur bu. İlla ki ödeyeceğiz. Dövseniz de, kovsanız da tek çaremiz bu. Borcunu geri ödemiş insanın huzuru dışında bir hissi kendimize yakıştıramayız. ✨

En temel sorun koca dünyada besin paylaşımının olamaması. Bırak enerji ve yeraltı kaynaklarının paylaşımını, besinimizi bile paylaşamıyoruz.

DOYMAK YA DA DOYMAMAK BÜTÜN MESELE BU!

HAKAN GÜNDAY

ANNELER ESKİ TERLİKLERİNİ KAYNATSALAR BİLE YENİR

Hakan Günday: Romanlarda ve hikayelerde en sevdiğim bölümlerden biri de sofralar anlatılır. Sofradaki yemeklerden yola çıkılır. O sofradan hangi dönemde olduğunu, kişilerin hangi sınıftan olduğunu, o dönemdeki krizleri anlamaya başlarsın. Sofradaki detayları büyük bir zevkle okurum. Bu konuda kendi yazdıklarıma bakıyorum. Karşıma sadece mangal çıkıyor. Yediğim ve tanıdığım yemekler çok kısıtlıdır. Bu benim için büyük bir eksiklik.

Ahmet Mümtaz Taylan: Yemek işini vakit kaybı olarak mı görüyorsun?

Hakan Günday: Biraz öyle... Bu, dünyada kendine açabileceğin kapıların çoğundan vazgeçmek anlamına geliyor. Senin anlattıklarından bu meselenin ayrı bir dünya olduğunu anladım. Senin tüm bunları nasıl keşfettiğini de açıkçası çok merak ediyorum.

Ahmet Mümtaz Taylan: Rahmetli anacığım çok şahane bir aşçı sayılmazdı. Nefis uydururdu ama tam da denk getiremezdi. Az kalmış yemekleri birleştirme konusunda ustaydı. Tabii lezzet konusunu dışarıda bırakırsak... Mesela 'Uydur Buydur' adında bir çorbamız vardı. Muhtemelen dünden kalan pirinç, kabak ve artık ne kaldıysa onlarla yaptığı bir çorbadı. Tabii ki afiyetle yerdik. Anneler eski terliklerini kaynatsalar bile yenir. En azından afiyetle yiyormuş gibi yapılır. O terliği sırtına yemektense tabakta yemek daha mantıklıdır. Yemekte lezzet kadar önemli bir şey varsa, o da niyettir.

AŞÇI DOYURUR ŞEF İSE AĞZINI AÇIK BIRAKIR

Hakan Günday: Bu konuda bu kadar ilerlemenin sebebi annenin doğaçlamaları olabilir mi? Çünkü annen sayesinde, mutfakta her şeyin mümkün olabileceğini görmüşsün...

Ahmet Mümtaz Taylan: Yemek yapma sürecinde zorunlu ve artistik hareketler vardır. Annemde zorunlu hareketler yoktu. Artistik hareketlerse çok yüksekti. Müthiş değil ama oldukça iyiydi. Müthiş olması için zorunlu hareketler de gerekir. Küçük yaşta evden ayrıldığım için zamanla kendi başımın çaresine bakmayı öğrendim. Garsonluk da yaptığım için çok mutfak ve aşçı gördüm. Şefler ise sonradan ortaya çıktı.

Hakan Günday: Aşçı ve şef arasındaki fark ne?

Ahmet Mümtaz Taylan: Aşçı günü kurtarır. Önüne kırk çeşit yemek çıkarabilir. İyi işçidir. Şef ise yaratıcıdır. Aşçı doyurur, şef ise ağzını açık bırakır. İkisi de çok makbuldür. Her şef, zaten iyi bir aşçıdır.

Hakan Günday: İlk yapmayı öğrendiğin yemekleri hatırlıyor musun?

Ahmet Mümtaz Taylan: Birinci sınıf makarna yaparım. Pirinçle aram çok iyidir. Osmanlı mutfağına aşçı seçerken sahanda yumurta ve pilav yaptırıyorlarmış. İkisi

de zor iştir. Bu ikisini iyi yapanlar mutfaka girmeye hak kazanmış. Pilav yaparken, ne kadar pirinç koyuyorlarsa iki katı su koyarlar. Ben birebir yaparım.

YEMEĞİN YAPILIŞI HAYATI DA TARİF EDER

Hakan Günday: Tüm bunları öğrenmek için nasıl bir çaba sarf ettin?

Ahmet Mümtaz Taylan: Önceleri kendimi doyuracak kadar yemek yapıyordum. Sonra okumaya ve seyretmeye başladım. Yabancı kanallardan da yemek programlarını takip ettim. Yemeğin yapıları hayatı da tarif eder. Bir zaman sonra vazgeçilmez bir merak unsuru haline alır. Mesela pul biber ve isot bambaşka baharatlardır. Bir çimdik isotu parmaklarının arasında ezdiğinde parmakların kıpkırmızı olur. Aynı şey pul biberde olmaz. Nerde yapıldığından nasıl yapıldığına kadar birçok şeyi merak etmeye

Yemek yapmanın insanı terbiye eden bir şey olduğunu da düşünüyorum. Başında durup, sonuna kadar gitme isteği var. Sabır var.

başlarsın. Bu merakların da sosyolojik bir karşılığı vardır.

Hakan Günday: Klasik sanatta sofralar tasvir eden o kadar çok tablo var ki. O sofralar her şeyi anlatır. Mesela sofrada patates varsa Hollanda'nın hangi dönemde olduğunu bilirsin...

Ahmet Mümtaz Taylan: Sofrada olmaya şeylerden de çıkarımlar yapabiliriz.

YEMEKLE BAŞLAYAN GEZGİNLİK VE DÜNYAYI TANIMA İSTEĞİ ÖNEMLİ

Hakan Günday: Yemekle başlayan gezginlik ve dünyayı tanıma isteği çok önemli. Temelinde yemek var ama araştırarak bambaşka meridyenlere gidiyorsun.

Pekin'de bir pazarda çubuklara geçirilmiş akrepler, denizatları, böcekler satılıyordu. Satın almak için sıraya giren Pekinliler ve fotoğrafını çekmek için sıraya giren turistler olmak üzere iki ayrı sıra vardı. Başkasının yemeğini fotoğrafı çekilmesi gereken garip bir şeymiş gibi algılamak bana çok rahatsız edici geldi. Evlerinde görseller öldürecekleri canlılar, orada para ile satılıyordu. Turistler, yerlilerin neden onları yediklerini araştırmadan, sadece fotoğraf çekmekle ilgileniyorlardı. Yemekten yola çıkarak dünyayı tanıma istediği temel bir ortak nokta. Hiç tanımadığı insanlarla benzer bir lezzet zevkine ortak olma hissi, her coğrafyadan insanı birleştiriyor. Ortaya yakılan ateşin etrafında toplanmak gibi bir nevi.

KENDİ BAŞINA YEMEK YAPMAK KENDİ HİKAYENİ YAZMAKTIR

Ahmet Mümtaz Taylan:

Yerel yemekleri geleneksel pişirme yöntemiyle yapmak aynı zamanda bir itiraz biçimidir. Kızımı çoğu zaman kendi ellerimle doyuruyorum. Yemeği hazırlama, sunma, yiyenin tepkisini görme süreci aynı zamanda hayata bağlanma şeklidir. Birisini doyurmak istiyorsun. Onun için emek sarf ediyorsun. Bu aynı zamanda ona önem verdiğini göstermenin ifadesi. Bu sayede endüstriyel mutfakın dayatmalarına da itiraz etmiş oluyorsun. Ekonomini korumuş oluyorsun. Yaptığın her yemek dışarıda yemekten daha ucuz olacaktır. Birlikte yemek yapmak ya da yemek yemek birlikte yaşama kültürünün önemli bir parçasıdır. İnternette ısmarladığın yemek 15-20 dakika içinde geliyor. Az pişmiş gelirse iade ediyorsun, yenisini getiriyorlar. Kendi başına yemek yapmak ise kendi hikayeni yazmaktır.

Hakan Günday: Yemek yapmanın insanı terbiye eden bir şey olduğunu da düşünüyorum. Başında durup, sonuna kadar gitme isteği var. Sabır var. Hazır sunulana karşı bir duruş ve bekleme var.

Ahmet Mümtaz Taylan: Yerken paylaşma ve üzerine konuşma da var. Yemek, aynı zamanda sohbet üreten bir şeydir. Bütün bunlar nedeniyle de ideolojik bir eylemdir. Dünyanın geleceğini belirleyen şeylerden biri enerji, diğeri de "ne yiyeceğiz?" meselesidir. Hızlı bir şekilde tüketiyoruz. Hayatta kalmak

için yemek lazım. Hamur dünyanın her yerinde en temel besindir. Uzak Doğu'da karbonhidrat meselesi pirinç üzerinden yürür. İsrail kökenli GDO'lu tohumlar yüzünden ertesi sene buğdayı ekemez hale geldik. Bu da dışa bağımlılığı sürekli hale getiriyor.

Hakan Günday: Toplum neden böyle bir politikayı tercih eder?

Ahmet Mümtaz Taylan: Toplum değil siyaset tercih eder. Toplum da buna uyanana kadar çoktan öteki tarafa kaymış olur. Buğdayın nereden alındığını bilmezlerse, tohum bankası olmazsa, çiftçiliği öldürürlerse yavaş bir ölüm kaçınılmaz olur. Bu iş uluslararası ilişkilerin bir parçasıdır. İthal edilen her besin kaynağı bir dışa teslim olma biçimidir. Raflarımızda

değişik ürünler olsun ama kendi tarımımız da devam etsin. Uluslararası ilişkileri etkileyecek sayısız unsur var ve tüm bunlar senin sofraya koyduğun tabakla ilgili. Bize zararlı olan şeylerden uzak durmalıyız. Sevdiklerimizi kendi yaptığımız yemeklerle kendimiz doyurmalıyız. Önemmediğim Fransız bir şef “Zararlı görünen şeyleri yiyecekseniz yiyin ama en azından kendiniz yapın” derdi. Esnafın ekmeğine kan doğramak için söylemiyorum ama kendiniz yaptığınız oranda daha az zarar göreceksiniz. Yemek yapmanın hayatımızın düzeninde önemli bir yeri olması gerekiyor. Çünkü yediğimiz yemekler moralimizi, enerjimizi ve motivasyonumuzu da etkiliyor.

ZİHNİNDEN GEÇEN DÜŞÜNCELERİN KAÇTA KAÇI SANA AİT?

Hakan Günday: Ne yediğine başkasının karar verdiği an, yularını da ona vermiş oluyorsun. Gün içinde farklı ekonomik şartların altında ezilirken, sadece öğünü kurtarmak için mecbur kalınan bir takım alışverişler içinde zaten kaybolup gidiyorsun. Kendi kararını vermekten vazgeçiyorsun. Kızı da işte o an yiyorsun. Bir gün içinde yaptığın davranışların, zihninden geçen düşüncelerin kaçta kaçısı sana ait, kaçta kaçısı sana dayatılmış? Kendimize ulaşmak için bunu sorgulamamız gerekiyor.

Ahmet Mümtaz Taylan: Hayatta en çok tekrarladığın şeyler konusunda kendi kararlarını öne çıkarıp, ona göre davranmıyorsan başkaları tarafından idare ediliyorsun demektir. Günde minimum üç öğün yemek yiyoruz. Benim gibi şeker hastası olanlar altı öğün yiyor. Yemek yemeğe özen göstermeyi unuttuysan artık sağlığını kendi elinde değildir. Metabolizmanın bozuk, bağışıklık sisteminin dökülüyor olduğunu doktordan duyduğunda bedeli ağır olacak. Yediğin içtiğin sınırlanacak, lezzet almakta zorlanacaksın. Bünyemiz sağlıklıysa, sağlıklı bir beslenme sistemi oluştursak ömrümüz kaliteli geçer. Karşımızda bize bu gerekliliği unutturan vahşi bir endüstri var.

BU KADAR VERİMLİ TOPRAKLARIN OLDUĞU YERKÜREDE AÇLIKTAN ÖLMEK NE DEMEK?

Hakan Günday: Aşırı tüketimin sonucu olarak Amerika’daki insanlar kendilerine bir takım sığınaklar yaptırıp, o sığınakların içine en az iki sene yetecek konservele doldurup, bekletiyorlar. Üstelik bunu besin yetmezliğinden ölen çocukların dünyasında yapıyorlar. En acımasız da; beklenen kıyamet ve savaş gelmediği için o besinler son kullanma tarihi geçince çöpe atılıyor.

Ahmet Mümtaz Taylan: Ya da büyük stoklarla üçüncü dünya ülkelerine gönderiliyor. Böylelikle insanları beslerken zehirliyorlar.

Hakan Günday: O konservele dolu sığınaklar kendi hapishanelerinden başka bir şey değil. Duvarları konservele bir hapishane kuruyorlar ve kendilerini bu şekilde güvenli hissediyorlar. Sonra da kendileri turşuya dönüşüyorlar. En temel sorun koca dünyada besin paylaşımının olamaması. Bırak enerji ve yeraltı

kaynaklarının paylaşımını, besinimizi bile paylaşamıyoruz.

Ahmet Mümtaz Taylan: Bu da yine birlikte yaşama kültüründeki eksiklikten kaynaklanıyor.

Hakan Günday: İnsanın en beceremediği yegane şey budur. Bu kadar verimli toprakların olduğu yerkürede açlıktan ölmek ne demek? Besin yetmezliği ne demek?

Ahmet Mümtaz Taylan: Beslenme üzerinden ülkeleri, kıtaları kontrol altında tutmak ne kötücül bir kafadır! Dünyanın bir tarafındaki israfla, başka bir coğrafyadaki açlık son bulabilir. Bunu bilip görerek tüketiyoruz. Fazla alıyoruz, çok atıyoruz.

Hakan Günday: Evde çürüttüğümüz her şey aynı zamanda bizi de çürütüyor.

TOPRAK FAZLA ÜRETİME ZORLANIRSA KÜSER

Ahmet Mümtaz Taylan: Toprağı ürün veremez hale getirmek de böyle. Sözde işlerken bir yandan da iğdiş ediyorlar. Toprak fazla üretime zorlanırsa küser. Bazı meyve ağaçları bir sene tek diğer sene çift meyve verir. Hepsinin kendine özgü bir düzeni vardır. Bütün bunların takip edilmesi gerekiyor. Toprağın nadasa bırakılması keyif için değildir. Devamlığını sağlamak içindir. Dünyanın bir kısmı bu konuda dikkatliken diğer tarafı ise son derece hoyrat davranıyor.

Hakan Günday: Bu sürdürülebilir kötülüktür. Bu kötülük kendi kendini üretir. Kendinden beslenir. Artık kötülük sıradanlaştı. Şimdi bir de yeni şartlara uyan kötülük var. Günümüzde her kötülüğün mutlaka güzel bir ismi oluyor.

Ahmet Mümtaz Taylan: Ablamın gözleri yaşı gereği ona oyun oynamaya başlamış. Geçenlerde mor desenli bir tuvalet kağıdı aldığını zannetmiş. Eve gelip paketi açınca, desenin sadece ambalajda olduğunu anlamış. Yediğimiz yemekler de aşağı yukarı böyle.

Güzel bir şey aldığımızı zannediyoruz ama aldığımızı düşündüğümüz güzelliğin yediğimizle alakası yok.

Hakan Günday: Bu konuyu en güzel özetleyen örneklerden biri de; yemek masalarına örtülen örtülerin adının “Dertsiz” olması... Dertsiz çünkü; sil, geç, hatırlama diyor o örtüler sana...

Ahmet Mümtaz Taylan: Bir şeyin derdi yoksa ondan şüphelenmek lazım. Dertsiz insan güzel bir şey midir? İnsanlar dertsiz olsun deriz ama bu, makul derterli olsun demektir. Hile sofrası örtüsünden başlıyor. Köylerde kışa girmeden kadınlar hep beraber yufka yaparlar. Aylarca ekmek ihtiyacı karşılanmış olur. Bu, sadece kış için bir şey stoklama değil birlikte yaşama kültürüyle de alakalıdır. Herkes birbirinin ekmeğine emek verir. Yemek, ‘biz olma’ kültürünün önemli bir parçasıdır. Biz bunlardan uzaklaşıyoruz. Vejetaryen ve veganların anlattıkları şeylere çok saygı duyuyorum. Öldürülmüş bir canlıyı vücutlarına almıyorlar.

Endüstriyel et üretimleri, bir haftada gelişen kafasız tavuklar, kesim sırasında telef olan hayvanlar, her şey giderek korkunçlaşıyor. Öyle belgeseller var ki seyrettiğinde değil yemekten, süttten bile kesilirsin.

İNSANLARIN YEMEKLERİNDEN ÖNCE ÖLDÜĞÜ BİR DÖNEM BU

Hakan Günday: Politik, toplumsal, ekonomik konulara kadar her şey çok karmaşık duruyor ama aslında her şey çok iç içe. Kurban kesiminden açlık grevine kadar her şeyin basit şekilde yemekle ilgili olduğunu düşününce, bu gerçeği rahatlıkla kavrayabiliriz.

Ahmet Mümtaz Taylan: Doymak ya da doymamak, bütün mesele bu! Büyükannelerimizin hangi malzemeye hangi yemekleri yaptığını unutmamalıyız. Bu anadilini unutmakla eşdeğerdir. Hayatı sadece geleneklerle yaşamak bu dünyada mantıklı değil ama gelenekleri unutarak yaşamak da olmaz. Bize her yerde sınır koyuyorlar. İş yemeğe geldiğinde dünya tek bir devlet gibi karşımızda duruyor. Kendi yemeğimizi yapıp yemenin, barışçıl yolu bulmak için bir itiraz biçimi olduğunu anlamalıyız. Bu da ilköğretimde başlar. Artık beslenme çantası kaldı mı bilmiyorum ama çocuklarımızın öğlen ne yediğinin üzerinde durulması gerekiyor. Her öğlen tavuk ve makarna yiyen çocuk olmaz. Bunu yiyemeyen çocuklar da var tabii ama öğretilir bir düşünceden bahsediyorum. Önümüze koyulan her şeyle ilgili bir itiraza ihtiyacımız var. Çünkü çocuklarımızı nasıl doyurursak, onlar da çocuklarını öyle doyuracak. Sokakta onlarca yemek satan dükkan var. Bir nevi işgal gibi... Ne restoranın adını anlıyorsun, ne yaptığı yemeği; ama bir miktar baharatla her yemeği yenilebilir hale getiriyorlar. Çünkü o baharatı çöpün üstüne koysan, çöp de yenilebilir hale gelir. Neden çok süslü olduğunu anlamadığım her yemek benim için çok korkutucudur. Demek ki o yemeği bana yedirmenin tek yolu bu, diye düşünürüm. Öyle bir döneme geldik ki; insanlar bazı konserve ürünlerden daha çabuk çürüyorlar. Böyle bir şey olabilir mi?

Hakan Günday: İnsanların yemeklerinden önce öldüğü bir dönem bu... 🌱

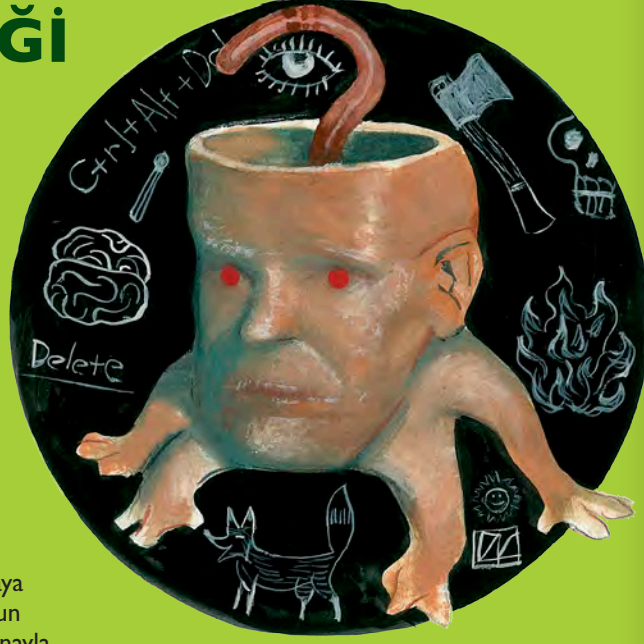
Kafamın içi şantiye alanı. İçeride iş makinaları, beton mikserleri, matkap sesleri, kaza süsü verilmiş işçi ölümleri. Kafamın içinde dehşet bir gürültüyle uyanıyorum her sabah.

İNSAN OLMANIN ÇARESİZLİĞİ

Kafamın içi öğrenci evi. Her şey her yerde. Öylesine bir dağınıklık, öylesine bir karmaşa ki daha önce düşünüp kenara koyduğün bir fikri bul bulabilirsen. Hatıralarımla hayallerim birbirine girmiş. Hangisi geçmişim hangisi geleceğim ayırt etmek güç. Çok düşünmek iyi değil. Tüm bu karmaşadan sıyrılmak için boş boş televizyon ekranına bakmaya çalışıyorum. Kafayı boşaltmaya çalışırken iyice karışıyor içerisi. Sonsuz bir ne yapacağını bilememe hali. Aslında planlı programlı yaşamaya çalışan bir adamım. Kısa, orta ve uzun vadeli yapacaklarımın programını itinayla hazırlıyorum. Ama sonra yaptığım programı bulamıyorum. Kafamın içindeki dağınıklığın arasında kaybolup gidiyor mendebur. Kafamın içinde kırk tane tilki dolanıyor. Kırkının kuyruğunun da Allah bin belasını versin. İnsanın kafasının içinde tilkinin ne işi var lan? Bir siz eksiktiniz. Kapıyı açıp kibarca dışarı çıkmalarını söylüyorum, kuyruğu birbirine değmeyen tilkilere. Kürkçü dükkânının yolunu tutuyor hepsi. Ben yine kafamın içindeki dağınık odayla baş başa kalıyorum. Buraya iyi bir temizlik şart. Çamaşır suyu mu içmeli? Kezzap mı dökmeli her yere? Yoksa format mı atmalı? Ctrl + Alt + Delete! Görev Yöneticisini başlat. Tüm uygulamaları tek tek kapat. Hava kararınca biraz olsun sakinliyor ortalık. Gece az da olsa iyi geliyor insanın ruhuna. Karanlık tüm karmaşanın üzerini örtüyor nasılsa.

Kafamın içi yangın yeri. İçerisi alev alev yanıyor. Uyuyamıyorum. Uyumak ne, gözlerimi bile kapayamıyorum. Gözlerimden çıkan alevler aydınlatıyor bitmek bilmeyen geceyi. Hani çare olacağını bilsem kulağımı musluğa dayayıp söndürmeye çalışırım yangını. Düşündükçe daha da harlanıyor kafamın içindeki yangın. Düşündükçe bir odun daha atıyorum alevlerin içine. “Yangın Ânında İlk Kurtarılacak” yazan dolabın kilidini kırıyorum. Hayallerimi kurtarmaya çalışıyorum ama ne mümkün. Onlar da tutuşmaya başlıyor hemen. İnsan hayallerine kilit vurup da bir kenara atmamalı. Ufak bir kıvılcım yetiyor bazen her şeyin kül olmasına. Sabah ezanıyla beraber sönüyor yangın. Ezanlar dindiriyor içimdeki ateşi. Bu uzun geceden geriye kalan biraz kül, biraz duman. Uyuyorum.

Kafamın içi şantiye alanı. İçeride iş makinaları, beton mikserleri, matkap sesleri, kaza süsü verilmiş işçi ölümleri. Kafamın içinde dehşet bir gürültüyle uyanıyorum her sabah. Sonu

Gökkuşağı altında düşlediğim ne varsa hepsi griye boyandı. Hayalini kurduğum güzel günlerin yerini unutmak istediğim boktan anılar aldı.

gelmez bir kaosun içine karışmak adına harika bir başlangıç. Bir fincan kahve ve üç dal sigara, iş makinelerinin gürültüsünü dindiriyor az da olsa. Çimento akıyor kulaklarımdan. Gözlerimde “İnşaat Alanına Girmek Tehlikeli ve Yasaktır” yazısıyla doluyorum sokaklarda. Düşündüğüm ne varsa, tüm fikirlerim, hayallerim filan hepsi beton altında kaldı. Düşlerim rengini kaybetti. Gökkuşağı altında düşlediğim ne varsa hepsi griye boyandı. Hayalini kurduğum güzel günlerin yerini unutmak istediğim boktan anılar aldı.

Kafamın içi kimsesizler mezarlığı. Unutmak istediğim ne varsa hepsi kafamın içinde. Ne kadar unutmak istesem de mezar taşları sürekli gözümün önünde. Ne geleni var ne gideni. Yaban otları sarmış her mezarı. Dışarıda bir bayram sabahı telaşı, bir bayram sabahı kalabalığı. İçerideyse ölümcül bir yalnızlık var. Ben unutmak için gömdüm sizleri. Yalvarırım çıkın kafamın içinden. Ne kadar yalvarsan da nafile. Silemiyorsun geçmişin izlerini. “Ölüm hiçbir şeyin çözümü değil” derler ama unutmanın en güzel çözümü. Yalnızca öldüğünde unutabilirsin her şeyi. O zamana kadar da yaşadığın her anı, kafanın içinde koca bir mezar taşı.

Kafamın içi çöl. Bense o çölde bir kum tanesi. Bir fırtına çıksa da savursa her şeyi. Bir meçhulden başka bir meçhule götürse beni. İnsan yalnızca bir çölde bulabilir kaybettiği her şeyi.

Kalbimin içi deniz. Kuzucuğun gözleri gibi. Öylesine umut dolu, öylesine sonsuz. Tüm bu karmaşaya, yangına, gürültüye, çaresizliğe ve arayışa katlanma sebebi. Ben çoktan kafayı kırdım zaten. Kalbimiz kırılmasın o bize yeter. İçerideki deniz çöl olmadıkça sorun yok. İnsanın kaçacak denizi olmalı. O su temizler her şeyi. 🌊

“öyle küçük şeyler”den...

Derelerin Kardeşliği

“Ya dünya ölecek ya kapitalizm”

böyle diyor yerli Eva Morales derelerin kardeşliği sirkleri de yıkacak içerde dışarda kafesleri parçala!

Cemal Süreya: Çevirmen

Tastamam bir çevirmen Cemal Süreya

sürgünü yolculuğa çevirir

aşkı merhamete

dünyayı şiire

ve şiiri

-neye olacak-

dostluğa çevirir elbette

Buenos Aires

Hiç gitmediğim yerlere

yağmur da yağmasın

Arjantin’e sözgelimi ne yağmur ne şemsiye

hem Buenos Aires de güzel havalar değil mi

ben de onlara sanki Hakkari’ye

portakal götürür gibi

yağmuru götürürüm giderken

unuttukları bir şeyi

şiir bazen de böyle bir şey olabilir işte

Arjantin gibi

bir şiirin içinde geçmesi beklenmeyen şeyleri

çağırabilir, sevindirebilir ve kim bilir

daha neleri...

...Geçilmez!

Çanakkale geçilmez!

“Melahat Geçilmez”

İstiklal geçilmez...

Çocukluk geçilir!

Kuşdili

Anlıyorum ama uçamıyorum!

goodreads
★★★★★

amazon
★★★★★

KAN YEMİNİ

BRIAN MCCLELLAN

KRALLARIN ÇAĞI
SONA ERDİ...

...VE BU SONU
BEN GETİRDİM.

“Yaratıcı bir büyü sistemi,
soluk soluğa bir kurgu,
ilgi çekici bir dünya.”
—BRANDON SANDERSON

“Epik fantaziye barut kokulu
bir hava getiriyor.”
—ANTHONY RYAN

www.ithaki.com.tr
İnternet satış: www.ilknokta.com

twitter.com/ithakiyayinlari
facebook.com/ithakiyayin

Genel Dağıtım **PUNT**

GURUR

Kenan Abi'yi kendinden geçmiş bir halde, Zeyrek'te Kanlı Medrese'nin içindeki mezarlıkta Mehmed Emin Tokadi Hazretleri'nin kabrinin hemen yanı başında, eski bir mezar taşına yaslanmış, kendi kendine hem ağlayıp hem de anlaşılmaz tuhaf şeyler sayıklarken bulan kadınlar, meczup gibi duran adamdan tedirgin olup polise haber vermek istemişler ama tam o esnada kız kardeşinin çocuğu olsun diye Tokadi Hazretleri'ni ziyarette gelmiş olan kaynakçı Uğur'un en büyük ablası İclal Teyze, Kenan Abi'yi tanıyıp semttekilere haber vermiş.

Semttekiler Kenan Abi'yi önce Haseki Hastanesi'ne götürdüler. Haseki'de Acil Servis'te müdahale edildikten sonra doktorların tavsiyesiyle vakit geçirmeden Lape'ye sevk ettirdiler. İnsanın vücudundaki yaraya merhem bulabiliyorlar ama derdi yüreğinin içinde bir yerlerde olana ve ince ince kanayana kolay kolay merhem bulunmuyor.

Hastanenin bahçesinde sigarasını yakmak için sırayla bütün ceplerini eliyle yoklarken, "Bunun böyle olacağı ta o zamandan belliydi," dedi Nejdete. Çakmağını buldu ama beşinci çakışta ancak ana avrat sövmesinden sonra ateş aldı çıkmak. Bazı çıkmaklar küfür etmeden çıkmazlar.

Ben Kenan Abi'yi çocukluğumdan tanıyordum ama mahalleden çıktıktan yirmi üç sene sonra mezarlıkta bulunana kadar geçen zaman içinde hiç görmemiştim. Yaşlı ana babasıyla Kasap Demirhun Camii'nin sokağında oturuyorlardı. Alt katlarında, bodrumda, beyaz tebeşir taşından biblolar yapan bir adam vardı. Ara ara o biblocuya giderken Kenan Abi'nin ana babasını görüyordum.

Kenan Abi bir kadını sevdi ve hem ailesini hem de yaşadığı semti terk edip bir daha hiç dönmemesine gitti.

Ailenin tek erkek oğluydu, iki ablası akrabadan birileriyle evlenip Almanya'ya gelin olarak gitmişti, kendisi de yine uzaktan akrabaları Selvinur Abi'yle sözlenmişti ama gün gelip de "Ben Figen'le evleneceğim," deyince ortada söz möz kalmamıştı. Figen kim, nereden çıktı, nasıl tanıştılar da evlenmeye karar verdiler kimsecikler bilmiyordu.

Kimse bilmiyor demeyelim, semtte bir tek sinemacı Arnavut Önder tanıyordu kadını. Zamanında oyuncu olmak için bir iki kez Önder Abi'ye gelmiş ama olamayınca gidip bir adamla evlenmiş Figen. O adamdan iki oğlu vardı ve Kenan Abi'den yedi sekiz yaş büyüktü. Bütün bunlar yan yana gelince kıyamet kopuyordu tabii.

Bir gün Sarayburnu'nda bir çay bahçesinde kadının yan tarafındaki masaya oturmuş Kenan Abi. Mahir'in kulakları cınlasın, bangır bangır Ferdi çalışmış ortamda. Bir ara gözü yan masada oturan Figen'e doğru kaymış. "Kadının iki gözünden yaşlar boşanıyordu ama hiç sesi çıkmıyordu," diye anlatıyordu Kenan Abi. En çok acı çeken kadınlar onlar; çok ağlayanlar ama ağlarken hiç sesi çıkmayanlar. En çok acı çeken kadınlar onlar; çok ağlayanlar ama kimseye bir şey anlatmayanlar.

Elinde yanmamış bir sigara duruyormuş Figen'in. Çünkü en çok acı çeken kadınlar onlar; parmaklarının ucundaki sigarayı yakmayı unutacak

Çünkü en çok acı çeken kadınlar onlar; parmaklarının ucundaki sigarayı yakmayı unutacak kadar içli içli ağlayanlar.

kadar içli içli ağlayanlar.

Kenan hafifçe yana dönüp "İyi misiniz hanımefendi?" diye sormuş. Kadın kafasını kaldırıp kısa bir an, hiç ses çıkarmadan Kenan'a bakmış ve sonra çantasından çıkardığı çakmakla sigarasını

yakıp derin bir nefes almış. Kenan kadını rahatsız ettiğini düşünüp utançla önüne dönünce kadının sesiyle tekrar o kadına çevirmiş bakışlarını.

"Harbiden merak mı ediyorsun yoksa yatağa karı atmak için mi soruyorsun? Delikanlı gibi söyle."

Kenan Abi'nin o kadınla evlenmeye karar verdiği andır o. Başka hiçbir şey değil. O an, bu kadın cehennemin diğer ucuna gitse ben de peşinden giderim diye kendince karar vermiş. Cehennemi lafın gelişi söylemiş ama gerçekten de bir cehennemin içine sürüklenmiş kadının peşinden.

Sözünü hiçbir zaman yemedi Kenan Abi. Asla vazgeçmedi.

Derin acıları olan bir kadını sevmek, kadının takati yetmeyince, kolları ayakları tutmayıp da düştüğü o karanlık cehenneme, bir mabede girer gibi huşu ve sükût içinde yürümektir. Kadının bütün acılarına, secde eder gibi başını yaslamaktır. O acıları bir sigara paketi taşır gibi kalbinin üzerindeki gömlek cebinde taşıyıp gece gündüz duman gibi içine çekmektir. O acılar ille de birini öldürecekse sevdiği kadından evvel ölmeyi göze almaktır.

Kenan Abi ailesinin, akrabalarının, arkadaşlarının bütün itirazlarına rağmen kadının yanına gitti ve onunla birlikte yaşamaya başladı. Figen üç senedir kocasından ayrı yaşıyordu. Boşanmak için mahkemeye başvurmuştu ama kocası boşanmaya razı gelmeyip kadına eziyet etmeye devam ediyordu.

Epeyce bir zaman bu sebeple nikah yapamadılar. En sonunda Figen'in çakal kocası kendisine para vermeleri durumunda hem boşanmaya hem de iki

karda izler bırakıyorum avcılar peşime düşsün bir uçurum kıyısında vursunlar beni, vursunlar
Ahmet Telli

çocuğun velayetini anneye vermeye razı olduğunu söylemiş. Ama istediği para o kadar büyük ki öyle çıkarıp vermenin, birinden borç harç almanın imkan ihtimali yok. Kitapsız herif çocuklara düşkün olduğundan değil; istediği parayı alıp kendi ortamına çekilecek. Zaten kuru sulu her olayı var.

Karagümrük'ün ilerisinde Acıçeşme'de Kenan Abi'nin annesinin ailesinden kalma küçük bir daire vardı. Annesi de evlenecek diye daireyi oğlunun üstüne yapmıştı. Kenan Abi kalktı o daireyi acilen para bulayım diye değerinin çok altında sattı ve adamın istediği parayı hiç düşünmeden avuçlarının içine saydı. Kalan paranın bir kısmıyla Figen'in birikmiş borçlarını kapattı, diğer kısmıyla evlilik masraflarını yaptı ve yıldırım nikahıyla evlendikten sonra Güngören'de kiralık bir eve taşındılar. Her şey bir anda oldu.

Olan oldu ama Kenan Abinin babası meseleye o kadar içerledi ki sonunda felç geçirdi. Sol tarafı tutmuyordu. Bir iki sene öyle yatalak kaldı, sonra da öldü zaten. Annesi de suçun, günahın oğluna ait olduğunu söyleyip bir daha Kenan Abi'yle hiç görüşmedi. İyice yaşlanınca da Almanya'ya kızlarının yanına gitti. Almanya'da rahat eder dediler ama rahat etmedi. Kısa süre sonra Kenan Abi'nin annesi de öldü.

Mahalledeki evleri satıldıktan sonra Kenan Abi kendine ait olan parayı alıp yine Figen ve çocukları için harcadı. Çocuklar haylazlık ediyor, okumuyor, sınıfta kalıyor diye devlet okulundan alıp özel okula yolladı. Yayla tarafında bir pasajda giyim dükkânı açtı, iki sene içinde batırdı.

Yirmi üç sene boyunca Figen'e gözü gibi baktı, çocukları da kendi çocukları gibi büyüttü. Çok istedi ama Figen'den bir çocuğu olmadı. Kendi çocuğu olamayacağını öğrenince Kenan Abi, Figen'in çocuklarına daha bir ihtimam göstermeye başladı. Ne isterlerse yapmaya gayret etti.

İki oğlan da büyüdü koca adam oldu. Kenan Abi BAĞKUR'dan emekli oldu. O parayla kirasını ödedi, onun bunun yanında çalışıp evine ekmek götürdü. Çocuklar çok hayırlı çıkmadı. Ne okullarını bitirdiler ne de adam gibi bir işe girip çalıştılar. Kenan Abi çok koruyup kolladı, üzerilerine titredi, laf geçiremedi. Figen de uğraştı, uğraşmadı değil ama olmayınca olmuyor.

Yirmi üç sene sonra bir hadise oldu ve Kenan Abi o cehennemin en ateşli yerinde buldu kendini. Ateş hiç beklemediği yerden üzerine değince yanmaktan da kurtulamadı.

O akşamki hadiseyi, Lape'de yatarken Nejdete Abilere anlatmış. Evde bir para meselesi olmuş. Büyük oğlanla aralarında geçen tartışma büyümüş ve oğlan Figen'in yanında Kenan Abi'ye sert bir tokat atmış.

Kenan Abi karşısında duran güçlü delikanlıya elini kaldıramamış. O an yüzünü çevirip Figen'e bakmış. Sarayburnu'ndaki çay bahçesindeki kadar içten. O kadar içten. Figen bir şey söylememiş.

"O tokat ağrıma gitmedi ama Figen'in susması var ya Nejdete, o çok gücüne gitti."

Nejdete Abi'ye böyle anlatmış meseleyi. Lape'de iki hafta kaldı. Orada fenalaşınca Şişli Etfal'e kaldırdılar. Etfal'de öldü Kenan Abi.

Doktorlar kalp krizinden öldü dediler ama bütün mahalle biliyordu ki Kenan Abi gururundan öldü. 🌸

Tavuğun kemiğini kürdan gibi kullananların gazabından korkun. O bir gün sizi de yutacak olandır. Dünyanın mutfaklarından devşirdiğiniz unlardan herkesi doyuracak ekmek çıkar da, onların önünden tek lokma bulamazsınız. Ağaçları kuru, elleri bereketsiz, ocakları alevsizdir. Bir sacın üzerinde hızlıca kotarılmış ekmeklerin sıcaklığı, parmaklarının ucuyla kırıntıları masadan toplayanların sakinliği de olmaz üzerlerinde. Onları da bir gün yutacak olan budur. Ne olsa, hayatta hiçbir şey karşılıksız kalmaz.

AĞIZ TADI

Kekim kabarmadı diye üzülen kadın çok gördüm de, humusum çocukluğumdakine benzemedi diye üzülen adam tek.

Yaşlarını tutmaktan boncuğa dönmüş gözleriyle anlatıyordu:

“Annemin humusu öyle güzel olurdu ki, ekmeğin üzerine de sürerdik, sabah kahvaltıda da yerdik, akşam yatmadan da. Yapar komşulara da dağıtırdı. Zaten bereketliydi eli, o gün evde ne piştiyse, paylaşırdı.”

Sanki anlattığı yemek değil de ipekti. Adı Reyad’tı. Filistin intifadalarında büyümüş, okumaya Ankara’ya gelmiş, zihni sinir bir aletle felafel satmaya başlamıştı. Tekerekli bir arabanın altında tüp, üzerinde ocak, onun üzerinde kocaman alüminyum tencere. Dipsiz sarı bir deniz gibi görünen yağda köfteleri kızartır, dürümlere sarar sarar satardı. Tahine limon katar, sulandırır, sos yapardı. Onları yerken öğrenci ve fakir değilmişiz gibi olurdu.

Humus deyip geçmeyin. Nohutlarını sımsıkı sarmış zarları temizlemezsen, öyle kaşık kaşık yutamazsın. Dişlerinin arasına kaçır, sonrasında bir tatsızlık bırakır sana. Oysa kabuklarından ayrılmış, robotun dişlerinde değil de elin maharetinde ezilmiş nohudun tadına doyamazsın. Bütün bunları Reyad’tan öğrendim.

Mutfağın tezgâhtan ibaret olmadığını da babamdan. Küfelerde taşınan torikleri, uskumrunun dolma olmak için kemiğinin nasıl kırıldığını ve ağzından nasıl çıkarıldığını, tavuğun en yağlı kısmının kalçası olduğunu ve kabağın üzerine domates rendelendin mi suyunu bıraka bıraka nasıl piştiğini, lakerda olmaya hazırlanan palamudun kanının son damlasına kadar temizlenmesi gerektiğini. Bunlardan daha çoğunu.

Bazı şeyler öğrenmeden büyünmüyor. Tezgâhların düzeni, masaların kumaşı, kapı önünde bekleyen garsonların dili, bulaşık yıkayan komilerin elleri, marulun içinde bekleyen salyangozun ölümü. Bunları öğrendikçe, bir bakmışsınız büyümüşsünüz.

Belki o yüzden İmroz’da bozulmadan kalan masalar daha çok dokundu içime. Bir akşam yemeğinin tam ortasında, “Bugün ne yaptın?” diye sormaya fırsat olmadan, bıçağını tabağın kenarında dalgın unutmadan, telaşla bırakılan masadan çok ne dokunur insana?

Sonra Sula Bozis’le tanıştık. O olmasa, dedemin saatlerce çıptığı balık yumurtalarından tarama yapmanın püf noktasını bilemeyecektim. Babaannemin acı sütünü aldığı incirlerin aslının kaşık tatlısı olduğunu, güzel bir yemeğin güzel kertilmiş, güzel kavrulmuş soğandan geçtiğini... Çok değil, otuz yıl öncesi sokaklarını taşlarına kadar

bildiği Bakırköy’ü tanımadığını anlatıyordu. O anlatırken düşündüm, tezgâhlarda kırlangıç var mı? Sarıkanat mücevher gibi bakmıyor mu yüzümüze? Nerede enginarların kırılan körpeliği? Sula Bozis’in Bakırköy’ü değil, tariflerinin malzemeleri de kaybolmamış mıydı?

Huzuru kaçan yalnızca ben değilim; anneannemin ebedi istirahatgâhı da buldozer seslerinden nasibini aldı. Yedikule bostanlarında buldozerlere karşı direnen marulların çıtırtısı salladı mezar taşlarını. Anneannem baharda ayranına katık ettiği marullarına ağladı.

“Ne yani derdimiz, kederimiz marul mu şimdi?” diye soranlara verilecek cevap şudur: Bir sofradan tuz eksilse bir memleketin tadı kaçır.

O yüzden yüz kişilik gemilere beş yüz kişi doldurulan, dört yüzü Karadeniz’in serin sularına terk edilen atalarının hatırına yüz yıldır balık yemez Çerkesler. Yüz yıl sonra, o sulara başka mültecilerin eti karışırken, bu hikâyeler yeniden, yeniden ve yeniden yazılır. Sular hiç durulmaz.

Merfizon’da “kılıç artıkları” birbirlerini çöreklerinin kokusundan tanır. Hepsinin ruhuna kavrulur irmikler.

İsot kurutulacak dam kalmaz ama elma kokusu duyduğu için gözleri dolan çocuklar büyür.

Ağzımızın tadı nicedir bozuldu be canım. Dişlediğimiz yerler hep kan izi. Hamurları ağlayarak yoğuruyor, dalgınlıktan havuçlarla parmaklarımızı da rendeliyoruz. Oturduğumuz sofralarda birileri için susmaktan konuşmaya hal kalmadı. Yediğimiz zeytine kadar her şeyin savaşındayız.

Amma ve lakin bu iş böyle gitmez. İnsanın ağzının tadı bir kez kaçtı mı, her şeye eyvallah demez. Oradan oraya piyon gibi sürüklenip lokmasını alamazsınız. Kalkar dünyanın öbür ucunda dahi olsa, tezgâhını kurar, hayatını korur, muhtaç olduklarını muhtaç etmek için uğraşır durur. Aşın intikamı pek kanlı olur.

Biz soframıza bakalım, şimdi ağız tadını aşı göz koyanlar düşünsün. 🌿

AYÇA ÖREER

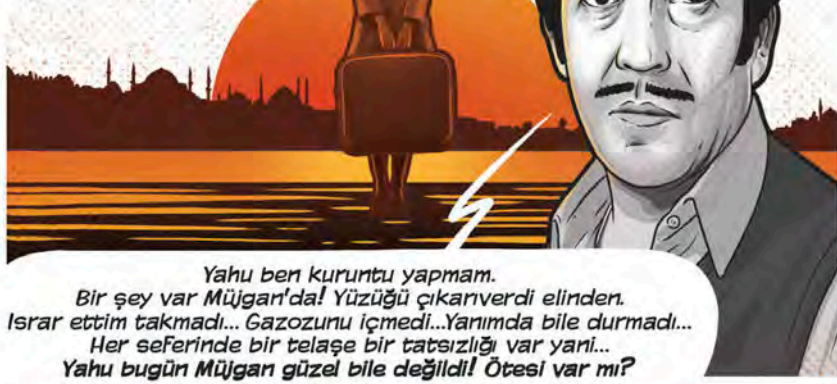
ÖLÜ OZANLAR DERNEĞİ

John Keating

Ah Müjgan Ah

Hüsnü Neşedenyana

KIŞ UYKUSU

Nihal & Aydın

2003'te Hollanda Kraliyet Ailesi Prince Claus Nişanı aldığım haberi gelince, arka arkaya iki telefon aldım. Biri dönemin Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'den, tebrik için. Biri de Kültür Bakanlığı'ndan, "Ödülü bırak biz sana ödül veriyoruz," diyen, üstü kapalı tehdit. Zaten yıllar bu işlerin böyle yürüdüğünü göstermişti, Kültür Bakanlığı'yla Hollanda Elçiliği ödüle gözlerini sımsıkı yumdu, tercümemi de 12 Eylül'de vatandaşlıktan çıkarılmış bir arkadaşım yaptı.

SERT MUHALEFET

Kalan Müzik kuruldu, çalışmalar ilerledi, yıllar geçti, albümler albümleri kovaladı. Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ni aşındırmaya devam ederken, birden medya da bizimle çok ilgilenmeye başladı. Hem halk müziğinde eski âşık, eski kayıtları buluyordum. Bunlar çıkmaya başlayınca medyanın da ilgisini çektik tabii. Taverna müziğinin, fantezi müziğinin revaçta olduğu dönemlerde taş plak kayıtları çıkınca bize bir saygı duymaya başladılar. Yalnızca sol gazeteler değil, sağ tandanslı gazeteler de yazmaya başladı.

Rebetikolar, Anadolu Rumlarının kayıtları, Deniz Kızı Eftalya, Udi Hrant... Büyük ilgi çeken işlerdi. O sıralar Lazca, Çerkesçe, İbranice kayıtları da merak etmeye başladım. Urfa, Diyarbakır folkloru diye bir kitap çıkıyor, eserlerin hepsi Türkçe. Sanki orada hiç Kürt yaşamamış. Araştırmacıların bundan özellikle uzak durduğunu fark edip onları ikna etmeye çalıştım. Lazca alan çalışması yaptığımızda bize kemeçe çalıp Rumca söyleyen dedesini engellemeye çalışan torunlar, bizi sınır dışı eden Hakkari... Valiler olsa da o albümlerin hepsine temel oluşturan malzemeler yavaş yavaş toplandı. Önce albümü çıkarıyor sonra Sultanahmet Adliyesi'ne "bölücülük" suçlamasıyla taşınyorduk.

Avrupa'da daha önce Türk müziği denilince akla bir âşık müziği, bir sufi müziği gelirdi. Bu müzikleri görünce, onlar da şaşırdı. O güne kadar sadece Fransız plak şirketlerinin yaptığı Anadolu âşık kayıtları vardı. Yabancı marketlerde kendi albümlerimizi görmeye başladık. Türkiye'de ilk defa Kalan Müzik stant açtı Cannes'da.

Bir Kalan modası çıktı. Artık eserlerimiz kitapçılarda çalışıyordu, sokakta çalışıyordu. Yaşar Kemal'in bizi duyup çat kapı içeri girmesi öyledir. O başka bir yazının konusu.

2003'te Hollanda Konsolosluğu'ndan aradılar: "Hollanda Kraliyet Ailesi Prince Claus nişanına bu sene siz layık görüldünüz," dediler. "Türkiye'deki

törene yakınınızdan kimlerin gelmesini istersiniz?" diye eklediler. Ben Vedat Türkali, Yaşar Kemal, Zülfü Livaneli, Akın Birdal'ı istedim. O sıralar Vedat Türkali ve Yaşar Kemal'in arası biraz limoniydi, orada öpüşüp barıştılar. Benim adıma Ferhat Boratav bir konuşma yaptı.

Bu kısmı bitti, geldi Hollanda'daki ödül töreni. Ödülün verilme gerekçesi, "Anadolu kültürüne yaptığı hizmet ve katkılar ve sert muhalefete rağmen Türkiye azınlıklarıyla ilgili yaptığı müzikler" di. Sert muhalefet sözü Kültür Bakanlığı'nı rahatsız etmiş.

Ödül aldığımızın haberi gazetelerde çıkınca Abdullah Gül arayıp tebrik etti. Telefonu kapattım, 20

dakika sonra Kültür Bakanlığı aradı, "Ödülü almandan rahatsız, ödülü iade et," diyorlardı. "20 dakika önce Abdullah Bey aradı," deyince, "O başka bakanlık biz başka bakanlığımız," cevabını aldım. "Ödülü reddettiğini açıklarsan biz bakanlık olarak sana bir ödül ve 50 bin lira para vereceğiz," diye eklediler.

O güne kadar defalarca bandrolümüzü iptalle tehdit eden, yaptığımız işleri görmezden gelen Kültür Bakanlığı yine aldığımız ödülünden rahatsızlığını söylemek için aramıştı.

Hollanda'ya gidince elçiliği arayıp bir tercüman bile istedim, cevap bile vermediler. Çevirmen işini de ben hallettim. 12 Eylül döneminde vatandaşlıktan çıkarılmış bir arkadaşım benim tercümanım oldu. Hollanda Kraliyet Sarayı'ndaki resepsiyonda Kültür Bakanlığı'ndan kimse yoktu...

Ertesi sene bu kez Time dergisi "Avrupa Kahramanları" ödülünü aldı. Bu kez kimse aramadı. Bu olayı yıllar sonra dönemin Kültür Bakanı Erkan Mumcu'ya sorduğumda "Haberim bile yok," diyecekti.

Kalan Müzik her şeye rağmen Türkiye dışında duyulmuştu da Türkiye'de "yaramaz çocuk" gibi görülmeğe kurtulamıyordu. Bu biraz da yaptığımız işin doğası galiba. ✱

HASAN SALTİK

“İçinden merdiven geçen bir apartman boşluğu...

Ki her basamağı, yine boşluğa...”

(Çatıdaki Çimenler-jehan Barbur)

ŞERMIN ZAIM (SHENKA)

14 Temmuz'da bir e-posta düşünüyor adresime. Onlarca hayran mesajı arasında bu bambaşka... Leyla Zaim adında bir hanimefendi şöyle yazıyor:

“Geç Kalmış Şermin'in Yeri” parçasının bende çok özel bir yeri var. Sözlerini siz yazmışsınız sanıyorum. Hangi duygularla yazdınız bilmiyorum ama size bir hikâye anlatacağım. Halamın hikâyesini... Şermin adı. 2006'da kaybettim onu... Ben Kosovalıyım, biz ailecek Türkiye'ye göç ettik. Halam ise yaşamının çoğunu Kosova'da geçirdi. Bildiğiniz gibi savaş oldu orada, çok şey yaşadı halam. Ve çok şey yaşayamadı. Bir eve, bir şehre sıkıştı; bildiğim ki, böylece tükendi hayatı. Ben şarkınızın sözleriyle, halamın hikâyesi arasında yakınlık kurdum... Halam şarkı söylerdi, en çok da sesini duyuramadığına üzüldü sanırım. Size videolarını yollamak isterim. Sizin, onun sesini duymanız, çok özel olurdu benim için. Teşekkür ederim, Leyla Zaim”

Böylece, bana gönderilen youtube videolarına tıklayıp, Şermin Zaim'le, nam-ı diğer “Shenka” ile ve sesiyle tanışıyorum. Güzelliğine ve asaletine vuruluyorum. E-postada yazan başka bilgiler var; kafamı kurcalıyor. İçimden bu hikâye geçiyor sürekli; hayattaki uyanışları sekteye uğrayanlar, gözü hayatta kalan o güzelim insanlar... Aylar sonra Shenka'nın yeğeni Leyla'yı aramaya karar veriyorum. Röportaj teklif ediyorum. Kabul ediyor; zira o da bu hikâyeye uyanmak ve onu tamamlamak istiyor. Yanında birkaç fotoğraf getirmesini rica ediyorum. Halasıyla ve hayatıyla ilgili onda da boşluklar var; anlamlandıramadığı bir sürü şey... Sedinin üzerine saçtığımız fotoğrafların arasında, Shenka'nın Suzan Kardeş'le ve İskender Paydaş'la çekilmiş iki ayrı fotoğrafı iliyor gözüme. Belki diyorum, böylece birtakım boşluklar dolar...Leyla'dan dinliyorum halasını, bir gün sonra Suzan'ı arıyorum. “Suzan Hanım deme bana, Suzan de” diyor, “Bak Shenka buluşturdu bizi” diye de ekliyor. Anlattıkça nefesleniyor, bir yerde susuyor, ağlıyor...Suzan'ın ve sonrasında konuştuğum İskender Paydaş'ın anlattıklarıyla Leyla'yı buluşturuyorum. Ben sadece emanet taşıyorum; her zaman dediğim gibi... Her hikâyenin bir emanetçiye ihtiyacı vardır...

LEYLA ZAIM anlatıyor:

Halam 1961'deKosova'da Mitrovica diye küçük bir şehirde doğmuş. Hatta ben de... Eski adıyla Titova Mitrovica. Halam ailenin en küçüğü...

Halam teknik lisede kimya okumuş fakat mesleğini ancak kısa bir süre yapabilmiş. Gençliğinden beri müthiş bir müzik tutkusu olduğundan, daha ziyade müzikle uğraşmış. Türk Sanat Müziği, Rumeli türkülleri söylediği gibi rock müziğe de düşkünmüş. Fakat radyolarda ve sahnede daha ziyade Türk Sanat Müziği söylermiş. Türkiye'ye geldiği 1990'lara kadar müzikle geçinmiş. Türkiye'ye ise Boşnak ama Türkiye'de yaşayan biriyle evlenip gelmiş. 1993'te de boşanıp tekrar Kosova'ya dönmüş. Savaş çıkana kadar müziğe devam etmiş. Hatta bir grupla beraber, 1986'da Eurovision'da Kosova'yı temsil etmiş.

Savaştan evvel, ailecek Türkiye'ye göçsek de halam, anne ve babasıyla Kosova'da kalmış. Evleri savaşta

yanıp yıkılınca, bir apartman dairesine taşınmışlar. Maddi ve manevi olarak kendini toparlayamamış. Savaş sonrası devlet, kadınları ortada kalmasınlar diye, maaşlı asker olarak işe almaya başlayınca halam bu fırsattan yararlanıp üç dört ay kadar askerî şubede çalışmış.

Halam çok naifti. Onu öyle hatırlıyorum. Savaştan sonra, 2006'da, öldüğü güne kadar sıkıntılı dönemler yaşamış. Savaş, ciddi bir psikolojik tahribat ve maddi çıkmazlar yaratmış. İş bulamaz, müzik hayatını devam ettiremez halde, çoğu hayalini mecburen noktalamak zorunda kalmış. Hayatının geri kalan kısmında, dedem ve babaannemle beraber yaşadıkları Mitrovica'nın güney bölgesinde, sıkıntılı dönemlerden geçmiş.

Tutunamamış hayata...

Ve sonrası...

2006...Oturdukları dairede sabaha karşı, dedem ve babaannem duydukları bir gürültüye uyanmışlar. Apartmandan çıkmakta olan bir akrabamız da apartman boşluğunun bittiği yerde ölü bir bedenle karşılaşmış. Kim olduğunu anlayanca kesif bir çığlık duyulmuş. Halam sabaha karşı, oturdukları evin apartman boşluğundan aşağı atmış kendini; intihar etmiş. Ölmüş o boşlukta.

**Shenka,
dünya çapında
bir ses olabilirdi.
Olanaksızlıklar,
savaşın yarattığı
çöküntü, onun kendini
gerçekleştirme
hayallerini kırdı.**

Nedenini çok düşündüm.

İçimde yüzlerce cevapsız soru...

İntihar haberini aldığımızda, başta babam olmak üzere herkesi çok sarstı; olanlara anlam veremedi kimse. Bence savaş ve sonrasında içinde sıkışıp kaldığı o hayat, ruhsal olarak dibe çekmişti halamı. Hatırladığım kadarıyla farklı bir kadındı. Durmadan hikâyeler anlatırdı. Hayran kalmıştım ona. Delidolu, heyecanlı, hayatı sonuna kadar yaşayan bir kadın olduğunu düşünmüştüm. Kırk dördünde intihar etmesi, beni derinden yaralamıştı. Keşke daha evvel tanışmış olsaydık. Babam halam için, “Bu dünya için fazla iyiydi, duygusal ve çok naifti,” demişti. Müzikte bir yere gelebilirdi; çok da istiyordu. Müthiş bir sest, alımlı ve güzeldi. Gelemediği, müziği dilediği yere götüremediği için de mutsuzdu sanırım. Acının olduğu bir coğrafyada kalmayı tercih etmiş. Destek alsa farklı olur muydu?

Ölümü farklılaşır mıydı? Bilmiyorum...Babamın öngörüsü; halamın, oradaki insanlara yardım etmek için Kosova'da kaldığıydı.

Ben psikoloğum. Bir insanın kendi hayatını kendi elleriyle sonlandırmasına artık mesleki bir açıdan da bakabiliyorum. İnsanların hayatlarındaki yolları bir anda yitirmesi olarak algılıyorum intihar eşiğini. Destek alabilseydi olmayacaktı bunlar belki. Onun da bir çıkışı olabilirdi. Hayatı eksik kaldı; ona kavuşmuşken, ben de eksik kaldım.

İskender Paydaş anlatıyor:

Şermin Zaim ikinci dereceden kuzenim oluyor. Onu çok yakından tanıma şansım olmadı. Ama az da olsa beraber vakit geçirdik; Suzan'ın meyhanesinde eş dostla buluşmalarımız olurdu. Sesini dinledim; güzel şarkı söylerdi. Kısıtlı sohbetlerimizden hatırladığım, bana anlattığı sıkışmışlığı ve müzik tutkusuydu. Savaş onu çok yıprattı, birçoğumuzu ve orada kalan ailelerimizi yıprattığı gibi. İnsanlar yakınlarının ölümüne şahit oldu, evleri yakıldı, yaşadığı yerler talan edildi. Şermin de bunların hemen hepsine tanıklık etti sanırım; çok sarsıldı. Kosova'da o kadar yetenekli insan vardı ki... Çoğu yitip gitti; bir kısmı ancak Türkiye'ye göç edip hayatlarını yaşatmayı başardı. Ama Şermin geri dönmek zorunda kaldı, direndi, evine ailesine sahip çıkmaya çalıştı. Sonra ne olduysa, ne Kosova toplayabilirdi kendini ne de Şermin...Gerisini biliyorsunuz. Yitti gitti, içinde hasretini duyduğu sahneyle ve gönlünden söylediği şarkılarla...

Suzan Kardeş anlatıyor:

Benim hiç gerçek bir arkadaşım olmadı. Ama çocukluk arkadaşın ve tek dostun kim diye sorsalar, onu derim; Shenka'm...

1991'de Arnavutköy'de Bekriya Meyhane'yi açtığımda, içimden geçen ilk şey şu olmuştu: “Shenka burada şarkı söylemeli!” Söyledi de... Onu herkes duysun, bilsin istedim. O sadece Türk Sanat Müziği değil, her şeyi söylerdi. Mesela bir Stevie Wonder taklidi yapardı; inanılmaz! Bugünün Amy Winehouse'u gibiydi. Shenka'yı doğru tanışınlar istedim. Ciguli'ye yapılanlar gibi olmasın, onu yanlış tanıttıkları gibi yanlış tanınmasınlar istedim.

Shenka, dünya çapında bir ses olabilirdi. Olanaksızlıklar, savaşın yarattığı çöküntü, onun kendini gerçekleştirme hayallerini kırdı.

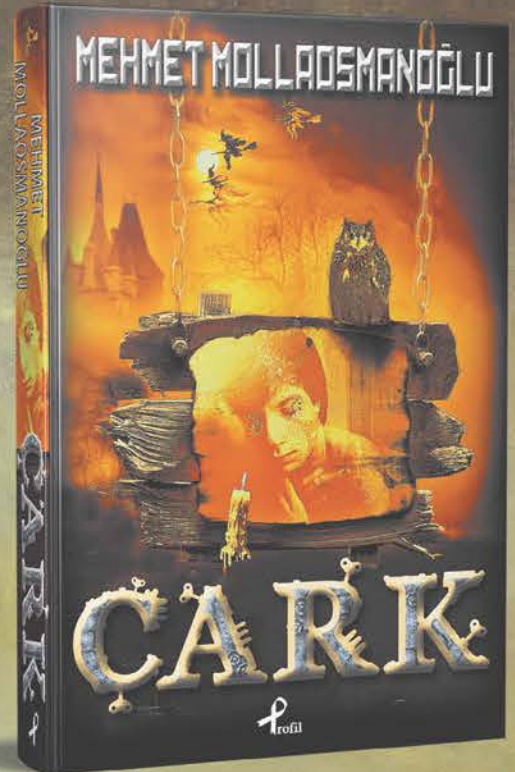
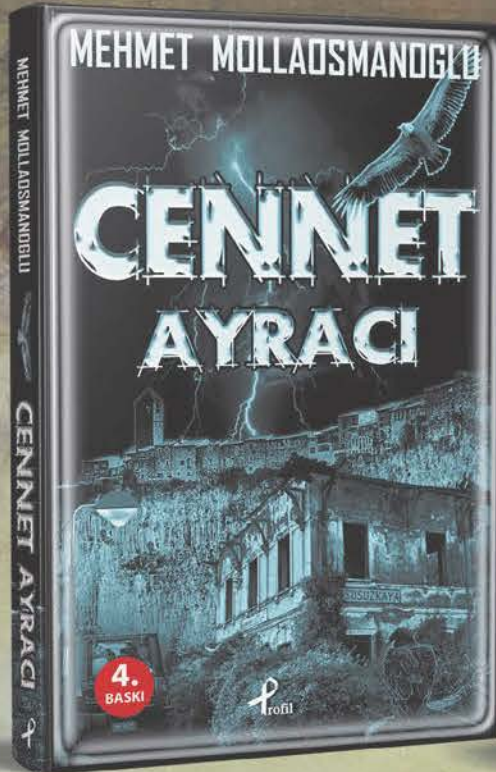
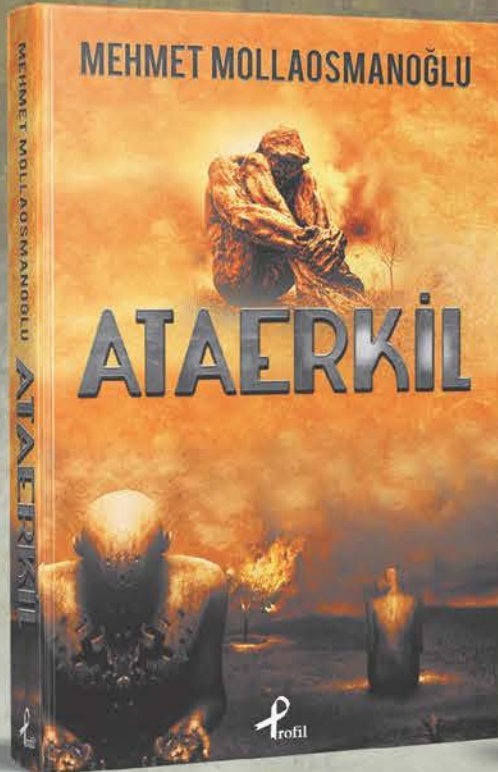
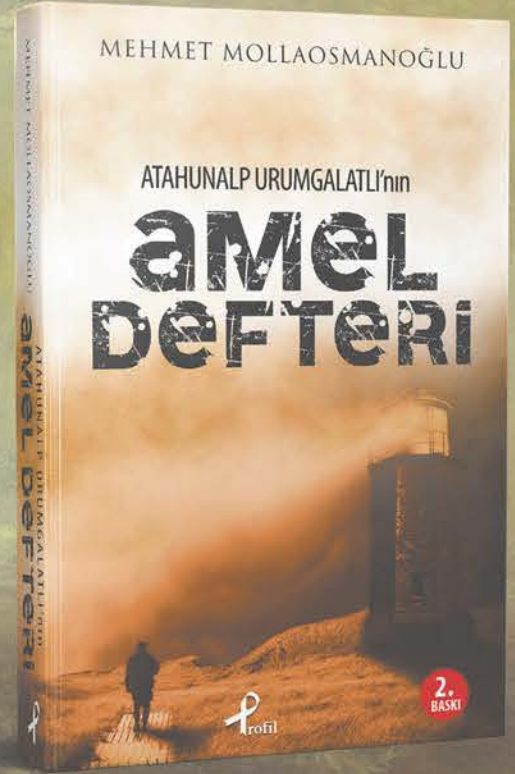
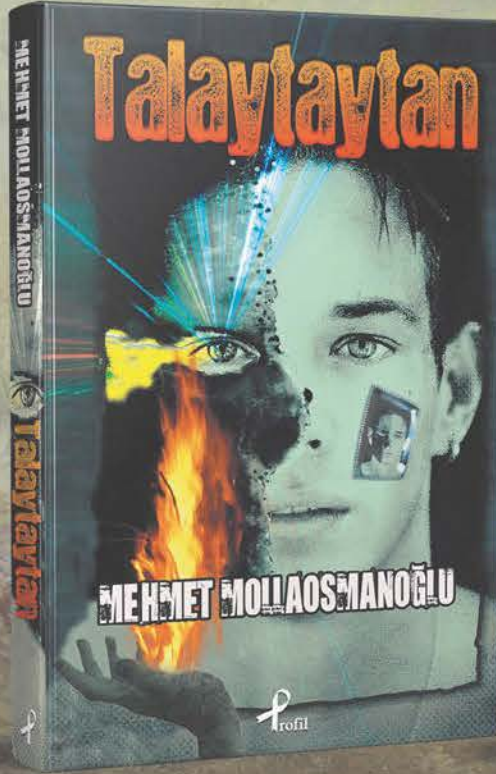
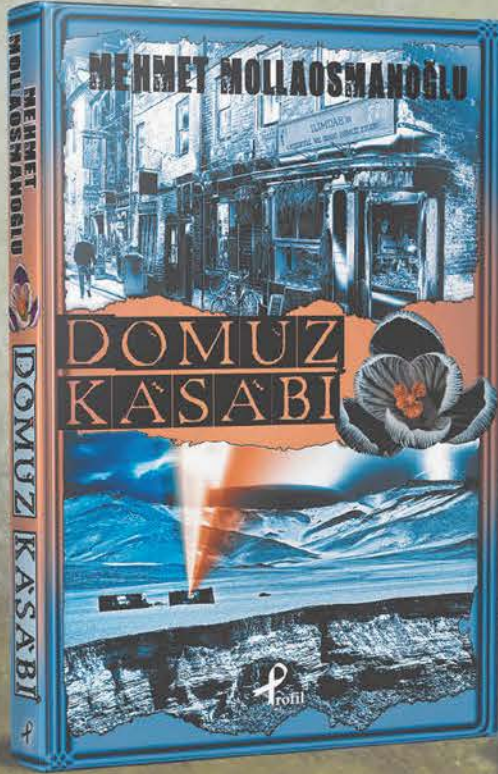
Onu intihara iten şey neydi peki? Son görüşmemizin ardından telefon etmiş, “Savaşta evimiz yandı, elimde geçmişimden hiçbir şey kalmadı Suzan, bana birkaç tane fotoğraf gönderir misin?” demişti. Hayat ona şefkatli davranmadı ne yazık ki. Başkalarının hikâyesini yaşadı. Shenka! Her şeyim ve tek dostum; hâlâ gönül sızım... Her daim özlediğim...

Birçok bilinmezi vardır bu hikâyenin. Yaşadığımız topraklara tekrar dönüp bakmamız gerektiğini de hatırlatmıyor mu? Kaç insan yitiyor, daha kaç insan yitecek? Değer mi alacaklarınız karşısında bunu bizlere yaşatmanıza? Reva mı?

Şermin'e: Bilmiyorum Shenka; duydun mu bizi? Belki de bugün birçoğumuz yeniden dinleyecektir seni, o kadife ruhlu sesini... 🌸

mehmet mollaosmanoğlu kitaplığı

Biz Romana İnaniyoruz

www.profilkitap.com

/profilkitap

/profilkitap

/profilkitap

Adam, kapıyı yarısı köpük içerisindeki suratıyla açmış olmamın tuhaflığından çok sanki az sonra iletceği talimatın hazzından ötürü tebessüm ediyor ve iri kafasını ileri geri sallıyordu.

INFERNO

Sabah kapının zili ısrarlı bir şekilde çınladığında banyoda tıraş oluyordum. Bu uğursuz ses kâbuslarla dolu geçen gecenin hâlâ az çok devam eden bulanıklığını sona erdirdi. (Son zamanlarda, başıma geleceklerin işaretimiş gibi kötü rüyalar görüyordum.) Kapıyı açtığımda karşımda orta yaşları epeyce aşmış, ince bıyıklı, şişmanca birini buldum. Yaka ağızları aşınmış ne renk olduğu tam anlaşılamayacak koyuluktaki ceket, artık ütü tutmadığı aşıkâr pantolonu ve hatta ilk bağlandığından beri bir daha hiç çözülmediği belli olan iri düğümlü gri kravatı olmasaydı da karşımda dikilenin bu devletin bıkkın bir memuru olduğunu nazarlarından hemen anlardım. Adam, kapıyı yarısı köpük içerisindeki suratıyla açmış olmamın tuhaflığından çok sanki az sonra iletceği talimatın hazzından ötürü tebessüm ediyor ve iri kafasını ileri geri sallıyordu. Tam neler olduğunu sormaya yelteniyordum ki, umursamaz bir edayla “Benimle gelmen gerekiyor.” dedi ve arkasını dönüp ağır adımlarla uzaklaştı. Bu işe başladığımdan beri kapım mesai saatleri dışında en münasebetsiz zaman ve şekillerde defalarca çalındığından -ve her seferinde benzer talep ve emirlerle karşılaştığımdan- çok şaşırdığımı söyleyemem. Sadece bu keresinde karşıma çıkan o zamana kadar gördüklerimin hepsinden daha yaşlıydı ve sanki diğerlerine göre daha müdanasız bir memur olduğunu belli edermiş gibi tebessüm ederken elindeki kehribar bir tespihi çevirip duruyordu.

Lojmanın önünde beni bekleyen siyah arabaya binerken bu seferki ‘hikâyenin’ daha öncekilerden çok farklı olduğunu her nasılsa hissetmiştim. (Gece gördüğüm rüyalar mı, başka bir nedenden mi bilemiyorum.) Nitekim inşaat alanına vardığımızda beni almaya gelen memurun lâgarlığının tam tersi bir telaşa karşılaştım. Arabanın kapısını açar açmaz karşıma dikilen şantiye şefi kolumdan çekti ve hızlı adımlarla çalışma ofisi olarak kullandığı konteynıra yöneltti. İçeri girdikten sonra kilidi çevirdi ve sırtını kapıya yasladı. Bunun içeri bir başkasının girmesine mani olmak kadar ispazmoza kapılmış bedenini kontrol etme çabasından olduğunu neden sonra fark edebildim. İri iri açılmış gözlerini bana dikmiş bakarken sivri burnundan derin nefesler alıyordu. Onu ilk defa böylesi acayip bir halde görüyordum. Yirmi yedi senedir süren bu projenin en eskisi olmama karşılık hak ettiğim mevkie asla gelemememin sorumlularından birisi olarak onu görüyor olmama rağmen bu zavallılığından etkilendim. Ne olduğunu sordum. Uzunca bir süre baktıktan sonra sonra bana doğru bir adım attı. Titreyen dudaklarından kelimeler güçlükle döküldü; “Durum fena, hem de çok fena!” dedi.

Fena olan şeydi: Başkan hiç vaki olmadığı bir saate -sabaha karşı- ve şekilde -yanında korumaları yokken- gelmiş ve sanki bir acelesi varmış gibi hemen inşaata girmişti. Başkan’ın habersiz, ani teftişlerine az çok hazırlıklı olsa da ekip tabii ki

telaşlanmış ve ona eşlik etmek üzere beş mühendis -içlerinde şef de vardı- peşinden koşturmuştu. Lakin, Başkan o herkesi ürküten ince sesiyle bağıarak onları kovmuş ve yanında kimseyi istemediğini söylemişti. Mühendisler ağır giden inşaat nedeniyle böylesine bir hiddete muhatap kaldıklarını düşünerek durup ardından bakmak zorunda kalmışlardı. Buraya kadar olan biten tabii ki fenaydı. Fakat çok daha fenası ve şefi korkulara gark eden konu Başkan’ın ortadan kaybolmuş olmasıydı. Son olarak aşağı inmek için kullandığı asansörde olduğuna tanıklık edenler vardı; daha sonra onu gören olmamıştı. İnşaatın bütün mühendisleri, işçileri -o vardiyadaki sayıları on dokuz bin kadardı- seferber olup Başkan’ı aramaya koyulmuş ama en ufak bir iz bile bulamamışlardı. Karşımda, benden medet umarak bunları anlatan biçare şef onu bulamamız halinde hepimizi korkunç bir sonun beklediğini düşünüyordu ki, hemen hiçbir meselede anlaşılamamamıza karşılık bu konuda ona hak vermeyen edemedim.

Yedinci halka oraya uygun görülen suçlular için -ki, Başkan onlar için planların üzerine ‘Arsızlar’ diye not düşmüştü- en sıkıntı verici yerlerden biriydi

İnşaattaki çalışmalar arama sırasında durdurulmuş, içerisi hemen hemen boşaltılmıştı. Kalanların da çıkartılmalarını ve uzaklaştırılmalarını istedim. (Neler olduğunu anlayınca kadar kimselere haber vermemek gerektiğini, ‘ilgililerin’ şimdilik işin dışında tutulmasında yarar olacağını da söyledim.) Hâlâ girişin ağzında birikmiş dikilen işçiler ve mühendisler vardı. Onların meraklı nazarları eşliğinde üzerinde ‘Bizi Çalışmak Kurtarır’ yazan büyük çelik kapıdan geçtim ve ardımdan gıcırtilar çıkartarak kapanmasını bekledim. Açıkçası, asansöre binerken kafam oldukça karıştı. İlk seviyeye inmek için geçen dokuz dakika boyunca bu karışıklık daha da arttı.

Yirmi yedi yıl önce üniversiteden yeni mezun bir tıfıl olarak ‘projeye’ dahil olmuş, bu süre içerisinde hemen her aşamasında çalışmış, kovulmadan -ve ciddi bir ceza almadan- kalabilmiş yegâne mühendis olarak D’yi girdisi çıktısıyla en iyi bilen kişi bendim. Böyle bir ‘işin’ -Mısır’daki piramitlerin bile daha önce örneği görülmemiş büyüklükteki bu proje yanında çok ufak kaldığını haklı olarak düşünenler çoktu- sadece bir harfle anılmasının nedenini bilen yoktu. Bu ad Başkan’ın isteği doğrultusunda konulmuştu ve ihaleyi kazanan İtalyan şirketinin de, işi götüren ‘milli’ müteahhitlerin de, çoğu Başkan’ın yakınlarından oluşan ‘Proje Murakabe Komitesi’nin de bunda hiçbir dahli olmamıştı. D’nin neyi temsil ettiğini bir tek, bu projeyi kendi başına yaratan ve bütün hayatını ona vakfetmiş olan Başkan biliyordu. (Başkan, projeyi her nasılsa eline geçen bir kitaptan esinlenerek oluşturduğuna dair fısıldanan tevatürleri şiddetle ret ediyor, ‘telifin’ kendisine ait olduğunu söylüyordu.)

Başkan’ın planlarda L harfiyle işaretlediği D’nin ilk seviyesine ulaşmak için yapılmış olan çok uzun ve derin kanalın yoğun suyu neredeyse siyaha yakındı. Bir kenarda bekleyen büyük tekneyi kaptan dahil herkesi dışarı çıkarttırdığımdan kendim kullanmak

zorunda kaldım. Uzun süren bir yolculuktan sonra kıyıya ulaştım. İlk halka, yukarıdan açılan delikler sayesinde az çok gün ışığı alabilen tek seviyeydi ve bu da içeride tuhaf bir loşluk yaratmaya ancak yetiyordu. Burası okumuş, yazmış takımından mahkumlar için tasarlanmıştı ve D’nin en geniş bölümünü teşkil ediyordu. (Bu kadar engin bir tasavvur sahibi olan Başkan’ın başının hiçbir zaman hoş olmadığı bu tipler için neden burayı ayırmış olduğunu hiçbir zaman anlayamadım.) Etrafı uzun uzun, sağını solunu iyice inceleyerek dolaştım. Başkan’a dair en ufak bir ize rastlamadım.

D, iç içe geçmiş, aşağı doğru huni biçiminde daralan eş merkezli daireler şeklinde tasarlanmış dokuz seviyeden oluşuyordu. Ben işim gereği her halkada çalışmışım; hatta ilk seviyenin ilk hafriyatını yapan ekipte işe başlamışım. Dokuzuncu halka dünyanın merkezine olabildiğince yaklaştığından inşaatın en zor kısmıydı; orada da yıllarım geçmişti. (Bu dokuz sayısının kerameti hakkında da tıpkı projenin ismiyle ilgili olarak yapılanlar gibi sayısız söylenti üretilmişti. Bazıları bunun Başkan dokuz yaşındayken rüyasında giren kutsal bir kişinin emri olduğunu söylüyordu. Bazıları da -üç ayrı eşten- dokuz oğula sahip olmasından bir ilgi kurma çabasıydılar.)

Halkalar arasında her biri dokuzun katları şeklinde artarak uzayan sürelerde asansör yolculukları yapmak icap ediyordu. Zemini balçıkla kaplı sonu gelmez karanlık bir tünelmış gibi görünen ikinci halkada çok oyalanmadım. (Burası ‘iradesi zayıf’ suçlulara ayrılmıştı.) Onun her nedense daha aşağılara inmiş olabileceğini düşünüyordum. Üçüncü seviye Başkan’ın tabiriyle ‘aç gözlüler’ içindi ve D faaliyetine geçinceye kadar oraya çok sevdiği, sayıları düzineleri bulan köpeklerini yerleştirmişti. Olmadık bir vakitte gelmesinin nedeni merak ettiği köpeklerdir diye orada geniş bir araştırma yapmama

içerinin boğucu zehirli havasından bunalmış ve iyiden iyiye saldırganlaşmış hayvanlar mani oldu. Yine de görebildiğim kadarıyla Başkan'dan bir iz yoktu.

Dördüncü -Karınlarından Konuşanlar- ve beşinci halkalarda da -Huzur Bozucular- çok oyalanmadım. Şefin bunca tecrübemin yanında başvurmak zorunda kaldığı sezilerim Başkan'ın buralarda olmayacağını söylüyordu. İtiraf etmeliyim ki, bu da tedirginliğimi arttırıyordu. Altıncı halkada -ki, 'Sapkınlar' için özel işkencelerin tasarladığı bir bölümdü- ise uzunca bir zaman geçirdim. Başkan'ın bu tanıma uygun gördüğü sayısız suç ve suçlu olduğundan bu seviyeye özel bir önem atfettiğini yakından biliyordum. Ani teftişlerinde bu halkada çok oyalanırdı. Bu nedenden ötürü burada olabildiğince ayrıntılı bir araştırma yapmaya çalıştım. Bu seviyedeki trafo hep arıza çıkardığından içerisi neredeyse karanlığa gömülmüştü. Yine de girdisini çıktısını iyi bildiğimden uzunca bir süreyi orada geçirerek arandım. Hiçbir iz bulamadım.

Yedinci halka oraya uygun görülen suçlular için -ki, Başkan onlar için planların üzerine 'Arsızlar' diye not düşmüştü- en sıkıntı verici yerlerden biriydi; mekânın dayanılması güç sıcaklığına neden olan alevlerin fışkırdığı delikler içeriye kızıla boyamıştı. Araştırmamı o kızıl ışığın el verdiği ölçüde yaptım, köşe bucak aradım ve yine Başkan'a ait hiçbir işaret bulamadım.

Sekizinci halkaya vardığımda çok, ama çok yorulmuştum. (Burası Başkan'ın 'Uyumsuzlar' dediği, kendi düsturlarına itiraz edenler arasından en çok nefret ettikleri için ayrılmıştı.) Durumun sıkıntısına rağmen bir kenara çekilip kısa bir süre de olsa kestirmeden edemedim. Uykum ne zamandır beni rahat bırakmayan kâbuslarla bezeliydi ve bu seferinde anlaşılır sebeplerden Başkan da hikâyelere dahil olmuştu.

Dokuzuncu halkaya varması epey uzun zaman alan asansörden inerken Başkan'ı bulamamanın yarattığı telaş da son kertesine ulaşmış gibiydi. Burası o güne kadar magmaya en fazla yaklaşılan noktaydı ve Başkan'ın ayrıntısıyla planladığı şekilde bazı noktalarından lavların sızdığı kalın buzlarla kaplanmıştı. Sanırım sıcaklığın en yüksek olduğu yerde buzla işkence etmenin ironisini çok çekici bulmuş ve böylesi müstehzi bir oyun oynamak istemişti. En büyük suçlular -Başkan'ın ifadesiyle, Şeytanlar- için tasarlanmış olan dokuzuncu halka, üzeridekilerle karşılaştırıldığında daha küçük kalsa da en dehşet verici, en azap çekirici olandı. Buharlar saçan buzlarla kaplı duvarlardan çok, giderek korkumu köpürten çaresizliğimden ötürü titreyerek onu aramaya koyuldum. Şurasını itiraf etmeliyim ki, çok geçmeden Başkan'ı bulmuş olmam sözünü ettiğim korkumu yok etmedi, tersine çok daha büyük bir dehşete kapıldım. Başkan, geniş galeriye açılan bir mağaranın kuytusunda, bir buz duvarının gerisinde donmuş olarak bana bakıyordu. Ufak tefek bedeni dimdikti; sağ eli bir şeyi işaret eder gibi hafifçe ileriye gösteriyordu. Şantiyeyi ziyaret ettiği zamanlardan aşına olduğum yüzündeki o bildik sert ifadesi değişmemişti; sağ kaşını kaldırmış, sanki birilerine direktif verirmişçesine dudaklarını aralamıştı. O anda onu o halde bulmuş olmamın benim ve diğerlerinin hayatını nasıl etkileyeceğini idrak etmekten çok uzaktım ve karşısında hakikaten felç geçiriyormuşçasına kalakalmıştım.

Başkan'ı içinde olduğu buz kalıbıyla yeryüzüne çıkartmak kolay olmadı. Bu anlaşılması güç durumdan haberdar olan 'Milli Konsey' aldığı gizli ve acil bir kararla Başkan'ın buz kalıbı içinde tam teşekküllü bir hastaneye nakledilmesi emrini vermişti. (Morga değil, özel soğutulmuş bir bölüme.) Başkan'ın sabahın o saatinde ani bir kararla D'ye gitmesinin, en fenası dokuzuncu halkada buzların içine bulunmuş olmasının ardındaki sırrı bilememenin tedirginliği bütün konseyi sarmıştı. Üyelerin hemen hepsinin kafaları karışmış, konuya kendi meşreplerince bir cevap bulmaya girişmişlerdi. Bu hiç beklenmedik, açıklanamaz olay bir işaret olabilir miydi? Başkan'ın 'sıradan insanlardan' farklı olduğuna biat etmiş olanlar -ki, ahalinin hemen tamamı gibi konseyde de buna inanan çok kişi vardı- onun bu haliyle ölmüş sayılamayacağına inanma eğilimindeydiler. (Bazı doktorlar, muhtemelen konseydeki o malum üyelerin zoruyla, tıbbın ölçülerile buz içinde donmuş bir bedenini ölü kabul edilemeyeceğine dair okuyan herkesi ikna edebilecek acil raporlar hazırlamışlardı.) Bundan da tuhafı, izanları nispeten daha açık az sayıdaki üye de buzun çözülmesi sonucunda Başkan'ın gerçekten hayata dönme ihtimalini göz ardı etmemek gerektiği düşüncesindeydiler. Bu durumda olacakları kestirmekte zorlanıyorlardı. Onun hiddetinin ölçüsüzlüğünü bilenler için bu çok göz korkutan bir ihtimaldi. (Açıkçası, Başkan'ın o buz kütlesi

içerisindeyken suratındaki o bildik öfkeli ifadesiyle her an harekete geçecekmiş gibi durmasının da bunda payı büyüktü.) Bütün bunların yanında, buz çözümlenerek onun ölü bedenine ulaşma meselesi çok daha çetrefil bir sorunu ortaya çıkarıyordu; yıllardır onun iktidarında yaşamaya alışmış ahalinin aniden ortaya çıkan yokluğuna nasıl bir tepki vereceği konusu çok muallaktı. Bazı yetkililer bunun yaratacağı boşluğun önü alınmaz bir kaosa neden olacağı görüşündeydiler. Nihayetinde, uzun tartışmalar sonucu konsey buz kalıbına dokunmamaya ve ölümsüz, -ya da, bazılarının gayet münasebetsiz tabiriyle yarı ölü, yarı diri- bir Başkan'ın memleketin ikbaline en uygun çözüm olacağına karar verdi.

Açıkçası bundan sonrası kimsenin tahmin edemeyeceği bir hızla gelişti. Konseyin acil olarak aldığı kararla D'den yıllardır çıkartılan toprağın oluşturduğu dağın -ki, memleketin dağları arasındaki irtifa rekorunu ele geçireli çok oluyordu- üzerine D'nin görkeminden epeyce uzak da olsa camdan bir saray yapıldı ve buz kalıbı içerisindeki Başkan oraya yerleştirildi. Konseyin, Başkan'ın nerde ve nasıl bulunduğuunun sır olarak kalması halinde bir sorun çıkmayacağı yönündeki öngörüsüne uygun olarak bu hem ölü, hem de canlı olma hali ahali üzerinde sıkıntılı bir etki yaratmadı. Tersine bir dağın üzerinde dikilmiş kendilerine yukarıdan bakan Başkan'a olan muhabbetleri daha da arttı. Bunda konseyin neredeyse ilahi bir metin niteliğinde yayınladığı tamimin aşikâr bir payı olduğunu da teslim etmek gerek.

Mukaddes bildiriye göre Başkan bu buza girme kararını ilahi bir işaretle almıştı ve zamanı geldiğinde -güya ortaya çıkacak bir takım âlâmetler eşliğinde- buz çözülecek ve vatandaşlarıyla kucaklaşarak birlikte nurlu ufuklara doğru harekete geçecekti. Bu metin umulanın da ötesinde, sıradan bir idrakin kavrayamayacağı ölçüde tesirli oldu. Halkın hemen tamamı, ikballerini ona borçlu olan bürokratlar ve hatta konseydeki bu bildirinin yazılmasına bizzat katılan üyeler buna kalpten inanarak hakikaten o günü beklemeye başladı.

(Yedi Nisan -aslında onu bulduğum gün- konsey tarafından bayram ilan edildi ve buz kalıbı uzun kuyruklar oluşturan halkın ziyaretine açıldı.)

Başkan'ın, yeni tabirle 'erimez' düsturlarından asla uzaklaşmayan konsey, D'nin inşaatına kalınan noktadan devam edilmesine karar verdi ve tabii ki ben bu çalışma içerisine dahil olmadım. Başkan'ın nerede ve nasıl bulunduğu sırrına vakıf olanlarla birlikte -buna şef ve nedense beni evden almaya gelen o mendebur memur da dahil- bir kısmı alelacele hizmete açılan D'nin ilk halkasına yerleştirdim. Açıkçası, daha aşağılarda bir yerde olmadığımı hayıflanacak bir halim yok. Burası az çok ışık alıyor ve etrafta muhabbet edebildiğim ve başımdan geçenleri anlattığımda bütün bunların ancak bir komedi sayılabileceğini söyleyen epeyce de bir mahkum var. ❀

Sanırım sıcaklığın en yüksek olduğu yerde buzla işkence etmenin ironisini çok çekici bulmuş ve böylesi müstehzi bir oyun oynamak istemişti.

Çarşıda sağa sola boş gözlerle bakarken onu şıp diye tanıdım ama o beni çıkaramadı. Çok sonra hatırladığında “Fazıl Abi!” deyip boynuma sarıldı. Kötü görünüyordu.

KRON

Kimse Halk Eğitim Çay Bahçesi'nin ne zaman yapıldığını hatırlamıyordu. Kasabanın en yaşlıları bile bu konuda bir tarih veremiyordu. Sanki Cumhuriyet kurulur kurulmaz birinin aklına bu kasabada Halk Eğitim Çay Bahçesi'ni yapmak gelmiş ve başına da dirlik düzenliği sağlasın, müşterilerine tavşankanı kaçak çaylar ikram etsin, sabahtan akşama “Çaaaaaayçen?” deyip bağırırsın diye Çaycı Şefik'i getirmişti.

Çaycı Şefik, bütün çaycılar gibi oturaklı bir adamdı. Müşterilerine yavşamaz, onun bunun sırrını başkasına taşımaz, olur olmaz her şeye maydanöz olmazdı. Kimsenin yanına oturmaz, konuşulanlara kulak kabartmaz, sadece her on beş dakikada bir elinde tepsisiyle “Çaaaaaayçen!” diye bağırıp müşterilerine çay yetiştirmeye çalışırdı. Bardakları masaya bırakınca kulağının arkasındaki mavi tükenmez kalemı çıkarıp hangi masaya kaç çay verdiğini yazardı. Böylece hesap ödeme ânında yaşanacak hır gürü de daha en başından önlemiş olurdu.

Bütün müşterilerini yakından tanırdı. Kim kimin oğludur, kim hangi örgüttendir, bu örgütte kimin görevi nedir polisten bile iyi biliyordu. Çay bahçesinin ihtiyatlı müşterilerine göre, Çaycı Şefik'in durmadan çizik attığı hesap kâğıdının arkasında o masada oturanların şeceresi de yazılıydı. Lakin o hiçbir müşterisi hakkında bir başkasına yorum yapmazdı. Çayını dağıtır, çıraklarına boşları toplatır; soda, açık ayran ve oralet isteyenlerin siparişlerini anında yollatır, hesap alıp üstünü uzatır, sonra da ellerini önündeki para önlüğünün ceplerine sokarak bütün gün bozukluklarla oynardı.

Halk Eğitim Çay Bahçesi, rakibi Belediye Çay Bahçesi gibi dörde değil, âdeta bin parçaya bölünmüştü o zamanlar. Her köşede bir davaya farklı yerlerden bakan devrimciler otururdu. Kalan yerler de kasabaya peynir satmaya gelmiş köylüler ve emeklilere tahsis edilmişti. Devrimciler, dut ve akasya ağaçlarının altında hasır taburelerde sağa sola sallanarak hem birbirleriyle konuşur hem de rakiplerini kollarlardı. Arada bir, gün boyu yaz sıcaklığında yol tepmiş ayaklar akasya yapraklarıyla kaplı süs havuzuna daldırılır, eller havuzun tam ortasındaki fiskiyelerden yayılan su damlarına uzatılırdı. Sonra kulaklar, Çaycı Şefik'in her saat başı açtığı radyoya döner ve memlekette olup bitenler dinlenirken çay kaşıkları da dönüp durmayı çoktan bırakmış olurdu.

Davut Alacalı ve altı arkadaşı o gün Halk Eğitim Çay Bahçesi'ne yeni oturmuşlardı. Kasabanın en küçük grubu onlarındı. Ama yürekli adamlardı hepsi. Yapıp ettiklerini sahiplenmezlerdi ama herkes kasabadaki birçok vukuatın onların eseri olduğunu iyi bilirdi. Kasabanın girişinde, bir ayağı jandarma karakolunun bahçesinde olan ve üzerinde “Arkanya'ya Hoş Geldiniz!” yazan büyük kaideye adlarını yazma başarısı yalnız onlar göstermişlerdi. Sendikali işçileri koymaya kalkışan rakı fabrikası müdürünün topuklarına da onların ateş ettiği söylenirdi.

Davut Alacalı ve arkadaşları, hasırlara kurulur kurulmaz ilk çaylarını içmiş ve derhal yeni eylemleri için konuşmaya başlamıştı. Aradan on on beş dakika geçmeden biri koşturup Davut Alacalı'nın kulağına fısır fısır bir şeyler söylemiş ve ortadan kaybolmuştu. Ortada tehlikeli bir durum vardı. Çaycı Şefik de durumun farkına varmış ve kaygıyla sağa sola bakmıştı.

Sonradan anlatılanlara göre, Davut Alacalı ve arkadaşları, birilerinden polisin çay bahçesini basıp hepsini gözaltına alacağını haber almıştı. Hakikaten de bir süre sonra polisler dört beş otomobille çay bahçesini bastı. Ama Davut Alacalı ve arkadaşlarından eser yoktu. Evler basıldı, akrabalar işkenceye çekildi, oraya buraya fotoğrafları asıldı. Bulunamadılar. Nihayet, diğer altısı bir süre sonra yakalanıp cezaevine yollanırken Alacalı'nın izine bir daha rastlayan olmadı. Kimi öldürüldüğünü söyledi, kimi de Suriye'de hapiste olduğunu yemin etti. Anne babası bile oğullarının akıbetini öğrenemedi. Bu hasretle ikisi de ölüp gitti sonunda.

Yirmi yıl sonra yeniden ortaya çıktığında Alacalı'nın saçı başı ağarmıştı. Güneş görmeyen kuzey ülkelerinde yaşamış gibi teni bembeyazdı. Üzerinde

gri bir takım elbise vardı, içine de bembeyaz bir lakost giymişti. Bir zamanların heyecanlı ve olur olmaz her şeye celallenen Alacalı'sı, şimdi halim selim biri gibi görünüyordu.

Yıllar sonra İsveç vatandaşı olarak geri döndüğü topraklarında hiçbir şey artık eskisi gibi değildi. Bir zamanların küçük Arkanya'sı aldığı göçlerle iyice büyümüş ve tanınmaz hâle gelmişti. Hatta bu adamın bir zamanlar bu kasabada yaşadığı, türlü eylemlere imza attığı bile şüpheliydi. Vaktinde duvarlara yazdığı silik yazılara baktı kederle.

Önce, sürgündeyken hayatını kaybeden anne babasının mezarını ziyaret etti. Sonra elini arkasında bağlayarak kasaba meydanına indi. Çarşıda onu hayal meyal tanıyanlarla çene çaldı. Eski arkadaşlarını sordu. Kimi evlenip çocukla karışmış, kimi içerde gördüğü işkenceler yüzünden delirmiş kimi de Batı'ya göç etmişti. Çaresiz, ağır adımlarla çarşıda yürümeye devam etti.

Alacalı, sanılanın aksine çok sıkıntı çekmiş İsveç'te. Dil bilmediği için bir zaman kimseyle konuşamamış, havasına suyuna alışamadığı için içi dışına çıkmış, memleket hasretiyle yanıp tutuşurken ne yapacağını bilememiş ilk başlarda. Devletin verdiği üç beş kuruşla geçinmiş. Sonraları akın akın politik mülteci gelmiş İsveç'e. Aralarında ülkeden tanıdıkları da varmış. Bir fabrikada işe girmiş. Buraya göre hatırı sayılır bir maaşı varmış orada. Akşamları memlekette gelenlerin kurduğu derneklere gitmiş, ülkeye gizlice sokulan dergilerin yayımlanmasına yardım etmiş. Hafta sonları yürüyüşlere katılmış. Ülkeden kaçıp her şeyi yüzüstü bıraktığı için içinde büyüyüp duran suçluluk duygusunu bu yolla bastırabileceğini düşünmüş. Olmamış. Bir türlü başaramamış. Psikologlara gitmiş. Doğru dürüst dil bilmediği için derdini anlatamamış. İsveç'e adım attığı günden beri başından bir türlü

savuşturamadığı uykusuzluk illetinden kurtulmak için ilaçlar kullanmış. İsveç'te trene her bindiğinde, yüreği avucunda Nusaybin sınırında yavaşlayan o tren ve kaçtığı gece gelmiş aklına. Geride bıraktığı zaman bir lastik top gibi arada bir gelip kafasına çarpmış yıllar yılı.

Yine de, memlekette kopup gelen arkadaşları değilse de İsveç'in doğası iyi gelmiş ona. Kara teni somon balıkları gibi pembeleşip renk değiştirmiş. Yapacak işi gücü olmadığında ormanlara kaçmış. Yürüdükçe Arkanya'yı ve hayatta kalmanın utancını düşünmüş habire. Zamanla bu kuzey ülkesindeki arkadaşlarından da kopmuş.

Alacalı, bir zaman sonra İsveçli bir kadınla tanışmış. Güzeller güzeli bir kadıymış. Sapsarı saçları varmış. Kadın çok sevmiş onu. Yaralarını sağaltmasına yardım etmiş. Kıvrır kıvrır saçlı biri kız, biri erkek iki çocuğu olmuş. Büyük olana, ülkedeyken hiçbir zaman açılıp konuşamadığı Zeliha'nın adını vermiş. Stockholm'ün yedi kilometre doğusunda üç katlı bir evi varmış ama zengin sayılmazmış. İki maaş bir araya gelince böyle bir ev almışlar. Herkesin böyle evleri varmış orada. Hatta İsveç Kralı bile bazen sarayından çıkıp

böyle bir evde yaşamak istermiş.

Yirmi yılı dolunca hakkında açılan davalar birer birer düşmüş Alacalı'nın. Havaalanında kısa bir sorgunun ardından serbest bırakılmış. Memleketi daha iyi görmek için uçak yerine bir otobüse binmiş bu kez. Bir ülkenin kısa zamanda bu kadar değişeceğine ihtimal vermemiş. Yol boyunca heyecandan bir türlü uyku tutmamış. Dağlar, ovalar, yıllar geçmiş dışarıda. Cep konyasını çıkarıp kafasına dikmiş gizlice. Ne zaman sızdığını kendisi de bilmemiş. Sabaha karşı, muavinin biri dürtüp "Kalk abi, Arkanya'ya geldik!" demiş.

Çarşıda sağa sola boş gözlerle bakarken onu şıp diye tanıdım ama o beni çıkaramadı. Çok sonra hatırladığında "Fazıl Abi!" deyip boynuma sarıldı. Kötü görünüyordu. Yirmi yıl sonra geldiği kasabada yeniden hatırladığı her şey ona âdeta bir bıçak gibi batıyordu. Otagarda inip doğrudan mezarlığa gittiği için bir şey yememişti. Onca ısrar etmeme rağmen kahvaltı yapmak istemedi. Kahvaltı yerine bir an evvel bu kasabadaki son gününe geri dönmek istiyordu. Derdini anlar anlamaz dükkânı çıraklara bırakıp Halk Eğitim Çay Bahçesi'nin yolunu tuttuk. Yol boyunca da hikâyesini anlattı bana.

Kasabada değişmeyen tek yer Halk Eğitim Çay Bahçesi'ydi belki de. Aynı ağaçların altında aynı tabureler vardı. Masaların üzerindeki iskambil kâğıtları bile aynıydı ona kalırsa. Gençler, bir köşede domino ve okey oynuyordu. Başka bir köşede oturan ve arada bir başlarını okudukları gazeteden kaldıran gençler şüpheyle bu iyi giyimli adama bakıyordu.

"Hiç değişmemiş," dedi bir köşeye kurulurken.

Bir şeylerin gerçekten değişip değişmediğini anlayacak kadar uzak kalmamıştım kasabadan. Cevap vermedim. Sonra eskilerden birilerini sordu. Tanıdıklarımın hikâyesini anlattım. Sustu, hiçbir şey demedi. Ellerini kavuşturup susarken garip bir muhasebe yaptı sanki. Kaçmasa, gitmese, onca işkence ve cezaevini göze alıp burada kalsa, nasıl bir hayatı olacağını düşündü belki de. Hayatını başka hayatlarla kıyasladı.

Arada, çay bahçesinin yanındaki yoldan gelip geçenlere onu hatırlayıp hatırlamadıklarını sordum. Duvarın kenarında durup gözlerini kisanlar onu tanımadı. Adını söyleyince çıkaranlar koşup hasretle boynuna sarıldı. Kimi kaçıp gittiği için yüz çevirdi ona kimi de koşturup yanımıza oturdu. Sayımız artınca elimi yavaşça kaldırıp Çaycı Şefik'e el ettim.

"Şefik yaşıyor mu?" diye sordu heyecanla.

Parmağımın ucuyla çay ocağının yanında bir iki poğaçayla kahvaltı yapan Şefik'i gösterdim. Bir yandan su bardağındaki çayını yudumluyor, diğer yandan hızla sehpadaki poğaçaları ısıırıyordu. Bildim bileli işine gücüne bağlı, durup dinlemeden

çalışan, işine sadık biriydi.

"Saçı beyazlamış ama hâlâ dinç görünüyor," dedi Alacalı.

Çaycı Şefik'teki değişikliği ilk o an fark ettim. Sahiden beyazlamıştı saçları. Üstelik biraz kilo da almıştı. Bu türden şeyleri uzaklara gidenler fark ederdi. Yerinde çakılı kalanlar değil.

"Dört çay!" diye seslendim Şefik'e.

Ağzındaki lokmayı hızla yutarak çay bahçesinin bir köşesindeki ocakçıya parmaklarıyla dört işareti yaptı Şefik. Çok geçmeden de çayları iki eline yerleştirdi ve "Ewwwweeeet!" deyip bize doğru yürümeye başladı.

Çaylarımızı masaya koyarken bir an durup dikkatle Davut Alacalı'ya baktı. Önceden kendi aramızda kararlaştırmıştık. Alacalı hakkında ağzımızı açıp tek kelime etmeyecektik. Onu tanıyıp tanımayacağını merak ediyorduk. Şefik'i az buçuk biliyorsak şıp diye tanırdı Alacalı'yı. Yine de zaman denen bir bela vardı herkesin başında. Araya yıllar ve yıllar girmişti.

Çaycı Şefik, konuşmadı. Çayları sehpayaya koyduktan sonra kulağının arkasındaki mavi tükenmez kalemı çıkarıp hesap kâğıdına iki çarpı işareti attı.

Hesaptan emin olmak için gözleriyle çayları yeniden saydı. Bir kez daha kuşkulu gözlerle Alacalı'ya baktı.

Tanımamıştı. Yüzünde buna dair en ufak bir belirti bile yoktu. Hayret etmiştik. Demek ki Şefik de sahiden yaşılanıyordu.

Çay dağıtırken tabağın kenarına şeker koymazdı Şefik. Islanan şekerler yüzünden kaç kere müşterilerle papaz olmuştu.

Yan masadan kaptığı şekerliği sehpayaya koyduktan sonra, bütün Arkanyalıların bu yeryüzünün en cimri insanları olduklarını bir kez daha kanıtlarcasına, Alacalı'ya döndü ve "Yedi çay borcun var Alacalı!" dedi.

Davut Alacalı, Çaycı Şefik'in neden bahsettiğini anlamadı. Dönüp garip bir ifadeyle bize baktı. Yine de borç lafını duyan herkes gibi elini gayri ihtiyari bir şekilde cebine doğru uzattı.

"Polis, çay bahçesini bastığı gün yedi çay içmiştiniz ve parasını vermeden kaçmıştınız," dedi Şefik.

Daha ötesini konuşmak Şefik'in âdeti değildi. Ne yirmi yıl önce ülkesinden kaçıp o soğuk İsveç'te yaşamaya mahkûm olan Alacalı'nın orada neler yaşadığı umurundaydı ne de adamın ülkesine döndüğünde bir türlü yüzünden düşmeyen keder onu ilgilendiriyordu. Bütün Arkanyalılar gibi tek derdi parasıydı. O gün alamadığı çay parasını yirmi yıllık bir adisyona yazmış ve asla unutmamıştı. Ellerini önündeki bozukluk dolu önlüğün ceplerine sokup paraları sağa sola şangırdattı.

"Borcunu Kron olarak ödersen sevinirim," dedi, "para aynı para değil çünkü. Aradan o kadar zaman geçti!"

SOCRATES

21. SAYI ÇIKTI!

GIANLUIGI BUFFON | JAMES HORNCastle

NEVRİYE YILMAZ | VINCE CARTER

GALATASARAY-W. BREMEN

EYJÖLFUR SVERRISSON

LIVERPOOL 2016-17 | ANDY MURRAY

MARK SELBY | ASLI NEMUTLU DAVASI

CYRILLE GUIMARD | ETGAR KERET

BUĞRA BALABAN

Futbol denen oyunda kesin bir doğru yok. Çünkü bu oyunun kendiliğindenliği esas, kuralları değil. Bunu bilerek oynuyoruz. Bunun için bu oyundan zevk alıyoruz.

HAKEMSİZ MAÇ, NEDEN OLMASIN?

Babam futbol hakemiydi. Beni görevli olduğu maçlara da götürürdü. Önce soyunma odasına girerdik, sonra o sahaya çıkardı, ben de protokol tribününe. Seyircilerin tepkilerine değil de tribünde olan öteki hakemlerin “olmadı hoca, bu kaçır mı hoca” gibisinden eleştirilerine öfkeli olduğimi hatırlıyorum.

Sonrasında hakemliğe hiç heveslenmedim. Futbolcu olacaktım, topla oynamak başka bir şeye değişilmezdi.

Ne ki, birkaç okul ve mahalle maçında hakemlik yaptığımda şunu anladım: İyi bir hakem olmak için oyunun ruhunu içinde hissetmeniz ve o maçın seyrini belki de herkesten önce sezmeniz, yorumlamanız gerekir.

HAKEM Mİ, HÂKİM Mİ?

Sonradan, oyunun gelişimini hiç süzemeyen, sadece ezberlediği kuralları olur olmaz yerde uygulayan, hakemliği bir otorite gösterisine çeviren hakemler görünce tribünde sinir içinde kaldım.

Sanki futbol maçı bu beyler otorite gösterisi yapsın diye yapıyordu. Futbol değil, hakem oyunuydu sanki oynanan. Hakem sözcüğünün ikinci hecesindeki “e” harfi yerini “i” harfine bırakmış, hem savcı, hem yargıç hem de cellat konumunda olan ve kararları hiçbir biçimde temyiz edilemeyen karar gömlekliler salınıyordu sahaya.

Oysa bu oyunun başında hakem yoktu. Mahalle maçında bir konuda anlaşılmazsa maç yarıda kalırdı. Daha önce de yazdım; birlikte oynama istek, irade ve tahammülü yoksa oyuna ne gerek vardı.

Futbolun şekle şemaile ve kurallara büründüğü on dokuzuncu yüzyıl ikinci yarısında kuralların uygulanmasından takım kaptanları sorumluydu. Sonraları, kaptanlar oyuna odaklansın diye her takım yanında aklı başında bir temsilci getirdi. Onlar karar vermeye başladılar. (Ki bazı ülkelerde, hâlâ hakemler bir kulübe bağlıdır). Ancak bunlar anlaşamazsa ne olacaktı? Seyirci o kadar para vermişti, maç yarıda kalamazdı. Ve nihayet kulüp hakemlerinin fikir ayrılığına düştüğü durumlarda bir üst karar organı olarak tarafsız ve kerli ferli, ceketli kravatlı, akil bir kişi girdi devreye. Yani bildiğimiz hakemin atası.

Sonuçta hakem, anlaşmazlık durumunda refere edilecek, danışılacak bilirkişiydi. İngilizcesi ‘referee’, Türkçesi de arabuculuk işine pek uygun; ‘hakem’.

HAKEMLE OYNAMA

Hakemle oyun arasında da uzlaşmaz bir çelişki başladı hemen. Düşünebiliyor musunuz, oyun içinde bir adam var ama hiçbir biçimde topla oynamıyor, sadece düdüğü çalıp oyuna müdahale ediyor.

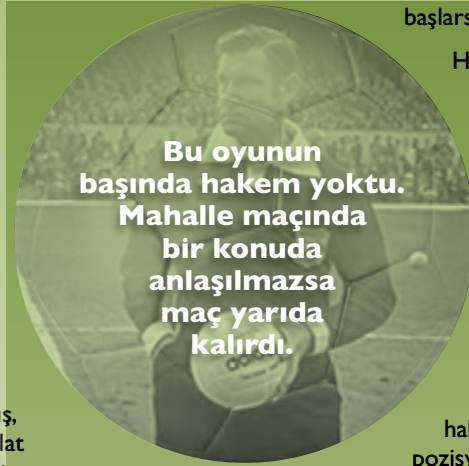
Öyle bir görev ki ne kadar az yaparsanız oyuna o kadar katkıda bulunuyorsunuz. Yetkinizi ne kadar az kullanırsanız o kadar iyisiniz.

Evet yetki... Hatta tek ve değiştirilemez yetki.

İşte bu hakem sorunsalının da temeli oldu ve gittikçe büyüyerek oluyor.

Çünkü oyuna ve sonuca, oyun dışından en kolay hakem üzerinden müdahale edebilirsiniz. Tabii etmek isterseniz.

En başta taraftarlar. Taraftarın ezici çoğunluğu hakemin bütün kararlarının kendi takımı lehine olmasını ister. Takımları lehine olsa da yanlış bir kararı, “Penaltı değil, eyyamcı hakem” diye reddeden taraftar nadiren çıkar ama hakemi protesto taraftarlığın şanıdır. Ne ki, taraftar kitlesi oyunu bütünüyle bir yana bırakıp hakemin ilk kararında hemen protestoya başlarsa orada patolojik bir durum vardır.

Hakem üzerinden sonucu etkilemeye çalışan sadece taraftar değildir. Saha içinde futbolcular da sık sık kararlara itiraz eder. Kararın doğruluğunu ya da yanlışlığını fail futbolcunun itiraz ya da kabullenme derecesiyle ölçen yorumcular vardır. Centilmenlik diye bir şey kitaplarında yazmaz.

Elbette futbolcuların itirazları kararları değiştirmez. Ancak eski hakem yorumculara bakılırsa sonraki pozisyonlardaki kararları etkilemek için yapılır bunlar. Ayrıca futbolcular, kendi yetersizliklerini, beceriksizliklerini, “hakemi taraftarın önüne atarak” örtmeye çalışırlar.

Ve tabii kulüp yönetimleri... Yenilgilerden sonra kendilerini temize çekmenin en kolay yolu hakeme yüklenmektir. Maç öncesi demeçlerle hem hakem atamalarını hem de hakemi etkilemeye çalışırlar. Tarihte hakemi satın alarak sonucu belirleme çabaları da çoktur. Yine eski hakem deyişle “hakem kimsenin ruhu duymadan bir maçı bir takımdan alıp öteki takıma verebilir”.

Ve medya... Özel hakem yorumcuları vardır. Satış ve reyting arttırmanın en kolay yolunun hakem üzerinden taraftarı ajite ve provoke etmek olduğunu sanırlar. Hakemi belli bir takımın formasıyla göstermek bu provokasyonun en son noktasıdır.

Medya kampanyaları sonucu hakemliği bırakanlar olur. Eşi çocuğu insan içine çıkamaz hale getirilir.

Ve futbolü yöneten kurumlar... Ulusal ligleri nesnel biçimde düzenlemekle görevli federasyon yetkililerinin millî maç hakemlerine yönelik “satın alınmış” a varan öznel suçlamalarını bir yana bırakalım... FIFA ve UEFA gibi kuruluşlar, reklam, TV ve sponsor gelirlerine göre daha çok para getirecek takımlar lehine, örneğin Avrupa Ve Dünya kupaları finallerinde ev sahibi takımlar lehine bir atmosfer yaratırlar... Hakemlerin bundan etkilenmemesi zordur.

Zaten hakemlerin böyle maçlarda nesnel davranamayacağı kuşkusuyla, millî takımların maçlarına o ülkeden hakemler ilke olarak verilmaz. Ünlü hakem Collina, “Bir İtalyan olarak İtalya’nın final oynamasını isterim ama böyle bir maçı hiç yönetemeyeceğim için bir hakem olarak üzülürüm” diye yazmıştı.

Ve bahis... Günümüzde bahis oyunları nedeniyle sadece maçı kimin kazanacağı değil, maçın kaç kaç biteceği bile milyonlarca doların nereden nereye gideceğini belirliyor. Bunu sağlamanın en kolay yolu da hakemleri satın almak. Son yıllarda futbol dünyası bahis şikelerine karışmış hakemlerle çalkalanıyor.

BIRAK DAĞINIK KALSIN

Hakem futbolun bu kadar merkezine gelince futbol maçları da “hakem maçları” haline geldi. Sanki maçlar 22 kişi oynasın hakem de onlara yardımcı olsun diye değil hakem oynasın 22 oyuncu da figürasyonu oluştursun diye yapıyor. Has futbolseverler, maç içinde kaybolmuş, oyunu savunan ve koruyan bir hakem gördüğünde cenneti yeniden bulmuş gibi oluyor.

Nesnellik ve adalet bahanesiyle hakemlik kurumu da büyüdükçe büyüyor. Profesyonel hakemlik başladı. Bazı maçlara altı hakem çıkıyor. Maç öncesi seremonilerine baktığınızda, iki takımın ortasında altı kişilik bir “Hakem Takımı” görüyorsunuz.

Sanki futbol bir yazılım ürünüymüş gibi elektronik aygıtların maçlarda karar vermesi isteniyor şimdi. İşin sonu robot hakemlere kadar gidecek.

Bütün bunlar tartışmaları azalttı mı? Tabii ki hayır. Hakemlik kurumuna ne kadar önem verirseniz tartışmaları da o kadar büyütürsünüz doğal olarak. Oysa hakemler maç ve forma farkına bakmadan iyi görsün, benzer durumlarda benzer kararlar çılsın yeter.

Çünkü futbol denen oyunda kesin bir doğru yok. Çünkü bu oyunun kendiliğindenliği esas, kuralları değil. Bunu bilerek oynuyoruz. Bunun için bu oyundan zevk alıyoruz. Kesin eşitlik olsa ceza alanının biçimi dikdörtgen olur mu? Top kaleye girerken yapılan bir foul de penaltı, ceza alanının uzak köşesinde golle ilgisi olmayan bir foul de...

İşin özü, futbolü oynayanlar da, izleyenler de insan. Kendi oynadığımız, izlediğimiz oyunu yönetme yetkisini başkalarına teslim etmişiz, sonra da dışarıdan kararları tartışıyor, oyun üzerinde bir iktidar elde ettiğimiz yanlışlamanın peşinde sürükleniyoruz.

İktidar ilişkileri açısından futbol maçı, bir kez daha, fena halde toplum hayatına benziyor değil mi?

Hakemsiz futbol, neden olmasın? 🌟

ALFA® ÇİZGİ ROMAN

GİZLİ TARİH

BİLİNDİK TARİHİN GİZLİ GERÇEKLERİNİ KEŞFEDİN!

CÉDRIC

Alice Harikalar Diyarında

Roditi'ye göre Eyüp'te, Pierre Loti kahvesine komşu mezarlıkta turistlere, Aziyade'ye ait diye gösterilen bakımsız bir mezar vardır. Mekânın giderek popülerleşmesi üzerine yetkililer bir bakım ve onarımdan geçirmek isterler. Mezar kazıldığında içinde iri yarı bir erkek iskeleti görürler.

“AZIYADE” ASLINDA BİR OSMANLI DENİZ SUBAYIYDI

“**E**DOUARD RODITI” bir roman kahramanı adına benzemiyor mu? Oysa bu dünyadan Edouard Roditi (1910-1992) geçti! Yaşamöyküsünü bir romana yerleştirmeye kalksanız, önce editör abarttığınızı iddia ederdi. Onu ben, Yaşar Kemal'in İnce Memed'ini 1961'de İngilizceye kazandıran çevirmen olarak bilirdim. Roditi'yi, İngiliz bibliyoman Michael Neal'in sayesinde tanıdım. Michael Neal (doğ. 1953), Paris'teki ünlü Anglo-Amerikan kitabevi Village Voice'un yöneticisiydi. (Caanım Village Voice 2012'de kapandı.) 1990'larda bir gün, orada şiir kitapları bölümünü nasıl süzüyorsam Michael gelip, “Pardon siz şair misiniz?” diye sormuştu. “Maalesef değilim,” yanıtının ardından karşılıklı gülüşmüş, aramızda bugünlere dek süren bir dostluk başlamıştı.

Roditi onu manevi yeğeni bellemişti, ölünce Paris'teki kitapları ve arşivi külliye Michael'a kaldı. Dokuz dil bilen bir polygot olan Roditi'nin şiir, deneme, yaşamöyküsü, sanat eleştirisi ve öykü türlerinde 1934-1992 arasında, iki düzine kitabı yayımlanmıştı. Çoğu imzalı olmak üzere tüm kitaplarını toplamış ama en çok 1960 ürünü “Dialogues on Art” (Sanat Üzerine Söyleşiler) adlı yapıtından etkilenmiştim. 1950'lerde Marc Chagall, Mario Marini, Giorgio Morandi, Joan Miro, Oskar Kokoschka başta olmak üzere nice önemli ressam ve sanatçıyla söyleşmişti. Bu küresel figürleri tanımanın yanı sıra onların (ç)evrelerini de biliyordu ve tartışacak denli özümsemişti. Fahrelnisa Zeid (1901-1991) ile 1958'de söyleşmişti, onun İslam âleminin tek kadın ressamı olduğunu belirtiyor ve onu yetenekli buluyordu. (Zeid, 1990'lardan itibaren Türkiye ve Orta Doğu'nun en değerli ressamı arasına girmede mi?)

Roditi sürrealizm tutkunu bir estetti. İlk şiiri bir edebi dergide yayımlandığında henüz on sekizindeydi. İngilizcede ilk sürrealist manifestoyu (The New Reality) Oxford Üniversitesi'nde öğrenciyken onun

yazdığı kabul edilir. Eleştirmen ve akademisyenlerin saygı duyduğu, birikimli ve özgün bir yazar olarak tanındı. “Önemli” olmanın giderek önemini yitirdiği şu dönemde o da unutulmaya mahkûmdur.

Dedesı David İstanbullu bir Sefarad Musevi'siydi. Amerika'da başarılı bir iş adamı oldu, Paris'e yerleşip küresel bir ithalat/ihracat firması kurdu. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra konjonktürel nedenlerle işleri bozuldu. Roditi'nin babası Oscar 1929 Wall Street mali krizinde tüm servetini yitirdi. Paris'te şatafatlı bir çocukluk geçiren, İngiltere'de pahalı okullarda eğitim gören Roditi, astımı yüzünden Oxford'tan ayrılıp Chicago ve California Üniversitelerinde okumuştur. Artık maaşlı işlerde çalışmak zorundaydı; yazarlıktan para kazanamayınca, yayınevlerinde yöneticilik ve akademisyenlik yaptı. Önce Amerikan ordusunda, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler'de simültane çevirmenlik yaparak geçindi.

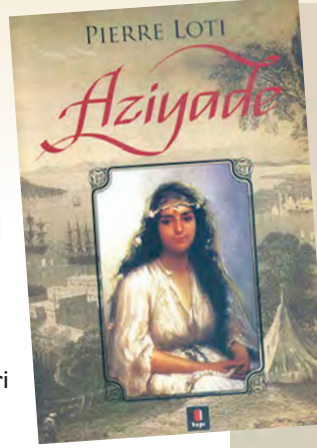
O bir Türk(iye) dostuydu; Yaşar Kemal'in karısı Thilda'nın kuzeni sayılırdı. (Thilda'nın dedesi Dr. Jak Mandil Paşa, 2. Abdülhamit'in baştabibiydi.) Bugün Avrupa'nın önde gelen özgün sanatçılarından Yüksel Arslan'ı Paris'e götürüp sanat çevresine sokan Roditi'dir. O, Türk sanatçıların ve şairlerin Avrupa'da tanınması ve etkinliklere katılması için çırpındı. Bir süre cumartesi günleri Paris'te Türk işçilerinin buluştuğu kafelere gitti; amacı okuma/yazma sorunu olan işçilerin mektuplarını yazmaktı.

(2004'e dek Yapı Kredi Yayınları'nın Yönetim Kurulu Başkan'ıydım. Michael'ın yardımıyla, Roditi'nin mızır mirasçılarının onayı alınarak onun “The Delights of Turkey” başlıklı 1977 ürünü öykülerini “Türkiye Tatları” adıyla Türkçeye çevirtip yayımlamıştık.)

Bibliyofil ve estetik Edouard Roditi, 1992 ilkyazında Endülüs'ün sahil kenti Cadiz'de öldüğünde, Amerikalı bir koleksiyoner dostunu ziyaret ediyordu. Süalesi 1492'de İspanya'dan sürülen yazarın, bundan tam beş yüz yıl sonra bir İspanyol kentinde, bir koleksiyonerin evinde ölmesi ancak sürrealist romanlara lâayık bir finaldir.

Michael Neal bana, yazın, daktilo edilmiş bekleyen, 492 sayfalık bir dosya gönderdi. “The Age of Improvidence” (Basiretsizlik Çağı) başlıklı dosya, Edouard Roditi'nin yirmili yaşlara dek öz yaşamöyküsünden mürekkepti ve onları Michael, 1980'lerde daktilo etmişti. “Basiretsizlik Çağı”nı zevkle okudum; başlangıcında Paris'in soylu aileleri Proustvari bir şiirsellikle sunulmuştu, etkilendim. Dosyadan “Ardıç Ağacının Altında” adlı romanım için alıntılar çıkması, gerçekten bir Serendipity'di.

Edebiyat tarihimize de geçecek maddelere gelince...

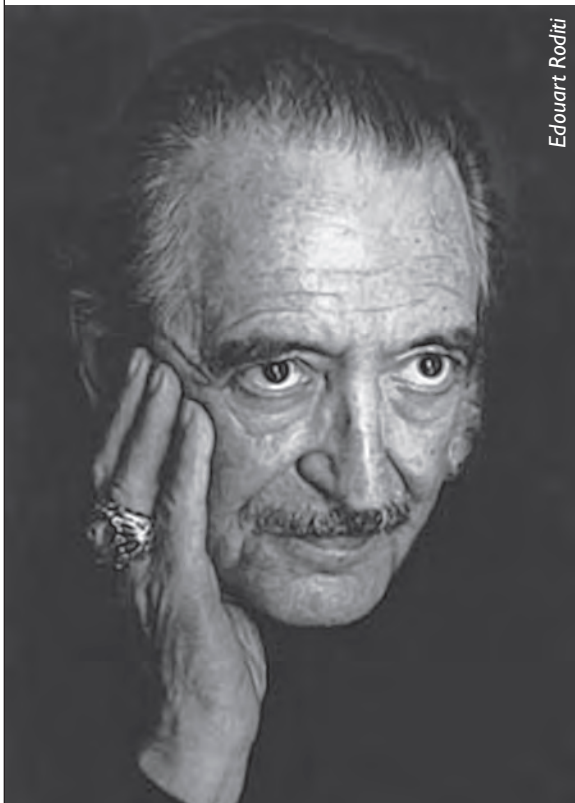
Pierre Loti ve “Aziyade”:

Fransız deniz subayı L.M.J. Viaud (1850-1923) İstanbul'a 1876'da görevli olarak gelince kentin gizemli havasından ve Osmanlı'nın yaşam tarzından etkilenir, Eyüp'e yerleşip İstanbul'u keşfetmeye çalışır. 1829'da Pierre Loti takma adıyla yazdığı “Aziyade” romanıyla Osmanlı'nın gündemine yerleşir, kitap Fransa'da çok satanlar listesine girer. Roman, öz yaşamöyküsü ile kurmacanın harmanlanmasından mürekkeptir; İstanbul'a 1876'da gelen bir Fransız deniz subayıyla, Aziyade adındaki Çerkez kız arasındaki yasak aşk ön planda tutulurken İstanbul'un günlük yaşamından romantik gözlemler içerir. Pierre Loti yaşamı boyunca Türklerin dostu olur, ülkeyi işgale kalkışan Fransız ordusunu protesto etmekten çekinmez. Romanın Fransızca versiyonu daha değişik, Harem'den pornografik ve saraydan eşcinsellik pasajları serpiştirilidir. İlk baskısının ses getirmesinden sonra yapılan baskılarda cinsel anekdotlar kaldırılır.

Roditi'ye göre Eyüp'te, Pierre Loti kahvesine komşu mezarlıkta turistlere, Aziyade'ye ait diye gösterilen bakımsız bir mezar vardır. Mekânın giderek popülerleşmesi üzerine yetkililer bir bakım ve onarımdan geçirmek isterler. Mezar kazıldığında içinde iri yarı bir erkek iskeleti görürler. Roditi'ye göre Pierre Loti'nin “peçeli” Aziyade'si, aslında bir Osmanlı deniz subayıdır.

Loti'nin yaşamöykülerinde göstermelik bir evlilik yaptığı, oysa tutkun bir eşcinsel olduğu belirtilir. Yarbaylığı sırasında bir askerî geminin kaptanlığına getirildiğinde yaverlerini iriyarı ve yakışıklı teğmenlerden seçer. Wikipedia'ya göre, “Aziyade”de aslında bir aşk üçgeni vardır, Loti'nin Samuel adlı İspanyol hizmetkârıyla eşcinsellik kokan muhabbetine dikkat çekilir.

Ülkemizde Pierre Loti bir kadim Türk dostu olarak kayda geçmiş, Aziyade'nin yaşadığına inanılmıştır. Oysa eski “deniz zabiti” Nâzım Hikmet'in 1925 ürünü, “Şarlatan Piyer Loti”sinde: “Hatta sen Piyer Loti! / sarı

muşamba derilerimizden / birbirimize geçen / tifişün biti / senden daha yakındır bize / Fransız zabiti!" der...

Federico G. Lorca ve Edouard Roditi:

Roditi de eşcinseldi. 1929'da ressam dostu Gregorio'nun Paris'teki atölyesine uğrar. Gregorio, gizemli ve pek konuşmayan bir adamla şarap içmektedir. Onlara katılır, diğer ikisi daha çok Roditi'nin içmesine gayret ediyorlardır. Sonunda ekip kendilerini Gregorio'nun yatağında bulur. Roditi ortadadır, bir seks âlemi yaşanır.

1936'da Roditi, General Franco'nun askerlerinin ünlü şair Lorca'yı (1898-1936) eşcinsel olduğu gerekçesiyle kurşuna dizdiklerini gazetede okurken gözlerine inanamaz, fotoğraftaki hüznü yüz, onun yedi yıl önce seviştiği ama kim olduğunu bilmediği gizemli adama aittir.

Nubar Gülbenkian ve Edouard Roditi:

Edouard'ın babası Oscar, bir süre Wagons-Lit'de üst düzey yöneticilik yaptı. Şirket, lüks demiryolu işletmeciliğinin öncüsüydü. Gözde hatları Orient Express'in son durağı İstanbul'da, lüks-sever yolcularına hitap edecek bir otel yoktu. İşbu nedenle anıtsal Pera Palas'ı inşa ettirdiler. 1893'de işletmeye açılacak otel inşaatından Oscar Roditi sorumluydu. Kente sık sık gelir gider olmuş, üst düzey yetkililerle iyi ilişkiler kurmuştu. 1896'da başarısız Ermeni ayaklanmasından sonra, Osmanlı'nın gazabından korkan varşıl iki yüz Ermeni aile İstanbul'u terk etmek istiyor ve bir çözüm bulamıyordu. Oscar devreye girdi ve bir şileple onların İskenderiye'ye ulaşmasını sağladı. Yolcular arasında yatırımcı Kalust Gülbenkian ile kundaktaki oğlu Nubar da vardır. Kalust Gülbenkian bilahare Lizbon'a yerleşti ve Orta Doğu ile Kafkas petrolünü Batılı şirketlere pazarlayarak Bay Yüzde Beş takma adıyla multimilyoner oldu.

1970'de Edouard bir iş için Lizbon'dayken Nubar ile karşılaşır. O, Roditi'ye sarılırken, "Biz senin babanın sayesinde hayatta kaldık" diye çığlık atar. İlk fırsatta bir yemekte buluşmak üzere ayrılırlar. Heyhat, Roditi tekrar Lizbon'a gittiğinde Nubar ölmüştür. Simültane çevirmenlik yaparak geçinen Roditi'ye, ünlü Gülbenkian Vakfı, bir kitabı için sembolik bir katkıda bulunur.

Simon Roditi:

Ülkemize matbaanın geliş tarihi 1729'dur; oysa İzmir'de 1660'da Musevi'likle ilgili kitaplar basan bir matbaa vardı ve akrabalarından Simon Roditi bilumum matbaa ve yayıncılık işlerinden sorumluydu. New York Halk Kütüphanesi'nde, Edouard ile Simon Roditi'nin kitapları hâlâ yan yana dizilidir.

Roditi'nin babası Amerika'da, kendisi Paris'te doğmuştu ama o dedesinin vatani Türkiye'yi benimsedi. Kendisini Yakın Doğulu görürdü, bıyıklıydı ve sinirlenince tespah çekerti. Sanatçımıza, yazar ve şairimize ve de işçimize her fırsatta yardımcı olmaya çalıştı. Michael anlatmıştı; İsrail'e hiç gitmemiş, yapılan davetleri geri çevirmiş. "Neden Kudüs'e gelmiyorsun?" diye diklenilirse, "Yeniden Türklerin eline geçmesini bekliyorum" dermiş. Anısına saygıyla...✿

Federico G. Lorca

Tur9or Basıncı

Hastalık, cep telefonları; onlarca, binlerce reklam dönüyor her yerde. O kadar umarsızca ve rahat bir tezgâh kurulmuş ki bu ülkede, herkes birbirini dolandırmakla meşgul.

METROBÜS VURGUNU VE BİZİM BÜYÜK ÇARESİZLİĞİMİZ

Yaklaşık bir senedir İstanbul'da yaşıyorum. Kimi günler, üç dört vasıta değiştirmek zorunda kalıyorum gideceğim yere kadar. Bir de dönüşü var bunun tabii. Sırf bir öğrenci pasosuna sahip olmak için bu yaşta okula gitmeyi göze aldım bir ara. Neyse, İstanbul'u size tekrar tekrar anlatacak değilim. Dolmuş, otobüs ama en geçerli olan elbette metrobüs ve metro sanırım. Bazen çok zevkli bazen de tam bir işkence bu yolculuklar. Binler, on binler, yüz binler sürekli hareket halinde bu şehirde.

Telefonuma durmadan uyarı mesajları geliyor: "Kendisini polis, asker olarak tanıtıp sizden para isteyenlere itibar etmeyiniz," diye. Ondan sonra da yollarda panolar, reklamlar görüyorum: "Polis dostunuzdur," diye. Sonra haberlere göz atıyorum. Her gün onlarca dolandırıcılık hikâyesi dinliyorum. Gözü yaşlı bir sürü fakir fukara, ellerindeki son paraları kaptırmış. Bazen de kocaman okullar bitirmiş, akıllı başında insanlar kurban olmuş. Son günlerin en moda laflarını söylüyorlar: "Kandırıldık!"

Şaka maka bu ülkede dolandırıcılık artık meslek.

Filmlerde görürüz. Zehir gibi akıllı, yakışıklı, karizmatik tipler vardır. Gülüşleri ile sevdirebilir, bakışları ile güveninizi kazanır, karizması ile tereyağından kıl çeker gibi sen daha ne olduğunun farkına bile varmadan donuna kadar soyar, aradan günler geçtikten sonra da sen söğüşlendiğini anlarsın.

Dolandırıcılık zekâ isteyen, tehdit, taciz olmadan kaşınana ya da hak edene yapılan bir eylemdi önceleri. Banker furyasını hatırlarsanız. Saadet zincileri, Parsadanlar... Bu abiler ne cennet vaadinde bulunur, ne tehdit eder ne de bir başkasının adını kullanırdı. Aç gözlülük yapan, bir an önce faiz üzerinden milyonlar vuran uyanıklardı hedefleri. Tamam, yanlış adamlardı ama ne bileyim işte, biraz olsun zekâ vardı. Jet Fadil bu akımın son temsilcisi bana göre.

Neyse...

Şimdi bakıyorum da haberlere emekli maaşı bile olmayan teyzenin, tek göz bir evde yaşam mücadelesi veren amcanın son kuruşunu alıyorlar ellerinden "ben polisim, ben askerim" diyerek.

Ve bunu yapanların tamamı yakalandıklarında gördüğüm kadarı ile öyle üstün zekâlı, kurnaz ya da karizma tipler değil. Bildiğin at hırsızları. Eğitimsiz, niteliksiz tipler. Bu gücü, özgüveni nereden alıyorlar da bu kadar kolay insanların son kuruşuna kadar parasını alıyorlar?

Yoksa biz çok saf bir toplum muyuz? Ya da iyi niyetli?

Hiç sanmıyorum.

Kimse kimseye iyi niyet için son kuruşuna kadar vermez. Belki de hep arkadaşımız, dostumuz olan polis ve askerlerden korkuyoruz. Onlara güvenebilmek, sığınmayı düşünmek şöyle dursun gördüğümüzde yolumuzu değiştirecek haldeyiz. Şahsen ben ömrümde bir defa olsun karakola bile gitmemiş biriyim. Kapıma terör şube ya da narkotik gelse yüz yüze gelmemek adına pencereden atlarım. Bir o kadar korkmuş,

sindirilmiş üniformadan. Üzerinde postacı üniforması olsa bile iki adım geri çekilmek zorundasın bu ülkede. Yoksa ibiğini keserler. O yüzden o kadar kolay insanları meslek üzerinden dolandırmak. Bizim çok aptal ya da çok saf olduğumuzdan değil.

Sadece bunlarla da sınırlı değil dolandırılma hikâyelerimiz.

İnternete girdiğinizde ya da uydu üzerinden yayın yapan kanalları açtığınızda binlerce reklam dönüyor. Yüz, yüz elli lira arasında bir ilaçla çükünüz ayda iki üç santim uzuyor. Yetmiyor erken boşalma bitiyor, isteksizlik, sertleşme sorunlarınız ortadan kalkıyor. Bu ürünler jel, bal, hap, zeytin yağı vs... Artık aklınıza ne gelirse. Yani sözde yüz ya da yüz elli lira ödediğinizde yatakta on kaplan değil bin ejderha gücünde oluyorsunuz.

Bu reklamları seyrederken hep düşünürüm: Bu kadar kolay mı? Hangi akıl, hangi fikir yüz, yüz elli liralık bir

Emekli maaşı bile olmayan teyzenin, tek göz bir evde yaşam mücadelesi veren amcanın son kuruşunu alıyorlar ellerinden.

ödeme ile bu özelliklere kazanacağına inanabilir?

Düşünüyorum da düşünsem ne fayda...

Duyduğuma göre epey varmış. Milyonlarca erkek bu işlerden medet umuyormuş.

Sadece bu da değil...

Hastalık, cep telefonları; onlarca, binlerce reklam dönüyor her yerde. Demek bir pazarı var ki bu kadar emek var işin içinde. O kadar umarsızca ve rahat bir tezgâh kurulmuş ki bu ülkede, herkes birbirini dolandırmakla meşgul.

Ve inanın o kadar kolay ki...

Sindirilmiş, korkutulmuş, hakkını arayanın tepesine cop ve TOMA ile binildiği, en ufak yanlışınızda kapınıza icra memurlarının doluştuğu bir ülke burası. Ne dolandırıcılara kızabiliyorsun ne de dolandırılanlara bir laf edebiliyorsun. Sonuçta cinselliğin bastırıldığı, erkekliğin öne çıkarıldığı bir kültür burası. On yaşında çükünün ucu kesildi diye "erkeğim, paşam!" diye gaz verirken el kadar çocuğa, elbet o da büyüdüğünde yüz lira verip o mukaddes çükün her ay üç santim uzayacağına inanır. İnanmak zorunda çünkü yok başka çaresi.

"Konu nereden nereye geldi," dediğinizi duyar gibiyim. Otobüs, metrobüs, metro dedik yazının başında şimdi dolandırıcılık, erkeklik diyoruz.

İnternet ortamında bir geyik dönüyordu uzun zamandır. Akıllı ve uyanık insanımız Avrupa ve Amerika'daki metro ve trenlere beleş binme tekniklerini anlatıyordu. Sağ olsunlar yememiş içmemişler, gittikleri ülkenin tarihinden, yaşam standartlarından, eğitiminden önce nasıl beleş metroya bineriz onun kafasını yaşamışlar ve bizimle paylaşıyorlar.

Hadi ufak birkaç ip ucu da ben vereyim...

Avrupa ve Amerika'daki birçok tren ve metro istasyonunda güvenlik olmaz. Bizim ülkemizdeki gibi bellerinde coplarla turnike başında bekleyip senin AKBİL basıp basmadığını kontrol etmez. Birçok bağlantı noktası zaten ücretsizdir ve birçok trende bilet kontrolü yapılmaz. Ya da şöyle diyeyim; devamlı yapılmaz. Belirli saatleri vardır. Halkına, insanına bu

kadar güvenen devletler inan üç kuruş bilet parasının da pek peşine düşmez. Biraz kafa yorarsanız bunun uyanıklıkla da pek ilgisinin olmadığını anlarsınız.

Ama biz uyanığız ve çok iş biliriz ya!

Ne demiştik? Yüz binler, belki de milyonlar oradan oraya gidiyor İstanbul'da. Metrobüs denilen bir icat var şehri baştan aşağı yaran. Siz mesela Şişli'de binip kartınızı bastınız. Ödediğiniz ücret Beylikdüzü'ne kadardır. Ama oldu ya, daha önceki bir durakta indiniz. Belki de sadece iki durak gittiniz. Ne oluyor? Duraktaki turnikelerden çıkıyorsunuz. Yani ödediğiniz ücret Söğütlüçeşme-Beylikdüzü kadar. Eğer biraz fikriniz varsa metrobüs ya da metrodan çıktıktan sonra minicik, fazla dikkat çekmeyen ve eminim pek çok kişinin haberinin bile olmadığı bir alete kartınızı okutarak gitmediğiniz durakların parasasını geri alıyorsunuz.

Ben bu olayı İstanbul'a geldiğim altıncı ayında öğrendim.

Öğrensem ne olacak?

Olması gereken; nasıl durağa girerken eşşek gibi ücretimi ödüyorsam, duraktan çıkarken de eşşek gibi bana geri iademin yapılması...

Ama yok!

Bu kadar temiz, bu kadar güzel bir vurgun çeşidi ben ne gördüm ne duydum? Farkında bile değil kimse. O metrobüs ya da metroları günde kaç milyon kişi kullanıyor tahmin edebiliyor musunuz? Vaktiniz olursa durun bir bakın; en fazla üç beş kişi ücret iadesini alıyor. Yani öve öve bitiremediğimiz, Almanya'nın, Fransa'nın, Amerika'nın, "faiz lobisinin", "dış mihrakların" tir tir titredigi devletim benim elli kuruşuma göz diyor.

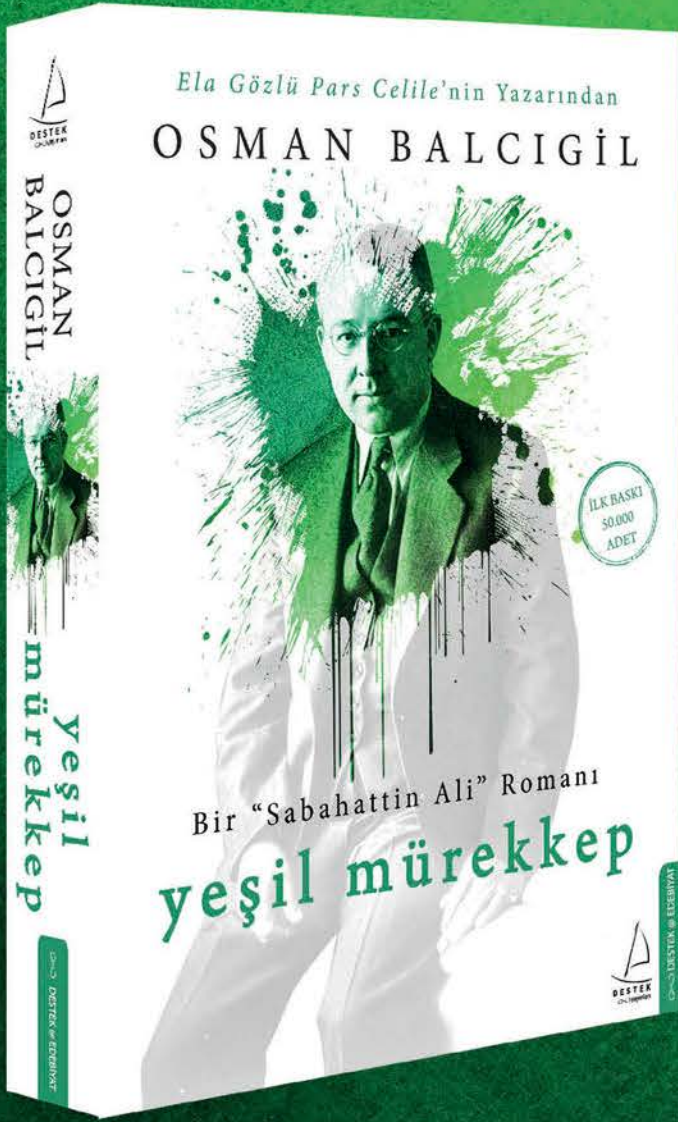
Bunun gibi onlarca örnek sayarım.

Gülüyoruz, dalgamızı geçiyoruz dolandırıcı mağdurlarına ama bizi de ayakta düdüklüyorlar da haberimiz aylar sonra oluyor.

Ben aylarca kullanmadığım mesafenin parasasını ödedim. Hep deriz ya "vatan sağ olsun, helal olsun" diye. Benim elli kuruşum kimin boğazına girdiyse haram zıkkım olsun... 🌸

YALNIZ DEĞİLSİNİZ, DESTEK VAR!

yayımları

Sabahattin Ali, Bulgaristan'a kaçmasını sağlayacak kişinin istihbarat ajanı olduğunun farkına varamadı. Kendisini, adı ölüm olan o dipsiz kuyuya bıraktı.

Kuyucaklı Yusuf, İçimizdeki Şeytan, Kürk Mantolu Madonna, bir dolu öykü ve çoğu şarkı olacak şiirler yazamayacaktı artık. Devlet eliyle öl dürülecek, *Ankara* isimli yeni romanı da yarım kalacaktı. Başkentte devletin acımasız çarklarının nasıl döndüğünü, siyasilerin ve bürokratların kirli ellerinin nerelere uzanabildiğini yazacaktı mümkün olsa.

Yazamadı.

Başına indirilen bir odun parçasıyla, kanlar içinde yığıldı yere. Yeşil mürekkepli dolmakalemi düştü cebinden. Çantasından, yeni romanının sayfaları savruldu etrafa. Yazıları yetim kalmıştı.

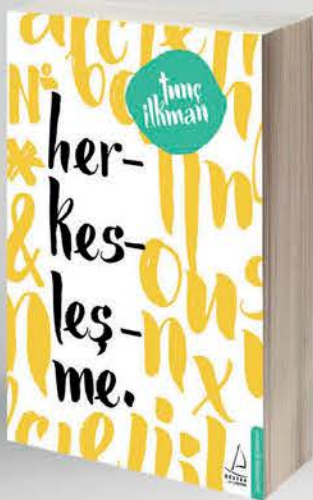
Biricik kızı Filiz de öyle.

Gözleri bir daha açılmamak üzere kapanırken, cüzdanında güzel Aliye'nin fotoğrafları da ağlıyordu.

Kısacık bir hayata, nesilden nesile miras kalacak eşsiz eserler sığdırmayı başarmış, vatansever bir aydındı Sabahattin Ali.

Yazılarıyla haksızlığa, baskıya ve dayatmalara başkaldıran, aşka âşık bir sevd adamıydı.

Ela Gözlü Pars Celile'nin yazarı Osman Balcıgil'in kaleminden dökülen *Yeşil Mürekkep* acılı kuşağın mücadelesini tarihe not düşen emsalsiz bir roman.

Tunç İlkman
HERKESLEŞME

Pinkfreud
TÜRK KIZININ 50 TONU

Kerry Drewery
HÜCRE 7

www.destekdukkani.com
1500 adetlik kitap satış sitesi

Tam planladığım gibi konserlerde sahne önü güvenliğinde yer aldım. Sırtım dönük olsa da gitmek istediğim tüm konserlere sahneye en yakın yerden tanıklık ediyordum. Özellikle davulculara hayranlık duyduğum için önemli davul ataklarında veya klasikleşmiş davul partiyonlarında kafamı çeviriyordum sahneye doğru.

İNTİHAR POLİSİ

Konserlere para yetiştirememekten şikayet ettiğim bir anda gözüm konser salonunun girişindeki davetli sırasına takıldı. Gazeteciler, müzisyenler ve organizatör kankaları birer birer geçiyorlardı VIP kapısından. Ben bir öğretmen adayı olarak o çok önemli insanlardan biri değildim. Bir fotoğrafçı dikkatimi çekti. Mekana elini kolunu sallayarak girdi, sonra da sahne önü bariyerinde duran görevliye makinesini bir hipnoz aleti gibi gösterip basın bölmesine geçti. Üç-dört fotoğraf çekti ve konseri izlemeye başladı. Etrafında güvenlik görevlileri vardı. Resmen salonun en güzel, en rahat, en güvenli yerinden konseri bedavaya seyreliyordum.

Ertesi gün. Arkadaşımla fotoğraf makinesiyle birkaç sanatsal fotoğraf çekip bir Facebook sayfası açtım. Murat Eminoğlu Photography. Gözüme kestirdiğim bir konserin organizatörüne sayfamı göstererek başvurdum. “Akreditasyon”um onaylanmadı. Akreditasyon kelimesini de, bu işlerin bu kadar kolay olmayacağını da böylece öğrenmiş oldum.

Saksıyı biraz daha çalıştırdım. Basına ayrılan o bölmeye başka nasıl girebilirdim? Konser kritiği yazan gazetecilerden biri olmak zor, organizatör kankası olmak imkansızdı. Sonra oradaki güvenlik görevlileri aklıma geldi. Sırtlarında kirpi logosu. Google’ladım: Güvenlik görevlisi nasıl olunur + Kirpi Güvenlik. Firmanın kursuna yazıldım. Üç ay sonra sertifika aldım ve firmanın profesyonel elemanlarından biri oldum. Her öğretmenin ikinci bir mesleğe ihtiyacı var nasılsa...

Tam planladığım gibi konserlerde sahne önü güvenliğinde yer aldım. Sırtım dönük olsa da gitmek istediğim tüm konserlere sahneye en yakın yerden tanıklık ediyordum. Özellikle davulculara hayranlık duyduğum için önemli davul ataklarında veya klasikleşmiş davul partiyonlarında kafamı çeviriyordum sahneye doğru. Sanki sahnede müdahale etmemiz gereken bir durum olabilirmiş gibi. Ki oluyordu da, bir kere sahneye uçmaya yeltenen punkçıyı, bir kere de sahnedeki solistin şapkasını çalan bir metalciyi yere devirdim.

Fakat sonra, konserlerin sayısı giderek azaldı. Memlekette terör eylemi, doğal afet ve darbe gibi olaylardan sonra ilk önce konser salonları kapatılıyor. O yüzden alışveriş merkezlerinde çalıştırmaya başladılar bizi. Onlar hiç kapanmaz. İlk AVM deneyimimde daha önce hiç duymadığım bir işle görevlendirildim. İstanbul’un en büyük AVM’lerinden biriydi bu, beş katlı bir mabet. AVM kelimesini de sevmiyorlar, yaşam merkezi diyorlar. Son beş sene içinde, beşinci katından atlama suretiyle sekiz kişi intihar etmiş yaşam merkezinde.

Bu vakaların sonuncusunda intihar eden kişi zemin kattaki bir insanın üstüne düşüyor, her ikisi de ölüyor. Yaşam merkezinde ölen ölene. İşin garibi, bu ölüm istatistiğine rağmen korkulukları yükseltmiyor ya da zemin kata file germiyorlar. E çirkin görünür çünkü.

Güvenlik şefi “Senin görevin intihar edecekleri fark edip onları durdurmak.” dedi. Kısacası beşinci katta korkulukların olduğu bölgede dolaşip intiharcıları yakalayacağım. Öyle diyorlar, “intiharcı”. “Peki ya dördüncü kat?” diye sordum. “Beş varken kimse dörtten atlamaz” dedi. Mantıklı.

Nereden nereye... Konserlerde sahneye atlayan rockçıları toplayacağıma şimdi AVM’nin mermer zeminine atlayacak intiharcıların peşine düşmüştüm.

Göründüğü kadar kolay bir iş de değildi bu. Korkuluklara yaklaşan herkesten şüphelenerek bununla başa çıkamazdınız. Yaklaşık yüz metrelik bir hat söz konusu. Katların kenarından AVM’nin nasıl göründüğünü merak eden bir sürü turist var. Özellikle Araplar bu konuda bir âlem. Ailecek kanyonlardaki harika doğa manzarasına bakar gibi AVM’nin muntazam katlarını seyreliyorlar.

AVM hayranları ile intiharcıları ayırt etmek zor. Şefim “Gözlerine bak, gözlerinin ferisi sönmüş gibi olur”

diyor ama kişiye yaklaşmadan gözlerindeki ölümü okuyamıyorsunuz. Bir de sandığınızdan çok bunlar. Atlamaya kararlı olan intiharcılar belki ayda bir çıkıyor ama aklından geçirenlerin –onlara “meyilliler” diyoruz– sayısına inanamazsınız. Onları bazen korkuluklarda inceleme yapmalarından bazen doğrudan zemine bakmalarından tanıyorum. Gözlerine AVM’nin parlak pembe mermeri vuruyor.

İlk ayımda en az on meyillinin karşısına dikilerek onları bu ihtimalden caydırdım. Bir teşebbüsü son anda intiharcının kolundan tutup çekerek engelledim. Sadece bir saniye geç kalsam adam korkuluktan atacaktı kendini. Bu yüzden haftalarca gözüme uyku girmedim. Meyillileri fark etmenin gözler dışında başka bir yolunu bulmalıydım. Dikkatle izledim onları. Birkaç gün sonra ortak yanlarını fark ettim. Yürüyüşlerinde bir tuhafılık vardı. Doğal bir şekilde değil de, bacaklarını öne doğru iterek yürüyorlardı. Ama bu çok ince bir farktı, kalabalığın içinden onları ayırt etmek hâlâ çok zordu. Sonra adımların görüntüsüne değil, sesine kulak vermem gerektiğini fark ettim. Hemen kulağa çarpıyordu aksak ritimdeki sarsak adımlar.

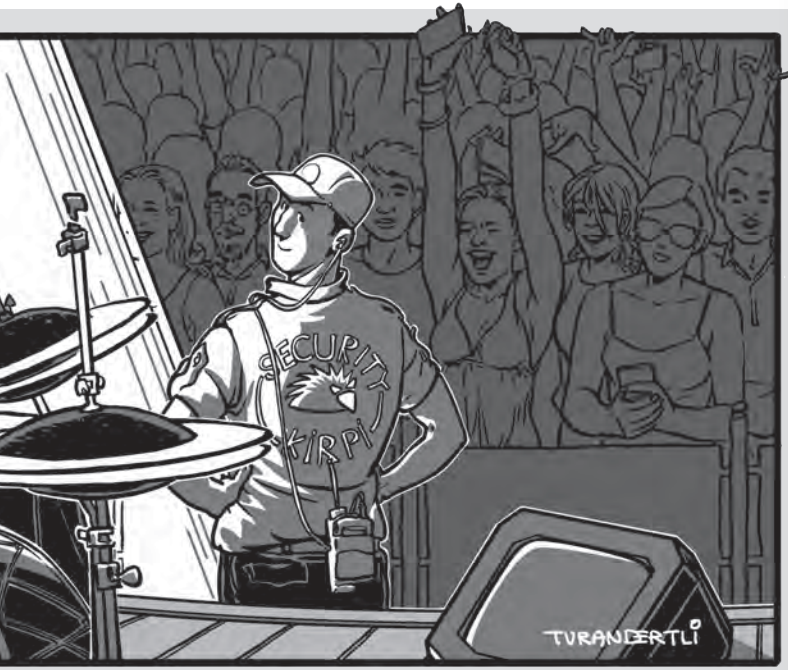

Davul sevgim, ritim bilgim işe yaramıştı. O aksak ritim –intihar tamtamları diyordum buna– beni alarma geçiriyordu. Bu yöntemi daha da ileri götürmeye karar verdim. Pantolonuma taktığım bir mikrofona adım seslerini kulaklıkla dinlemeye başladım. Whiplash’teki davul öğretmeni gibiydim. Yaklaşan onlarca adım sesi arasından meyillilerin uyumsuz ritmini ayıklayabiliyor, olay mahallini keşfinden veya teşebbüsünden metreler önce ona görünerek Azrail’le arasına girebiliyordum.

Meslekteki altıncı ayımda sayısız intiharı daha fikir aşamasında yakalamış, delici bakışlarımla belki de bu planlarını sonsuza dek iptal etmiştim. Öyle ya, çok iyi saklandığını sanan karanlık duygular fark edildiklerinde büyük yara alırlar. Bir arkadaşın “Neden mutsuzsun?” diye sorduğunda önce reddedersin sonraysa iyileşmeye çalışırsın. İşte ben o arkadaşım. Güvenlik üniforması içindeki terapist. Metronomu bozuk ritimleri düzelten davul eğitmeni. Erken sonun geciktiricisi...

Ne olduysa bir gün mikrofona ve kulaklık sistemimi çıkarmadan AVM’nin dışına çıkmamla oldu. Döner kapıdan geçer geçmez kendimi her zamankinden korkunç bir kuru gürültünün içinde buldum. Önce kulaklığımı çıkarmak aklımdan geçti ama direndim bu düşünceye. Tam tersine küçük aparatı kulağıma tıktım iyice. İnsanların adımlarına kulak verdim. Ne çok meyilli vardı, inanamazsınız! Kaldırımların kenarlarında o bozuk ritimler artıyordu. Her an yola atlamayı düşünenlerden geçilmiyordu. Yüksek binaların önlerinde de duyabiliyordum yaşayan ölümlerin adımlarını. Binalara bakan insanlar vardır ya, binaların yüksekliğine değil, o dramatik ihtimale bakıyorlardı demek. İnşaat alanlarının çevresinde de bu arıza adımlar sıklaşıyordu. Kepçeleri seyredenler acaba o kepçelerin altında ezildiklerini mi hayal ediyorlardı? Bir de rögar kapaklarının yakınlarında artıyordu tehlikeli ritimler. Önce anlayamadım bunu, sonra aklıma geldi rögar kapağını açıp intihar eden Suriyeli göçmen. Kanalizasyonda can vermeyi tercih etmişti. Bu kadar kötü bir sona mecbur kalan bir insan ve bunu aklından geçiren diğer çaresizlerle aynı düzende yaşamak oturdu içime. Zaten aylardır yaşayan ölümlerle fazlasıyla muhatap olmuştum. Bu karanlığa daha fazla tanıklık etmek istemiyordum.

Metroya indim. Yürüyen merdivenler ve yürüme bantları sağ olsun, burada o arızalı adım seslerinden

pek yoktu. Metronun kalkacağı yere indiğimde kalabalığın seyredildiği, daha az kişinin tıkaşacağı vagonun duracağı noktayı tahmin etmeye çalışarak yürümeye başladım. Sarı çizginin arkasında, üstünde, hatta önünde ölüm ihtimaliyle santimlerle ayrılan kalabalığa bakarak yürüyordum. Mutlaka bir noktada az kişi bekliyor olmalıydı, oradan vagona binersem oturacak bir yer bulabilirdim.

Ekranlarda raylara telefonunu düşüren adamın trenin altında kalışını anlatan animasyon gözümü çarptı. Korku türünde çizgi film. Tam da o esnada duydum o adım sesini. Her zamankinden hızlı her zamankinden arızalı. Aman tanrım. Biri metronun önüne atlayacaktı!

Hem etrafıma bakıp hem de adım seslerine kulak vererek onu aramaya başladım. Tren gelmek üzereydi. Adımlarım hızlandı. İntihar tamtamları da!.. Tünelin ucunda trenin ışığı görüldü. Ben hızlandıkça, adımlar da hızlanıyordu. Anna Karenina'yı yapacağı şeyden önce durdurmalıydım. Ama kimdi ve neredeydi? Kadın mıydı, erkek miydi, genç mi, yaşlı mı? Tren görüldü. Kalabalığın az olduğu bir yerde atlayacağını tahmin ettim, hızlandım...

Tren hızla yaklaştı. Raylara baktım.

Biri kolumdan tuttu.

"Yapma bunu!" dedi.

"Bırak beni" diyerek kolumu çektim. Baktım ona. Bir kadın karşımdaydı. Trenin rüzgârı kadının saçlarını savurdu, güzel yüzünü ortaya çıkardı.

"Bırak beni, biri trenin önüne atlayacak onu bulmam gerek" dedim. Tren yanaşmış, insanlar metroya doluşmaya başlamıştı. Adım sesleri sona ermişti.

"Beni kandırma" dedi kadın. "Az kişinin bineceği vagonu arıyordum, önümdeydin, birden hızlanıp güvenlik şeridini de geçip tünele doğru ilerledin. Kimse oraya geçmez, eğer atlamayı düşünmüyorsa..."

Olduğum yere baktığımda kadın haklı gibiydi. Afalladım. Altı aydır uçurumun kenarında yaşamak beni etkilemiş olmalıydı. Ölüme kulak vere vere ben de yaşayan ölüye dönüşmüştüm. Bazen böyle olur. Farkında olmadan karanlığa çekilirsiniz. İntihar mektubu bırakmadan intihar edenlerin çokluğundan anlayabilirsiniz bunu.

Aklımdan bu düşünceler geçerken hayatımı kurtaran kadın hâlâ kolumdaydı. Birlikte çıkışa doğru yürüdük. Yürüyen merdivenlere yeltenmedik bile. Merdivenlerden çıkmaya başladık. Basamakların sonu görünmüyordu. Ama hiç şikayetçi değildim. Onunla yürümek bana iyi geliyordu.

Dahası kulaklığımdan gelen adım seslerine inanamıyordum. Bu kadar uyumlu iki ritim hiç duymamıştım. *

DİPNOT*

ÖMER GÖKSEL

Ben susuyorum, adam susmuyor, o anda mavi gözlerinde biriken yaşlar yavaşça yanaklarına doğru akmaya başlıyor.

NE İŞE YARAR?

Cumartesi akşam...

“Hangi takımı tutuyorsun, söyle bakayım Mustafa Amcana”

“Beşiktaş!”

“Ne Beşiktaş’ı lan?”

“Beşiktaş işte!”

“Kızım nerden çıktı Beşiktaş, deli misin sen, daha demin konuşmadık mı, en büyük Fener demedin mi?”

“Bana ne, bana ne, bana ne! Beşiktaş... Beşiktaş... Beşiktaş!!”

Delireceğim, ben ölümüne Fenerbahçe’liyim, annesi bir o kadar Galatasaray’lı. Evde, çevremde değil Beşiktaş’lı bir insan, sinek bile yok.

Pazartesi sabahı...

“Kızım ağlama, akşam almaya geleceğim seni. Sen de ben gelene kadar bütün gün arkadaşlarınla oynayacaksın, bunda bu kadar ağlayacak ne var?”

“Babaaaaaaaaa! Bırakma beni babaaaaaaaaa”

“Canım bak, işe gideceğim, hem akşam gelirken sana Fener forması alacağım.”

Ağlaması duruyor...

“Beşiktaş forması istiyorum.”

“Yok lan Beşiktaş forması falan, ağlarsan ağla.”

Okulun müdürü geliyor o sırada yanımıza, daha kreşin kapısında. İpek’in ağlamasından utanıyorum.

“Hocam hiç böyle yapmazdı, niye böyle oldu anlamıyorum.”

“Bu dönemlerde normal, daha dört yaşında bile değil.”

İçeriden bir öğretmene sesleniyor müdür.

“İlkay öğretmen, İpek’i alalım lütfen.”

Bunu duyan İpek bana daha çok sarılıyor, İlkay öğretmen İpek’i kucığımdan kopararak alıyor, İpek çığlık çığlığa, Beşiktaş’ı falan unutmuş çoktan.

“Babaaaaaaaaa! Babaaaaaaaaa!”

İçimden bir şeyler kopuyor, ağlamamak için kendimi zor tutuyorum ama vakur olmalyım, arkamı dönüp hafif nemlenmiş gözlerimi saklıyorum ve çıkışa doğru yavaş yavaş yürümeye başlıyorum.

Pazar, öğlen...

İpek’e yemek yediriyorum, bana okuldan bir arkadaşını anlatıyor durmadan.

“Baba, Barış’ın saçları çok güzel.”

“Baba, Barış’ın gözleri de çok güzel.”

Hafiften şüphelenmeye başlıyorum. Kim acaba bu Barış?

“Baba Barış dün bana şaka yaptı, ‘Burnun akıyor,’ dedi, çok güldüm.”

“Tamam o zaman, sen de yarın Barış’a şaka yap,

‘Kulağının teki yok, evde unutmuşsun,’ de.”

İpek gülümsüyor, daha önceden bildiğim bir gülümseme değil. Kendi içine saklanır gibi daha çok...

“Babaaaa, adını söyleme gıdıklanıyorum.”

Eyvah! Demek biricik kızım Barış’a âşık olmuş, hem de üç buçuk yaşında.

Pazartesi oluyor yine...

Okulun kapısında. İpek yine içeri girmek istemiyor. Bu sefer çok kararlı. Allah’ım delireceğim. Hemen bırakıp çıkmam lazım ki, işe geç kalmayayım.

İpek’i bir yandan sakinleştirmeye,

bir yandan da ayakta kalmasını çıkarmaya çalışıyorum. Tam o sırada kapı açılıyor, içeri dedesiyle beraber dört yaşlarında çok güzel bir çocuk giriyor. Yemyeşil gözleri var, saçları upuzun, dümdüz, kestane rengi, ensesine kadar... “Ne kadar şanslı bir çocuk,” diye düşünüyorum. Çünkü güzellik dünyadaki bütün kapıları açar...

İpek çocuğu görünce biraz sakinleşir gibi oluyor, ağlaması hafifliyor, burnunu çekmeye başlıyor. O zaman tahmin ediyorum çocuğun Barış olduğunu. Acaba Barış’ın annesi mi güzel, yoksa babası mı yakışıklı? Merak ediyorum...

Adam çocuğun montunu çıkarıyor, babası değil belli. Dedesi herhalde. Çocuğun üstündeki Beşiktaş forması görünüyor. İpek’in Beşiktaş meselesi de böylece açıklığa kavuşuyor.

Barış, İpek’in üzgün halini fark edip, “Üzülme, bak ben de dedemle geldim,” diyor. İçimde küçücük çocuğa karşı o anda oluşan öfkeyi görmezden gelip gülümseyerek, “Dedesi değilim babasıyım ben,” diyorum.

Yetmiyor, torununa söylediklerimi sanki dedesi

duymamış gibi bir de adama dönüyorum, mahcup bir şekilde “Babasıyım ben,” diyorum. Adam da sanki halimden utanmış da bana üzülme diyen teselli verircesine hafifçe “Ben Barış’ın dedesiyim,” diyor...

O sabah zevzekliğim üstümde. “Annesi babası işe erken mi gidiyorlar? Öyle olunca okula sizin bırakmanız çok işlerine yarıyordur tabii,” diyorum.

“Tam öyle değil,” diyor adam biraz sıkılarak.

Anlamıyorum. Barış’ın annesiyle babasının ayrı olduklarını, adamın canının buna sıkıldığını düşünüyorum. Sabah daha o saatte ayılamamış olmanın aptallığıyla üsteliyorum.

“Ayrılar demek, benim de annemle babam ayrıydı. Beni babaannem büyüttü, çocuklar için aile büyükleriyle büyümek çok güzel, çok eğleniyorlar,” diyorum.

Bu sefer ben ona teselli vermek istiyorum.

Adam çok önemli bir şey söyleyecekmiş gibi derin bir nefes alıyor. Aldığı bu nefesin daha sonra ağlamamak için olduğunu düşünüyordum. Ama şimdi değil.

Fısıldıyor adam torunu duymasın diye. “Kızımla damadımı geçen sene kaybettim.”

Ben susuyorum, adam susmuyor, o anda mavi gözlerinde biriken yaşlar yavaşça yanaklarına doğru akmaya başlıyor. Saat daha sabahın yedi buçuğu, bu kadar erken bir saat bu kadar derin bir kederi hak etmiyor.

“Ankara’ya gitmişlerdi, mitinge, barış mitingine.”

Barış mitingine derken gözleri torununa kayıyor, Barış’a... İçimden adamın -lütfen ve yalvarırım- susmasını istiyorum ama o zorlanarak da olsa devam ediyor...

“Bir metre ötelerinde patlamış bomba, bedenlerini iki poşette teslim ettiler bana.”

“Çok üzülüm,” diyebiliyorum sadece. Aklıma başka bir cümle gelmiyor.

“Ne işe yarar?” diye soruyor adam sonsuz bir haklılık ve ıstırap içinde. Ve tek bir kelime daha etmeden arkasını dönüp okulun kapısına doğru yavaş yavaş yürüyor.

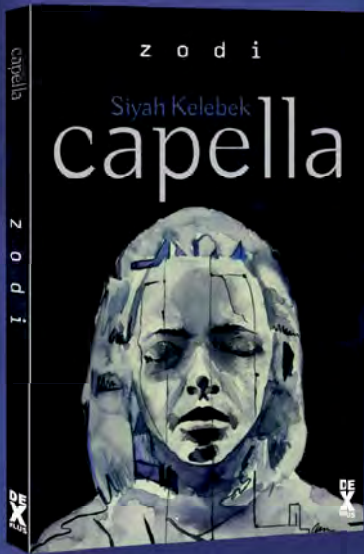
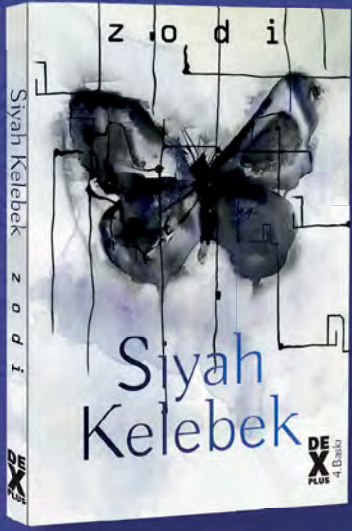
Barış, İpek’in yanında, İpek’in ağlaması hepten geçmiş, ilk aşkının yanında ne kadar da mutlu hissediyor olmalı.

Kızımı orada, Barış’la bırakıyorum. Ben de kapıya doğru yürümeye başlıyorum. Yürürken içimden bir şeyler kopuyor, ağlamamak için kendimi zor tutuyorum. Vakur olmama gerek var mı bilmiyorum, bilmediğim için de ağlamaya başlıyorum.

Ama ne işe yarar? 🐞

Siyah Kelebek yeraltı edebiyatında yeni bir soluk!

Utanç mührünü intikam ateşiyle taşıyan
Capella ölümün bile yasak
olduğu karanlıktan çıkacak.

DE
X
PLUS

www.dexkitap.com
f t i /DEXpub

Altı sene önceydi. Babamın arkadaşı Tahsin evimizdeydi. Akşam babamla sohbet ediyorlardı. Bense uyuyordum. Sonra üstümdeydi. Sonrası yok. Sonrası olmaz zaten. Sonrası benim hikâyem değil.

RIZAM VAR DİRENMEYE

Halının desenlerine bakıyorum. Sarı üçgen içinden saçılan pembe güller... Ezbere biliyorum. Güllerin arasından çıkan yapraklardaki eksigi ve nerede soluk bir hâl aldığını. Hepsini. Çok baktım oraya.

“Beceriksizdi üstüne bir de sağır oldu!” diye bağırdı sağ omzumu itip. “Bitmez ki derdi...” Bitmezdi derdim tabii. Kayıvalidemin şimdiye kadar kurduğu tek mantıklı cümle buydu. Ömrümce, yani yaklaşık on dokuz senedir, hiçbir zaman katılmadım ona. Birkaç saat boyunca ne yapacaklarını bilemez hâlde öyle dolanıp durdular karşımda. Omuzlarımdan tutup sarstılar, “Konuşsana be kadın,” diye bağırdılar. Yok. Kurtulmuştum işte.

Akşama doğru Tahsin geldi. Yanık lastik gibi kokuyordu. Hep öyle kokardı. Başkaları alamazdı o kokuyu. İkimizin arasında sanki özel bir boru hattı döşenmişti. Bir bana gelirdi. Midem kalkardı. Sesimi çıkarmazdım. Annesiyle konuşuyordu. “Nasıl duymuyormuş? Bir anda mı oldu?” diye sordu. Mutfaktan gelen soğanlı yemeğin kokusu, yanık lastik kokusuna karışıyordu. Bence

insan, nerede öleceğine kendisi karar verebilmeliydi. En son kimin sesini duymak, hangi kokuyu almak istediğine göre.

Günlerimiz doktorlar, hastanelerle geçti. Girdiğim her cihazda sağlıklı çıkmama rağmen, duymuyormuş, konuşamıyormuş gibi davranmaya devam ettim. Kimse zorla konuşturamazdı ya beni. Altı sene önceydi. Babamın arkadaşı Tahsin evimizdeydi. Akşam babamla sohbet ediyorlardı. Bense uyuyordum. Sonra üstümdeydi. Sonrası yok. Sonrası olmaz zaten. Sonrası benim hikâyem değil. Başkasının. Konuşmaya çalıştım. Söylediğim hiçbir şey kimseye ulaşmıyordu. Duyduklarım, o sırada bana söylenmesi

Söylediğim hiçbir şey kimseye ulaşmıyordu. Duyduklarım, o sırada bana söylenmesi gerekenlerden başkaydı.

gerekenlerden başkaydı. Babam ilk günlerde yumruk gibi sertti. Her yeri dağıtacak. Bana bu namussuzluğu yapan arkadaşına bunu fena ödetecekti. Ama yasalar beni korudu. Çocuğumu doğurmam ve Tahsin'le evlenmem için, “Evet,” dedim “rızam var.” Kimse karşı çıkmadı. Hayret bir şeydi.

Bu küçük evde, bu halının desenlerine baktım günlerce, aylarca, yıllarca. Sonra dedim ki bana en büyük oyunu oynadılar.

Şimdi sıra bende. Duymuyor gibi, konuşamıyor gibi yaşayacaktım. Zamanla dillerini bile unutturdum. Zamanla sesimi bile unutturdular. Belki bakarsın bir gün gerçekten anlamazdım dediklerini. Belki bakarsın bir gün gerçekten duymak isterlerdi beni.

Eve gelip yatağa girdiğimizde, Tahsin kollarımı sıktı. “Ah,” diye bağırdım sadece. Acının sesi değişmiyor. ✿

SİNEM SAL

İllüstrasyon: Zeynep Dağüden

53
INTERNATIONAL ULUSLARARASI
ANTALYA
FILM FESTİVALİ FILM FESTIVAL
• EN İYİ FİLM • EN İYİ YÖNETMEN
• EN İYİ KADIN OYUNCU
DAHİL 5 DALDA ÖDÜL

BİR YEŞİM USTAOĞLU FİLMİ

TEREDDÜT

FUNDA ECEM MEHMET OKAN SERKAN
ERYİĞİT UZUN KURTULUŞ YALABIK KESKİN

16 ARALIK'TA SİNEMALARDA

ustaoğlu slot marketing unafilm: aeroplan eurymed C Film and Television Institute of France 4214 INSTITUTE FRANÇAIS CF arte AIPM Ha AkusoundQuintus ellivision dajre ZU wjlr

KENT REHBERİ

kentin safı ve düşüncelisi

Orhan Pamuk'un 2011 yılında yayınlanan "Saf ve Düşünceli Romancı" kitabında (Harvard Üniversitesi'nde verdiği dersin notlarından oluşmaktadır) bu ayrımı ilk defa 1795 yılındaki makalesinde (Saf ve Duygusal Şiir Üzerine) kullanan Alman yazar Friedrich Schiller'e atıfta bulunarak bir roman yazarı ve okuru olarak bu iki tanım üzerinde detaylıca durur.

"Roman yazmanın (ve okumanın) yapay bir yanı olmasını hiç mesele etmeyen bu tür duyarlılığa, bu tür roman okuruna ve yazarına 'saf' diyelim. Bunun tam tersi bir duyarlılığa, yani roman okurken ve yazarken metnin yapaylığına ve gerçeğe ulaşamamasına takılan ve roman yazılırken kullanılan yöntemlere ve okurken kafamızın işlemlerine özel bir şekilde dikkat eden okurlara ve yazarlara da 'düşünceli' diyelim." diye izah eder ve daha net anlaşılması için de örnek verir: "Hayatının çoğu Manisa'da geçmiş Yusuf Atılgan, Anayurt Otel'i'nde son derece 'düşünceli' bir tutumla hikâyesini anlatırken, köy romanlarının ilk örneklerinden Yaban'ın yazarı Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun İstanbul'da geçen bütün romanları 'saf' bir yazarın dünyasını hissettirir bize."

Bu önemli ayrıma birkaç yazar da, yazı ve yazıcılık üzerine kaleme aldığı metinlerde vurgu yapma ihtiyacı duyar.

Milan Kundera "Roman Sanatı" kitabında şöyle dokunur konuya "Kahraman gerçek bir varlığın taklidi değildir. Deneyisel bir ben'dir. ...Don Kişot'u gerçek bir varlık olarak düşünebilmek hemen hemen olanaksızdır.

Ama belleğimizde onun kadar yer etmiş bir başka gerçek kahraman var mıdır? Anlayın beni. Kendisini romanın düşsel dünyasına kaptıran ve onu zaman zaman gerçeklikle karıştıran saf ve aynı zamanda da haklı okuyucuyu küçümsemek istemiyorum."

Alıntı yaptığım iki yazar da saf ve düşünceli olma hali içinde bir tercih yapmıyor. Zira vurguladıkları gibi kitap okumak ve yazmak aynı anda hem saf hem de düşünceli olma işidir. Bu bir bilinç halidir, bu bilinç kaybolduğu zaman bu iki tanımın hemhal olması bitip ayrışmaya başlar.

"Bütünyle 'saf' okurlar: Bunların ellerindeki şey romandır diye ne kadar uyarırsanız uyarın, metni yazarın kendi hikâyesi ya da yaşadığı şeylerin biraz değiştirilmiş olarak görürler.

Bütünyle 'düşünceli' okurlar: Onlar ne kadar ellerindeki kitabın sizin en mahrem duygu ve düşüncelerinizle yazıldığını söyleseniz de fayda etmez, bütün metinlerin hesap kitap ile ayarlanmış

kurmacalar olduğuna inanırlar.

Aman bu insanlardan uzak durun, diye uyarmak isterim sizleri. Çünkü onlar roma okuma zevklerini bilmezler hiç." (Orhan Pamuk, a.g.e)

Bu ayrışma içinde en çok karşılaşılan "saf okur" olduğu için geçmişten örneklerle bugüne doğru gelelim neler yaptıklarına biraz bakarak.

J.W. Goethe'nin 1774'te basılan "Genç Werther'in Acıları" isimli mektup romanının sonuçları biraz ipucu verir bize. Okurlar romandaki karakteri öylesine benimsediler ki "Werther salgını/ sendromu" olarak adlandırılan bir akım oluştu. Bir idol olan hayali kahramanın kıyafetini gençler (sarı pantolon, sarı yelek, mavi ceket, kahverengi çizme) giyiyor, Werther parfümü sıkıyor ve romanda olan her şeyi gerçek hayata taşıyorlardı. Ve tabii onun Werther'in kişiliğini de. (Aradan 240 yıl geçmesine rağmen her şey çok tanıdık değil mi?) Sonunda da kurgu karakterin kendini öldürmesi gibi birbirini taklit eden intiharlar silsilesi oldu. Goethe kitabının bu hale gelmesinden nefret ettiğini söylemişti.

Hayatı ve düşüncüyü sürekli olarak yüksek sesle tekrarlanan kelimeler biçimlendirmeye başlar artık. "İmam uçmaz, cemaat uçar" sözü boşuna çıkmamıştır.

Saf izleyicilerin Erol Taş'a ettiklerini bilirsiniz. Hadi sinema perdesini taşılamayı, o anda kapılan büyüdü dünyanın etkisiyle anlaşılır bulabiliriz de, filmde canlandırdığı rolle gerçek hayatını da öyle zannedip onu, oğlunu dövmeyi...

Kurtlar Vadisi dizisinde, hayali bir karakter olan Çakır'ın dizide ölmesi üzerine gerçek hayatta onun adına cenaze namazı kılınıp gazeteyle vefat ilanı verilmiş, arkasından mevlüt okunmuştu. Hatta karakterinin ölüm yıl dönümleri de unutulmadı.

Daha birçok örnekle anlatılabilecek saflık hali, yukarıda ismini zikrettiğim iki yazar ve ismini saymadığım diğer yazarlar tarafından vurgulanan edebi bir okuma halini yaşamaktan ayrıştırılıp endüstri haline gelen sektörün okuru, dinleyiciyi, izleyiciyi manipüle etme noktasına ulaştı. Çünkü onların saflığı, onları tekrar tekrar kandırılabilme potansiyelini oluşturuyordu. Öyle olmasa gerçekten de okuduğu kitaptaki 12 şeyi yapınca mutlu olacağını, zenginliğe kavuşacağını veya bir ayda 24 kilo verebileceğini düşünen okur olmazdı. Ya da izlediği dizide, kokusunu bile duymadığı halde, o karakterin parfümü diye sunulan kokuyu alan tüketici...Veya komşularını öldürmeyi vaat eden bir kişinin dünyaya barış getireceğine kanmazdı...

Endüstrinin kullandığı bu hal politikacıların hep kullandığı bir durumu tarih boyunca.

Biraz da bu saf olma haline politik tüketici olarak bakalım: Politikacıların en çok üzerlerine oynadıkları seçmen güruhunu oluşturdular her

zaman. Dünyanın birçok yerinde siyasal parti liderleri günlük hayatta konuşmadıkları tonda ve vurguda kitlelere karşı monolog yaparlarken birçok şeyi vadederler. Ekonomi düzelecek, refah artacak, insan hakları ihlalleri bitecek, sağlık ve eğitim düzelecek vb. Saf seçici, liderin söylediklerini nasıl yapacağıyla değil onun bunu söylemesiyle gerçekten yapacağına inanır. Düşünceli seçici ise, bu söylediklerini nasıl yapacağını, ne zaman yapacağını yapmazsa karşılığının ne olacağını sorar. Seçim bildirgesini okur, gerçekle tutarlı olup olmadığına bakar. Zor bir şey değildir bu ama nedense yogurt alırken son kullanma tarihine, telefon alırken garanti süresine bakarken, bir partinin bizi yönetme vaadinde gerçeklik payı aranması zül gelir. Çünkü Milan Kundera'nın kahraman için söylediğini rahatlıkla politikacı için uyarlayabiliriz "Politikacı/ Lider gerçek bir varlığın taklidi değildir. Deneyisel bir ben'dir... Politikacıyı gerçek bir varlık olarak düşünebilmek hemen hemen olanaksızdır." Saf seçicinin liderde gördüğü kendi "deneyisel ben"idir ve bu gerçek değildir. Gerçek olmayan bir şey de gerçek bir vaat aranmaz!

Çünkü artık bu illüzyonu yaratan dil gerçek dilin yerini almıştır. Sürekli tekrarlanan kelimeler belirli bir süre sonra saflık üzerinde kimyasal/biyolojik bir silah gibi çalışıp, iyi ya da kötüyü belirleyen mantık ve düşünce süzgecini geçip sorgulanması sakıncalı bir "olmayan gerçekliğin" yerine oturur. Hayatı ve düşüncüyü sürekli olarak yüksek sesle tekrarlanan kelimeler biçimlendirmeye başlar artık. "İmam uçmaz, cemaat uçar" sözü boşuna çıkmamıştır.

Victor Klemperer'in "LTI / Nasyonal Sosyalizmin Dili" kitabında bu süreci aşama aşama anlatır: "LTI (Üçüncü Reich'in dili) yazı ve konuşma dili arasında bir ayrım gözetmediği gibi özel alanla kamusal alanı da birbirinden ayırmaz, her şey konuşmadır, her şey kamusaldır. Şiirlerinden biri: "Sen hiçbir şeysin, millet her şeydir" der. Bu demektir ki: Asla kendinle baş başa değilsin, hiçbir zaman yakınlarınla baş başa değilsin, hep milletin nazarları altındasın."

"LTI tamamıyla, tek tek her kişiyi bireysel varlığından mahrum etmeye, onun kişiliğini uyuşturmaya, onu belirli bir istikamete doğru güdülen ve kışkırtılan sürünün düşünceden ve iradede soyunmuş parçası yapmaya, yuvarlanmakta olan bir taş kitlesindeki bir zerre haline getirmeye yönelmiştir. LTI kitle fanatizminin dilidir."

Bu fanatizmin yakıtı da politik olarak "saf seçicidir". Edebiyatta kaldırılacak bir durum olan saflık politikada felakete ve kötücüllüğe yol açar.

Şimdi kendi halimize bakalım, bir üst ses olarak bize sunulan hayat vaadini algılayışımız saf mı yoksa düşünceli mi? ❀

TURGUT YÜKSEL

EBRU CEYLAN

Herkes kendi
rüyasında yaşar
bu dünyada.

DİYALOGLAR

KENDİNİ ARAYAN KIZIN MACERALARI

- Hoş geldiniz?
- Merhaba.
- Birine mi bakmıştınız?
- Şey... Ben kendime bakmıştım, neredeyim biliyor musunuz acaba?
- Burası Yeşilyurt Köyü oluyor.
- Yeşilyurt mu? Hımm. Oldu o zaman. Ben şöyle bi' bakınayım.
- Bak balık var taze, lazımsa?
- Yok teşekkürler, iyi günler.

HERKESİN RÜYASI KENDİNE ZARAR

- Anne zombiler rüyamda beni yediler.
- Aaaa? Olamaz. Nasıl yediler anlat bakiim?
- Ormanda.
- Ah canım benim. Keşke beni çağırırsaydın parçalardım onları ben.
- Anne ben seni bulamadım.
- Peki sen neden gittin o ormana yalnız başına?
- Hayır ben düştüm.
- Nasıl düştün?
- Bilmiyorum. Çok yüksekte düştüm. Sen neredeydin o zaman?
- Bilmiyorum ki neredeydim? Ben de başka bir rüyadaydım herhalde.
- Neden başka rüyadaydın?
- Çünkü herkesin kendi rüyası vardır. Herkes kendi rüyasında yaşar bu dünyada.
- Ama zombiler gerçek değil.
- Aşkım merak etme hiçbir şey gerçek değil. Zaten gördüğün her şey bir rüya.

GEREKSİZ KAHRAMANLIKLAR

- İki şişe soda, Beypazarı.
- İki şişe soda.
- Organik yumurta var mı?
- Organik değil de; yumurtam güzel abla.
- Köy yumurtası mı?
- Yani.
- İyi hadi 10 tane de köy yumurtası.
- 10 tane yumurta. Tamam abla.
- Şamdan var mı?
- Şamdan bizde yok abla.
- Hello mello ne varsa gönder işte bi tane.
- I tane hello yazdım. Başka?
- Başkaaa? Ne vardı yaa?
- Bi' şey vardı?
- Ekmek?
- Yok. Çiğ badem var mı?
- Çiğ badem var da pakette var.
- Olsun bi' tane de çiğ badem.
- Evet başka bi' şey?
- T amam başka bi' şey yok. Kartla vereceğim.
- Tamam abla ayıp ettin ne fark eder, istersen hiç verme.

- Yok canım makineyi getirsin çocuk diye söylüyorum.
- Yani. Bizde öyle şeylerin lafı olmaz.

ALDATILIYORUM O HALDE VARIM

- Valla büyük konuşmamak lazım ama aldatılırsam o an bitiririm.
- T abii canım herhalde yani ben de.
- Gerçi meydanı o kariya da bırakmamak lazım da.
- Kesinlikle. Biz pişirdik o mu yesin? Aslında inadına bırakmamak gerek.
- Bok yer. Bi' kurş koklatmam.
- Böyle karılar var çünkü adamların malının mülkünün peşinde.
- Tabii canım herkes bizim gibi mi? Karılar anasının gözü.
- Buluyorlar bizimkiler gibi saftirikleri, kandırıp ağlarına düşürüyorlar.
- Onlara da fırsat vermemek gerek aslında.
- Çünkü benimki biraz saftır yani doğruya doğru. Kalbi temiz.
- Benimki de. Vur kafasına al ekmeğini elinden.
- Piyasada doğru düzgün adam yok çünkü. O yüzden evli adamların peşine düşüyorlar.
- Ya 50 yaşına gelmiş ama hiç evlenmemiş adamlar, onları boş ver zaten.
- Ya işsiz güçsüz, ya çulsuz, ya sapık illa bi' şey çıkıyor yani.
- Hakikaten öyle. Bizimkiler prens gibi o yüzden.
- Bak sana söylüyorum. Sen kocanı bugün bırak yarın bulamazsın. Anında kaparlar.
- Kaparlar tabii doğru.
- O yüzden sahip çıkmak lazım evimize barkımıza.
- Şu telefonun sesini açayım da, ararsa duymuyorum bazen.
- Ne yemek yapacaksın bugün.
- Kadınbudu köfte. Rıza bayılır.
- Dört dörtlük kadınsın valla.

TUTKUSUZ ANLAR

- Sana üzülüyorum aslında
- Neden?
- Çünkü bana hayransın ama beni sevmiyorsun aslında.
- Nereden çıkardın bunu?
- Hayran olduğumu mu, sevmediğimi mi?
- Sevmediğimi tabii ki.
- İnsan sevilmemesini anlamaz mı?
- Hayret neden duruyorsun o zaman hâlâ yanımda.
- Çünkü benim yanılma ihtimalim var ama senin yok bu konuda. Yine de gidemiyosun ya, işte bu yüzden üzülüyorum sana.
- Saçma.

Asıl seçim kazanmak veya kaybetmek değil,
kazanılacaklar ve kaybedilecekler arasındadır.

KASSANDRA'NIN LANETİ

Homeros'a ait kaynaklara göre Cassandra, Priamos ve Hakabe'nin kızıdır. Cassandra'nın en büyük isteği geleceği bilmektir. Tanrı Apollon, eğer kendisiyle birlikte olursa ona geleceği görme yeteneği vereceğini söyler. Cassandra ilk başta kabul eder fakat daha sonra Apollon'la birlikte olmak istemez ve Apollon bu duruma öfkelenerek onu lanetler. Cassandra geleceği görecektir, insanları gelen felaketler için uyaracak ama kimseyi söylediklerine ikna edemeyecektir. Bu hikâyenin halesi öyle güçlüdür ki psikolojiye bir terim olarak girer (Cassandra Kompleksi) ve tarih boyunca sanatçıların, filozofların, düşünürlerin üzerinden eksik olmaz. Ancak insanlar istedikleri kadar inanmayı reddetsin, doğru hakikatte sabittir. Ve her şey kendi tekrarıyla mümkündür. Yine birileri gerçekleri söylemeye devam edecek, insanları uyaracak, geleceği bildiği için bilmenin bedelini ödeyeceklerdir. Belki de bu yüzden bilmek, ölmenin bir başka biçimidir.

Filozofun Dilemması

Filozofların gerçeklik üzerine söyledikleri bitpazarında bulunan bir tabelada yazanlar kadar yanıltıcıdır. BURADA ÜTÜ YAPILIR. Çamaşırlarını getirirsin ve kandırıldığının farkına varırsın. Tabela satılmak üzere oradadır. Søren Kierkegaard

Olmak Ya Da Sahip Olmak

Eric Fromm, Olmak Ya Da Sahip Olmak adlı kitabında, sahip olmanın, onları ele geçirmek, kendine mal etmek, onları egemen ve dilediğince kullanmak olduğunu söyler. Olmak ise sahip olmanın karşıtıdır. Hiçbir şeyi elde etmeye amaçlamaz, her şeyi bir bütün içinde kabul eder ve sever. Bu yüzden olmak kendiliğinden, sahip olmak hesaplanarak gerçekleşir. Olmak içeride, görünenin altında meydana gelir. Sahip olmak dışarıda, görünenin ta kendisidir. Hülâsa, insan ya kitaba sahip olur ya da yazar olur. Ya sevgiliye sahip olur ya da âşık olur. Ya insanlara sahip olur ya da lider olur.

Özgürlük ve İktidar

Özgürlük aşkı, başkalarına duyduğumuz aşktır. İktidar aşkı ise kendi kendimize duyduğumuz aşk. William Hazlitt

Denge

Her şey dengededir. Kazandığımız sürece kaybederiz. Gittiğimiz kadar gelir, yükseldiğimiz kadar alçalır, sevdiğimiz kadar seviliriz. Asıl seçim kazanmak veya kaybetmek değil, kazanılacaklar ve kaybedilecekler arasındadır. Kazanılanla kaybedilen aynı düzlemde yer almadığı için daha fazla para kazanmak isteyen birinin kaybı para olmaz. Arkadaşları, vicdanı veya zamanı olur. Dost kazanmak isteyen birisinin kaybı da yalnızlık değildir. Bencilliği, hırsı veya tamliğidir. Şöhret olmak isteyen birisinin kaybının sıradanlık olmadığı gibi. İnsan şöhreti kazanırken neyi kaybedeceğini seçer. İlkelerini mi, ahlakını mı yoksa benliği mi?

Bu yüzden "Büyüdükçe küçülün!" sözü 140 karaktere sığdığı için değil, içinde bir hazineyi barındırdığı için kıymetlidir.

Nasrettin'in Rüyası

Nasrettin Hoca bir gün rüyasında şeytanı görmüş. Görür görmez de sakalına yapışmış, var gücüyle çekiştirmeye başlamış. Şeytan acıdan feryat figan bağırırdı, Hoca, "Bu hissettiğin acı, yoldan çıkardığın ölümlülere çektiirdiğinin yanında solda sıfır kalır," diyormuş. Daha kuvvetli çekmeye başlamış. Sakalı öyle bir çekmiş ki can acısında bağırarak uyanmış. Ancak o zaman, elinde tutmakta olduğu sakalın kendisinininki olduğunu anlamış. ❀

EFANE OYUNUN İLK KİTABI ARTIK TÜRKÇEDE

“MIEVILLE VE NEIL GAIMAN GİBİ SAPKOWSKI DE ESKİYİ
ALIP YENİLİYOR... FANTASTİK TÜRDE TAZE BİR AÇILIM.”

—Foundation

“BU KİTABI GERÇEKTEN, GERÇEKTEN ÇOK BEĞENDİM...
SAPKOWSKI’NİN DÜNYASINDAKİ HİÇBİR KARAKTER
SİYAH-BEYAZ DEĞİL. GERALT VE CANAVARLAR DÂHİL
HERKES GRİNİN BİR TONU.”

—The Deckled Edge

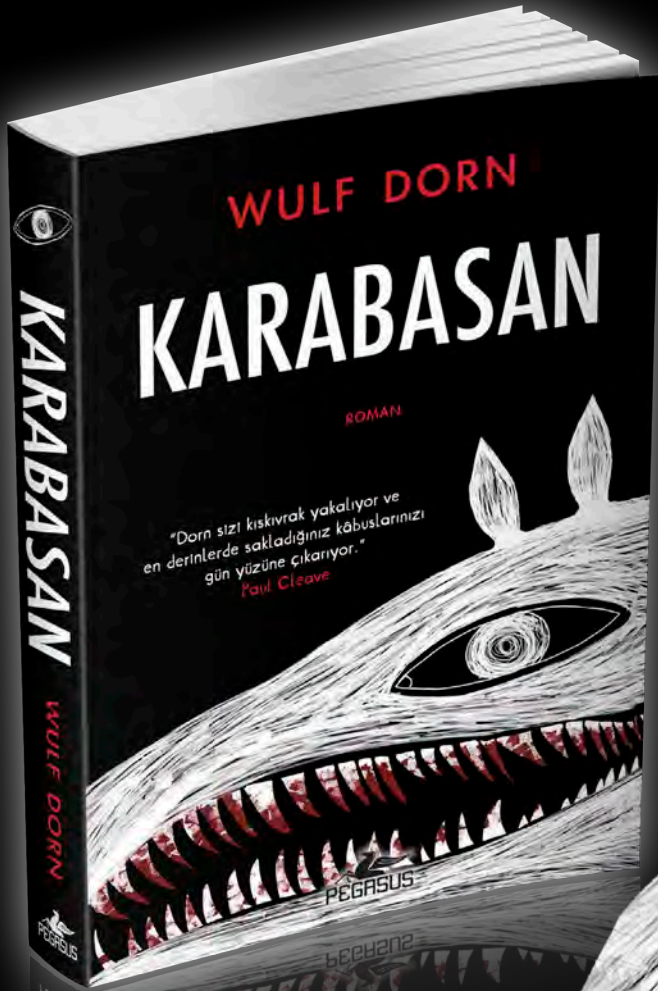
“DÜNYADAN BIKMIŞLIĞI VE SAYISIZ SAVAŞTA
GELİŞTİRİLMİŞ GÜÇLERİ, GERALT’I BÖYLESİNE
İLGİNÇ BİR KARAKTER YAPIYOR.”

—Edge

Gece kurtlarıdır. Kurtlara yakalanırsan
sonsuzlukta kaybolmuşsun demektir.

“Dorn sizi kısıvrak yakalıyor ve en derinlerde
sakladığınız kabuslarınızı gün yüzüne çıkarıyor.”

Paul Cleave

PEGASUS
www.pegasusyayinlari.com

 twitter.com/pegasusyayinevi

 facebook.com/pegasusyayinlari

 instagram.com/pegasusyayinlari

Dil, bir toplumun DNA'sı gibidir. Onu konuşan toplumun bütün geçmişini, başka topluluklarla olan akrabalık bağlarını, kültür dünyasını, sosyal hayatını tek başına taşımayı, yansıtmayı başarabilir.

on üçüncü tablet

13a.

Dil, anlamı işaret eden bir kodlar bütünüdür. Ama yazıda, ama sözde, ama görsel sembollerde; yan yana gelmiş bir sürü sihirli işaret bizi anlama taşır. Dünyayı ve kendimizi dille anlar, dille düşünürüz. İfade ederken de aynı şeye başvururuz. Çünkü dil, zihnimizin konuşma sesidir. İçimizden konuşurken bile o sesi duyarız.

13b.

Daha önce de bir yerlerde yazmıştım; dil, bir toplumun DNA'sı gibidir. Onu konuşan toplumun bütün geçmişini, başka topluluklarla olan akrabalık bağlarını, kültür dünyasını, sosyal hayatını tek başına taşımayı, yansıtmayı başarabilir. Dil, bir topluluğun en değerli kültür varlığıdır. Çünkü o meşhur Heidegger sözünün de dediği gibi "Dil, varlığın evidir." Ve bir kültürel çatıyı paylaşan insanlar için dil o çatının ta kendisidir. O çatının altında kültürel anlamda varlık bulurlar.

13c.

Yazı insanın bulduğu en ilginç şeylerden biridir demiştım. Eli biraz daha yükseltiyorum, dil, insanın bulduğu en büyüleyici şeydir. Bize muazzam deneyimler sunar. Üzerinde mutabakata varılmış bir takım sesler çıkararak, yine aynı şekilde mutabık olunmuş yazılı simgeler kullanarak, hiç tanımadığımız insanlarla anlaşabilme, onlara ulaşabilme imkanı bulmamız, nereden bakarsanız bakın mucizevidir. Üstelik bu üzerinde anlaşılıp mutabakata varılmış ses ve simgelerin, kıyısında durduğumuz nehrin karşı yakasında hiçbir anlam ifade etmeyebileceği de ayrı bir sihirdir. Çünkü dil yalnızca onu konuşabilen insanları taşıyan bir zemindir. Bir başkası için, iletişim imkanı sağlamaktan uzak olduğu için yok hükmündedir. Basit bir örnek anlatayım. Slav dil dünyası doğuda Rusya'nın doğu sınırına, batıda ise Cermen ve Latin topluluklarıyla karşılaştığı yere kadar yayılır. Oldukça geniş bir alan bu. Neredeyse Eski Dünya'nın yarısında Slav dilleriyle anlaşmak mümkündür. Ama dediğim gibi, Slavların dil dünyası, Cermenlerle karşılaştığı yerde sona erer. Ve o sınırdan sonrası Slav dilini barındırmadığından onlar için "Dilsiz" sayılır. Almanların dili Slavlar için yok hükmündedir, çünkü anlamaya yaramaz. Bu yüzden Bulgarca, Sırpça, Hırvatça, Lehçe gibi birçok Slav dilinde Alman sözcüğü ile "dilsiz" sözcüğü hemen hemen aynıdır. Başka bir şekilde söylersem, "Alman dili" Slav dünyasında "Dilsizce" demektir. Buna benzer bir örneği Roma'nın Latince konuşmayan ulusları, "bar bar bar" diye kaba saba konuştukları için Barbar uluslar diye adlandırmıştım hatırlarız.

13d.

Şimdilerde bir yanılsamanın ürünü olarak dünyanın ve tüm hayvanatın tek hakimi gibi görünse de insan, hayvanlar dünyasının fiziksel olarak en aciz üyelerinden biridir. Kuşlar gibi göremez, köpekler gibi koku alamaz, fareler kadar iyi kemiremez, kediler gibi koşamaz, balinalar kadar iyi duyamaz ve saire, ve saire... O yüzden dile mecburdur. Köpeklerin

birbirlerini koklayarak elde edebileceği tonlarca bilgiyi insan, dil yoluyla iletişim kurarak edinmek zorundadır. Vahşi hayvanlardan kaçacak kadar iyi koşamayan türümüz, dili kullanıp kendi benzerleriyle bir arada durarak bir barınak kurmak durumundadır. İnsan, neslini sürdürebilmek için her açıdan dile mahkumdur. Dünya karşısındaki aczine ancak dille direnebilir çünkü.

13e.

Dilin sınırları saydam ve geçirgendir. Bunu hem coğrafi alanını hem de söz varlığını kastederek söylüyorum. Mesela Arapça, yarım milyarlık Arap coğrafyası içinde o kadar çok çeşitlenir ki, hem Faslı hem de Iraklı Arap, "Arapça" konuştuğu halde kendi yerel Arapçasıyla anlaşabilmek için neredeyse çevirmene ihtiyaç duyar. Bu durumlarda anlaşabilmek için Arapların, "Fusha" dedikleri bir "ortak Arapça" mevcuttur. Fakat buna rağmen Fas'ta konuşulana Fasça, Irak'ta konuşulana Irakça denmez. Her ikisi de, tıpkı Fusha gibi, Arapçadır. Öte yandan, Tacikler ve Farslar aynı dili konuşurlar. Farslar dillerini Arap harfleriyle yazarlarsa Tacikler ise Rusların kendilerine öğrettiği Kiril yazısını benimsemişlerdir. Bir İranlının, konuşulmadıkça, yazıda görünen bir Tacikçe metni, kelimesi kelimesine Farsça olmasına rağmen anlaması olanaksızdır. Aynı tersi için de geçerlidir. Çünkü Farsça, yazı sistemi, edebiyatı, kültür dünyası ve maziyle Farsçadır. Tacikçe de kendi sistemi, edebiyatı ve kültürel varlık alanında öyledir. Fakat bu kültürel farklılık, örneğin, bir telefon konuşmasında tamamen ortadan kalkabilir. Çünkü bu iki dil, pratikte aynı dil sayılır. Aynı durum Sırpça ve Hırvatça, Rumence ve Moldovca gibi aynı dil zemininde farklı kültürel alanlarla temsil edilen diller için de söz konusudur. Çünkü dilin sınırları geçirgendir, onu konuşanların duygu ve düşünce dünyalarıyla belirlenen, saydam ama katı sınırlardır.

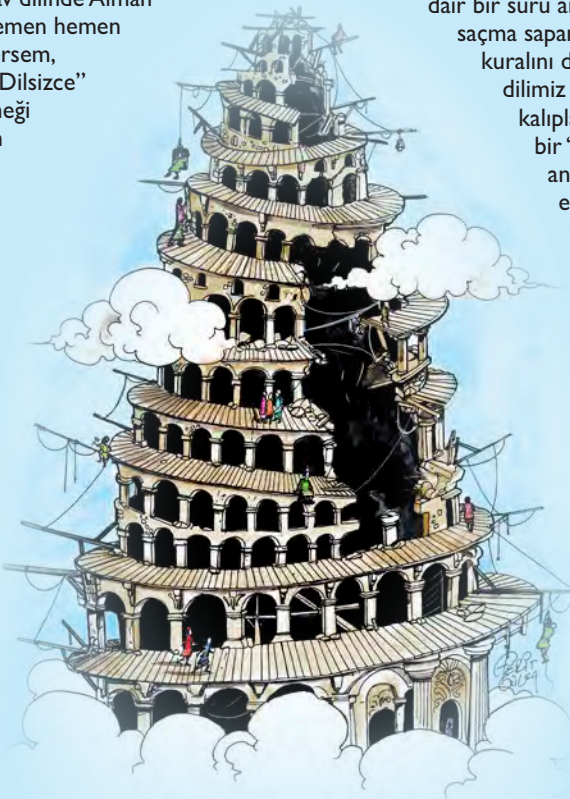
13f.

Dil farkındalıktır. Çünkü son derece karmaşık biliş süreçlerinin ürünüdür ve bugün bize içgüdüsel bir durummuş gibi gelse de dil aslında inanılmaz derecede uzmanlaşmış ve katmanlı bir bilinç durumunun meyvesidir. Farkındalığı da beraberinde getirir. Şöyle örnekleyeyim, bir yabancı dil öğrenirken o dile dair bir sürü anlam veremediğimiz hatta saçma sapan bulduğumuz dilbilgisi kuralını da öğreniriz. Oysa kendi dilimiz de o saçma sapan kural ve kalıplarla doludur. Ve biz insanlar bir "dil" konuştuğumuzu onu ancak gramer bağlamında ele aldığımızda hissederiz. Çünkü iletişim ve anlaşma çabası değil belki ama dil bilinci, farkındalığı dayatır.

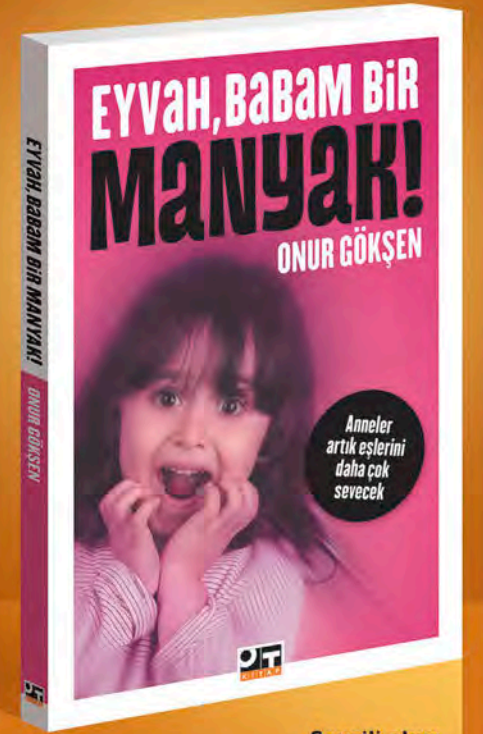
13g.

Bu yazı, konuştuğum Konak Belediyesi Tarık Dursun K. Yazarevi'nde yazıldı, Türkçenin, annemden öğrendiğim ve hasbelkader yazmaya heves ettiğim dilin en güçlü işçilerinden biri olan Tarık Dursun K.'ya ve onun güzel öykülerine adandı.

**Dil,
insanın bulunduğu
en büyüleyici
şeydir.**

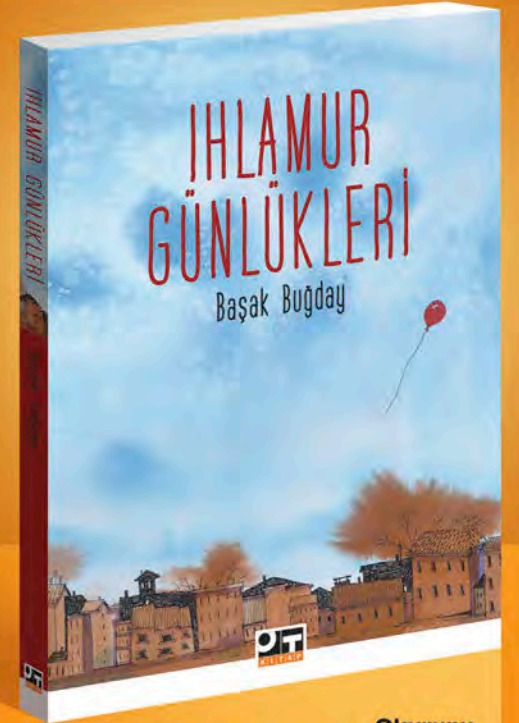
"maksat okumak olsun"

Sevgili okur, Bu kitap, kırk yaşına kadar kendisini babalığa hazırlayamamış ve bundan sonra da asla hazırlayamayacak zavallı bir adamın hikâyesidir.

Kronolojik olmasa da bu zavallı adamın annelerin ve çocuklarının dünyasına nasıl uyum sağlayamadığını, çocuğunu büyütürken neler düşündüğünü, çaresizliklerini, isyanını ve maalesef bütün babalar gibi biraz manyak olduğunu okuyacaksınız.

Ve bir de kızını ne kadar çok sevdiğini...

Okurunu, hikâyeyi anlattığı yere götürüp yan masaya oturtan, hatta izlerken çay bile ısırmayan bir yazar...

Bir şiir, öykü ya da roman okurken "işte aynen böyle hissediyorum", "tıpkı ben yazmışım gibi" deyip altını çizdiğiniz tüm o 'şeyler'in bir araya geldiği bir kitap...

Kısaca İhlamur Günlükleri...

www.otkitap.com

EDİTÖR NOTU / MAHİR ÜNSAL ERİŞ

Bir ay boyunca, her birini gerçekten satır satır okuduğum yüzlerce mail geldi OtOkur'a. Açıkçası, yazı konusunda karar mercii olabilecek yetkinlikte biri olmadığımı belirtmekten hiç hicap duymadım. O yüzden bu yüzlerce maili emek edip gönderenlerden, burada görülen yazıları seçerken birtakım edebi kıstaslara göre değil yalnızca gönlüme hitap edişlerine göre karar verdiğimi bilmelerini rica ederim. Buraya alamadığım çok iyi yazılar, öyküler, şiirler vardı. Bunun yanı sıra mevcut ya da terk edip gitmiş sevgiliye hitaben yazılmış mektup türünden şeyler, "Evlenme yıldönümümüz de, acaba bu şiirimi eşim için yayımlar mısınız?" diyenler, "Doğum günüm geliyor, bir güzellik yapamaz mısınız?" diye soranlar da vardı. Aynı maili aynı anda hem bana hem de başka dergilere gönderenleri, "pişti" olmasınlar diye peşinen elemek zorunda kaldım. Ama gönül rahatlığıyla söyleyeyim, her birini satır atlamadan okudum. Keşke yerim olsaydı da sekiz-on öyküyü/yazıyı/şiiri daha alabilseydim ama maalesef böyle oldu. Dilerim kimseyi gücendirmemişimdir.

SAHNE / İlke Günay

Dünya henüz yaratılmıştı ve her ama her şeyden önce; bir kadının çıplak ve güzel ayakları vardı... Kadının, hep yaptığı gibi, sağ ayak parmaklarını sırasıyla oynattı ve başparmaktan başlamak esastı. Melodisi vardı tekrarlanan bu hareketlerin; her parmağın bastığı ayrı bir nota vardı, hepsinin ayrı bir yükselişi, sonra sessizce yere inışı vardı.

Dünya henüz yaratılmıştı ve kadının ayaklarından sonra; duvarda antika bir saat vardı ve eski olan her şeye "antika" demek henüz adetten değildi. Sesini duyabiliyor muyduk biz de? Birbirini kovalayan akrep ile yelkovanın tik'lerini, tak'larını, gecesini, gündüzünü, öğlenini, ikindisini, kuşluk vaktini takip edebiliyor muyduk gerçekten?

Dünya henüz yaratılmıştı ve kadının ayaklarından ve duvardaki antika saatten daha sonra; açık camdan dışarıya doğru savrulan bir perde vardı. Perde demek yerine, "Rüzgara âşık" demeliydik biz ona. Onunla kopup gitmeyi, onunla atlayıp, onunla beraber uçabilmeyi hayal eder, ama bir türlü itiraf edemedik. (Değil mi?)

Dünya henüz yaratılmıştı ve kadının ayaklarından da, duvardaki antika saatten de, rüzgara doğru koşan perde-den de sonra, yani en sonra, bir adam vardı. O ki, gördüklerine daha fazla dayanamayıp, bütün sessizliği bozandı;

ADAM: Sen de duyuyor musun? Sen de görüyor musun? Her şeyin bir zamanı var... Ayak parmaklarının böyle kıpırdanışının bir zamanı var mesela. Kim bilir sen nereler-deyken, neler düşünüürken, böyle harekete geçiyorlar? Eskiden hayran hayran izlerdim ben onları ve böyle zamanlarda sana ulaşmamak nasıl da gizemli gelirdi bana. Onlarla beraber beni de dışarıda bırakırdın ve biz hep beraber seni beklerdik. Senin tekrar bize dönmeni...

Demiş miydim, her şeyin bir zamanı var diye? Birazdan, Remzi Amca bastonunu zemine vura vura banyoya gidecek mesela. Ah şu prostat belası! Bense sinirli sinirli sakallarımı kaşıyacağım, sonra da hızımı almayıp parmaklarımı çıtlatacağım. Sen olsan "kıtlatmak" derdin değil mi? Şanslıysam eğer, beni farkedeceksin ve "yapma şunu, sevmiyorum" diye çıkışacaksın. Bir süre sonra, kendini dışarı atmaya çalışan ama hiçbir yere gidemeyen perdeye takılacak gözün, onu kendine benzeteceksin, daha da üzüleceksin. Gidip perdeyi çekip, camı da sertçe kapatacaksın. Duvardaki saat kendini hatırlatacak sana ve zamanın, seni içine almadan akıp gidiyor olmasına bir kere daha şahit olacaksın.

Masanın üzerinde kalan ekmek kırıntılarında duracak bakışların bu kez, odadaki varlığını aklına gelecek ve "masayı güzel silememişsin" diyeceksin. Bütün can sıkıntını da yanına alıp, yatak odasına yollanacaksın ve kapıyı da arkandan kapatacaksın. Odadaki hareketini, her adımını duyacağım, çünkü çıt çıkmayacak evde, evimizde.

Sahi, her şeyin bir zamanı var demiş miydim sana? Hava kararmaya yüz tuttu mu, Ayten Hanım cama çıkıp bağırarak tüm gücüyle; "Fıraaaat, çabuk eve, akşam oldu". Fırat, memnuniyetsiz bir şekilde cevap verecek annesine aşağıdan; "Anne beş dakika daha yaaaa". Duydun mu bak? Peki sence, annesi Fırat'a izin verecek mi, vermeyecek mi? Eskiden olsa, iddiaya tutuşurduk bunun için, nasıl da gülüşürdük. Şimdi artık Ayten Hanım'ın cevabının bizim için hiçbir önemi yok, Fırat içinse hala dünya meselesi, iyi ki.

Hava kararınca, bir film başlayacak televizyonda. Filmi kaçınıcı izleyişim olduğunu bilemeyeceğim ve koltuğa iyice gömüleceğim. Bir türlü sana nasıl yaklaşıcağımı, kapıyı çalsam mı yoksa ansızın içeri mi dalsam, sana nasıl seslensem... bilemeyeceğim. İnsanın çaresizliği; ne saatin kendi kendini kovalamasına, ne de perdenin kendi kendini kurtaramamasına benzemiyor, biliyor musun? Ve ben bunları düşünüp, kararsızlık içinde kıvrılırken, uyuyakalacağım yine. Remzi Amcanın baston sesi gecenin bir yarısı beni tekrar uyandıracak. "Uyuyor musun?" diye sana fısıldayacağım, yine çaresiz...

Biliyor musun? Aslında hiçbir şey bilmediğin halde, her defasında sana böyle seslenmeyi de çok seviyordum bir zamanlar. Ve biliyor musun? Artık sevemiyorum... Her şeyin bir zamanı var, demiştim değil mi? Evet, kesinlikle demiştim.

-SON-

Son'a dair: Dünya henüz yaratılmıştı ve bütün bunlar o dünya sahnesinde yaşandı; nice adamlar, kadınlar, çocuklar, yaşlılar; izlediler, oynadılar, seslendirdiler kendilerini o sahnede. Nice adamlar, kadınlar, çocuklar, yaşlılar; o sahnede kendilerini kaybettiler ve kendilerini yeniden buldular. Saatlerce ve günlerce ve hatta senelerce sessiz kalabilmenin kıymetini anladılar. Çılgık çılgına bir şarkıya eşlik etmenin gücünü keşfettiler. Düştüler, kalktılar, yürüdüler, koştular. Çok güldüler ve çok ağladılar. Dünya henüz yaratılmıştı ve "Çünkü" dedi ilk adam en güzel sesiyle; "Çünkü, Tanrı sahnenin altındadır".

O halde, oyuna devam! 🌟

KAR TATİLİ / Tuğsan Ünlü

Çocuk gözlerini açar açmaz, yatağından kalktığı gibi odanın sokağa bakan penceresinin önüne seğırtti. Kollarını pencerenin önündeki pervaza yaslayıp, çenesini de kollarının üstüne koydu. Boş sokağı izlemeye koyuldu.

Sokağa baktıkça yüzü ekşidi. Yataktan kalkarken yaşadığı heyecanı gitgide yok oldu. Karanlık bir Kasım sabahıydı. Hava kapalı olduğundan sokak henüz tam aydınlanmamıştı. Çalışanlar işe gitmek için sokaklara dökülmemişti ve yol kenarındaki araçlar dün akşamdan beri süren bekleyişlerine devam ediyorlardı. Derken odanın diğer ucundaki yataktan annesi seslendi. "Yağmır mı güzel oğlum?"

Çocuk arkasını dönmeden, bakışlarını sokaktan bir an olsun ayırmadan cevap verdi. "Yağmır anne yağmır. Hani ben okula yeni başladığımda yağmıştı ya bir kere, okula gidememiştim, aynı onun gibi yağmır." Parmak uçları ile aslı beyaz olan fakat artık rengi kreme çalan eski tül perdeyi çektişirerek devam etti konuşmaya. Heyecanlı gibi gözükmeye çalışıyordu konuşurken. Zaman zaman bilerek kekeliyor ve yutkunuyordu konuşmanın olur olmaz yerlerinde. "Sokaktan ne bir araba geçmiş ne de bir insan. Her yer bembeyaz. Arabaların tekerlekleri yok gibi sanki. Belime kadar karın içinde kalırım sokakta olsam, kaybolurum içinde."

O anlatırken annesi de görmek istedi sokağı ve ayak basılmamış karı. Fakat onu yatağa bağlayan hastalık ayağa kalkmak bir yana, birinden yardım almadan yatakta doğrulmasına dahi imkan vermiyordu. Fakat tüm bunlara rağmen oğlunu dinlerken yüzünde

mütebessim bir ifade vardı. Onun susmasını ister gibi hiç sesini çıkarmadı, araya girmede. Anlatmaya devam etmesini bekledi.

"Hem sokaktan birileri geçse ne olur ki? Kar çok hızlı yağıyor. Geçenin hemen arkasından kapatır ayak izlerini. Hiç kimse geçmemiş gibi olur yine sokaktan, şimdiki gibi olur." dedi ve annesinden bir cevap bekler gibi sustu. Perdeyi bırakıp, başını öne eğdi.

Annesi artık çocuğun konuşmasını bitirdiğine kanaat getirerek girdi söze. "Hadi oğlum" dedi. "Arkadaşların birazdan çıkar sokağa. Sen de önce kahvaltını yap. Sonra üstünü sıkıca giyip, inersin arkadaşlarının yanına. Oynarsınız beraber. Gitme bugün okula." Bunları söyledikten sonra sanki çıkıp, karda oynayacak olan kendisiymiş gibi huzurla yaslandı arkasına.

Çocuk istediği cevabı almıştı. Amacına ulaştığı için mutlu bile sayılabilirdi. Fakat annesi ile göz göze gelemedi, koşarak çıktı odadan. Nereye gittiğini o anda kendisi de bilmeden. Yalnızca odadan en hızlı şekilde çıkmanın yolunun o olduğunu bildiği için koştı.

O esnada üst katlarındaki yeni evli çift kahvaltı masasındaydı. Açık olan televizyonda orta yaşlı bir kadın, boyundan büyük bir harita önünde hava durumunu sunuyordu. Adam şekersiz çayını yudumlarken televizyondaki kadına dikkat kesildi. "Geçtiğimiz hafta Balkanlar'dan gelen soğuk hava dalgası beklediği üzere yurdu terk etti. Hava sıcaklıkları mevsim normallerinin üstüne çıktı. Yer yer etkili olan sağanak yağmur yağışları da bugün itibarı ile etkisini kaybedecek. Aralık ayına gireceğimiz şu günlerde tüm yurttan yazdan kalma günler yaşanıyor." 🌟

ÖZERK GÖZLER CUMHURİYETİ / Fatih Dönmez

Sicilimde oluşan ufak bir sivilcedir seçim hatalarım
elimde kalan otuz gramlık bor dram, kanımdan akıyor bal mumu.
trajedi, bal mumundan oluşan vatanım.
beş metreküp ray ket vurmadan tren uçuyor
içinde muhaliflerin ekim birikimleri
gözlerim ciğerine toz arşınıyor sevgilim
feleğin çemberinde muhalifler
kurşun yağmuruna yedi kaladır saatim
yedi gün yedi ay yedi yıl
ceplerimde keder
gözlerimde ölümler taşıdım
alçak uçuş yapan kuşlara
ölülerimizi dağıtmaktan çekinmedim
beni en iyi onlar anlar
ardinsıra gelir hep yağmur
ardinsıra vurulurum bir güneş batımı batakılıkta.

hiç olmadık bir vakitte
durağan bir zaman diliminde
mesela öğlen bitiminde yahut tanyerinde
yeniden dirilirim sesini duyabilmek için
içimden gelen ve içtenlikle söylediklerim
işte bunlardır
özerk gözlerine sevgilerle... 🌟

İNCE YOL! / Fatih Öztürk

Serum şisesinden kaçıp,
damara ilerleyen her damla;
Kum saatidir!
Terminal dönemdeki
Kanser hastasının
ölümüyle yaşam arasındaki...

Hediye, dinlere, ideolojilere kalebentliğimizin gündelik hayatta yumuşatılıp güleryüzlüleştirilmesi. Padişahın kuluna, ağanın ırgatına, patronun çalışanına, zenginin yoksula hediye vermesi.

HEDİYE

Hediye, üstünde az düşündüğümüz bir şey. Her şeyin fiyatını bilip hiçbir şeyin değerini bilmeyenlerden bahsetmiyorum. Konu hediyenin, 'kötüyü' örtbas etmesi.

Hediye ne zaman rüşvet değildir?

Toplumda güç ilişkilerinden bağımsız düşünülebilir mi?

Erkekler kadınların aşkına, bedenine ya da ikisine birden sahip olmak için onları hediyelerle boğar. Politikacılara, devlet memurlarına, öğretmenlere hediyeler veririz işimizi görsünler diye. Kurbanlar, adaklar, tanrılarımızı kızdırmamamak, bizleri kollamaları için verdiğimiz rüşvetler. Ahırda doğduğu söylenen İsa'ya üç kralın armağanlarla yatırım yapması boşuna mı?

Bunlar bildiğimiz şeyler. Örnekleri çok.

Sorgulanmayan, ezen ezilen, sömüren sömürülen ilişkisinde hediyenin rolü. Hediyenin, güçlünün emrinde gizli silah olduğu.

Egemen kurumların adaletsizlik ve eşitsizliği var eden güçlerinin, hediyeyle benimsetilmesi.

Yoksa örneğin, Hollanda'da Sinterklaas diye bilinen Noel Baba'nın Kuzey Kutbu'ndan kızakla değil de sömürgelerden zenci kölelerin sırtlarına hediyeler yüklendiği gemilerle getirmesi nasıl açıklanmalı?

Hediye, dinlere, ideolojilere kalebentliğimizin gündelik hayatta yumuşatılıp güleryüzlüleştirilmesi. Padişahın kuluna, ağanın ırgatına, patronun çalışanına, zenginin yoksula hediye vermesi. Tersinin haddini bilmezlik addedilmesi, düzenin temelinde yatan, düzeni var eden eşitsizliğin, altüst ilişkisinin, alttakilerce gönüllü kabulü.

Hediye bedava değil. Hediyenin sosyal, siyasi, psikolojik bedeli var.

Hediye, başımızı ezenden, 'Allah seni başımdan eksik etmesin,' diye düşünmemizin tuzağı.

Hediye, pipisi kesilecek Müslüman çocukların güle oynaya sünnet düğünlerine yollanması.

Hediye, patronların sömürdükleri işçilerine bayram ikramiyesi. Hediye, tüketicinin bedava kuponlarla, indirimlerle markalara müptelalaştırması.

Hediye kabul etmeye zaafımız var.

Troya uygarlığı, onca savaşçıları, düşman bildikleri Mikenlerin hediyesidir diye kendilerini kandırdıkları tahta attı gizlenen düşmanlarıyla yok edilmedi mi?

Homer'in, "Hediye veren Yunanlılar'dan sakının" (Beware of Greeks bearing gifts) uyarısı tarih boyunca kulağımıza küpe olmadı. Günümüzde örneği, güçlü devletlerin yardım adına başka ülkelerin ekonomilerini tutsaklaştırması, iç ve dış politikalarını rehin alması.

Alışa alışa, alıştırıla alıştırıla, hediyelerle ezilmemizi şuuraltımızın dip köşelerine yolladık. Ters de olabilirdi. Oldu da. Hediye almanın değil vermenin esas olduğu bir toplum. Varlığının, varlığını dağıtıp, yok etmek ihtiyacını hissettiği bir düzen.

Kapitalizmin kültür katliamına uğrattığı, yasaklayıp yok ettiği 'Potlatch'. Özellikle Amerika'nın kuzeybatısında geçerli olan bu âdeti, 'uygar' olmadığı gerekçesiyle Hristiyan misyonerler yok etti. ABD hükümeti yasakladı (1885 Indian Act). Potlatch âdetini yaşatanlar, danslarla törenlerle kutlayanlar hapse atıldı.

Günümüzde, kapitalizmin tüketici kalebentleri bizler, hediyenin anlamını sorgulamaz, hangi toplumsal ilişkileri pekiştirdiğini görmez olduk.

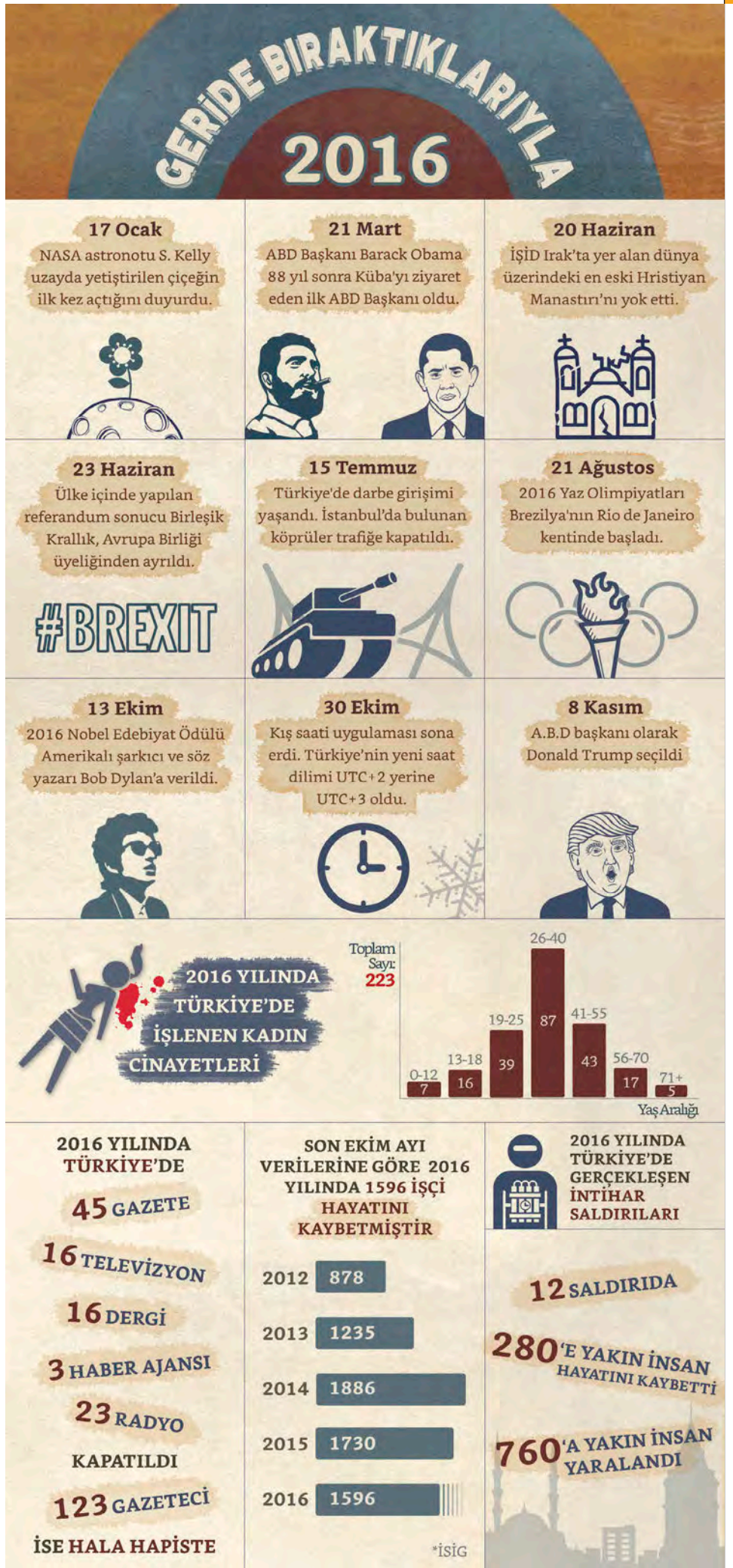
Hediye bedava değil. Hediyenin sosyal, siyasi, psikolojik bedeli var.

Bir zamanlar sana hediye verenler kimlerdi?

Artık neden vermiyorlar?

Sen, eskiden kimlere hediye verdiğini, ne zaman, nasıl, neden unuttun?

Birisinden hediye aldığında teşekkür ederken, hiç olmazsa kendi kendine, 'Neden?' diye sor. 🌱

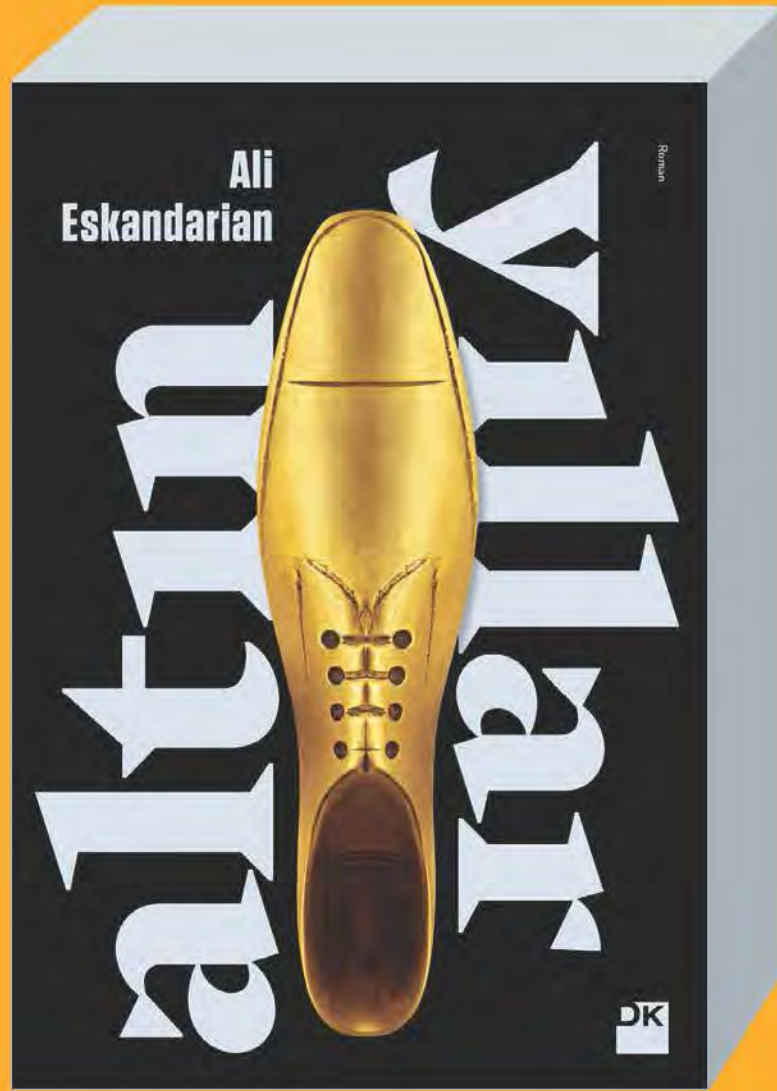
Aralık 2016 Sayı: 46 - Aylık Edebiyat Mizah Dergisi Aylık Yaygın Süreli Yayın - **İmtiyaz Sahibi ve Yayıncı:** MEDU YAYINCILIK TİC. LTD. ŞTİ. **Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Nurhak Kaya **Satış ve Pazarlama:** Ömer İlerigit **Kapak ve poster illüstrasyon:** Aykut Aydoğdu **Takvim illüstrasyon:** Naz Tansel **Yazarlar ve Kitap Ayraç illüstrasyon:** Saydan Akışit editor@otdergi.com - bilgi@otdergi.com - reklam@otdergi.com **www.otdergi.com**

Adres: Bereketzade Mah. Banker Sok. No: 6 A-B Beyoğlu İSTANBUL **Tel:** (0212) 232 33 09 **Baskı:** Uygun Basım, Merkez Mah. Çınar Cad. Kavak Sok. No:34 Yenibosna-Bahçelievler İSTANBUL **Tel:** (0212) 451 60 90 **Genel Dağıtım:** DPP (0212) 622 22 22 - **ISSN:** 1308-450X

OT'ta yayımlanan tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazılı, basılı ve görsel yayın ortamında ve sanal ortamda kullanılamaz.

Bu partiye yalnızca kaybedenler davetli...

Brooklyn'de bir çatı katı. Herkesin kafası dumanlı. Ali söylediği yalanları, seviştiği kadınları, bestelediği şarkıları ve çevirdiği dolapları anlatıyor.

“

Suskunluğun siyah okyanusundaki cam fanuslu bir dalgıç gibi yaşıyordu insan, kendisini dış dünyaya bağlayan halatın kopmuş olduğunu ve o sessiz derinlikten hiçbir zaman yukarı çekilmeyeceğini ayımsayan bir dalgıç gibi hatta.

Yapacak, duyacak, görecek hiçbir şey yoktu, her yerde ve sürekli hiçlikle çevriliydi insan, boyuttan ve zamandan tümüyle yoksun boşlukla. Bir aşağı bir yukarı yürürdü insan, düşünceleri de onunla birlikte bir aşağı bir yukarı, bir aşağı bir yukarı yürüyüp dururdu.

Ama ne kadar soyut görünürlerse görünsünler, düşünceler de bir dayanak noktasına gereksinim duyarlar, yoksa kendi çevrelerinde anlamsızca dönmeye başlarlar; onlar da hiçliğe katlanamaz. İnsan sabahtan akşama kadar bir şey olmasını bekler ve hiçbir şey olmaz.

Bekleyip durur insan. Hiçbir şey olmaz. İnsan bekler, bekler, bekler, şakakları zonklayana dek düşünür, düşünür, düşünür. Hiçbir şey olmaz. İnsan yalnız kalır.

Yalnız. Yalnız...

”

